

Riksdagens protokoll

2007/08:82

Tisdagen den 25 mars

Kl. 13.30 – 16.00
18.00 – 00.04

Protokoll
2007/08:82

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 18 mars.

2 § Anmälan om deputerad

Talmannen meddelade att sammansatta justitie- och socialutskottet anmält att *Helena Bouveng* (m) valts till deputerad från och med den 13 mars.

3 § Anmälan om suppleant i sammansatta justitie- och socialutskottet

Talmannen meddelade att sammansatta justitie- och socialutskottet anmält att *Ulrika Karlsson* i Uppsala (m) valts till suppleant från och med den 13 mars.

4 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 27 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utbildningsminister Jan Björklund (fp), statsrådet Maria Larsson (kd), statsrådet Gunilla Carlsson (m), integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp) och kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m).

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:442

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:442 Internationellt skattefusk
av Marie Engström (v)

Interpellationen kommer att besvaras den 1 april 2008.

Skälet till dröjsmålet är att interpellationen har nära samband med interpellation nr 452 som ska besvaras den 1 april.

Stockholm den 18 mars 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:447

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:447 Omvänd kommunarrest för kvinnofrids-
kränkare

av Tobias Krantz (fp)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor, andra sedan tidigare inbokade ar-
rangemang samt att det är fullt i kammaren den 25 mars.

Stockholm den 5 mars 2008

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Interpellation 2007/08:451

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:451 Granskningskommission med anledning
av bordellhärvan

av Lena Olsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor, andra sedan tidigare inbokade ar-
rangemang samt att det är fullt i kammaren den 25 mars.

Stockholm den 5 mars 2008

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jasenko Omanovic har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka småföretagens villkor i glesbygden. Ibrahim Baylan har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förutsättningarna för en god ekonomisk tillväxt ska vara fortsatt goda i norra Sverige. Kristina Zakrisson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att genom regionalpolitik stärka utvecklingen i glesbygden. Eftersom frågorna har samma inriktning har jag valt att besvara dem i ett sammanhang.

Låt mig först säga att jag delar interpellanternas åsikter att det behövs fortsatta kraftfulla långsiktiga åtgärder för att stödja utvecklingen i norra Sverige, särskilt i inlandets gles- och landsbygder, trots att den ekonomiska tillväxten har varit god i stora delar av dessa områden på senare tid och arbetsmarknadens utveckling under det senaste året visar en exempelvis stor nedgång i arbetslösheten. Områdena står dock inför fortsatta långsiktiga förändringar, till exempel på grund av globaliseringens ökande resande, upplevelseindustrins framväxt, klimatförändringar och befolkningens ålderssammansättning. Förändringarna innebär samtidigt nya stora möjligheter, till exempel genom ökad efterfrågan på olika råvaror och förnybara resurser, storslagen natur och unika kulturvärden som områdena är så rika på.

Regeringens generella politik för minskat utanförskap, fler i arbete, ökat företagande och regional tillväxt byggd underifrån har således – till skillnad från vad interpellanterna gör gällande – varit framgångsrik. Regeringen har vidtagit en rad kraftfulla åtgärder för att skapa ett bättre företagsklimat och förutsättningar för en stärkt utvecklingskraft i hela landet, som även är positiv och angelägen för företagen, kommunerna och regionerna i norra Sverige.

Som några viktiga exempel på konkreta insatser som regeringen redan genomfört och som har betydelse för näringslivets utveckling i norra Sverige kan jag nämna de resurser från EG:s regionala utvecklingsfond, ca 4 miljarder kronor, som tilldelas de fyra nordligaste länen under perioden 2007–2013, de medel, ca 550 miljoner kronor för 2008, från det så kallade länsanslaget som fördelats till de fem Norrlandsläna, fortsatta regionala företagsstöd, bland annat ett utvidgat och reformerat transportbidrag som är bättre anpassat för småföretag, samt lägre energiskatt på el i vissa kommuner i norra Sverige motsvarande ca 850 miljoner kronor per år. Extra anslag för drift och underhåll av vägar och järnvägar samt ökat statsbidrag till enskild vägghållning är också viktiga för utvecklingen i norra Sverige.

*Svar på
interpellationer*

I detta sammanhang bör också nämnas att regeringen avser att återställa förmånsrätten för företagsinteckningar, vilket kommer att förbättra företagens möjligheter att låna pengar på goda villkor i dessa regioner. Ett reformerat strandskydd, bättre anpassat till lokala och regionala förhållanden och som underlättar utvecklingen i landsbygden, är en annan viktig åtgärd som förbereds. Genom landsbygdsprogrammet fördelas också ca 325 miljoner kronor årligen för utvecklingsåtgärder i de fem Norrlandslänen.

Genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken är dels beroende av insatser inom flera olika politikområden, dels anförtrott den lokala och regionala nivån. Av de ovannämnda exemplen framgår klart att regeringen för sin del, utöver den generella politiken för ett bättre företagsklimat i hela Sverige, även står för en ambitiös politik för att i olika avseenden stärka utvecklingen i norra Sverige.

Regeringen utarbetar nu också en nationell strategi för att stärka landsbygdens utvecklingskraft. Medan den socialdemokratiska regeringen på olika sätt tonade ned gles- och landsbygdsdimensionen i politiken, deklarerade alliansregeringen omedelbart vid vårt tillträde att vi skulle utarbeta en särskild landsbygdsstrategi. Syftet med strategin är att ta fram och utveckla förslag som tar till vara den utvecklingspotential och de resurser som finns på den svenska landsbygden. Det som är bra för landsbygden är bra för hela Sverige, och en mer balanserad regional utveckling är till fördel för alla delar av landet.

Anf. 2 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, men jag misstänker att vi har missförstått varandra lite grann. Därför vill jag ge ett exempel, eftersom ministern tar upp upplevelseindustrin och allt annat i sitt svar. Jag tänker direkt på slaget om Västernorrland. De som är ishockeyintresserade förstår att det handlar om Modo Hockey och Timrå IK.

Att nu prata om slaget om Västernorrland i samband med småföretagare kanske känns lite långsökt, men det är inte alls så. För vad är det egentligen det handlar om? Det handlar faktiskt om att bakom detta står ett jättelångsiktigt och gott samarbete mellan kommunerna, Örnsköldsvik och Timrå, de lokala idrottsföreningarna och det lokala näringslivet.

Det är långsiktigt samarbete, alltifrån att kommunerna satsar på för­eningsstöd för ungdomsverksamhet och fler isytor till att man tillsammans med den lokala näringen och med stöd från EU:s utvecklingsfonder satsar på stora moderna evenemangsarenor. Detta har bland annat lett till att både Modo Hockey och Timrå IK är framgångsrika företag. Men framför allt har den lokala näringen fått en arena att exponera sig på och dra nytta av.

Med det som nu händer med nedläggningar av basindustri och omstruktureringar i den statliga sektorn i Norrland har det uppstått stora problem för småföretagare med hemvist i Norrland. Basindustrin och statliga myndigheter blir i så fall som egna elitserielag för de småföretagen. Stora och viktiga kunder som bara försvinner skapar tomrum i företagskassan. Dessutom är det så att myndigheterna ger service till många fler företag än dem som direkt berörs genom att vara konkreta kunder.

Deras försvinnande leder till att glesbygdsområden får sämre dynamik och sämre förutsättningar och förhållanden på arbetsmarknaden. Det

kan kännas som att människor blir tvångsflyttade till att spela i en lägre division.

Det nederlaget känns. För att motverka det behöver staten vara aktiv kontinuerligt i dessa områden. Det finns ett antal EU-fonder. Som jag sade har man också tidigare under den socialdemokratiska regeringen byggt ett antal evenemangsarenor med hjälp av EU:s strukturfond.

Glesbygden behöver kontinuitet och inte enstaka projekt. Det behövs kontinuerlig närvaro av staten när det gäller arbetsmarknadsutbildningar och närvaro av statliga myndigheter för att ge service till småföretagare.

Anf. 3 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Jag vill tacka näringsministern för svaret, även om jag känner ett visst missnöje med att näringsministern inte har itts svara på interpellationerna var och en för sig. Men har man tre jobb kanske man inte alla gånger hinner göra jobben så ordentligt som det skulle behövas.

Herr talman! I onsdags besökte jag norra Västerbotten och närmare bestämt Renström där Boliden driver gruvdrift. Jag fick följa med företagsledningen ned i gruvan och se hur modern gruvdrift går till. Det var väldigt imponerande. De berättade också om hur verksamheten går.

Vi har de senaste åren inte minst tack vare det ekonomiska uppsvinget i Asien haft väldigt goda tider för svensk basindustri i norra Sverige. Vi har en expansion som har handlat om att man både har ökat produktionskapaciteten och också kunnat sysselsätta fler människor i norra Sverige.

Det har skett på ett sådant sätt att vi i dag har en väldigt stor optimism i norra Sverige. Den basindustri som utgör grunden för näringslivet i vår del av Sverige har bidragit till väldigt stora exportförtjänster för hela vårt land. Det är viktigt också nationellt hur detta går.

Efter besöket i gruvan satte jag mig ned med företagsledningen. Jag frågade: Vad ser ni framför er i form av utmaningar, fallgropar men också möjligheter för framtiden? Vad skulle ni behöva för att ytterligare kunna expandera och ytterligare kunna bidra inte bara till regionens utveckling utan till hela landets välfärd?

De hade tänkt väldigt mycket på detta. De uttryckte det så här: Vad ni politiskt kan göra handlar i grund och botten om två saker. Det första är utbildning, att se till att det finns kvalificerade yrkesskickliga personer men också välkvalificerade högskoleutbildade människor att tillgå. Det andra handlar väldigt mycket om infrastruktur.

Det läge man har i norra Sverige innebär att man är långt bort från de huvudmarknader man har i Europa, Asien men också på andra sidan Atlanten. Det gör att transporter och infrastruktur är A och O.

Mer specifikt hade de önskemål om att den satsning på järnväg som den förra regeringen aviserade och som också denna riksdag beslutade om blir av. Det är den 27 mil långa Norrbotniabanan, järnvägen mellan Umeå och norra delarna av landet. För ett företag som Boliden och andra företag som står inför ganska tunga investeringar som handlar om miljardbelopp är det A och O att man kan frakta sitt gods till de marknader där man behöver ha det.

Detta handlade om Boliden. Men om man talar med näringslivet i norra Sverige är det samma bild man får. Jag ska citera vad Sten-Anders Gustafsson, som är vd för Almi Företagspartner i Norrbotten och Väster-

botten, Peter Nordblad och Torbjörn Halvarsson, som är regionchefer för Företagarna Norrbotten respektive Företagarna Västerbotten, säger: ”Snabba, rationella och miljöeffektiva transporter är av avgörande betydelse för att vi skall kunna utveckla vårt näringsliv.”

Kommer den nuvarande regeringen att bygga Norrbottenbanan eller inte?

Anf. 4 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Jag får börja med att tacka för svaret, även om jag inte tyckte att det var särskilt mycket nytt under solen.

Jag hade frågat om vilka åtgärder som näringsministern har för avsikt att vidta för att bättra på regionalpolitiken. Själv kommer jag från Norrbotten som i dag blomstrar. Det går väldigt bra. Arbetslösheten minskar. Men vi ser också att det är en topp just nu. Vi vill gärna att det ska kunna fortsätta även om fem eller tio år. Först och främst är det viktigt att infrastrukturen fungerar.

Jag skulle vilja fråga om de kraftfulla åtgärder som näringsministern hänvisar till. Det är EU-medel som också den socialdemokratiska regeringen förde fram och till och med lyckades få mer pengar till. Det är transportbidrag, som så småningom kom från alliansregeringen, fastän det tog väldigt lång tid innan det började fungera. Det enda lite nya och positiva som jag kan hitta i svaret är att man avser att återställa förmånsrätten för företagsinteckningar. Det är kanske inte så kraftfullt.

Jag är också lite fundersam till att man lyfter besöksnäringen som en framtidsbransch. Det handlar inte om att man lyfter den. Jag tror att det är en framtidsbransch i Norrbotten och i norra Sverige. Men det pågår just nu centraliseringar. Det handlar om Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skatteverket och nu senast tullen. Det är sådant som riskerar att helt slå undan benen på den bransch som skulle kunna bli stor och tung uppe i Norrbotten.

Jag och Karin Åström har motionerat om att vi ska ha en tullflygplats i Luleå på Kallax. Nu planerar tullen att ta bort all verksamhet och till och med den som i dag finns i Haparanda. Hur ska vi då kunna få människor att flyga från andra länder direkt upp till Norrbotten? Alla måste till Stockholm först för att tulla. Det gäller också företagen.

Jag har fått många upprörda och bekymrade samtal från Norrbotten, och naturligtvis också från tullen, och från företagare. Man funderar på: Hur ska vi nu göra när vi behöver tullens hjälp? Var ska man klarera? Ska man åka till Stockholm? Hur ska det fungera? Ska det vara en mobil verksamhet? Kan det verkligen bli effektivt och bra? Jag har svårt att säga: Jo, jag tror att det blir bra. Jag säger naturligtvis: Nej, jag tror inte att det blir bra.

Jag blir också bekymrad när man ofta talar om centraliseringarna som att man ska effektivisera verksamheten. Jag har flera gånger försökt påtala det. Man kan som exempel ta Rikspolisstyrelsen som förlade sin verksamhet till Kiruna i mitten på 90-talet, eller om det var ännu tidigare. Man kunde i en undersökning visa på att det både var kostandeffektivt och personalmässigt väldigt effektivt. Det var inte någon stor omsättning. Men man fick den kompetens och de kvalifikationer som behövdes.

Jag skulle verkligen vilja att näringsministern, som själv är från norra Sverige och från en liten ort, försöker peka på detta och tala för det för

företagen. Det handlar väldigt ofta om pengar. Det gäller att visa att det ofta är ekonomiskt lönsamt att bedriva verksamhet i norra Sverige. Det är kostnadseffektivt. Man behöver inte flytta all verksamhet till Stockholm för att det ska bli effektivt.

Jag skulle också vilja berätta något för ministern om hon inte känner till det. I Norrbotten minskar alla kommuner i befolkning utom Piteå. Men Stockholm ökar däremot fortfarande i befolkning. Där har vi så trångt att vi måste införa trängselavgifter. Hjälpt stockholmarna att hitta ett sätt så att det fungerar bostadsmässigt och marknadsmässigt. Hjälpt företagen att hitta ett sätt att placera verksamheten i delar av landet där det är kostnadseffektivt. Det gäller inte minst statlig verksamhet och eventuella nya statliga myndigheter.

Anf. 5 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen! Tack också till interpellanterna för möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna!

Jag kan känna igen mig i mycket av vikten av frågeställningarna – däremot inte alls i den verklighetsbeskrivning som ges i interpellationerna. Men i större delen av de inlägg som har gjorts tycker jag att det fanns ett resonemang som jag mycket väl kan känna igen mig i, även om det för Luleå Hockeys del inte handlar om något elitseriekval utan mer om att leva kvar i elitserien. Men det är en tillfällig svacka.

Däremot upplever jag att det är perspektiven som skiljer sig. Här pratar interpellanten om hur bra det går för norra Sverige, hur positivt det är och vilken fantastisk utveckling vi har. Ändå ges bilden och ställs frågan: Varför gör inte staten någonting?

På något sätt har vi vant oss vid att det hela tiden ska komma ett – för min del, som kommer från Norrbotten – Norrbottenspaket då och då. Det är då staten gör sin uppgift. Det är då samhället och politiken tar ansvaret för utvecklingen.

Perspektivet måste vara helt annorlunda. Det måste utgå från medborgaren – från dem som bor och verkar i området och från dem som kan tänkas flytta till och verka på de här orterna. Politikens uppgift blir att skapa förutsättningar för det.

Där upplever jag att det finns en samsyn när det gäller diskussioner om infrastruktur. Det handlar då om infrastruktur både i form av vägar och järnvägar och telekommunikationer, bredband och annat som gör det möjligt att verka på de här orterna. Det är det som blir politikens uppgift. Men det är mig främmande att vi från den nationella nivån ska flytta människor och placera dem i olika områden.

Det som krävs är att ge möjligheter för det engagemang som finns i hela vårt land både hos entreprenörer och hos byautvecklare. Det engagemanget måste få komma till uttryck. Då måste vi bryta mycket av det här stuprörstänkandet där vi från central nivå ska styra verksamheten på den lokala nivån. Vi måste få en bredd och en helhetssyn, och den kan vi bara få regionalt och lokalt.

För oss i den norra delen av Sverige handlar det mycket om att ta vara på de rika naturresurser som finns. Det är positivt nu när det gäller malmen. För skogen är det positivt, men det finns också utmaningar i form av bristen på råvara. Hur får vi en möjlighet att ta vara på skogen och

åter lyfta fram produktionsskogens värde? Hur kan vi se till att det är ett värde som blir viktigt för jobben i norra Sverige, för Sveriges ekonomi och även för klimatet?

Klimatfrågan är en utmaning. Jag är övertygad om att vi inte har sett slutet när det gäller oljepriser och höjda bensinpriser. Det är en utmaning för oss som är beroende av transporter över långa avstånd. Men det är också en möjlighet. Mycket av lösningarna på det här finns just inom den gröna sektorn, i de alternativa drivmedlen och i att ta vara just på skogens och jordens möjligheter.

Men det här förutsätter också att vi vänder på perspektivet och inte börjar från den centrala nivån och ropar på Maud eller regeringen så fort det händer någonting. Vi ska ta vara på de möjligheter som ges, och vi som är aktiva lokalt och regionalt ska också ta det lokala och regionala ansvaret.

Anf. 6 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Vilket Sverige ska vi skapa i framtiden? Är det ett land med stora regionala klyftor med starka centralistiska tendenser till regioncentrum och storstadsområden? Eller ska mottot ”Hela Sverige ska leva” fortfarande ha ett innehåll?

Egentligen är det detta som interpellationerna handlar om. Det är alldeles uppenbart att ministern inte har några bra svar att ge i tider när Försäkringskassan, Skatteverket, tullen och Arbetsförmedlingen centraliseras under temat ökad effektivitet. Allmänt hållna målsättningar och hänvisningar till EU-program och länsanslag som inte direkt är någon regionalpolitisk nyhet eller innovation är svaret.

Vi kan också se hur det i myndigheter och verk som en gång utlokaliseras finns en tendens till återlokalisering. Kontor, enheter och sammanträden förläggs till storstadsregioner i en smygande process som urholkar den ursprungliga lokaliseringens innehåll och syfte. Regeringen vidtar inga åtgärder.

När det gäller statens företag är huvudintresset hur snabbt de ska kunna säljas ut och hur det ska kunna ske till privata intressen. Tanken på hur de ska kunna bidra till utveckling och arbete i olika delar av Sverige finns inte. Det här är torftigt. Det är enbart renodlade ekonomiska kortsiktiga perspektiv som dominerar.

Just nu ger regeringen direktiv om att administration inom Banverket och Vägverket ska samordnas. Är det ett första steg till sammanslagning av de myndigheterna? Så spekuleras det i verksamheten. Men inom myndigheterna har man inga bra svar eftersom regeringen är otydlig.

Leder det här i sin tur till att hållfastheten i de nuvarande lokaliseringen till Borlänge riskerar att undermineras när den nya transportinspektionen inrättas?

Centralistiska processer som hotar tidigare regionalpolitiska initiativ startar i ett smygande långsiktigt händelseförlopp enligt principen drop-pen urholkar stenen. Har Maud Olofsson någon relevant kommentar på den punkten?

Kommer vi i framtiden med dagens utveckling som grund att kunna garantera hela landet en god teknisk utveckling på telekommunikations-sidan? Kommer de befolkningsmässigt glesare delarna av landet att kunna räkna med lika goda förutsättningar som storstäderna? Jag tror inte

det. Jag upplever nämligen inte att den nuvarande regeringen har den politiska viljan när det gäller just telekommunikationerna. Man har inte hittat instrumenten för hur det här ska kunna klaras ut långsiktigt på ett bra sätt som håller över tid. Har Maud Olofsson några reflexioner på den punkten?

Sverige är ett glesbefolkat, avlångt land. För att upprätthålla en fungerande service i hela landet krävs en statsmakt och en regering som har mycket uttalade ambitioner och vilja att styra på den punkten. Om statens olika verk och myndigheter inte har det tydliga uppdraget – vem ska i så fall ta ansvar för att servicen blir likvärdig i hela landet? Det gäller sådant som post och tele, och just nu blir apoteksfrågan synnerligen aktuell. Har regeringen funderat över Apotekets utförsäljning i ett regionalpolitiskt perspektiv? Det finns stora möjligheter att kommentera det i debatten här.

För mig är det rimligt med ett solidariskt perspektiv där vi som bor i regionala centrum och storstäder ska vara med och betala för dem som bor i de glesare befolkade delarna av landet. De ska ha en godtagbar service.

Stora, medelstora och små orter måste ingå i en helhet tillsammans med landsbygden där balanser skapas som ger utvecklingsmöjligheter i hela landet. Men nu ökar i stället bensinpriserna utan kompensation till glesbygdens befolkning. Trafikförsäkringen stiger i höjden. Bensinmackar hotas av nedläggning. Många servicefrågor vacklar. Hur är det med den regionalpolitiska strategin, Maud Olofsson?

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att det gläder mig mycket att Socialdemokraterna nu äntligen har börjat engagera sig i regional tillväxtpolitik. Det har vi saknat, inte minst från Centerpartiets sida, under de år som vi har suttit i opposition.

Jag tycker att det är intressant att Socialdemokraterna nu också börjar engagera sig i infrastrukturfrågorna. Det ni lämnade efter er är ett gigantiskt stort, svart hål i infrastruktursatsningarna. Det saknas runt 100 miljarder i skötsel och underhåll och investeringspengar. Ni hade tomma femårsplaner där ni lovade guld och gröna skogar runt om i hela landet. Men ni lade inte dit pengarna. Det överlämnade ni till oss att få ordning och reda i.

Det är intressant att ni nu börjar engagera er för att utlokalisera statlig verksamhet, att lägga statliga myndigheter någon annanstans eller som man säger: att se om inte statlig verksamhet kan bedrivas på andra ställen i landet. Under hela er regeringstid har jag kritiserat er för att ni inte klarade av att tänka på något annat än centralisering. Men jag måste säga att jag verkligen välkomnar den debatten. Är det någonstans som ni behöver nytänkande är det på det här området. Ni har ju varit de riktiga centralisterna i det sammanhanget. Ni lämnade efter er ett land som var totalt kluvet.

Nu ser saken annorlunda ut. Jag tycker att det är bra att få höra att Ibrahim Baylan säger att det är stor optimism i norra Sverige. Norrbotten blomstrar. Ja, det är faktiskt så. Om vi tittar på sysselsättningsciffror, arbetslöshetstal och annat kan vi se att man ligger på –31 procent i Västernorrland, –37 procent i Jämtland, –36 procent i Västerbotten och –40

procent i Norrbotten. Det är en totalförändring av arbetslöshetssiffrorna i de delar av landet som var uträknade för bara några år sedan.

Företagstillväxten går åt andra hållet. Det blir fler företag, 46 procent plus i Västernorrland, 52 procent plus i Jämtland, 50 procent plus i Västerbotten och 51 procent plus i Norrbotten.

Arbetslösheten går ned, och nyföretagandet och företagandet ökar. Det var precis det som den här regeringen gick till val på och nu levererar. Ingen är gladare än jag över att det går bra för hela Sverige. Går det bra för alla delar av Sverige går det bra för Sverige. Det finns ingen motsättning mellan att det går bra för Stockholm, Göteborg och Malmö och att det går bra för norra Sverige. Det ger tillsammans en bra och stark tillväxt.

Jag tycker att det är intressant att höra att Ibrahim Baylan har varit i och besökt Boliden som säger att de behöver bra utbildad personal och stark infrastruktur. Det är precis det som är regeringens syfte med utbildningspolitiken. Vi vill anpassa yrkes- och lärlingsutbildningen så att man får en större träffsäkerhet i de lägre utbildningarna, och vi vill också fokusera på kvaliteten i utbildningen så att företagen kan få den arbetskraft som man efterfrågar.

Den andra delen handlar om infrastrukturen. I den förra budgeten lade den här regeringen till 1,2 miljarder extra till skötsel och underhåll av vägar och järnvägar och extra pengar till enskilda vägar. Man kan gå in i Socialdemokraternas budgetmotion och titta på vad ni gör. Jo, ni drar ned anslaget till väghållning och statsbidrag och lägger de pengarna i storstadsområdena. Ni lägger exakt samma summa till investeringar i kollektivtrafik och vägar i Stockholms stad och län. Och ni står här och säger att ni ska satsa på infrastrukturen runt om i landet, men ni gör inte det i er egen budget. Ni tar pengar från de enskilda vägarna, från cykelbanor och handikappanpassning och lägger dem på kollektivtrafik och vägar i Stockholms län och Stockholms stad. Det är exakt samma siffra.

Jag skulle gärna vilja ha en kommentar till det. Ni säger en sak och gör någonting helt annat.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén (fp).

Anf. 8 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Statsrådet räknar upp halva Norrland och säger att de var uträknade för några år sedan.

Norrbotten ligger tvåa och Västernorrland fyra i bruttoregionalproduktligan. De ligger alltså tvåa och fyra av alla län i Sverige, och de har legat där i årtal. De har inte klättrat upp dit sedan i fjol. Västernorrland har varit tvåa och Norrbotten fyra, och nu har de bytt plats. De har varit där uppe hela tiden.

Nu är man orolig över att man koncentrerar statliga myndigheter till stora orter. Glesbygden blir utan statlig service, och inte bara service utan statlig närvaro som ger småföretagare kunder som är grundstommen i företaget. Det försvinner. Det drar ni undan.

Vi vet redan vad Maud Olofsson och regeringen har gjort för att förhindra och bromsa upp nedläggningen inom basindustrin: ingenting. Det känner vi till, och det kan basindustrin bekräfta.

Det är intressant att det vallöfte som alliansen turnerade med inför valet och gav till småföretagare i Norrland var att man skulle sänka arbetsgivaravgifterna. Nu har de fått höjda arbetsgivaravgifter. En småföretagare betalar i dag 37 000 kronor mer per år i arbetsgivaravgift. Det vallöfte som Maud Olofsson och övriga alliansledare gav till småföretagare i Norrland var att det skulle bli sänkta, och inte höjda, arbetsgivaravgifter.

Det är självklart att företagen där uppe behöver kompetent arbetskraft, och de behöver utbildning. Ni har dragit ned på det också, bland annat på arbetsmarknadsutbildningen som direkt är kopplad till det konkreta behovet hos arbetsgivare. Det har ni dragit ned.

Det är också intressant i sammanhanget att näringsministern säger det är uträknade län. De här länen har alltså inte haft någon egen förmåga att ta sig fram i företagandet över huvud taget. Och de har, som sagt, legat tvåa och fyra hela tiden i bruttoregionalproduktligan. Frågan är: När tänker vice statsministern ompröva de här besluten som gäller centraliseringen av statliga myndigheter? De försvinner från glesbygden och försvagar därmed kraftigt den lilla dynamik på arbetsmarknaden som finns i glesbygdsområdena.

Anf. 9 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Ö, d, m, j, u, k, h, e, t. Ödmjukhet stavas så, Maud Olofsson. Jag tänkte att det kan vara på tiden att ta upp det med Maud Olofsson eftersom hon ibland får ut och tar åt sig äran för väldigt mycket som hon över huvud taget inte har haft med att göra. Att det går bra i norra Sverige beror inte direkt på vad den nuvarande regeringen har gjort eller påstår sig ha gjort.

Det beror på många saker, till exempel på en högkonjunktur i resten av världen, på att Sydostasien blomstrar ekonomiskt och på en hel del insatser som den förra regeringen gjorde. Jag kan vara den första att säga att vi inte har gjort tillräckligt. Man kan aldrig känna sig så nöjd att man kan säga att man har gjort allting bäst. Vi har ödmjukheten att säga att vi, som förlorade valet, har anledning att fundera över detta. Vi kan säkert göra saker och ting mycket bättre. Men jag mycket svårt att se att Maud Olofsson har gjort sådana insatser för den del av Sverige som vi nu pratar om, nämligen den norra regionen.

Herr talman! Jag upprepar min konkreta fråga till Maud Olofsson eftersom det inte kom något svar. Kommer den borgerliga regeringen, där Maud Olofsson tydligen sitter på två ministerposter, att bygga Norrbotten eller inte? En konkret fråga förtjänar ett konkret svar. Kommer den här regeringen att bygga Norrbotten eller inte, Maud Olofsson? Det är en fråga som är oerhört viktig i norra Sverige, inte minst för företagen och näringslivet. Den tar de upp varenda gång man träffar dem, och de har också skrivit otaliga artiklar om detta.

Herr talman! Sedan har vi detta med infrastrukturen. Det är riktigt fräckt av Maud Olofsson att påstå att den socialdemokratiska oppositionen har mindre pengar i budgeten för infrastruktur när vi de facto har betydligt mer än vad regeringen har. Sedan kanske vi fördelar på olika sätt, men den totala kakan till infrastrukturen är betydligt större i vår motion än vad den är i regeringens budget.

I stället hemfaller Maud Olofsson här, trots två ministerposter, åt att försöka leka oppositionen mot en regering som inte längre finns. Hon pratar om att det saknas hundratals miljarder i infrastrukturbudgeten. Men infrastrukturen finansieras ju varje år ur budgeten. Om den nuvarande regeringen inte vill prioritera infrastrukturen utan prioriterar skattesänkningar till de allra mest välbärgade i vårt samhälle, har man gjort ett val. Då får man också stå för det valet, Maud Olofsson, och inte försöka leka opposition mot en regering som inte längre finns.

Vad grundar Maud Olofsson detta påstående på? Jag skulle vilja veta det. Vi har nämligen försökt ta reda på vilka fakta och sakliga argument som finns för det som Maud Olofsson påstår, som statsminister Fredrik Reinfeldt har påstått och som infrastrukturminister Åsa Torstensson då och då också tar fram för att skyla över det faktum att man själv ingenting gör.

Vad finns det för faktaunderlag? Jag har försökt att ta reda på det, och det visar sig att det inte finns några. Det är ett påstående som Maud Olofsson och andra gör för att skyla över det faktum att man själv inte gör något.

Herr talman! Jag tror att de som tittar på oss i dag, inte minst de i Norr- och Västerbotten och de lokala tidningsredaktionerna, kanske inte är så intresserade av den här politiska pajkastningen. De kanske är mer intresserade av att få svar på den konkreta frågan: Kommer den borgerliga regeringen att ha med Norrbotniabanan i den infrastrukturproposition man kommer att lägga?

Det är den konkreta fråga som jag och många med mig vill ha svar på.

Anf. 10 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Jag ska börja med att kommentera Stefan Tornberg. Ungefär som förra gången vi hade en interpellationsdebatt i ett liknande ämne kom han med en massa påståenden om vad vi socialdemokrater har sagt. Nu sade Stefan Tornberg till exempel att vi då och då frågar efter ett Norrbottenspaket. Det har jag inte hört någon av oss fråga efter. Det gjorde jag inte förra gången heller. Det var samma sak då.

Stefan Tornberg säger att vi inte ska börja på nationell nivå. Vi ska inte ropa på Maud.

Maud är faktiskt näringsminister och har ansvar för regionalpolitiken och jag tycker nog att man borde kunna utkräva något ansvar av en näringsminister.

Jag hajar också till när Stefan Tornberg säger: Vi på nationell nivå ska inte flytta på människor; det är mig främmande.

Det är tydligen inte Centerpartiet främmande att ha en arbetsmarknadspolitik som säger att man från första dagen man blir arbetslös kan tvingas flytta från Pajala till Lund. Det är tydligen helt okej för Centerpartiet.

Maud Olofsson säger att hon saknade en regionalpolitik under hela förra mandatperioden. Man kan fundera på vilka kraftfulla åtgärder hon ville vidta när hon kom till makten.

Hon ville tydligen höja arbetsgivaravgiften för de små företagen – det är vad regeringen har gjort. Jag har svårt att se att det var den bästa regionalpolitiken.

Den landsbygdsstrategi som Eskil Erlandsson stolt presenterade förra året byggde på det grundarbete som den socialdemokratiska regeringen hade gjort och som Ann-Christin Nykvist hade förhandlat fram 1 miljard extra till i EU. Inte heller det kan väl alliansregeringen åta sig hela äran av.

Maud Olofsson säger också: Ni har lämnat efter er ett klivet land.

Vi har ju också lämnat efter oss ett land med mycket god ekonomi. Som Ibrahim Baylan var inne på har den här regeringen valt att använda de pengarna till att sänka skatter för de redan välbeställda. Man skulle tjälsäkra ganska många mil väg för de pengarna. Jag tror att det handlar om 50–60 miljarder som de rikaste människorna i Sverige får dela på. Man skulle till och med kunna bygga en järnväg. Jag tror att man också skulle kunna se till att alla fick bredband. Man kanske till och med skulle kunna se till att gamla människor i Överkalix hade telefon.

Det finns en hel del kvar att göra. Vi hade sett till att vi hade en ekonomi där det gick att använda pengarna till sådant som vi tycker är viktigt. Det har säkert ni också gjort. Ni har använt pengarna till det som ni tyckte var viktigt; det var att sänka skatter.

Vi har en helt annan politik. Det är väl därför vi bytte regering vid förra valet. Förhoppningsvis, för svenska folkets skull, kommer vi att byta regering vid nästa val också.

Jag vill också säga några ord om statliga företag.

För något år sedan hade Centerpartiet två motioner där Maud Olofsson är första namnet. Det står det väldigt tydligt: Förutom att andra lokaliseringar än Stockholm alltid bör prioriteras för nya statliga verksamheter bör en omfattande omlokalisering av befintlig statlig verksamhet ske för att förbättra den regionala balansen.

Jag antar att det gäller fortfarande. Det står i två motioner efter varandra.

Förra veckan lade regeringen fram en proposition där man bildar en helt ny myndighet. Den nya myndighetens huvudkontor ska ligga i Stockholm.

Det som Centern tyckte för något år sedan är antagligen inte alls viktigt nu när man sitter i regeringen. Jag hoppas att Centerpartiet går tillbaka till sina gamla motioner och läser dem och använder en del av det som står i dem, till exempel att alla ska kunna garanteras post- och telefonservice. Om man inte kan garantera det föreslår Maud Olofsson i motionen en kompensation. Jag väntar med spänning på att det förslaget läggs fram.

Anf. 11 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! Jag har inte påstått att Socialdemokraterna vill ha ett nytt Norrbottenspaket. Under min tid som norrbottning i 50 år och politiskt aktiv i Norrbotten i 30 år har jag däremot upplevt en hel rad Norrbottenspaket.

Hela tiden har vi, som Jasenko Omanovic säger, haft den näst högsta bruttoregionalprodukten i Sverige. Trots det har det krävts paket och krisuppgörelser fram till förra året. Då hände något. Då fick vi en positiv tillväxt trots att vi hela tiden har haft en positiv bruttoregionalprodukt. Då tog man vara på rikedomarna. Då kom de rikedomar som finns i Norrbotten och norra Sverige till uttryck i nya jobb. Huvudorsaken till

detta är naturligtvis den internationella konjunkturen och den globalisering som jag som norrbottning har lärt mig att bejaka. Jag tycker att det är positivt. Det som händer i världen är positivt för min del av Sverige. Det är positivt för Sverige och det är positivt för Norrbotten att det här händer.

Jag vet också att den här regeringen på ett helt annat sätt än tidigare regeringar har vidtagit åtgärder som gör det möjligt att ta vara på den utvecklingen. Det avgörande har varit den internationella konjunkturen, men regeringen har vidtagit de rätta åtgärderna.

Utmaningen nu är att se till att ta vara på det positiva som händer och se till att vi i hela vårt land kan ha tillgång till både statlig, offentlig och kommersiell service och att vi har en fungerande infrastruktur. Jag lutar betydligt mer på den regering som nu sitter trots alla vackra ord från de före detta centralisterna som nu pratar om decentralisering.

Anf. 12 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Det var den utmärkte Tage G. Peterson som var motor när de statliga verken i Sverige utlokaliseras till olika delar av landet. Det var han som ställde sig i spetsen, tog politiskt initiativ och visade politisk handlingskraft. Det var en stark och riktigt genomförd decentraliseringsåtgärd.

Ingen kan ta ifrån vare sig honom eller socialdemokratin det händelseförloppet.

Nu är det Maud Olofsson som är näringsminister med en högerregering. Nu är det hennes ansvar. Vad gör ministern åt den smygande tendensen till återlokalisering inom de statliga verken? Kommer ni att slå ihop Banverket och Vägverket? Blir det så eller hur blir det? Håller utlokaliseringen när det gäller antalet arbetstillfällen i Borlänge när den nya transportinspektionen inrättas?

Hur blir det med telekommunikationerna? Jag efterlyser en kommentar på den punkten.

Hur är det med apoteksutförsäljningen från ett regionalpolitiskt perspektiv?

Frågan om de statliga företagens och myndigheternas regionala ansvar måste åter upp på den politiska dagordningen. Om så inte sker kommer många bygder och orter i vårt land att bli utslagna. Allt högre krav på vinster i statens företag och i privata företag och myndigheternas fortgående effektivisering kommer till sist att riskera att leda till befolkningsmässig utarmning.

Genom privatiseringar inom den statliga företagssektorn avhänder man sig möjligheten att använda dem i olika regionalpolitiska syften.

Ni måste ta de regionalpolitiska frågorna på allvar och prestera mer än ord och hänvisningar till sådant som andra redan har banat väg för.

Nedläggningshotet vid sågen i Seskarö är inte bara en angelägenhet för människorna på den orten.

Tusen hotade bensinmackar i glesbygden borde beröra oss alla, inte minst regeringen. Tänker ni göra något på den punkten?

Anf. 13 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag måste säga att det är fantastiskt intressant att få diskutera infrastruktur med Socialdemokraterna, i synnerhet om man går

tillbaka och tittar på siffrorna. Det saknas 100 miljarder. Ibrahim Baylan sade att det inte finns några fakta. Det är lätt att få fram både från Vägverket, Banverket och de myndigheter vi har som ansvarar för detta.

Socialdemokraterna lovade en mängd projekt hit och dit, men de avsatte inga pengar. Det finns stora likheter mellan de femårsplaner som fanns i Sovjetunionen och Socialdemokraternas infrastrukturplaner – stora likheter. Det är det vi nu försöker städa upp. Vi lade i den senaste budgeten 1,2 miljarder extra på skötsel och underhåll, och i höst återkommer vi med en infrastrukturproposition. Då kommer alla, oavsett om det handlar om vägar, järnvägar eller annat, att få den sammantagna diskussionen.

När jag tittar i Socialdemokraternas budgettabell kan jag konstatera att ni tar ungefär 1 miljard från väghållning och statsbidrag – och då ska man veta att där ligger enskilda vägar, handikappanpassning, cykelvägar, allt det som är regionalt – och flyttar exakt samma summa, drygt 1 miljard kronor, till investeringar i kollektivtrafik och vägar i Stockholms stad och Stockholms län. Det är vad ni gör. Jag vill bara ha en förklaring till varför ni gör den prioriteringen.

Det kommer att bli en stor utmaning att klara de önskemål om infrastruktur som finns runt om i landet, och de är mycket berättigade önskemål. Det gäller allt från tunneln i Helsingborg till Norrbotniabanan i norra Sverige.

Apropå bredband och utbyggnaden av den vill jag säga att det är effekterna av Björn Rosengrens politik vi ser i dag. Han ansåg att marknaden kunde klara av att bygga bredband och överlät det till marknaden. Det är anledningen till att vi på många ställen i gles- och landsbygden inte har bredbandstäckning. Där tänker vi städa upp efter er. Och om Ibrahim Baylan blir provocerad av att vi är stolta över de resultat vi nått må det vara hänt för vi ser att vi gör saker och ting som driver åt rätt håll. Det handlar om skötsel och underhåll av vägar och järnvägar samt en utbyggnad av bredband så att det finns över hela landet.

Om vi tittar på resultaten är det kanske en slump att siffrorna vänder och blir positiva när vi får en ny regering, och uppriktigt sagt tror även jag att konjunkturen spelat roll. Det kan dock inte vara en fullständig slump att de höga arbetslöshetstal som fanns när Socialdemokraterna ledde landet nu med en ny regering lett till minskad arbetslöshet och ökad företagsamhet i regionerna.

Jag kan förstå att ni blir provocerade av det, men det är sanningen, och jag tror att den generella satsningen på bättre företagsklimat, bättre infrastruktur, bättre service, bättre utbildning och forskning samt på att klara arbetskraftsförsörjningen är en bra politik för hela landet, både för våra storstäder och för norra Sverige.

Om vi ser på det särskilda regionalpolitiska anslaget kan jag konstatera att Socialdemokraterna inte lägger en krona mer i sin budget. Jag vill gärna veta varifrån ni tar pengarna för att finansiera alla de önskningar ni har. Vilka pengar talar ni om? Ni kan inte stå i riksdagen och bara säga en massa saker, för när man sedan tittar i tabellerna över era budgetar visar det sig att där inte finns några ytterligare pengar.

Det är viktigt att säga att både låginkomsttagare och småföretagare är oerhört glada över inkomstskattesänkningarna. 75 procent har gått till låg- och medelinkomsttagarna. De generella företagsåtgärderna har inne-

burit att vi fått fler företagare som vågar satsa. Det betyder tillräckligt för mig med tanke på det uppdrag jag är satt att genomföra, nämligen att minska de sociala och regionala klyftorna. Jag är rätt nöjd med att vi kan visa svart på vitt att vi är på väg åt rätt håll.

Anf. 14 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Det finns en hemsida, www.scb.se, där man kan gå in och titta på sysselsättningsökningen. Under perioden oktober 2005–oktober 2006 var sysselsättningsökningen ungefär 152 000 personer. Perioden oktober 2006–oktober 2007 var sysselsättningsökningen 83 000 personer. Den har alltså halverats under Maud Olofssons tid. Sysselsättningsökningen har halverats under den nuvarande regeringens första år trots högkonjunkturen ute i världen och trots den draghjälp man får av den. Det blir sämre, men frågan framöver är: Hur kan man avhjälpa detta? Det är inte fråga om vem som åstadkommit vad och vem som dragit större eller mindre nytta av olika åtgärder. I stället är frågan: Vilka åtgärder tänker Maud Olofsson vidta?

Jag har väckt en motion som handlar om utlokalisering av statliga myndigheter, inte på grund av att man ska tycka synd om Norrland utan för att vi i Norrland är lika kapabla som de som bor någon annanstans i Sverige att utföra olika arbetsuppgifter. Vi har den kapaciteten. Det är bra för Norrland att få en del utlokaliseringar för att kunna skapa en kritisk massa när det gäller kompetensen på arbetsmarknaden och för att få en dynamik på arbetsmarknaden. Det behöver Norrland.

Staten behöver alltså stötta upp Norrland för att få en bättre dynamik på arbetsmarknaden. Om det finns en dynamik på arbetsmarknaden samt utbildad arbetskraft vågar företagen också investera. När tänker Maud Olofsson jobba i den riktningen?

Anf. 15 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Maud Olofsson och Centerpartiet gjorde ett relativt bra val i vår gemensamma valkrets Västerbotten. Maud Olofsson blev dessutom personvald och fick alltså ett stort förtroende från väldigt många västerbottningar, drygt 4 000 om jag inte minns fel.

Inte tror jag att dessa västerbottningar såg framför sig att det skulle gödslas pengar över dem som har stora villor i norra delen av Stockholm. Inte heller tror jag att dessa västerbottningar såg framför sig att deras skattepengar skulle gå till att subventionera städhjälp åt människor som redan har det väl ställt. Det är inga småsummor, Maud Olofsson. 75 procent av era skattesänkningar går till den tredjedel av befolkningen som redan har det bäst ställt.

Herr talman! Denna regering har försuttit många chanser. Det är glädjande att fler människor får jobb, men den stora sysselsättningsökning som vi sett kom under vårt sista år vid makten. Det är ett faktum, Maud Olofsson. Jag tror att många har svårt att känna igen sig i beskrivningen av hur bra den borgerliga regeringen är, för om folk känt igen sig i den beskrivningen skulle opinionssiffrorna rimligtvis ha sett ut på ett helt annat sätt än de gör.

Nej, herr talman, det finns mycket övrigt att önska. Regeringen har på senare tid backat, backat och backat från olika förslag. Nu har du chansen, Maud Olofsson, att backa från beslutet att ta bort Norrbotniabanan

från Banverkets långtidsplanering. Före valet var det inga problem att säga att du och Centerpartiet var för byggandet av Norrbotniabanan. Nu ställer jag åter frågan, som jag ännu inte fått något konkret svar på: Kommer Norrbotniabanan att byggas under den nuvarande regeringen eller inte, Maud Olofsson? Det är en enkel och konkret fråga som förtjänar ett enkelt och konkret svar.

Anf. 16 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Jag tror inte att Stefan Tornberg har möjlighet till något ytterligare inlägg. Jag var nämligen intresserad av att höra vilka åtgärder regeringen vidtagit som varit de rätta. Han var väldigt tydlig med att säga att den nuvarande regeringen vidtagit rätt åtgärder men valde nogsamt att inte säga vilka de var. Jag är fortfarande nyfiken på vilka åtgärder den nuvarande regeringen vidtagit som den tidigare regeringen inte vidtog, eller vilka åtgärder den nuvarande regeringen tänker vidta, för att förbättra regionalpolitiken.

Jag skulle vilja lyfta fram tullen ytterligare en gång. Skattesänkarpengarna hade nog räckt till att ge en liten slant till tullen. Då kanske vi hade kunnat ha kvar tullverksamhet även i övre Norrland. Tullens verksamhet består ju inte bara av att klarera och serva företag, utan de jobbar också mot den ekonomiska brottsligheten. Jag skulle ytterligare en gång vilja slå ett slag för att tullen ska få mer pengar.

Det är intressant att höra Maud Olofsson säga att Björn Rosengren överlät bredbandsbyggandet till marknaden och att det är effekterna av det vi nu ser. Det låter som om näringsministern tycker att det är något negativt. Om det är negativt att marknaden sköter för landet viktig verksamhet undrar jag hur man samtidigt kan sälja ut Apoteket, Vin & Sprit, SBAB med flera. Jag tycker att det rimmar illa när jag hör att allt som den förra regeringen gjorde var dåligt, men när denna regering vill göra samma sak är det bra. Jag måste nog gå någon pedagogisk kurs för att förstå varför marknaden i vissa lägen är bra men inte i andra.

Sedan skulle jag också vilja säga att regeringen rivstartade med att sänka skatter för förmögna och försämra villkoren för sjuka och arbetslösa. Man hade väldigt bråttom med att komma i gång med utförsäljning av statliga företag.

Men när kommer de fantastiska åtgärderna för att förbättra regionalpolitiken? Maud Olofsson har stått här och talat om att det är ett klivet land. Nåväl, men fortsatt då att tala om att den förra regeringen gjorde allting dåligt, men kom ihåg, som sagt var, att det var väldigt god ekonomi. Pengarna hade gått att använda. Vad tänker ni göra för att förbättra regionalpolitiken?

Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det finns en grundläggande sak för en ekonomi. Fler i arbete ger fler inkomster. Det gäller i norra Sverige. Det gäller i storstäderna. Det gäller överallt i vårt land. Det är därför som vi vann valet. Vi lovade nämligen att skapa förutsättningar för fler jobb och se till att människor kommer från utanförskap till arbete.

Nu levererar vi det. Det är 164 000 i minskat utanförskap. 2007 var det all-time-high när det gäller antalet sysselsatta.

Jag tror att ni är jätteledsna över att ni misslyckades, och ni är sura över att vi lyckades. Så enkelt är det. Men jag kan bara säga: Vi är jättegglada över att fler och fler får jobb. Vi är jättegglada över att de åtgärder som vi gick till val på faktiskt ger resultat. Och det är ju så att om fler kan arbeta kommer vi att få mer pengar till infrastruktur. Vi kommer att få mer pengar till vård och skola och omsorg. Vi kommer att ha råd att höja pensioner. Vi kommer att ha råd att göra en massa saker. Det är så det fungerar. Fler som jobbar innebär fler som får inkomster och fler som betalar skatt.

Vi har vidtagit en massa företagsåtgärder som gör att företaget ökar också i norra Sverige. Vi har vidtagit en massa åtgärder som gör att vi ökar sysselsättningen och minskar utanförskapet i norra Sverige. Det är väl jättebra? Jag är glad över det.

Vi satsar extra resurser, 1,2 miljarder i senaste budgeten, på skötsel och underhåll. Vi satsar 130 miljoner på enskilda vägar. Det vill ni dra in. Ni vill minska det anslaget. Jag har inte fått någon förklaring till varför det är så viktigt att ta från just det anslaget och byta det mot att satsa här i Stockholmsregionen.

När det gäller Norrbotniabanan återkommer vi i infrastrukturpropositionen, för det är där vi kommer att väga alla de här satsningarna mot varandra. Det gäller Norrbotniabanan. Det gäller andra satsningar.

Skattesänkningar, som ni är så kritiska mot, innebär en stor fördel för många människor i norra Sverige, eftersom det finns många låginkomsttagare. 75 procent av skattesänkningarna har gått till dem med låga och normala inkomster. Och många kommuner är glada över den ökade sysselsättningen därför att de då också får extra intäkter.

Så grunden är: Det är bara att läsa siffrorna. Det är bara att läsa tabellerna. Då ser man att det går bättre för Sverige, och de regionala klyftorna minskar. Det är jag mycket glad och stolt över, för det var det uppdrag som jag fick från min valkrets.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellationerna 2007/08:425 och 476 om kommersiell service på landsbygden

Anf. 18 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Ann-Kristine Johansson och Carina Adolfsson Elgestam har i liknande interpellationer frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för en långsiktig lösning så att drivmedelsstationer kommer att finnas tillgängliga på landsbygden i framtiden. Vidare har de frågat mig om jag är beredd att, i syfte att finna en långsiktig lösning, ta initiativ till överläggningar med bensinbranschens aktörer, vilka åtgärder jag är beredd att vidta så att miljövänliga alternativ kommer att vara tillgängliga också i glesbygd samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att också de boende på landsbygden ska få god tillgång till kommersiell service.

Inledningsvis vill jag poängtera att gles- och landsbygder är viktiga framtidsområden eftersom dessa har stora naturresurser, ett rikt växt- och djurliv. De har attraktiva natur- och kulturmiljöer, och de erbjuder stora möjligheter vad gäller god levnadsmiljö för boende och företagande. Ett

viktigt mål inom regeringens regionala tillväxtpolitik och landsbygdens politik är en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män.

Hela Sveriges utvecklingskraft ska tas till vara. Ett nationellt strategiskt handlingsprogram för att stärka utvecklingskraften på landsbygden utarbetas därför för närvarande inom Regeringskansliet. Syftet med strategin är att ta fram och utveckla förslag som tar till vara den utvecklingspotential och de resurser som finns på den svenska landsbygden. Förhållanden och förutsättningar varierar. Målet är dock att alla delar på sitt sätt och utifrån sina förutsättningar ska medverka till landets gemensamma tillväxt.

Statssekreterarna inom Närings- och Jordbruksdepartementen har med anledning av den senaste tidens uppgifter bjudit in berörda aktörer och intressenter till ett möte för att diskutera tillgänglighetsproblematiken avseende fossila och alternativa drivmedel. Detta möte avses att genomföras redan i början av april.

Den 1 januari 2006 infördes den så kallade pumplagen, vilken innebär att bensinstationer ska kunna erbjuda även ett förnybart drivmedel. När lagen infördes undantogs stationer med en drivmedelsförsäljning under 3 000 kubikmeter per år. Från och med år 2010 kommer stationer som säljer under 1 000 kubikmeter per år att undantas. Syftet med detta undantag är att undvika att små anläggningar, som oftast har begränsade resurser, får alltför omfattande investeringskostnader. Många små bensinstationer kommer därför inte att beröras av detta krav. Följaktligen kan man inte säga att enbart dessa miljökrav ligger bakom nedläggning av små bensinstationer. Det är också en konsekvens av en strukturomvandling inom drivmedelsbranschen.

Det är viktigt att komma ihåg att förhållanden och strukturella förutsättningar varierar i landet. Målet är att alla delar på sitt sätt och utifrån sina förutsättningar ska medverka till hela landets ekonomiska tillväxt. Som jag hoppas har framgått av vad jag har sagt arbetar regeringen kontinuerligt med att skapa goda förutsättningar för detta.

Anf. 19 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Inledningsvis vill jag säga att jag håller med ministern om den svenska landsbygdens potential. Det finns en otrolig livskraft och ett engagemang.

A och O i det sammanhanget är den statliga och kommersiella servicen. Minskar den drabbas också övriga näringslivet och människor som bor på landsbygden. Det hänger ihop: bensinstation, lanthandel, småföretagare, lantbrukare. Det ger en levande landsbygd, och människor stannar kvar.

När det här utarmas är risken stor att många flyttar därifrån. Den förra s-regeringen tillsatte den statliga Landsbygdskommittén, som hade till uppdrag att ta fram förslag på en nationell landsbygdspolitik.

I december 2006 lades den på ert bord, Maud Olofsson. Redan där togs orosmolnen upp i fråga om den kommersiella och statliga servicen. Och som jag sade till din kollega Mats Odell för någon vecka sedan: Det räcker inte med vackra ord. Den svenska landsbygden är värd konkret handling.

Nu har ni chansen att visa att det ni har sagt är på allvar och att möta det som händer med macknedläggningen, som sveper fram.

Tillgången på drivmedel är extra viktig på landsbygden, där avståndet är större, där bilen i praktiken är det enda färdmedel som finns att tillgå. Därför är det nödvändigt att regeringen tar sitt ansvar för att säkerställa tillgången på drivmedel. Detta är en fråga som diskuteras överallt. Jag får många samtal, och det sägs mycket i medierna om det här.

Risken är också, som jag skriver i interpellationen, att folk börjar transportera och förvara drivmedel i olämpliga kärl och tvingas åka till en större ort för att handla och tanka. Då är risken också att lanthandeln på orten läggs ned.

I Värmland finns det ca 40 mackar på landsbygden. Ungefär hälften av dem drivs ihop med en lanthandel. Vad händer med dem?

I Norge pågick den här nedläggningsvågen för ett antal år sedan. Nu börjar man bygga bensinstationer på nytt genom det engagemang som finns bland människor som lever och bor på landsbygden.

Det är bra, tycker jag, att ni ska träffa bensinbolagen. Jag tycker bara att det är synd att det inte sker på ministernivå. Det är statssekreterarna som bjuder in.

Vad anser minister Olofsson är de viktigaste punkterna att lyfta fram vid de här samtalen, och vad ämnar du skicka med din statssekreterare? Vilka krav kommer regeringen att ställa på bensinbolagen? Vilka tankar om långsiktighet finns? Hur kommer försörjningen av miljövänliga alternativ på landsbygden att se ut? Och hur ser ni på införande av en saneringsfond, liknande det som fanns på 90-talet, som skyddar privatpersoner som drabbas?

I dag sägs ju avtalen upp av bensinbolagen, vilket innebär att mackägarna står ansvariga för saneringen. Det är de som äger utrustningen under jord, och så fort en mack blir stängd ska ju kommunen se till att sanering genomförs.

Det här måste lösas för alla privatpersoner som drabbas. Vem köper en fastighet där en mack varit belägen om inte saneringen har genomförts?

Det är ett antal frågor som hänger ihop med det här. Jag skulle vilja fråga ministern vilka frågor som hon tycker är viktigast att ta upp när statssekreterarna träffar bensinbolagen.

Anf. 20 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! ”Mackdöden är här” och ”Bensinstopp på landsbygden?” Det kan man läsa i Smålandsposten i dag, på ledarsidan.

Jag fortsätter att citera:

”Det gäller att tanka innan man kör på den nya motorvägen mellan Uppsala och Gävle. Ty sedan Domkyrkan försvunnit i backspegeln är det 11 mil till nästa bensinmack.”

Är det detta som är en del av framtiden i glesbygden?

Efter vad man kan utläsa från svaret av Maud Olofsson känns det som att även ministern tycker att det är angeläget med lands- och glesbygden och den utveckling och service som behövs för att vi ska kunna bo och leva där. Svaret känns positivt. Det tackar jag särskilt för.

Men det kvarstår ändock vissa frågor som man kan fundera över. Med tanke på att trafiken är det största klimathotet – det har vi väl varit relativt överens om, både här i riksdagen och i ett Europaperspektiv – känns det lite märkligt. Regeringen stimulerar en miljöbilspremie. Det är

väl bra att man köper fler bilar som går på alternativa drivmedel. Det är jättebra. Men vad hjälper det om jag inte har någonstans att tanka? Det känns lite oroväckande.

Precis som det står i svaret från ministern infördes i januari 2006 den så kallade pumplagen. Man gjorde då ett undantag för de små stationerna. Det är jättebra. Och 2010 blir det ett undantag för dem som säljer under 1 000 kubikmeter. Men om jag nu har min lilla bensinhandel och inte säljer så mycket men de medborgare som bor i tätorten, glesbygden, eller i byn helt enkelt har valt att köpa en miljövänlig bil med biodrivmedel och man bara har bensin alternativt diesel är man inte hjälpt av undantaget. Det finns en form av marknad som kommer att styra detta. Det är det som är en del av bekymret naturligtvis.

Jag tycker att det finns en stor anledning att fundera över vilka ekonomiska drivkrafter vi kan använda för att fortsättningsvis ha en god service på glesbygden och landsbygden så att man bland annat kan tanka sin bil. Det handlar om att det ska finnas flera alternativ, bensin, diesel och också alternativa drivmedel.

Det är precis som Ann-Kristine Johansson sade i sitt inlägg. Det här handlar inte bara om små bensinmackar ute i glesbygden. Det handlar också om möjligheten att köpa mat och kanske hämta sina apoteksvaror. Det handlar om service i en helhet. Därför vore det bra utifrån det svar ministern har gett oss här att precisera lite mer när vi ska få besked exempelvis om den strategiska plan som ska tas fram.

Det brådskar ju. Det är marknadskrafterna som styr här efter vad jag kan förstå, inte minst efter att ha hört oljebolagen uttala sig under de senaste dagarna om de frågor som ställs. Som de ser det finns det ingen lönsamhet att driva mackar runt om i hela Sverige. Man kommer att lägga ned där det är minst lönsamt, och man kommer förmodligen inte att ha något helhetsperspektiv.

Anf. 21 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Också jag som flera andra gläder mig åt att vi får tillfälle att diskutera de här viktiga frågorna här i kammaren och inte minst åt att Socialdemokraterna numera mobiliserar ett så stort intresse för de regionalpolitiska frågorna som vi i Centerpartiet tidigare har varit ganska ensamma om. Det är utomordentligt bra.

Jag var inte med i den tidigare debatten, men jag måste ändå be att få replikera på det Peter Hultqvist sade, att det var Thage G. Peterson som varit drivande för att lokalisera ut statliga verk och myndigheter på den tiden. Det var ju Centerpartiet som i många år med stor kraft drev den frågan så hårt att till och med den socialdemokratiska regeringen tvingades falla till föga.

Vi stödde mycket kraftfullt den utlokalisering som sedan blev av och som har visat sig mycket lyckosam. Vi har nu tunga statliga verk ute i landet som visar att de fungerar minst lika bra vare sig de är i Karlskrona, Borlänge, Gävle eller någon annanstans. Det hoppas jag att vi kan fortsätta med.

Under den förra mandatperioden roade jag mig med att skriva motioner tillsammans med en numera framliden socialdemokratisk ledamot, Kenth Högström, där vi gemensamt kritiserade att man inte fortsatte på vägen att systematiskt försöka bredda lokaliseringssorterna för statliga

verk och myndigheter. Det blev ju så under 1990-talet och 2000-talet med en socialdemokratisk regering att allt automatiskt lades i storstadsområdena.

Den här debatten handlar väldigt mycket om allmän samhällelig service men också om den kommersiella servicen. Det är bra att vi nu får tillfälle att diskutera det man kallar mackdöden. Precis som flera andra har sagt här är macken ofta den enda kvarvarande kommersiella servicen i de mindre orterna.

Hemma i mitt område i Hälsingland har vi Nordanstig i norra Hälsingland, där vi har Hassela och Ilsbo med just en sådan situation med små bensinmackar utan alternativa drivmedel. De är samlingspunkten mitt i byn. Skulle de försvinna är det ett väldigt hårt slag för de orterna.

Därför är det utomordentligt bra att Näringsdepartementet nu kallar in berörda parter för att ta ett allvarligt samtal och också betona deras ansvar. Statoil är ju en jättestor aktör som med köp av andra bolag har blivit en dominant aktör. Frågan är om man får igenom det här med EU:s konkurrensmyndigheter. I så fall når man upp till 45 procent av den svenska bensinmarknaden. Då blir det ytterligare en drivkraft att lägga ned ett antal enheter för att komma ned i marknadsandel. Även om man inte erkänner det från Statoils sida är det nog många av oss som funderar om inte också det är en viktig drivkraft i det här.

Därför är det jättebra att Näringsdepartementet nu tar det här initiativet, kallar in dem och betonar deras ansvar. Norge har ett gott rykte när det gäller regionalpolitik eller distriktspolitik som det heter på den sidan. Statoil är ju till 80 procent ägt av den norska staten, om jag minns rätt. Det kan vara en anledning att betona för våra vänner på andra sidan kölen – där sitter ju centerpartister och socialdemokrater gemensamt i regering – att det statliga bolaget Statoil faktiskt får visa lite samhällsansvar också här i Sverige och inte gå fram som vilka kålsupare som helst.

Vi får se var det här landar någonstans. Men det är väldigt viktigt att regering och riksdag markerar ansvaret också hos de kommersiella aktörerna. Det kan bli som Ann-Kristine var inne på att man nu går fram så hårt att det om några år är dags att återupprätta den kommersiella servicen. Det är bättre att tänka efter före innan man går fram för hårt.

Anf. 22 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Näringsministern har naturligtvis mött debatten och läst tidningarna. Jag är helt övertygad om att alliansbroder Tobé har informerat näringsministern om läget i den ort som Sven berörde alldeles nyligen, nämligen Hassela. Det ligger ganska nära där jag bor i ett område som är relativt tätbefolkat och där det är relativt tätt med företag. Man har till och med en ganska stor industri där. Ändå står man inför hotet att macken ska försvinna.

För mig känns det som att man plötsligt tar många steg tillbaka. Men det är inte de som har tryckt på mest, kan jag tycka. Det är inte de företagare som finns där och deras argument som har tagit mest på mig, utan det var när en gammal man som heter Sven ringde och frågade om det kan vara möjligt att man kan göra så här.

Han beskrev sin situation. Han är pensionär. Han tyckte att han inte hade fått så stor höjning av sin pension. Han tyckte att bensinpriset hade

gått upp alldeles på tok för mycket. Dessutom ska jag åka en lång bit nu för att få bränsle så att jag kan besöka mina kamrater, sade han.

Egentligen var det det som berörde mig mest. Han började att beskriva att oavsett åt vilket håll han ska åka och träffa sina kamrater har han först fyra mil innan han får bränsle till bilen och det under en begränsad tid.

Hans situation är ganska lika den i en ort som ligger ungefär fem mil därifrån, där föregående talare Sven Bergström har en historia, tror jag. Det är en ort som heter Ångebo, där man gick in och stöttade så att mackrörelsen kunde vara kvar utifrån ett kommunperspektiv. Samma visa där: Man har för långa avstånd, och de som drabbas mest är naturligtvis de äldre som inte har möjlighet och råd att ta sig runt. Kollektivtrafiken har gått om intet, kan man säga, för det är för glest och för få resande. Då blir funderingen: Kan ministern vara med och påverka detta?

I min hembygd har de gamla centerpartisterna alltid pratat om vikten av en levande landsbygd där alla har möjlighet att leva. Då blir min fundering: Kommer näringsministern att agera kraftfullt i den här frågan för att stödja ett liv i en levande landsbygd och glesbygd? Som Sven uttryckte det: Om man inte kan besöka sina kamrater, hur blir livet då? Då blir man hemma, sittande vid bordet och dricker kaffe, och det kanske påverkar andra saker.

En annan sida av det som alliansbroder Tobé pratade om när han stod där uppe på macken och diskuterade är alltså hur man ska få marknaden att agera på ett sådant sätt. Kommer marknaden att ta sitt ansvar för att bevara glesbygden? Nja, tyvärr tror jag inte det. Jag tror att marknaden är mer intresserad av vinsten och pengarna. Hur ser näringsministern på den frågan? Har du maktmedel? Tänker du agera kraftfullt, eller?

Anf. 23 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag vill också passa på och tacka Ann-Kristine för att hon ställde den här interpellationen som är väldigt viktig när det gäller drivmedel på landsbygden.

Jag ställde själv en fråga till ministern för en och en halv månad om vilka åtgärder hon tänker vidta för att vi ska kunna ha en levande landsbygd – inte glesbygd som många i den här kammaren återkommer till. Speciellt finansmarknadsminister Mats Odell pratade i den särskilda debatten hela tiden om glesbygden. Det heter landsbygd!

Jag fick också till svar att man skulle bjuda in berörda aktörer och då också bensinbolagen. Det är väl bra nog. Men jag hörde också en radiointervju häromdagen med näringsministern. Där sade du så här: Det är klart att också oljebolagen ska vara med och ta sitt samhällsansvar. Så sade du, eller hur?

Det blir lite konstigt för mig. Jag hade en tro på Centerpartiet när det kom i regeringsmakt att man faktiskt skulle stå för någonting av det man har lovat landsbygdens befolkning. Tre miljoner människor har blivit lovade en massa saker som man har tagit tillbaka. Det handlar om indragning av försäkringskassor, skattekontor, indragning av arbetsmarknadens resurser för komvuxutbildning och arbetsmarknadsutbildningar fast många småföretag som ligger på landsbygden skriker efter arbetskraft som de inte kan få tag i. Lanthandeln är ett annat perfekt exempel – man har lagt ned hur många som helst.

Resonemanget går ut på att staten ska gå före och visa hur det går till att ta ett samhällsansvar. Då undrar jag om det är statens samhällsansvar att dra in en himla massa myndigheter och service på landsbygden och sedan ställa kravet på oljebolagen att de också ska ta ett samhällsansvar. Vari ligger logiken?

Vi kommer att ha råd, säger näringsministern. Ja, vi har så pass mycket pengar nu så vi skulle ha råd till ganska mycket, men den här regeringen har valt att först och främst satsa mest på dem som har de tjockaste plånböckerna och bor i storstäderna. Det är den största satsning ni har gjort. Ni skulle kunna ha satsat nu när det kommer så mycket jobb. Det är jättebra och inte alls någonting som vi är sura över eller beklagar någonstans på vänsterkanten – naturligtvis inte, utan det är mycket roligt.

Men man måste också kunna vara förutseende och se till att det finns en service på landsbygden för att de här företagen ska poppa upp och kunna utvecklas och att de också har en infrastruktur så att de överlever långsiktigt.

Jag vill fråga näringsministern: Hur ska du kunna ställa krav på samhällsansvar på oljebolagen när staten inte föregår med gott exempel?

Anf. 24 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Sverige består inte bara av självgående storstadsregioner, livskraftiga universitetsorter och växande tätorter med ett gott befolkningsunderlag. Sverige har också landsbygd, glesbygd och många småorter. För att hålla ihop Sverige måste det finnas ett övergripande ansvar också för de glest befolkade delarna av landet så att de har tillgång till social, ekonomisk och kulturell service. God infrastruktur är nödvändig. Det gäller även försörjning av mediciner, bensin och andra saker som är nödvändiga för att det vardagliga livet ska fungera.

Då kommer vi in på dagens ämne: bensinmackarna. Centern talade före valet i en motion om någon sorts servicegaranti som skulle garantera likvärdig service i olika delar av landet. Det här har vi inte sett mycket av än, men ingår bensinmackarnas framtid i den ännu ej infriade servicegarantin, och hur kommer i så fall denna servicegaranti att utformas?

Sven Bergström, jag vet inte om du tillhör Stureplanscentern eller Gammel-Centern eller vilken modell av centerpartist du är. Men vad tänker du göra för att klara macken i Hassela som nu tydligen är nedläggningshotad?

Du hade också några funderingar kring utlokaliseringen av statliga verk. Thage G. gjorde grovjobbet med den socialdemokratiska regering som satt då. Ingen kan ta ifrån honom detta. Det var ett hårt jobb. Ni pratade – han gjorde jobbet. Det är en viss skillnad.

Maud Olofsson och Sven Bergström! Vad gör ni nu åt de tendenser till återlokalisering som finns från statliga verk? Varför läggs Krisberedskapsmyndigheten i Stockholm? Förklara det!

Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Låt mig först säga att för mig är det en självklarhet att vi ska ha en bra kommersiell och offentlig service i hela Sverige. Om vi ska kunna ta till vara de naturresurser som vi pratade om i förra interpellationsdebatten krävs ju att vi både har bra infrastruktur och bra service runt

om i vårt land. Jag förstår den upprördhet som finns runt om i Sverige kring mackdöden och den diskussion som nu oljebolagen har.

Jag tycker att det är viktigt att säga att även oljebolagen och branschen har ett samhällsansvar. Man ska inte så fort det inte passar kunna överlämna notan till skattebetalarna. Det är därför jag säger som jag gör, nämligen att oljebolagen också måste fundera över att de har kunder runt om i hela vårt land. De har kunder här, i Norge och på många andra ställen.

Jag har inbjudit dem för att få höra hur de ser på detta faktum. Jag tror nämligen att våra konsumenter är rätt drivna i att vara krävande konsumenter. Vi är det när det gäller synen på jämställdhet, vi är det när det gäller synen på miljö, vi är det när det gäller synen på mänskliga rättigheter – och det gäller inte bara i Sverige utan även globalt.

Jag tycker att det är viktigt att vi som konsumenter också har en diskussion med oljebolagen. Hur ser de på det faktum att mackar försvinner i stora delar av vårt land? Det gäller inte bara landsbygden utan även en del stora tätorter.

Jag inser att vi inte kommer att hamna i en situation där varje mack kommer att vara kvar. Så är det. Men vi måste få en bild av hur det ser ut och hur det kommer att se ut i Sverige om alla de här planerna realiserar. Det är därför som det är så viktigt att man lägger ansvaret på oljebolagen att redovisa hur de ser på det, innan vi bara säger: Om ni drar er ur kommer vi att betala hela kalaset. De är faktiskt uppmanade att komma till departementet och redovisa sina planer. Vad får det för konsekvenser, och vad ser de för lösningar på problemet med att den här typen av service försvinner?

Det är också så att jag vill ha en bild, framför allt från branschen, av hur det ser ut med den lagstiftning som handlar om sanering. Vi vet att det är många av dessa små mackägare som har bekymmer. Så länge macken är i drift fungerar det, men om någon annan ska ta över får denne också ta över kostnaden för sanering. Det ligger kvar som en del av miljöbalken och den lagstiftning som var. Vi måste fundera över om det är rimligt att den som tar över så många år senare också ska ta över de totala kostnaderna för sanering och hur vi ska hantera det. Men jag antar att jag får en redovisning av branschen när det gäller hur de ser på detta.

Jag tycker också att det är viktigt att se på om det finns några andra saker som vi kan göra, rent generella åtgärder för att förenkla regelverken så att vi också får möjlighet till kombinationslösningar så att bolagen kan investera mer framöver. Jag tror att det är bra att tänka i de banorna i stället för att hela tiden säga: Drar ni er ur går vi in med bidrag. Vi har ett bidrag i dag som heter Stöd till kommersiell service och som utnyttjas till den här typen av anläggningar. Men genom att det är så kraftfulla insatser som man tänker sig att göra tror jag att vi måste fundera ytterligare för att göra det enklare.

Nya drivmedel ser jag som en stor möjlighet. Det visar sig också från några exempel runt om i landet. Det är ju landsbygden som i mångt och mycket ska försörja oss med nya bränslelösningar, och nya bränslen som biogas, etanol och andra kommer att bli en konkurrensfördel. Jag tror att det kan bli en stor möjlighet. Den diskussionen måste vi också föra med oljebolagen. Hur ser ni på att vi nu byter bränslen, har andra sorters

bränslen, och att det är landsbygden som står för mycket av den produktionen?

Anf. 26 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Maud Olofsson är tydlig med att oljebolagen har ett samhällsansvar och att det kommer att tas upp rejält på det möte som ni har bjudit in till. Men risken är att ni där träffar de stora bolagen och att de kommer att prata utifrån sin utgångspunkt. Hur kommer ni att träffa de mindre bolagen? Möter du mackägaren i Östmark eller Glava som kan lyfta fram saneringsfrågan som de lever med dagligdags?

Det är en ostrukturerad nedläggning som sker runt om i Sverige. Det sägs att ungefär 1 000 mackar kommer att läggas ned inom tre år. Det sker liksom överallt och hur som helst. I Värmland finns ett 40-tal mackar, varav hälften är nedläggningshotade. Jag har en lista här som Landsbygdshandelns Främjande har gjort. De har gått igenom hur det ser ut med mackarna på landsbygden i Värmland. Det är ett antal som har fått sina avtal uppsagda, vilket innebär att de kommer att ta över själva eller också lägger de ned, och då sitter de där med sitt saneringsansvar. Många är också, som jag sade tidigare, kopplade till lanthandeln. Genomförs det här som det är tänkt eller som det sägs drabbas landsbygden hårt när servicen försvinner.

Jag tycker att det skulle behövas en kartläggning och en konsekvensanalys på kommunnivå av läget i dag och i framtiden. Ge uppdraget till en opartisk grupp som tillsammans med länsbyggeråden och Landsbygdshandelns Främjande genomför detta på kommunnivå! Se över hur en strukturerad strategisk nedläggning av bensinmackar på vissa ställen genomförs! Jag håller med Maud Olofsson om att det inte kommer att finnas bensinmackar kvar på alla platser där de finns i dag. Men hur kan vi se till att nedläggningen sker klokt och att servicen blir kvar? Det måste tas fram strategiska punkter där samhällsservicen på olika sätt blir belägen.

Hur är kontakten med Sveriges Kommuner och Landsting? I slutändan är det ju kommunerna som blir ansvariga. SKL måste vara involverat i det här arbetet, för man sitter med den frågan i knäet framöver.

Hur ser ministern på investeringsstöd till bensinmack och lanthandel på landsbygden liknande det som ges till lanthandeln genom länsstyrelserna? Jag tror att det behövs mer pengar till länsstyrelserna för att de ska kunna stötta dem som har bensinmack och lanthandel tillsammans.

Möjligtvis behövs det statligt stöd till etanolpumpar på landsbygden för att det ska finnas miljövänliga alternativ. Det måste vara så, som flera har pekat på, att även om man bor på landsbygden ska man kunna köra miljövänligt. Man ska kunna ha en etanolbil eller en flexifuelbil och kunna tanka i närheten.

Hur ser ministern på det som sker i Norge? Man kanske ska lyfta fram frågan i Nordiska rådet och se hur man kan lära av Norge och hur man tillsammans inom Nordiska rådet ska kunna utveckla bensinbolagens ansvar, inte minst Statoil som finns i Norge.

Det krävs politisk vilja för att ta tag i de orosmoln som finns och alla idéer om hur man ska lösa problemen som egentligen också finns runt om. Jag tror att det är i maj som det kommer att vara ett stort seminarium

i Värmland om just bensinbolagen och det nedläggningshot som finns. Jag hoppas att det är många som åker och lyssnar på det och möter inte minst länsbygderåden runt om i Sverige. De sitter med den här frågan och vet hur det ser ut ute på landsbygden.

Jag skulle vilja höra lite från ministern hur hon ser på konsekvensanalys och kartläggning på landsbygden och inte minst om det finns möjlighet att ge de här investeringsstöden till hjälp.

Anf. 27 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Det är roligt att det är många i riksdagen som känner ett engagemang i den här frågan såväl för dem som bor i landsbygd som i glesbygd. När man använder orden landsbygd kontra glesbygd tror jag att det i mycket handlar om hur man identifierar sig själv utifrån var man bor. Därför tror jag att det är viktigt att man använder båda orden. Jag hoppas, herr talman, att vi vidare i debatten pratar mer om förutsättningarna för lands- och glesbygd och kanske mindre om det som berördes av ledamöter som var uppe i den tidigare debatten, därför att det här är en oerhört viktig fråga, vilket alla talare har pekat på.

Det som jag tror är viktigt att fundera över, och det är det jag tror skiljer ministern och även Sven Bergström i hans inlägg tidigare från oss socialdemokrater, är att både Centern och vi tycker att landsbygden och glesbygden är viktig och att alla ska ha en möjlighet att bo och leva där med en god service. Frågan är hur vi når det målet. Jag tror att det är där den stora skillnaden är.

Jag känner lite grann att det är viktigt och bra att ministern ska föra samtal med oljebolagen och även framföra till dem: Var med! Hallå! Ta samhällsansvar!

Jag har hitintills inte under den tid jag har varit aktiv politiker mött speciellt många företag, framför allt inte av den storlek som oljebolagen har, som har tagit samhällsansvar, inte på det sättet. De ser ju situationen utifrån marknaden och marknadsekonomi. Det tycker inte jag i sig är konstigt. Det är väl just därför som vi tycker att det är viktigt att titta närmare på hur samhället tillsammans med företag kan stötta med ekonomiska drivkrafter för att samhället ska fungera. Det är där skiljelinjen går, som jag uppfattar det.

Det ska bli intressant att se vad oljebolagen kommer att redovisa som att de tänker ta samhällsansvar. Jag blir inte förvånad om de kommer att säga att de inte kommer att ta det. Jag tycker att man lite grann kan se det med tanke på den stora förändring vi har sett i samhället vad gäller nedläggningar av små butiker och lanthandlar runt om i hela Sverige. Inte har väl Ica och KF, för att ta ett par exempel, tagit speciellt mycket samhällsansvar vad gäller tillgänglighet, att människor ska ha nära till att kunna köpa sin mat, sin mjölk och så vidare? Jag tror inte riktigt på den modellen.

Sedan är det något annat som förvånar mig lite grann. Näringsministern kanske kan konkretisera den fråga som handlar om sanering som ska ske i framtiden. Det är naturligtvis också en fråga. Uppfattade jag rätt när ministern sade att man ska se över vem som har ansvaret för saneringen? Det betyder att vi ska göra förändringar i miljöbalken och gå ifrån att förorenaren, den som smutsar ned, ska göra rent efter sig. Det är

ett stort steg att ta, även när det gäller bensinmackar. Det är bra om vi får ett förtydligande om det.

Med tanke på att regeringen för en politik för att stärka företagandet, på vilket sätt och när – det fick jag inte svar på – kommer ministern att presentera ett förslag om service i glesbygden och det stora hotet i närtid med mackdöden?

Anf. 28 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Debatten rör ett brett spektrum, allt från samhällelig service i stort till utlokalisering av statliga myndigheter. Låt mig då återigen vända mig till Peter Hultqvist eftersom han återkom till denna fråga. Han säger att det var ett hårt jobb för Thage G. Det kan inte ha varit lätt att få igenom det i den partigruppen. Men tack vare ett starkt stöd, inte minst från Centerpartiet, lyckades det. Dessvärre blev det en engångsatsning under 70-talet. Trots detta har vi från riksdag och regering gång på gång understrukt att när det etableras nya verk och myndigheter och vid omlokalisering ska det ske en prövning av att lägga dem utanför storstadsområdena. Där har man skändligen misslyckats. Det påtalade jag tillsammans med Kenth Högström i ett par motioner under förra mandatperioden, och jag kommer att fortsätta att göra det.

Jag är glad att dagens församling har högre förväntningar att den här regeringen ska lyckas bättre än vad den tidigare regeringen gjorde när det gäller att upprätthålla både samhällelig och kommersiell service. Vi ska sätta press på Statoil och bensinbolagen att ta sitt samhällsansvar. Det har kommit fram en hel del bra idéer, även från vänstersidan, när det gäller saneringsfond för att komma runt det som bensinbolagen gömmer sig bakom, att man måste vara beredd att sanera. Man vill göra det när man har kvar sitt ägaransvar. Går det att hitta en modell med en framförhandlad lösning där man kan vara kvar och gemensamt ta det eventuella saneringsansvaret kanske det går att behålla servicepunkterna på många ställen runt om i Sverige där det är skört i dag. Om en viktig samhällsfunktion försvinner kan mycket ryckas undan.

På åtminstone en punkt instämmer jag i Lena Olssons inlägg. Vi ska låta bli att kalla allt utanför Stureplan för glesbygd – för att citera Peter Hultqvist. Hela Sverige är inte en glesbygd. Det finns storstadsområden, landsortsområden, landsbygd och en liten del som är glesbygd. Generalisera för guds skull inte och döm ut allt som något slags glesbygd.

Jag gläder mig än en gång åt att departementet kallar in berörda parter till diskussioner för att försöka komma någonstans i frågan.

Anf. 29 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Jag tänker återgå till den demografiska kullerbyttan. Vi pratar mycket om ansvarsdelarna, men samhällskroppen består i glesbygd och på landsbygd huvudsakligen av äldre människor. Deras situation kan bli fullständigt uppochnedvänd om de inte har tillgång till service. Jag vill återigen peka på hur viktigt det är för dagens och morgondagens pensionärer, som på många sätt lever ett rikt liv i dessa områden. De kan hamna i ett torftigt liv på grund av att det inte finns möjlighet att ta del av den samhällsservice som normalsvensken får ta del av.

Jag är otroligt glad över att Sven Bergström också är med i processen. Jag tror att vi kan förena oss i den kampen. Jag hörde någon teaterviska i

bänken att det finns ytterligare en mack i ett närområde som kommer att försvinna. Det kommer förmodligen att rulla på och rulla på. Någonstans kan näringsministern säga att *enough is enough*. Vi får kanske lösa dessa problem på ett annat sätt. Vi kan inte släppa allt detta till marknadskrafterna utan att vi måste vara med och styra.

I glesbygd och på landsbygd betalar man ofta ett lite högre bränslepris. Det är det pris vi betalar för att bo där. För mig spelar det ingen roll om macken försvinner eftersom jag åker kors och tvärs ändå. Men grannen Arvid kommer inte så långt, och då blir han sittande hemma. Var kraftfull, näringsministern!

Anf. 30 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Ministern pratar gott om landsbygden. Det är positivt. Det gör vi också inom Vänsterpartiet. Jag tror inte att det är bara två partier utan i så fall är vi minst tre partier som är intresserade av landsbygdsfrågor.

Ministern pratar om utvecklingen av biobränslen och vilken potential det är för landsbygden att skapa arbeten och framtidstro. Det är positivt.

Men det blir lite knepigt när det gäller den statliga servicen. Går det att få svar på följande: Om man tänker positivt på landsbygden som en utvecklingskraft – den är en kraft att räkna med – varför drar man undan statlig service som är så nödvändig för oss som bor där? Varför stänger man bensinpumparna? Vi har inte den kollektivtrafik vi borde ha som kompensation.

I Limesforsen, Malung-Sälens kommun, finns en liten lanthandel med en pump. Den ska läggas ned. I Malungsfors finns också en liten lanthandel som bedrivs kooperativt. Där finns en pump som också är nedläggningshotad.

Vi måste tänka stort när vi tänker på utvecklingen av landsbygden. Ett exempel är när man gör neddragningar på Försäkringskassan. Stanna upp och inför ett moratorium – i stället för att dra på. Stopp ett tag! Nu ska vi tänka efter: Vad får det här för konsekvenser?

Man måste tänka långsiktigt i dessa frågor om man menar allvar med vad man säger – vilket jag verkligen hoppas. Det är roligt att så många har deltagit i debatten i dag. Vi kommer att jaga er med blåslampa. Vi kommer att nagelfara alla beslut och ställa dem i relation till vad de ger för konsekvenser för landsbygden. Landsbygdskommittén har lagt fram ett jättebra förslag.

Anf. 31 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag vänder mig först till Sven Bergström. Jag funderar över om han över huvud taget är med i matchen i dag.

Jobbet med utlokalisering handlar inte om någon partigrupp utan det handlar om hanteringen av en utlokalisering. Det är fråga om flytt av människor, flytt av kompetens, nya lokaler, nya bostäder, kommunkontakter, regionala kontakter – hela uppbyggnadsarbetet. Det är det som är jobbet, Sven Bergström. Verkligheten är bredare än det som sker i riksdagen. I vårt parti är vi fullständigt eniga om det.

Vad gör ni åt tendenserna till återlokalisering? Jag har frågat gång på gång i dag, och jag har inte fått något svar. Varför hamnade Krisberedskapsmyndigheten i Stockholm när man slog ihop Styrelsen för psykolo-

giskt försvar och Räddningsverket? Det är en intressant fråga som Maud Olofsson kanske kan kommentera.

Jag tycker att hela diskussionen om oljebolagen är intressant att ta del av. Man ska nu ha möte med oljebolagen, och samhällsansvaret ska utkrävas. Är det här ord med tyngd i? Är det här någonting som innebär mer än det som sägs i den här lokalen?

Jag har förhandlat med oljebolag vid ett otal tillfällen i mitt liv. Det har handlat om mackars förläggning, mackars drift och planärenden. Jag tors möjligen delge en erfarenhet. Det finns ett kriterium som är väldigt viktigt, och kan ni gissa vad det är? Jo, det är vinsten, maximal vinst och utdelning på pengarna, ingenting annat. Den som tror något annat är kanske i en annan värld och kan möjligen fråga sig: Är jag med i matchen?

Jag önskar ministern lycka till i de här samtalen. Jag hoppas att ni kan bevisa att jag har fel i min bedömning. Men tro inte att det är så enkelt att bara ha ett möte med oljebolagen och att ni sedan har hittat det nya samhällsansvaret. Glöm inte den servicegaranti som Centern pratade om före valet och i riksdagsmotioner: Omfattar den bensinmackar?

Anf. 32 PER ÅSLING (c):

Herr talman! Låt mig börja med att göra en varudeklaration: Jag tillhör Krokocomcentern. Det kan vara på sin plats, med tanke på diskussionen här tidigare.

Av den diskussion som har varit kan man nästan dra slutsatsen att förändringen av servicen på landsbygden är någonting som har fortgått det senaste året. Det är ändå en realitet för oss som bor på landsbygden under kanske 50 år att servicen har förändrats.

Jag hade nöjet att vara med på ett möte i Trångsvikens bygdegård för två veckor sedan. Där var ett sextiotal landsbygdsentusiaster samlade, och där diskuterades hur vi skulle kunna jobba på den jämtländska landsbygden för att ta vara på de möjligheter som finns och stärka servicen.

Det gjordes också en prioriteringslista vid mötet, och det som mötesdeltagarna satte främst var sanering av marken vid bensinstationer som punkt 1, att samla, samordna och utöka service i byar som punkt 2 och att satsa på lokalt producerad biogas och andra förnybara bränslen som punkt 3.

Det är klart att tillgången på bränsle och livsmedel är avgörande för landsbygdens utveckling, och därför måste vi skapa möjligheter för lokalt anpassade småskaliga lösningar. Jag tror att man kan säga att det gäller att lyfta ut saneringsansvaret från enskilda mackägare till en gemensam saneringsorganisation. Jag menar att ansvaret vilar tungt på oljebolagen, och de måste medverka till att hitta en sådan här lösning.

Jag tycker att det var bra att Maud Olofsson i helgen deklarerade sin syn på oljebolagens ansvar. Jag ser också att det nu växer fram nya mönster. De stora oljebolagen lämnar landsbygden, och jag ser nya aktörer som kommer fram. I min region, Jämtland och Västernorrland, ser vi att flera nya oljebolag kommer. Det är små oljebolag som ser affärsmöjligheter i den nyuppkomna situationen, och de små bolagen bygger nya tankställen och står för bränsleleveranser.

Jag kunde i Östersunds-Posten i dag läsa en artikel om Bruksvallarna, där fyra företagare som äger nuvarande mack investerar 12 miljoner för att samordna servicefunktioner och på så sätt nå maximala effekter.

Jag tycker att det är bra, herr talman, att regeringen har kallat oljebolagen till en sittning den 11 april för att diskutera bränsleförsörjning på landsbygden. Till det mötet vill jag göra ett medskick. Må vara att jag blir operativ, men jag tycker att det är viktigt att göra medskicket.

Flytta saneringsansvaret, som i dag ligger på enskilda företagare, till ett gemensamt saneringsorgan! Satsa på ett system för att fondera pengar! Min poäng är: Lyft saneringsansvaret från enskilda mackägare, för då skapas förutsättningar för nya servicelösningar!

Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag kan intyga att neddragningar och centralisering av statlig service har pågått länge. Jag bor själv på landsbygden och har sett hur service försvunnit allteftersom. 3 000 jobb försvann i Norrlands inland under den förra, socialdemokratiska regeringstiden. Det är ingenting nytt.

Det som är nytt är att den här regeringen försöker hitta andra lösningar. Statsrådet Mats Odell, som sitter här, är ansvarig för det arbete som pågår inom regeringen för att försöka hitta nya samordnade servicelösningar mellan de statliga myndigheterna men också tillsammans med andra.

Det här är ett sätt att arbeta på som vi har tagit från inte minst landsbygdsrörelsen, som har jobbat med den här typen av lösningar under lång tid. Vi har lärt oss av det och använder det nu aktivt i vårt arbete i regeringen.

Det råder inte någon oenighet om att det uppstår stora problem om mackdöden blir verklighet. Jag tror att vi är helt överens om det. Jag får också väldigt mycket signaler och samtal från människor runt om i hela landet om problematiken kring det.

Det är sociala bekymmer med det, men det är också miljöproblem och tillväxtproblem. Det som jag tycker är viktigt att lyfta fram i det här sammanhanget gentemot oljebolagen är att det är ett mycket sammansatt problem. Och det är inte bara politikerna som ska ta ansvar för detta. Vi som företagare, som politiker och som medborgare har alla ansvar för att samhället fungerar, och där ingår också de privata företagen. Jag tycker att det är viktigt att det också finns ett konsumenttryck i det här sammanhanget, så att vi inte hela tiden landar i att så fort man drar sig undan ska skattebetalarna gå in och betala för det som blir nästa lösning.

Vi har bjudit in ett brett spektrum av organ för att diskutera. Det är Föreningen Landsbygdshandelns Främjande, Glesbygdsverket, Hela Sverige ska leva, Jordbruksverket, Konsumentverket, några länsbygderåd, länsstyrelser, Räddningsverket, Svensk Bensinhandel, Svenska Petroleuminstitutet och Sveriges Kommuner och Landsting. Det är alltså en rätt bred grupp, just därför att vi vill ha olika perspektiv. Jag tycker att det är viktigt att säga det.

Jag vill ha en redovisning från oljebolagen av hur de tror att kartan kommer att se ut om detta genomförs. Jag har all respekt för att vi måste se den lokala nivåns effekter, men jag vill ha en nationell aspekt på detta

och se hur kartan kommer att se ut. Det är faktiskt oljebolagens sak att redovisa det för mig.

Jag tror att vi måste, precis som man sade i Trångsviken, hitta nya servicelösningar. Vi har utvecklat en del på den statliga servicen och när det gäller det här, men ska vi få en väl fungerande service i hela Sverige handlar det om både offentlig och privat verksamhet som måste samverka. Den statliga, den regionala och den lokala nivån måste samverka, och vi måste hitta möjligheter för parterna att hitta bra lösningar utifrån medborgarperspektivet, utifrån det medborgarperspektiv som finns i byarna, i de små orterna och så vidare. Där man har gjort samordnade servicelösningar har man oftast fått en bra service till en lägre kostnad. Jag tycker att det finns anledning att lära en hel del av de projekt som har pågått runt om i landet.

Jag vill också säga att jag tycker att saneringsfrågorna är ett problem. Det är miljöbalken som ställer kraven, men det vi kan konstatera är att ansvarsfördelningen är något oklar. Det måste vi klara ut, och då får vi se: Vad är lösningen på det? Annars kan vi hamna i ett läge där enskilda små bensinhandlare får orimligt stora kostnader för att sanera olika bensinmackar. Jag har inget svar på det i dag, utan där förväntar jag mig att branschorganisationen kommer med en del idéer och tankar om hur vi kan titta på detta.

Till sist ska jag bara säga att jag tycker att det är väldigt bra att man i Trångsviken är framsynt i sin dagordning också när det gäller nya bränslen. Jag tror faktiskt att det kommer att växa fram lite olika bolag utifrån förnybara bränslen som kan ha en annan infrastruktur. Möjligen ser vi ett skifte här på landsbygden, där vi går från oljeberoende till förnybara bränslen också när det gäller servicen.

Anf. 34 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! Det är viktigt, precis som Maud Olofsson säger, att marknaden tar samhällsansvaret. Tryck på det när du träffar oljebolagen och hälsa från Sveriges riksdag att vi har debatterat det här och tycker så här!

Du vill också ha en nationell aspekt på vad som händer och sker med nedläggningar och sådant. Men det behövs också, som jag pekade på förut, kartläggning och konsekvensanalys på kommunnivå. Precis så har man gjort hemma i Värmland, där man har en genomgång av alla bensinmackar. Det är 43 stycken, 3 stängda, 11 uppsagda och 9 vita mackar. När man har en sådan analys kan man gå vidare och fundera på hur det kommer att se ut och vilka som behöver samhällets stöd.

Det är bra att vi har diskuterat och debatterat landsbygdens förutsättningar i flera timmar nu. Jag satt och lyssnade på den förra debatten också. Det är roligt att så många deltar i diskussionen och att dessa frågor tas upp i Sveriges riksdag. Det visar att vi tar detta på stort allvar och att vi vill vidta åtgärder.

Det är viktigt med långsiktiga lösningar och att regeringen tar sitt ansvar och ser till att drivmedel ska vara tillgängliga på landsbygden och att folk ska kunna bo och leva i hela landet. Ska marknaden styra kommer landsbygden inte att vara vinnare. Det ser vi just nu på bensinbolagens agerande, där vinsten är drivkraften.

Saneringsansvaret ligger i dag på mackägaren, och det är privatpersoner som drabbas. Vi måste lösa detta genom samhällets ansvar och se till att man kan bilda en fond tillsammans med bensinbolagen.

Avslutningsvis: Ta tag i konsekvensanalys och kartläggning! Se till att det finns ett investeringsstöd för bensinmackar på landsbygden! Inrätta en saneringsfond för att hjälpa alla mackägare! Uppmuntra smarta servicelösningar med samordnad service!

Det finns många idéer och tankar om lösningar. Det handlar, Maud Olofsson, om politisk vilja. Vi är många som noga kommer att följa vad som händer.

Tack för den här debatten!

Anf. 35 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Hela den här debatten handlar om att se gles- och landsbygden utifrån livsvillkoren där. Det tror jag är viktigt att vi tar med oss.

Det är jättebra, precis som Per Åsling och ministern var inne på, om man på landsbygden exempelvis utifrån närproducerat kan komma i gång med ytterligare förnybara bränslen. Då får det inte handla om att man måste åka in till staden för att kunna tanka sin bil. Då måste det finnas möjlighet att göra det i det närområde man lever. Det är ju själva kärnfrågan i den här debatten. Därför är det jätteviktigt med en konsekvensanalys utifrån hur det ser ut i regionen.

Vi har i dag arbetsmarknadsregioner. I vår vardag påverkas vi av det utifrån de rörelsemönster vi har. Det gäller hur man tar sig till jobbet. Alla har inte möjlighet att åka buss eller tåg. Många bor på ett sådant sätt att man måste köra med den egna bilen. Därför är denna fråga oerhört viktig.

Detta påverkar också – vilket vi inte har talat om här tidigare i dag – andra företag. I glesbygden runt mackarna finns det många småföretag. Det kan vara små bygg- eller elföretag. Det handlar om lite allt möjligt. Man har ett stort behov av drivmedel för att företaget ska kunna fungera i vardagen. Det funkar inte om man måste inleda varje dag med att köra fem, sex eller tio mil för att tanka bilen för att klara av resten av arbetsdagen.

Avslutningsvis vill jag säga tack. Det är bra att statssekreterarna har tagit initiativ att föra den här diskussionen om tillgänglighetsproblematiken. Jag ser fram emot att ministern så snart som möjligt ska komma tillbaka och presentera den här viktiga frågan för folket.

Anf. 36 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag har levt på landsbygden i hela mitt liv, så jag tror att jag har rätt goda förutsättningar att kunna avgöra hur utvecklingen har varit. Bor man i en by med åtta invånare har man lite landsbygdserfarenhet.

Jag tror att det är viktigt att säga att utvecklingen på landsbygden just nu är lite kluven. Det finns detta hot mot servicen, men det finns också en möjlighet till framtidstro som är väldigt stor. Den mötte vi på landsbygdsriksdagen i Lycksele, som vi var på senast. Där hade vi jättefina diskussioner med människor från hela landet som fick diskutera vad vi skulle göra i landsbygdsstrategin, och det blev en dialog som var väldigt bra.

Fyra statsråd besökte landsbygdsriksdagen, vilket är mer än någonsin tidigare. Det är också bra när landsbygdsföreträdaerna får träffa regeringsledamöter. Där var också frågan om mackdöden uppe.

Till Ann-Kristine ska jag säga att det redan finns ett investeringsstöd för kommersiell service. Det är inget vi behöver tillföra ytterligare. Utifrån ett nationellt perspektiv är det viktigt att se vilka konsekvenser det får om alla dessa planer genomförs. Jag är inte emot att göra konsekvensanalyser på kommunal nivå, men jag som statsråd måste få en nationell bild av hur servicefunktionen kommer att se ut framöver.

Återigen vill jag betona att vi som skattebetalare inte ska ta på oss ett större ansvar än vi behöver. Jag tycker att också oljebolagen måste inse att de har konsumenter över hela landet, och de har konsumenter som är kritiska till hur de uppför sig i ett samhällsperspektiv. Det trycket på oljebolagen måste vi öka, tycker jag.

Sedan finns det andra saker som vi måste ta oss an: saneringsfrågor, regelförenklingar och annat. Men i första hand vill jag veta vad oljebolagen tänker göra i det här sammanhanget. De har en skyldighet att redovisa det. Sedan ska vi se vad vi kan göra för enskilda mackägare så att de ska klara omställningen på ett bättre sätt.

Jag tackar för den här diskussionen, för den är otroligt angelägen för väldigt många människor i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:389 om marknadshyror

Anf. 37 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig hur jag avser att dels genom marknadshyror lösa problemet med bristen på hyresrätter med rimliga hyror, dels garantera att relevanta kriterier för vad som utgör bruksvärdet i stället för bristen på hyresrätter ska avgöra hyresnivåerna i framtiden.

Egon Frid beskärmar sig över att hyresrätten kan komma att ”sänkas” som upplåtelseform, liksom hur marknadshyror kan leda till att många ”ytterligare marginaliseras på bostadsmarknaden”. Det har möjligen undgått Egon Frid att hyresrätten som upplåtelseform urholkats och marginaliserats under en följd av år trots – eller är det kanske på grund av – de regelverk som gällt under så många år. Svarta lägenhetsaffärer med höga priser och i många fall andrahandshyror som överstiger avtalade hyror liksom hyreslägenheter som ombildas till bostadsrätter är några av de inslag som kännetecknar utvecklingen. Och man kan ju fråga sig på vilket vis en fortsatt överföring av hyresrätter till bostadsrättssektorn skulle påverka segregationen mindre än en förändrad hyressättning.

Man kan också fråga sig varför – om vi nu skulle ha ett så välfungerande regelverk som man skulle kunna förledas att tro av interpellationen – denna utveckling har pågått så länge och fortsätter att pågå. Jag tror att Egon Frid och jag i grund och botten är överens om att situationen på hyresbostadsmarknaden i dag inte är bra. Vad som kan och bör göras för att råda bot på problemen kan diskuteras. Det betänkande som utredningen om allmännyttan kommer att avlämna under våren kan betraktas både som ett viktigt underlag och som inlägg i denna debatt.

Därmed kommer jag in på svaren på Egon Frids frågor, som är tämligen självklara. Egon Frid hänvisar till information som han har tagit del av om den pågående utredningen om allmännyttans villkor, en utredning vars betänkande ännu inte har kommit. Jag har ingen anledning att kommentera förslag som ännu inte inlämnats. Jag vill också klargöra att fram till den dag regeringen tagit ställning är de förslag som utredningen lägger fram just utredningens förslag, varken mer eller mindre.

När utredningens betänkande har inkommit kommer det att skickas ut på remiss och en bred debatt kommer att vidta, förhoppningsvis på sakliga grunder. Först därefter kommer regeringen att ha ett underlag för sitt slutliga ställningstagande när det gäller de kommunala bostadsföretagens villkor och hyresrättens framtid. Det är min övertygelse att hyresrätten är en viktig boendeform som absolut har en framtid – om vi ger den förutsättningarna.

Anf. 38 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka bostadsministern för svaret på min interpellation om marknadshyror, även om jag kan tolka svaret från ministern på så sätt att han inte är så glad över frågan. Jag vill också tacka ministern för att jag har fått lära mig ett nytt ord i dag, ”beskräma”. Jag har sökt det ordet på Internet, och det enda stället man hänvisar till är Bibeln, så det är ett kristet ord. Jag hoppas att Mats Odell tar med sig det vidare i sitt värv som bostadsminister.

Interpellationen är föranledd av den stora oro som hyresgäster känner inför regeringens planer på ett nytt hyressättningssystem som i praktiken är marknadshyror, även om regeringen kallar det för efterfrågestyrd hyressättning. Ett nytt hyressättningssystem är bara en del i det systemskifte i bostadspolitiken som regeringen är på väg att genomföra och som manifesterar sig i utredningen om allmännyttans villkor.

Vi står inför en rejäl bostadskris, rekordlångt byggande av hyresrätter, boendesegregation, trångboddhet, långa bostadsköer och svarta lägenhetsaffärer med höga priser, som ministern själv nämner. I många andra fall förekommer andrahandshyror som överstiger avtalade hyror, ombildning av hyresrätter till bostadsrätter, eftersatt underhåll och på det förslag om marknadshyror.

Vems sida står marknads... Nej: Vems sida står bostadsministern på? Där höll det på att bli riktigt bra: ”Vems sida står marknadsministern på?” Bostadsministern ska det vara. Står ministern på högerliberalernas sida eller socialliberalernas i ditt eget parti, som enligt en artikel i Dagens Nyheter den 21 mars ser behovet av en social bostadspolitik för alla grupper av hyresgäster?

Ministern och jag är definitivt i grund och botten överens om att situationen på hyresbostadsmarknaden inte är bra. Jag önskar att Mats Odell som bostadsminister tar ansvar för ett hyressättningssystem som bygger på ett verkligt självkostnads- och bruksvärdessystem.

Man vill marknadsanpassa allmännyttan och marknadsanpassa hyrorna när vi borde rätta till de brister som hyressättningssystemet har i dag med orättvisa skattesystem, moms på tjänster inom allmännyttans fastighetsskötsel, höga avkastningskrav som ska finansiera kommunala koncerner med mera. Det är de här felaktigheterna som ska rättas till i stället. Ministern borde värna om en fortsatt stark förhandlingslösning av

hyrorna på hyresområdet, där de faktiska boendekostnaderna är vägle-
dande, inte en fiktiv efterfrågan på grund av stor brist på hyresrätter.

Lösningen på boendesegregation, trångboddhet och ett minskande ut-
bud av hyreslägenheter kan och får inte vara att släppa hyressättningen
helt fri. Det visar på en total brist på verklighetsförankring. Det är inte
marknadsregleringar som orsakat de problem vi ser på den svenska bo-
stadsmarknaden utan en gradvis nedmontering av den sociala bostadspo-
litik med allmännyttiga bostadsbolag, hyresreglering och bostadsför-
medling som gjorde att vi tidigare förmådde bygga bort stora delar av
den bostadsbrist som rådde i Sverige innan miljonprogrammets dagar.

Jag vill avsluta med ett par frågor till ministern. De har kommit från
en pensionär i dag. Om regeringen inför marknadshyror, kommer då
folkpensionärer, förtidspensionärer och ålderspensionärer att kompen-
sas? Har inte staten liksom kommunerna en skyldighet att tillgodose en
bostad där människorna vill bo?

Anf. 39 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag kan bara hålla med ministern om att det är lite un-
derligt att debattera slutsatser från en utredning som ännu inte har presenterats.
Det blir nästan omöjligt. Som Egon Frid nu diskuterar kring att det
finns oro för det resultatet kan man egentligen ställa motargument att om
Egon Frid nu tycker att man ska hantera oro så behöver man ju inte
sprida oro som jag tror i många stycken inte alls är berättigad på något
sätt.

Det är som ministern säger: Vi kan inte diskutera detta. Så länge ut-
redningen inte har lagt fram något förslag så är det inget annat än just
utredningens förslag, som ministern säger.

Vad man däremot kan diskutera är det man ser har hänt om man går
tillbaka i tiden. Alla är helt överens om att hyresrätten är en väldigt viktig
upplåtelseform och om att vi naturligtvis har en obalans på en del orter.
Men på de flesta orter finns det faktiskt balans, och efterfrågan möts av
ett utbud så att de som vill bo i hyresrätt verkligen kan göra det. Det är
ändå där vi måste föra debatten: utifrån den enskilde bostadskonsumen-
tens önskemål.

Jag har debatterat bostadspolitik här i riksdagen i snart sex år. De fyra
första åren hade vi en socialdemokratisk regering som stöddes av Vän-
sterpartiet. Då kan man ställa sig frågan vad Vänsterpartiet lyckades
åstadkomma under den tiden.

Vi hade i maj 2006 en debatt om friare hyressättning i nyproduktion,
som jag tror att Vänsterpartiet trots allt fick gå med på – under visst mot-
stånd, utifrån vad jag tyckte då. Däremot fanns det många andra frågor
som den så kallade trepartsöverenskommelsen hade lyft fram och som
var verkligt viktiga för att utveckla hyresrätten. Där fanns frågan om
tillval och frånval, som regeringen då inte alls hade kraft att ta tag i. Jag
vet inte hur Vänsterpartiet ställde sig i frågan. Jag hade ingen känsla av
att Vänsterpartiet tyckte att det var en viktig fråga att man skulle kunna
anpassa sig efter bostadskonsumenternas önskemål i det fallet.

Sedan fanns det i sammanhanget också en viktig diskussion om belä-
genhetsfaktorn. Det diskuteras ju fortfarande hur man har löst problema-
tiken. Malmö är väl det exempel som brukar lyftas fram. Är det att be-
teckna som det Egon Frid kallar marknadshyror, eller är det bara en na-

turlig anpassning där alla parter faktiskt är överens om att det här är de förväntningar som hyresgästerna kan acceptera? Det är ju så att vissa områden trots allt är mer efterfrågade än andra.

Det var väldigt olyckligt att vi vid den tidpunkten bara antog friare hyressättning i nyproduktion, som vi faktiskt antog enat. Det var ju ett sätt att komma vidare när det gäller hyresrätt.

Sedan kan man också gå tillbaka i historien och se varför vi är där vi är. Det finns en väldig obalans på vissa orter. Det finns en bostadsbrist. Den har ju faktiskt inte vuxit fram under de senaste åren, utan den har utvecklats under en längre period. På något vis är det ett dåligt betyg åt den föregående regeringen, vars politik Vänsterpartiet faktiskt stöttade. Det är det grundläggande problemet.

Egon Frid tar upp vad Hans Lind säger. Det är klart att vilken vara man än släpper fri i en bristsituation så stiger naturligtvis priset. Men det är inte det vi pratar om nu.

Den fortsatta diskussionen om hyressättningen måste alltid bygga på att vi även har med diskussionen om besittningsskydd, och man måste också ta in andra faktorer. Där tror jag att tillval, frånval och belägenhetsfaktor kommer att bli de största faktorer som vi ska diskutera.

Anf. 40 ANDREAS NORLÉN (m):

Herr talman! Det här är en mycket intressant och aktuell diskussion som Egon Frid har initierat genom sin interpellation. Även jag vill passa på att tacka statsrådet för svaret.

Det är, som statsrådet och även Lars Tysklind konstaterade, lite märkligt att diskutera en utredning som ännu inte är framlagd och som regeringen än mindre har tagit ställning till. Det finns skäl att anta att vi får återkomma till den här diskussionen senare.

Jag skulle vilja komma med några vittnesmål från verkligheten när det gäller den debatt och det debattläge som Egon Frid har använt sig av här när det gäller att regeringens politik sänker hyresrätten som upplåtelseform.

I Sverige finns långt över en miljon hyresrätter i innerstäder, i bostadsområden nära centrum och i förorter. Och det finns ingenting som tyder på att antalet hyresrätter kommer att reduceras kraftigt under de kommande åren.

Stockholm brukar framhållas i debatten. Där finns det 110 000 privata hyresrätter och 105 000 kommunala. Under de närmaste åren kommer det att byggas 6 000 nya kommunala hyresrätter i Stockholm samtidigt som 5 200 har erbjudits till försäljning. Talet om hyresrättens död torde därför framstå som något överdrivet.

Det är också viktigt att påpeka att även om det är centralt att det byggs nya hyresrätter – det tycker vi alla – är det ändå det befintliga beståndet som under mycket lång tid kommer att vara det centrala. Det är vad som händer med de befintliga lägenheterna som kommer att avgöra hyresrättens utveckling.

Möjligen i motsats till Egon Frid tror jag att hyresrätten har alla förutsättningar att förbli en attraktiv upplåtelseform och att bli än mer attraktiv genom regeringens politik därför att regeringen vidtar och planerar att vidta ett antal olika åtgärder för att göra hyresrätten mer flexibel och mer attraktiv.

De hyresrätter som byggdes under miljonprogrammets dagar på 60- och 70-talen var i stor utsträckning mycket likformiga. Det fanns mycket lite inslag av flexibilitet och individanpassning i dessa bostadsbestånd. Där planeras och vidtas olika åtgärder för att göra dem mer flexibla och därmed mer attraktiva för framtidens befolkning.

När det sedan gäller hyressättningen finns det skäl att påpeka, utöver det som statsrådet sade om att utredningen inte är färdig, två omständigheter.

När bruksvärdessystemet infördes sade man tydligt att hyresgästernas efterfrågan skulle vara en viktig faktor när det gällde hur hyran bestämdes. Det var aldrig tal om en total hyresreglering. Det är den ena omständigheten.

Den andra omständigheten gäller det som Lars Tysklind var inne på, nämligen att det i många kommuner redan bedrivs ett arbete i bästa samförstånd mellan Hyresgästföreningen och bostadsföretagen för att skapa en mer balanserad hyressättning, som är balanserad mellan olika områden, inte minst med hänsyn tagen till lägesfaktorn. Där har hyresgästernas önskemål en viktig roll. Om hyresgästerna bedömer att ett visst område är mer attraktivt än ett annat område har man parterna emellan ansett att det är rimligt att man har en differentierad hyressättning mellan dessa områden.

Då är frågan om Egon Frid anser att man håller på att införa marknadshyror i Malmö, i min hemstad Motala, i Linköping, i Norrköping, som för övrigt är socialdemokratiskt styrt, och på många andra platser där man genomför detta arbete. I så fall tycker jag att Egon Frid har gett begreppet marknadshyror en helt ny dimension.

Anf. 41 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det finns, som jag ser det, huvudsakligen två problem. Det ena är bristen på hyresrätter där vanligt folk har råd att betala hyran och inte bara de som har mycket pengar. Det andra problemet är det som kallas segregation, det vill säga att människor bor uppdelade. Det kan vi se redan i dag, trots att vi inte har marknadshyror. Jag är väldigt rädd för att varje steg som vi tar i riktning mot marknadshyror riskerar att förvärra situationen. I till exempel Malmö, som jag kommer från, kan man, trots ansträngningar att minska segregationen, se att vi har en allvarlig segregation. Ju dyrare det blir att bo i centrum, desto färre låginkomsttagare kommer att kunna bo där.

Här är också allmännyttans roll väldigt viktig. Allmännyttan kan se till att även människor med lägre inkomster faktiskt kan bo relativt centralt, alltså att man bor blandat. Det är någonting som man diskuterar väldigt mycket för att få en integration i samhället. Det handlar om integration mellan infödda svenskar och människor med utländsk bakgrund. Men det handlar också om integration mellan olika grupper av människor, alltså oavsett inkomst, utbildningsbakgrund och liknande faktorer.

Jag tror inte att lösningen på dessa problem är införande av marknadshyror. Risken är att låginkomsttagare bara ytterligare drivs till områden utanför städernas centrum och att det blir ännu tydligare att var man bor också är en klassmarkör, alltså vilken klass man tillhör.

Detta är naturligtvis inga lätta frågor att komma till rätta med. Men jag tror att vi ändå ska satsa på åtgärder som leder åt rätt håll snarare än

åt fel. Marknadshyror har i andra länder lett till att det är näst intill omöjligt för ungdomar, studenter och låginkomsttagare att över huvud taget bo inne i städerna, utan det rör sig om pendlingsavstånd, i värsta fall på flera mil. Jag tror inte att det är den utvecklingen som vi vill se.

Just nu krymper snarare beståndet av lägenheter som folk har råd att bo i. Det är någonting som inte minst studenterna nu slår larm om. Det blir allt svårare att bo där man studerar. Detta är också en väldigt viktig framtidsfråga för tillväxten, för arbetstillfällen och för rörlighet även på arbetsmarknaden.

I svaret från ministern sägs att när man ombildar hyresrätter till bostadsrätter påverkar det segregationen mindre än en förändrad hyressättning. Jag ser detta som ytterligare en allvarlig faktor, alltså att vi ser en utförsäljning av allmännyttan och att vi ser ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt. Det späder på utvecklingen ytterligare.

Den här utredningen är inte klar än. Men man har fått indikationer på att det skulle kunna bli ett resultat som innebär att vi rör oss mer mot marknadshyror.

När man diskuterar Malmömodellen – jag kommer själv från Malmö – kan man faktiskt diskutera om lägesfaktorn verkligen bidrar till minskad segregation. Men det är också viktigt att skilja mellan fall där det kan röra sig om 2 000 kronor i hyresskillnad beroende på var man bor och kanske 10 000 kronor. Ett fullständigt genomslag av marknadshyror kan få den effekten, alltså om man helt och hållet utgår från efterfrågan. Då handlar det helt enkelt om vad folk är beredda att betala. Nu har man i alla fall någon form av reglering, även om man kan diskutera för- och nackdelar med det hela. Men jag tycker att vi ska gå åt rätt håll och inte åt fel håll, och marknadshyror är fel håll.

Anf. 42 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag ska börja med att säga det som har sagts så många gånger tidigare. Det finns inget parti, Egon Frid, i denna kammare som vill införa marknadshyror. Det finns inte någon politisk grund för detta.

Det var Mona Sahlin som tillsatte Michael Koch för att utreda det faktum att det finns två anmälningar i EG-kommissionen mot olika företeelser på den svenska hyresbostadsmarknaden, dels allmännyttans hyresdominerande roll, dels det så kallade statsstöd som man anser finns till de allmännyttiga bostadsföretagen.

Egon Frid tänker helt och hållet bort det faktum att Sverige är medlem i Europeiska unionen och att det ska finnas en fungerande marknad för att köpa och sälja bostäder också över gränserna, alltså att utländska köpare ska kunna göra det. Det är själva tanken med den inre marknaden.

Vi har gett tilläggsdirektiv till Michael Koch om hur man också skulle kunna undanröja dessa eventuella hot som finns. Vi är överens med parterna om att inte satsa på ett system som skulle innebära så kallad *social housing*, alltså att allmännyttan skulle reserveras för människor med en speciell profil, exempelvis när det gäller deras inkomst, sociala problem eller annat. Allmännyttan ska vara öppen för alla. Det är alla överens om.

Jag förstår Egon Frids otålighet att få diskutera Michael Kochs utredning. Det kommer inte att fungera riktigt eftersom den avlämnas först den 18 april. Sedan ska den ut på en bred remissomgång. Jag hoppas få

in väldigt många synpunkter från alla möjliga parter och intressenter. Sedan ska vi ha en diskussion och bred debatt om detta, och så småningom ska regeringen ta ställning till detta. Men vi har inte gjort det, Egon Frid. Det är väldigt viktigt att hålla i minnet att det inte går att diskutera en sak som ännu inte finns framlagd i sinnevärlden. Jag håller med både Lars Tysklind och Andreas Norlén om att detta är en viktig förutsättning.

Hillevi Larsson är inne på frågan om bristen på hyresrätter som vanligt folk har råd med, och därmed är hon inne på frågan om segregation. Jag blev inte riktigt klar över vad Hillevi Larsson har för syn på det som händer i hennes egen hemkommun, den så kallade Malmömodellen. Uppfattade jag det rätt att den skulle ha lett till ökad segregation, alltså den ökade anpassning till hur hyresgästerna värderar sina egna lägenheter som de bor i? Malmömodellen har väl ändå rent allmänt betraktats som en stor framgång? Den har lett till ett ökat bostadsbyggande och en ökad kundnöjdhet också bland hyresgästerna i Malmös kommunala bostäder. Det är ett projekt som genomförs helt och hållet i samverkan med hyresgäströrelsen.

Jag vet inte om jag uppfattade Hillevi Larsson fel. Har segregationen ökat i Malmö sedan dess? Ska vi i så fall, för att rätta till det, höja hyrorna igen i Rosengård och sänka dem i Västra hamnen? Är det rätt medicin?

Jag tror inte det, herr talman. Jag tror att hyresgästernas värderingar måste få slå igenom. Det kommer inte att fungera så att människor som bor i ett dåligt läge, med dålig service och dåligt underhåll är beredda att betala lika mycket som de som bor i ett område där förhållandet är det motsatta.

Det här kommer att slå igenom på olika sätt framöver, och det ska bli intressant att diskutera när vi har fått Michael Kochs utredning på bordet. (forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

8 § (forts.) Svar på interpellation 2007/08:389 om marknadshyror

Anf. 43 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag har pratat bostadspolitik på gruppmötet, så jag har hållit mig varm. Men det är ändå svårt att starta om. Det är jättepositivt att ministern försöker vara och är tydlig med att det inte finns något parti

i riksdagen – och utgår jag från inte heller i regeringen – som vill införa marknadshyror. Jag kan ta till mig det budskapet.

Det finns ändå skäl att vara betänksam över Mats Odells uttalande i frågan utifrån de direktiv som utredningen har. Det måste vara rimligt att diskutera de uppgifter som finns från utredningen som visar på kommande eventuella förslag. Det är bra att vi kan ha en kritisk debatt före det och att ministern redan nu tar till sig de kritiska synpunkter som hjälper ministern att göra de överväganden som krävs för att inte genomföra de förslag som utredningen troligtvis kommer att lägga fram.

Det har kommit fram så pass mycket att man ser möjligheterna att höja hyrorna kraftigt i efterfrågestyrda områden med motivet att det så skulle byggas fler hyresrätter. Denna myt är viktig att slå håll på. Det finns inga belägg för att det byggs fler hyresrätter för vanliga hyresgäster till rimliga hyror för att hyrorna höjs. Det fungerar där man säljer bostäder, men denna logik finns inte när det gäller hyresrätter. Då skulle vi inte stå inför den lägsta nivån sedan 1992 vad gäller byggande av hyresrätter. Så lite som 11 000 hyresrätter har det inte byggts i Sverige sedan 1992.

Det är ännu mer cyniskt när det kommer uttalanden om att det ska införas efterfrågestyrd hyra i syfte att minska bostadsköerna. Man ska ha ett signalsystem som visar att de som inte kan betala de efterfrågestyrda hyrorna får vända sig någon annanstans för sitt boende. Den frågan är rimlig att ställa och måste ställas till bostadsministern. Var ska vanligt folk bo, Mats Odell? Var ska människor, hyresgäster, pensionärer, förtids- och ålderspensionärer med blygsamma inkomster bo? Hur ska regeringen kompensera dessa grupper för den befarade hyreshöjningen på 5 procent per år i efterfrågestyrda områden? Det inkluderar hela Stockholms innerstad. Det enda skydd som anges från utredaren är att man sätter en höjning på 5 procent. Vilket ansvar ska staten och kommunerna ha för att tillgodose dem med bostäder där de vill bo?

Jämför med fastighetsskatten där kd intensivt hävdade att folk inte skulle behöva flytta från sina fastigheter på grund av hög fastighetsskatt. Är det rimligt, Mats Odell, att folk ska behöva flytta från sina hyresrätter på grund av en efterfrågestyrd hyra som driver upp hyran så kraftigt att folk inte kan bo kvar?

Anf. 44 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag kan inte svara å kd:s vägnar, men jag kan svara för egen del. Det är givetvis inte rimligt att folk ska flytta från sina hyresrätter – lika lite som det var rimligt att de skulle behöva flytta från sina villor. Det har nog inte ministern någon annan synpunkt på.

Det är bra att ministern är så tydlig med att inget parti är för marknadshyror. Hela debatten blir då hypotetisk. Det är klart att vi ska ta en debatt om olika företeelser, men om vi utgår från att ministern, jag och säkert andra deklarerar att inget parti är för marknadshyror får det inte sättas i en motsatsställning där man inte kan diskutera andra saker i systemet för att utveckla hyresrätten. Vi kan vara ganska överens om att saker och ting behöver utvecklas också när det gäller hyressättningssystem och sådant. Det är inte allom givet att det är perfekt i dag. Hade det varit perfekt skulle vi inte ha haft de problem vi har med just det som

Egon Frid tar upp, nämligen svart handel med lägenheter. Det är en brist-situation på vissa ställen som leder till detta. Det är grundproblemet.

Jag vill, fru talman, upprepa det jag sade förut. Vi ska gå vidare utifrån det beslut som vi fattade med viss enighet om friare hyressättning i nyproduktion och diskutera detta med tillval och frånval utifrån bostadskonsumenternas efterfrågan. Man ska kunna vara hyresgäst och ändå kunna välja olika nivåer på standarden i boendet. Det ska inte bara vara de som äger sin bostad som ska kunna välja. Det är viktigt. Vi ska kunna diskutera lägesfaktorn utan att krångla in oss. Besittningsskyddet och allt det sitter trots allt i grunden i systemet. Vi måste kunna diskutera belägenhetsfaktorn utan att vi gör något orättfärdigt.

Anf. 45 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! En utgångspunkt i Egon Frids interpellation är att det finns en oro hos hyresgäster på grund av de diskussioner som har varit angående den kommande utredningen. Det är viktigt att framhålla att den främsta källan till den oro som människor känner är en i huvudsak helt ogrundad retorik av det slag som Egon Frid och andra oppositionspolitiker använder. Man vill av politiska skäl skrämja hyresgäster med chockhöjda hyror, och människor tar naturligtvis till sig dessa hotbilder som målas upp. Den pensionär som Egon Frid före pausen berättade hade skrivit till honom är orolig. Det är klart att människor blir oroliga när de får denna typ av skräckvisioner uppmålade för sig.

Det är viktigt att hålla sig till fakta. Utredningen har inte presenterat sina förslag än. Vi deklarerar tydligt att det inte är aktuellt att införa marknadshyror. I debatten, så som den förs av oppositionen och en del andra aktörer, kan man få bilden av att det som diskuteras är 50-procentiga hyreshöjningar på bred front. Då finns det skäl att stanna upp ett ögonblick och fundera över realismen i ett sådant påstående, i en sådan debatt och i en sådan retorik.

Vilka skulle betala dessa hyreshöjningar om man nu skulle höja med 30, 40, 50 procent på bred front i hela riket? Finns det i min hemstad Motala, i Egon Frids hemstad Skövde, i Linköping, Örnköldsvik, Norrköping och Kiruna något utrymme för massiva hyreshöjningar? Finns det människor som vill och kan betala kraftigt höjda hyror? Svaret är nej. De hyreshöjningar som Egon Frid målar upp handlar inte om marknadshyror utan om hyror som skulle ligga skyhögt över marknadsnivån – alltså något som hyresgästerna varken kan eller vill betala. Det finns inte på kartan.

Anf. 46 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det är mycket väsentligt var i Sverige man talar om. Det finns naturligtvis många kommuner där detta inte kommer att få fullt genomslag. Men i storstäderna Stockholm, Malmö och Göteborg – man kan utvidga det ytterligare, men det är de tre största – är det redan i dag problem, och problemen riskerar att förvärras. Ju färre hyresrätter som finns i till exempel centrala Stockholm, desto mer är folk beredda att betala för att bo där. De som har pengar, det vill säga.

Då kan det trissas upp till orimliga nivåer. Det har vi ju sett i andra storstäder i andra länder, där det anses väldigt attraktivt att bo i stadskärnan i till exempel huvudstaden. Då finns det nästan ingen övre gräns. Det

som sätter den övre gränsen är hur mycket folk är beredda att betala. Så fort det är någon som är beredd att betala mer går den personen före och kan ta över hyreskontraktet.

Det är det här som är problemet både för de hyresgäster som redan bor i lägenheter relativt centralt i städerna och för dem som skulle vilja flytta dit eller, till exempel när man flyttar hemifrån, slippa flytta långt utanför staden. Det här kommer självklart att bli väldigt olika från fall till fall, men jag är rädd för att om man släpper detta med marknadshyror fritt kommer vi att se en situation där det trissas upp på de ställen där det redan är en svår situation.

Det som behövs är för det första att öka antalet hyresgäster. Ju större antal som finns desto mer kan man ju hålla rimliga hyresnivåer. Då handlar det om att stimulera byggande av hyresrätter. Det handlar om att förhindra utförsäljningar av allmännyttan och ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter, för det krymper ju antalet hyresrätter. Det handlar självklart också om rimliga hyror. Jag tror inte att det bara räcker att satsa på hyresrätter. Det måste också vara till rimliga hyror. Annars har inte folk råd att bo.

Anf. 47 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är spännande att fortsätta den här debatten. Egon Frid brinner av längtan att få diskutera ett utredningsförslag som ännu inte är framlagt. Jag förstår det. Vi kan diskutera rykten om vad som komma skall, men det blir inte särskilt meningsfullt. När utredningen kommer är det utredarens förslag. Sedan ska det skickas ut på remiss. Det kommer att vara ute ett antal månader. Jag antar att det blir minst tre månader. Då kommer vi att få in en mängd synpunkter på det här från alla tänkbara håll, från pensionärsorganisationer, från hyresgäströrelsen, från olika andra organisationer, från fastighetsägarna och från de allmännyttiga bostadsföretagen. Regeringen ska sedan försöka bilda sig en uppfattning om detta och så småningom lägga fram ett förslag.

Jag kan försäkra Egon Frid om att jag inte kommer att medverka till att det läggs fram ett förslag som innebär att vi får en upprepning av den situation som vi hade under ett antal år med den gamla typen av fastighetsskatt, där människor som ofta hade lämnat yrkeslivet, människor som satt med en pension, såg sina boendekostnader raka i höjden undan för undan och kände en oro över att inte kunna bo kvar. Skulle vi då, en regering som har avskaffat det hot som Egon Frids parti tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet lämnade efter sig, vi som har reformerat detta och avvärvat hotet om otrygghet i boendet, komma med ett förslag som gjorde att nya grupper av människor skulle känna samma hot i sitt boende, samma otrygghet? Egon Frid kan vara övertygad om att jag inte kommer att medverka till ett sådant förslag.

Vi har nu framför oss en period där vi väntar på förslaget från Michael Koch. Han har ju två förslag, två alternativ. Sedan har dessutom Sveriges Kommuner och Landsting i bred politisk enighet kommit med ytterligare ett förslag. Det kommer att komma ännu fler synpunkter under resans gång. Jag vill titta på allt det här. Jag vill göra en samlad bedömning. I det sammanhanget upprepar jag ännu en gång att det inte finns något parti i denna riksdag som är berett att införa något som kan liknas vid fria marknadshyror. Vi vill reformera bruksvärdessystemet och hitta

ett rättvist och bra system som gör att det kommer att byggas fler lägenheter i Sverige, fler hyresrätter. Egon Frid var själv inne på de avigsidor som har funnits och finns med den hittills förda politiken, nämligen att vi har växande bostadsköer i allt fler kommuner. Bara här i Stockholm finns det 230 000 människor i bostadskön. Vi måste göra något aktivt åt detta, och det kommer inte att vara att införa marknadshyror.

Anf. 48 EGON FRID (v):

Fru talman! Det låter bra. Då kanske vi också kan vara överens om att höjda hyror inte hjälper för att få ett ökat bostadsbyggande. Då faller ju det skäl som har varit en bärande del i regeringens retorik; att det krävs kraftigt höjda hyror för att få i gång bostadsbyggandet. Samtidigt som Mats Odell avfärdar marknadshyrorna hoppas jag att ni presenterar förslag till hur ni kommer att lösa detta med möjligheterna att bygga hyresrätter, för det är helt klart så att det är bristen på hyresrätter som har skapat de här avigsidorna, de negativa saker som vi har berört kring segregation och svarta lägenhetsaffärer i områden där det är stor efterfrågan. Det är bristen på hyresrätter. Det måste byggas fler hyresrätter, som naturligtvis ska garanteras en färdigförhandlad hyra till rimliga nivåer så att vanligt folk ska kunna bo överallt. Det är en nödvändighet.

De avigsidor som har varit med den tidigare bostadspolitiken har varit att det har varit för lite bostadspolitik. Har vi en tillräckligt omfattande bostadspolitik, där vi tar ett nationellt ansvar för en social bostadspolitik, där vi har subventioner för att bygga hyresrätter för att komma till rätta med segregationen och bostadsbristen gällande hyresrätter, hjälper det till mycket för att avhjälpa de problem som finns kring avigsidorna på hyresmarknaden. Det är bara genom att få i gång byggandet av hyresrätter som vi kan göra detta. Man kan läsa vad Mats Odells egna partikamrater i Jönköping och gruppledaren i SKL tycker om behovet av en social bostadspolitik. Vi vet också att det finns borgerliga företrädare i Stockholm som kräver subventioner för att komma till rätta med byggande av hyresrätter med rimliga hyror och för att komma till rätta med segregationen.

Anf. 49 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag är inte förvånad när jag nu hör Egon Frid ta fram sin gamla käpphäst, subventioner, skattesubventioner. Skattebetalarna ska subventionera de byggföretag som redan gör miljardvinster så att de ska bygga hyresrätter. Det finns, fru talman, ingen på byggmarknaden, på bostads- och hyresmarknaderna, inga av dessa aktörer, inga av dem som ska förväntas bygga, som i dag efterfrågar subventioner. Sveriges Byggingustrier – nej. Fastighetsägarna, som ska äga dessa hus – nej. Det de vill ha är stabila och goda villkor för att kunna bygga och fortsätta äga hyresrätter. Det är detta, Egon Frid, som vi har som gemensam utmaning att försöka åstadkomma. Det handlar om att se till att vi får en väl fungerande hyresmarknad. Det är en förutsättning för att det ska byggas mer. Det handlar också om att utveckla hyresrätten.

Fru talman! Vi vill utveckla hyresrätten, inte avveckla den!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 50 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Marie Nordén har frågat näringsministern vilka åtgärder hon avser att vidta för att statliga myndigheter tar sitt regionalpolitiska ansvar också genom närvaro i hela landet. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Att den statliga verksamheten koncentreras till större orter är av bland annat effektivitetsskäl ganska naturligt. Samtidigt får inte avstånden från medborgare och företag till offentlig service bli så långa som de i många fall har blivit.

Den omvandling som sker i den offentliga förvaltningen ställer krav på nytänkande när det gäller hur vi tillhandahåller service. Det är oerhört viktigt att trygga den lokala myndighetsnärvaro som fortfarande behövs. Därför behöver vi utveckla nya organisations- och arbetsformer som i hög grad bygger på olika former av samverkan.

Det har, vilket jag tror att Marie Nordén är medveten om, funnits brister i samordningen mellan de statliga myndigheterna. Regeringen tillkallade därför i maj förra året en särskild utredare med uppdrag att bland annat stödja statliga myndigheters samverkan och arbete med att inrätta lokala servicekontor (dir. 2007:68).

Syftet med uppdraget till den särskilde utredaren är att få till stånd en bred samverkan inom hela den statliga förvaltningen för att förbättra servicen och effektivisera verksamheten.

I uppdraget ingår att utreda behov av förändringar i lagen (2004:543) om samtjänst vid medborgarkontor. Lagen ger statliga myndigheter, en kommun eller ett landsting möjligheter att avtala om att samverka. Emellertid har myndigheterna i mycket liten omfattning utnyttjat de möjligheter lagen ger.

Ambitionen är att utforma en lag som ger breda möjligheter till tjänstesamverkan mellan olika parter i ett lokalt servicekontor.

Parterna i dagens samtjänstavtal är bland annat Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skatteverket, polismyndigheten och kommunen. Vilka som ingår varierar mellan olika platser, och framtidens servicelösningar bör anpassas efter de lokala behoven. Andra lösningar som inte regleras i lagen om samtjänst vid medborgarkontor bör vi också vara öppna för. Det kan till exempel vara samverkan mellan offentliga, kommersiella och frivilliga aktörer. Det finns många engagerade krafter som kan involveras, till exempel lanthandlar.

Regeringen har också beslutat att inrätta nystartskontor, som ska etableras i kommuner och stadsdelar präglade av stort utanförskap i form av låg förvärvsfrekvens, stor andel invånare beroende av försörjningsstöd samt högt ohälsotal.

IT-utvecklingen ger nya möjligheter som måste utnyttjas. Regeringen har nyligen beslutat om en handlingsplan för elektronisk förvaltning med ett tydligt mål: så enkelt som möjligt för så många som möjligt.

E-förvaltning och e-tjänster skapar utrymme för mer personlig service när så känns angeläget. IT-utvecklingen skapar nya möjligheter för att förbättra servicen, även för dem som inte har tillgång till dator eller In-

*Svar på
interpellationer*

terner, genom att lokala servicekontor kan ha gemensamt IT-stöd och genom gemensamma teletjänstcentraler.

Ju effektivare den statliga förvaltningen fungerar desto större blir möjligheterna för ekonomisk utveckling. En modern och enkel förvaltning är i dag en förutsättning för att hävda sig i den globala konkurrensen. En väl fungerande statsförvaltning är en förutsättning för tillväxt och sysselsättning.

Anf. 51 MARIE NORDÉN (s):

Fru talman! Jag får tacka för svaret, även om jag inte känner mig helt nöjd. Jag tycker inte att ministern riktigt svarade på frågan.

Jag är medveten om den utredning som nu arbetar för att få fram ett förslag om hur man ska kunna öka samverkan mellan myndigheterna och hur man också ska utveckla de lokala servicekontoren, som då ska ersätta olika myndigheter när de lämnar vissa delar av landet.

En större samverkan mellan myndigheter, landsting, kommuner och även andra organisationer vill vi alla se. Alla vinner på att stuprörseffekten försvinner och att vi sätter den enskilde medborgarens behov i centrum.

Precis som ministern sade pågår det arbetet ute i landet, framför allt mellan kommuner och landsting. Men även Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen är med. Det är bra om det skapas bättre förutsättningar just för det samarbetet. Vi har allt att vinna på att de hinder som finns i dag rivs.

Min fråga handlade främst om de organisationsförändringar som många myndigheter nu går igenom och som innebär att man lämnar stora delar av Norrlands inland och glesbygden. Viktiga arbetstillfällen försvinner från orten, och servicen försämras för invånarna.

Som ett exempel kan vi ta Jämtland, där skattekontoren i Sveg och Strömsund försvinner. Försäkringskassan förväntas lämna flera orter. Det är samma utveckling i många andra delar av landet. Och det här sker i en situation där man kan utföra det arbete som de här myndigheterna gör i princip var som helst. Det är inte ett ortsbundet arbete.

Vi vet att det är billiga lokaler på mindre orter. Det är lägre personalkostnad och lägre personalomsättning. Jämfört med större städer, till exempel Stockholm, är det också billigare att driva den här verksamheten, men ändå väljer man att centralisera sin verksamhet.

Man är också påhejad av regeringen. I maj, i samband med att utredningen tillsattes, sade Mats Odell i sitt pressmeddelande att centraliseringen är en positiv och nödvändig utveckling. Det här var i samma veva som också skattekontor i flera delar av landet fick besked om att de skulle stängas.

Då undrar jag, tillsammans med många andra: Vad är det för positivt i denna utveckling? Vad är det för positivt med att jobben försvinner på de här orterna?

Jag anser också att den statliga förvaltningen ska vara effektiv i sitt arbete, men centraliseringen av statliga myndigheter är inte detsamma som att effektivisera arbetet. Det är inte heller, som jag sade, alltid det mest ekonomiska.

Lokala servicekontor är inte ett acceptabelt alternativ, som jag ser det, till den verksamhet som försvinner från de orter där myndigheterna väljer

att organisera bort sig. Det är definitivt inte en förbättring av servicen, som ministern vill påskina.

Lokala servicekontor innebär att en generalist ska ersätta specialistkompetens. Pärmar ska ersätta det personliga mötet. Samtidigt försvinner viktiga arbetstillfällen från orten. Jag kan inte se att denna utveckling kan betraktas som positiv.

Varför är det inte en prioriterad fråga från regeringens sida – det är en fråga jag måste ställa mig – att få myndigheter att ta ett regionalpolitiskt ansvar och bedriva verksamheten på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt och samtidigt bevara jobben på orter som redan är utsatta? Eller är det så, när vi pratar om det regionalpolitiska ansvaret, att det landar i servicekontor och att det ska betraktas som en närvaro från myndigheterna och att det är det vi får nöja oss med?

Anf. 52 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tycker att det är glädjande med det engagemang som Marie Nordén visar i sin interpellation och de konkreta exempel hon tar upp.

Hon nämner Östersund. Jag tittade på det här inför vår debatt. Jag kan konstatera, när det gäller just Östersund, att Arbetsförmedlingen just där har en kundtjänst som betjänar hela landet. Det är ett exempel på att det faktiskt går att producera kvalitativa tjänster i praktiken var som helst med den nya teknikens hjälpmedel.

Vi talar egentligen om två saker, tycker jag. Det ena är produktion av myndighetstjänster, alltså själva tillverkningsledet. Jag håller med Marie Nordén om att det här i dag är möjligt att göra i stort sett var som helst där människor bor. Man kan till och med vara hemma och arbeta effektivt med den nya teknikens hjälp. Vår handlingsplan för e-förvaltning, som antagits av regeringen, ger ytterligare nya möjligheter för detta.

Jag vill inte alls ge upp möjligheten att vi kan få mer av produktion av tjänster runt om i vårt land. Det behöver inte alls vara i Stockholm eller i någon residensstad eller så. Det kan ske på väldigt många olika sätt och med hög effektivitet, på samma sätt som produktion av varor i dag också med den nya teknikens hjälp kan ske nästan var som helst på jordklotet. Man kan använda sig av väldigt effektiva metoder för att också göra komplicerade produkter runt om i världen. Där har vi tekniken på vår sida.

Det andra är: Hur ska medborgarna komma i kontakt med våra myndigheter? Hur ska medborgarna få den myndighetsservice som de har rätt att förvänta sig? Ja, vi kommer aldrig att kunna ha stora myndigheter överallt ute i landet, utan där handlar det om nya möjligheter att använda den här tekniska utvecklingen och nya legala möjligheter att bryta ned de stuprör som hittills har gjort det omöjligt för myndigheter att samverka lokalt.

Lagen om samtjänst vid medborgarkontor är bra. Den är rätt tänkt. Men den bygger på att det är ett undantag när två eller tre eller fyra myndigheter samverkar. Det är därför som regeringen har gett utredaren tilläggsdirektiv. Vi har också fått förslag om hur de här stuprören ska kunna brytas ned och hur vi ska kunna få en bättre samverkan.

Det nya, fru talman, är att jag också har inbjudit Hela Sverige ska leva och Sveriges Kommuner och Landsting till överläggningar på Fi-

nansdepartementet om hur vi ska kunna få ett ännu mer finmaskigt nät av service ute i ren glesbygd.

Då har jag sagt att det väl närmast handlar om det som jag kallar för servicecoacher. Du ska alltså kunna få hjälp, kanske i ditt byalag. Där ska det finnas möjligheter att ha datorer, också för människor som själva inte har dator. Det ska finnas någon som hjälper dig fram till var du kan hitta svar på dina frågor utan att du behöver åka till den stora myndigheten, som kanske finns väldigt långt bort.

Det här kan jag inte se som en negativ utveckling. Det finns ett väldigt stort engagemang i de över 4 000 organisationer i Hela Sverige ska leva som väldigt gärna vill delta i den här verksamheten.

Jag är nog inte beredd att, som Marie Nordén, redan på förhand säga att det här inte kommer att leda till bättre service. Tvärtom tror jag att det finns förutsättningar för att produktionsledet ska kunna decentraliseras ytterligare genom den nya teknikens försorg och att vi genom en samverkan mellan stat, kommun och frivilligorganisationer ska kunna förbättra detta också lokalt.

Anf. 53 MARIE NORDÉN (s):

Fru talman! Det är viktigt att man diskuterar nya former av service och att man hela tiden söker sätt att samarbeta. Det är vi vana vid i glesbygd. Vi har haft lanthandlare som har agerat banker och apotek. Den formen av arbete och den formen av nedskuren service är vi vana vid. Men när det handlar om att myndigheterna faktiskt lämnar orten, när man lämnar ifrån sig en väl fungerande verksamhet, till exempel skattekontoret eller Försäkringskassan, och sedan går vidare till ett servicekontor som ska ersätta de specialisterna blir det en försämrad service.

Jag säger inte att vi ska ha samma typ av kontor i alla småbyar. Utvecklingen och situationen ser väldigt olika ut i olika delar av landet. Men tittar man på regeringens politik ser man att den har gynnat storstadsregionerna och i och mångt och mycket haft en negativ effekt på glesbygden.

Det handlar om avskaffande av arbetsmarknadsutbildningar och förändringar i framför allt den kommunala skatteutjämningen som har slagit väldigt hårt mot Norrlands inland. Det handlar om avdragen för småföretagen och beskattning av trafikförsäkringen. Det är en ganska lång lista som visar på att regeringen inte har ett glesbygdsperspektiv.

Vi ser hur man har styrt resurserna till grupper i storstadsregionerna och framför allt till den tiondel av befolkningen som har den högsta inkomsten. Vi i Norrland har fått allt färre samhällsresurser. När man ser att man samtidigt inte försöker styra myndigheterna att ta det regionalpolitiska ansvaret är det oroväckande och väldigt upprörande för många.

Vi kan prata lite mer om Östersund. Nu finns ett förslag om att man ska slå samman Glesbygdsverket, Nutek och ITPS. Jag tror att det precis ligger på regeringens bord. Det är ungefär 90-talet kvalificerade statliga jobb som vi inte vet vad som kommer att hända med. Det innebär en otrolig förlust av en unik kompetens och just om regionalpolitik. Jag tycker att det är en kompetens och kunskap som regeringen verkligen behöver. Jag känner också en oro över om det är en kompetens som man precis som när det gäller Arbetslivsinstitutet egentligen inte vill ha.

Regeringen pratar ofta om sin jobbpolitik. Jag tycker att man borde se de statliga jobben som en motor ute i landet. Östersund och Jämtland är ett tydligt exempel på hur statliga satsningar kan ge positiva effekter och också generera privata jobb.

När försvaret försvann från Östersund och länet blev det en otroligt stor oro för framtiden. Det var naturligt. Men när vi valde från den socialdemokratiska regeringen att där lokalisera ett antal statliga myndigheter kunde vi se otroligt stora positiva effekter, inte bara genom de skatteintäkter som vi fick genom de statliga arbetstillfällena utan framför allt på det privata företagandet.

När man ser att den här regeringen väljer en motsatt inriktning när det gäller de statliga jobben kommer de negativa effekterna precis på samma sätt som de positiva kom när vi valde att satsa. Jag tycker inte att jag har fått svar på frågan. Vi ska inte bara landa i servicen till invånarna. Det handlar om så mycket mer. Det handlar om att sprida de statliga arbetstillfällena som en motor i tillväxten ute i landet.

Anf. 54 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Jag tackar interpellanten för en intressant frågeställning. Jag tackar även statsrådet för svaret. Jag tycker det var väldigt glädjande och klargörande när det gäller regeringens sätt att arbeta konstruktivt med att se över Myndighets-Sverige i stort, införlivat i en ny typ av samhälle med IT och de möjligheter som finns. Det handlar ytterst om att bedöma vilka myndigheter vi ska ha och via regleringsbrev så småningom ge direktiv som är vettiga. Samtidigt handlar det ytterst om, som jag tycker mig framskymta väldigt tydligt i kommun- och finansmarknadsministerns svar, att hushålla med skattebetalarnas pengar på ett rationellt och effektivt sätt för uppgiften.

Låt mig ställa några frågor till interpellanten som gjorde att jag ställde mig upp här i debatten när jag läste själva interpellationen. Just när det gäller effekten på skattemedlen gör interpellanten gällande i sin interpellation att den politik som regeringen nu bedriver innebär, fast man har en utredare som tittar noga på detta, att effektivisering och privatisering av verksamheter kan få till följd att man får en förlust av kunskap och kompetens.

På vilka uppgifter stöder sig interpellanten när det gäller att det skulle förhålla sig på det sättet? Det är väl inte nödvändigtvis så att kompetensen går förlorad för att den får en bättre skrud av ekonomisk användbarhet för samhället, oavsett om den är offentlig eller privat.

När det gäller Östersund och ALI, Arbetslivsinstitutet, och den fråga som togs upp här hade jag möjligheten att titta på det ur mitt huvudintresses synpunkt, nämligen forskningsfrågor relaterade till Arbetslivsinstitutet. Det är helt uppenbart att Arbetslivsinstitutet hade ett problem att bekräfta sin verksamhet just när det gäller att beforska arbetslivsvillkor. Den tidigare generaldirektören vägrade kategoriskt att anställa doktorander inom ramen för ALI:s ganska generösa direkta statliga bidrag, som dessutom var utan konkurrens sett ur allmän forskningssynpunkt från andra lärosäten. Att man inte aktivt vill ha de grupper som ska bedriva arbetet gör naturligtvis att Arbetslivsinstitutet inte var rationellt för att bedriva sin verksamhet.

Att man då det läggs ned ställer det mot 30 arbetstillfällen i Östersund blir lite förvånande. Vad är viktigast här? De 30 arbetstillfällena? Eller den verksamhet man inte levde upp till som alla förväntade att man skulle göra, nämligen beforska arbetslivets villkor?

Jag har till slut en fråga både till interpellanten och till statsrådet. Hur tänker sig interpellanten att regeringen skulle agera här? Det finns en annan sida av myntet. Vi har självständiga myndigheter, gudskelov, i det här landet med ett stort mått av bestämmande över bland annat sin organisation. Om regeringen och dess statsråd ingriper i den processen blir det omedelbart fråga om huruvida det föreligger ministerstyre eller inte. Det leder i sin tur till att frågan kommer upp i konstitutionsutskottet.

Jag vet inte riktigt hur interpellanten hade tänkt sig att tvinga ministern in på en sådan farlig väg för att sedan behöva svara på nästa fråga i konstitutionsutskottet. Det vill vi helst inte se, gärna undvika om vi kan det.

Med anledning av detta vill jag rikta den sista frågan till statsrådet. Vi har faktiskt en ansvarskommitté som just nu har arbetat fram ett förslag som är under ytterligare planering och beredning. Kan det rentav vara lite olyckligt om en del myndigheter gör alltför stora omstruktureringar innan storregionerna som kanske blir resultatet av den verksamheten kommer på plats? Man kanske inte alltid från myndigheten har tålamod att avvakta vilka storregioner som bildas och som sedan är tänkta att harmoniseras med myndigheternas geografiska utbredningsområde.

Min enkla fråga är alltså: Har statsrådet någon synpunkt på detta utan att nu riskera att tala så att det skulle bli fråga om ministerstyre?

Anf. 55 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag kan säga att till skillnad från Finn Bengtsson har jag ingen skräck för konstitutionsutskottet. Det är trevligt att uppträda där. Det är ledamöternas och kammarens rättighet att be utskottet att granska vad regeringen gör. Det är ingen fara.

Det är fullt möjligt att styra myndigheterna genom regeringsbeslut. Den faran ser jag inte som något problem i sammanhanget, inte heller Ansvarskommittén.

Det är ett antal utredningar som pågår. Det är den så kallade Förvaltningsutredningen som leds av generaldirektören för Ekonomistyrningsverket, Yvonne Gustafsson, som ser över hela myndighetsstrukturen. Det är en viktig utredning. Vi har Koncentrationsutredningen, vi har Kommunala kompetensutredningen, ett flertal utredningar som tittar på hur myndighetsstrukturen i olika avseenden ska vara.

Sedan återstår, precis som Finn Bengtsson säger, hur det geografiskt ska indelas. Det är en annan fråga som vi kan diskutera. Jag anser inte att just den har någon bäring i det här sammanhanget.

Marie Nordén är inne på frågor om Glesbygdsverket, ITPS och Nutek. Jag kan också på den punkten ge henne ett lugnande besked här i dag. Det är nämligen så att i den proposition som lades fram förra veckan som heter *En effektivare förvaltningsstruktur inom politikområden med strategisk betydelse för nationell och regional konkurrenskraft* – ett långt namn – gör regeringen den bedömningen att när det gäller verksamheten både inom Glesbygdsverket, Nutek och ITPS bör lokaliseringarna i hu-

vudsak vara desamma som de är i dag – om detta nu kan ha någon lugnande effekt på Marie Nordén. Men jag tror att det är ett positivt besked.

Fru talman! Marie Nordén tycker inte att service för medborgarna är det viktigaste, utan det handlar mer om hur vi kan sprida de statliga myndigheternas verksamhet över landet. Det är, som jag sade tidigare, två helt skilda problem vi diskuterar här. Hur ska vi få sysselsättningen att växa i Sverige? Det är naturligtvis väldigt viktigt att det finns tillgång till myndighetservice, att vi också kan stötta lanthandeln, att vi kan bygga på den typ av verksamheter som också lantbrevbärarna som varje dag servar ungefär 650 000 hushåll utgör och att vi kan hitta samverkansformer mellan stat, kommun, kommersiella aktörer och även frivilligorganisationer.

Jag och Marie Nordén är helt överens om att det i dag finns tekniska möjligheter att också decentralisera produktionen av statliga myndighetstjänster. Det finns exempel på detta, och jag har just gett ett positivt besked när det gäller Glesbygdverket, Nutek och ITPS i detta avseende.

Anf. 56 MARIE NORDÉN (s):

Fru talman! Det var ju bra att ministern klargjorde för en av debatt-deltagarna hur man kan styra myndigheterna från regeringens sida.

Det finns moderna och kostnadseffektiva lösningar för att driva myndigheter, och man kan organisera dem på ett sätt som förenar arbetstillfällena ute i landet med att ge service till invånarna. Jag tycker att det är konstigt att ministern uppfattade mina inlägg som att jag inte skulle tycka att service var viktigt. Jag tycker det är viktigt, och jag vet att det är en förutsättning just för att företag ska finnas på orten och för att invånare ska kunna bo kvar på olika orter.

Men jag menar att det ska vara en service värd namnet. Att på relativt stora, små orter – om man kan kalla dem så – med en fungerande service från skattekontor, polis, försäkringskassa och arbetsförmedling, gå från att ha specialisttillgång till en situation där man ska möta en generalist med ett gäng pärmar och få hjälp att leta på nätet och bläddra i pärmar när man kanske har avancerade frågor, tycker inte jag är en bra utveckling.

Många i glesbygden och i inlandet känner att regeringen håller på att lämna dem i sticket och att de och deras skattepengar inte är lika mycket värda. Vi vet att vi kan utlokalisera eller omlokalisera jobben till hela landet och inte ha dem utlokaliserade i Stockholm. De statliga jobben skapar en större effekt i Östersund, Kiruna, Luleå och Arvidsjaur än vad de gör i Stockholm när det gäller utvecklingen av den övriga regionen. Därför tycker jag att man ska titta på ett modernt sätt att organisera och i mycket större utsträckning använda sig av regleringsbrevet.

Anf. 57 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Jag får konstatera att interpellanten inte svarade på varifrån hon hade tagit uppgifterna om att en effektivisering av Myndighets-Sverige, som skulle innebära att man till viss del får en mångfald av dem som kan bedriva de här uppgifterna, skulle skapa förlust av kunskap och kompetens. Jag tror helt enkelt att det handlar mycket om tyckande och att det inte finns belägg för någonting.

När det gäller interpellationens exempel om Arbetslivsinstitutet i Östersund värnar man uppenbarligen mer om 30 arbetsstillfällen än om att den viktiga uppgiften att beforska arbetslivets villkor blir utförd. Jag tycker också att det är en kraftig eftergift för vad skattebetalarna samfällt förväntar sig av den här verksamheten.

Vid sidan av de konkreta beskrivningarna av hur regeringen arbetar är jag väldigt glad över att statsrådet i sitt svar lägger fokus på det som jag upplever kanske är ett av de största problemen i Myndighets-Sverige, nämligen samordningen mellan olika myndigheters verksamhet så att aldrig enskilda individer som just berörts av olika myndighetsbeslut hamnar mellan två stolar. Här lyfter ministern också klokt nog in att det också handlar om en samordning av annan offentlig verksamhet mellan myndigheterna. Det handlar om kommunal verksamhet, landstingsverksamhet och så vidare, men också om de kommersiella och de frivilliga aktörerna. Där vill jag påstå att den tidigare regeringen har haft ett väldigt litet intresse av att lyfta fram just denna interaktion med våra myndigheter.

Kort sagt, fru talman, tror jag att en av de viktigaste reformerna som just nu görs av kommun- och finansmarknadsministern och regeringen är en bred översyn över Myndighets-Sverige, att komma med konkreta förslag till en reformering och att vi inte på förhand bestämmer oss för att arbetsmarknadspolitiska skäl i glesbygd, eller centralort för den delen, ska driva denna frågeställning.

Här handlar det om att våra myndigheter ska betjäna våra medborgare var helst de bor i landet. Det måste de göra på ett rationellt sätt och effektivt sätt för skattebetalarnas utgifter och samtidigt på ett interaktivt sätt med alla samhällsaktörer.

Anf. 58 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag blir lite nedstämd när Marie Nordén försöker nedvärdera all den lokala kraft och kreativitet som finns i bygderörelsen, i Hela Sverige ska leva, till att det handlar om att bläddra i pärmar.

Om man förstärker lanthandeln med att utöver att vara ombud för Svenska Spel, för Posten, för Apoteket, för Systembolaget och allt vad det nu kan vara också kan hjälpa till med att hitta rätt när någon behöver en tjänst av en myndighet tycker inte jag att vi ska nedvärdera det. Det går inte att flytta ut myndigheter i varenda lokal ort. Däremot går det att förbättra servicen.

Låt oss sedan än en gång konstatera att det finns möjligheter att decentralisera produktionen av myndighetstjänster, och detta har vi ju också ett arbete på gång med att försöka ta till vara.

Vad vi nu talar om är lokala servicekontor och en myndighetssamverkan mellan myndigheter, med välutbildade, duktiga statstjänstemän som hittills inte har fått samverka och hjälpa varandra. Är man anställd i Skatteverket får man inte hjälpa till med ärenden som har att göra med Arbetsförmedlingen till exempel. Det som nu är på gång är en nedbrytning av dessa stuprör så att vi kan utnyttja denna kompetens på fler ställen än i dag och skapa fler duktiga människor som kan hjälpa medborgarna med deras behov av samhällstjänster.

Jag ser väldigt positivt på detta, och jag kan konstatera att Landsbygdsriksdagen som jag besökte också såg väldigt positivt på dessa möj-

ligheter. Jag hoppas att också Marie Nordén så småningom får upp ögonen för att det här kan ge många fler människor bättre förutsättningar att fortsätta att bo i glesbygd i vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:82
25 mars

Svar på
interpellationer

10 § Svar på interpellation 2007/08:432 om bankernas vinster

Anf. 59 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig vad jag ämnar göra för att stärka konsumenternas ställning gentemot bankerna mot bakgrund av bankernas vinster.

Jag vill först framhålla några saker om bankvinsterna. Påståendet i frågan, att det är räntemarginalen på inlåningen som till stora delar står för bankernas vinster, är felaktigt. Ett mer verklighetsanknutet påstående, baserat på storbankernas genomsnittliga inlåningsränta jämfört med statskuldväxelräntan, är att räntenettet från inlåningen kan uppskattas stå för ett par procent av vinsterna – knappast stora delar alltså. Vidare kan finnas skäl att framhålla att vinsterna härrör från koncernernas samlade verksamhet i alla länder och inte endast i Sverige. Vissa av storbankerna har en större verksamhet utanför våra gränser.

Så till frågan: Jag tolkar frågan som att konsumenternas ekonomiska nytta och utbyte av sina bankrelationer är svag och bör stärkas. Det är i sig ingen lätt sak att bedöma konsumenternas ställning i den meningen. Bankernas olika tjänster utnyttjas olika mycket under en livscykel beroende på en mängd förhållanden. Under perioder kan låntagare dra fördel av minskande räntemarginaler medan situationen för insättare kan vara den motsatta.

Rörliga kunder kan få större utbyte än dem som är mer passiva. De mindre bankerna lockar sedan flera år med högre sparräntor. Vi vet också att kunder som är beredda att förhandla aktivt om låneräntor ofta kan få bättre villkor. Rörliga och aktiva kunder kan med andra ord vara en väg för att uppnå god kundnytta.

Ska jag personligen ange ett område där bankerna kan bli bättre är det avgiftssättningen på fondmarknaden. Kopplingen mellan avgifter och prestation från bankernas sida är enligt många studier väldigt svag.

Vad kan göras för att stärka konsumenternas ställning? En viktig väg för staten när det gäller att bidra till detta är att i en fri och privatägd bankmarknad skapa regler som öppnar för konkurrens och ett brett utbud av tjänster. Den linjen ska fortsatt följas.

Den andra vägen är att stärka konsumentskyddet. Generellt vill jag säga att konsumentens ställning alltid bevakas och beaktas i de olika regleringsfrågor som uppkommer – under senare år i allt högre grad. Det är nödvändigt på en marknad där konsumenten generellt befinner sig i underläge, i första hand kunskapsmässigt.

På det området tas nu flera initiativ. Finansinspektionen ska tillsammans med andra aktörer genomföra informations- och folkbildningsinsatser för att öka kunskaperna om finansiella produkter och förmågan att hantera privatekonomiska frågor. Senast den 1 juni 2008 ska inspektionen redovisa hur det arbetet bedrivs. Anslaget för inspektionen har i bud-

getpropositionen för 2008 ökats – med 20,5 miljoner – bland annat med avseende på ökade folkbildningsinsatser.

Finansinspektionen har också presenterat en särskild aktionsplan på tio punkter för att stärka konsumenternas ställning. Myndigheten har till exempel föreslagit en småspararkommission. Rapporten har remitterats och kommer att behandlas inom Regeringskansliet när vi har fått in remissvaren.

Finansinspektionen ska vidare under året återrapportera sina insatser i arbetet i de båda konsumentbyråerna, Konsumenternas Bank- och finansbyrå samt Försäkringsbyrån.

Jag har därtill för avsikt att bjuda in till en hearing om regeringens ambitioner att öka konsumenternas kunskaper i privatekonomi. Syftet är att samla olika intressenter för att diskutera vad som behöver göras, hur det ska göras samt hur fler kan vara med i finansieringen. Finansinspektionen kommer att redogöra för hur de bedriver uppdraget att leda satsningen på privatekonomisk folkbildning. Min förhoppning är att samla fler krafter för detta angelägna ändamål.

Med dessa åtgärder är det min avsikt och förhoppning att ytterligare stärka konsumenternas ställning på den finansiella marknaden.

Anf. 60 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på min fråga! Grunden till att jag har ställt frågan är naturligtvis de årsredovisningar som har redovisats för länge sedan, där de samlade vinsterna hos Sveriges fyra storbanker uppgår till närmare 90 miljarder kronor.

Man kan alltid diskutera hur stor en vinst ska vara. Men här ser vi samtidigt att det finns ett starkt missnöje hos många konsumenter, inte minst med olika avgiftssystem och att avgifter kommer att öka. Senast i dag kom det en rapport som visar att de svenska bankernas avgifter hade ökat med 4,9 procent när motsvarande avgifter i omvärlden faktiskt minskat med 1 procent. Mot bakgrund av redan väldigt höga vinster tycker jag att bankerna faktiskt utnyttjar sin situation på ett sätt som man inte kan vara tillfreds med på något vis.

Jag har heller aldrig påstått någonstans att det skulle vara räntemarginaler mellan in- och utlåning som är det stora problemet, om man tycker att stora vinster är ett stort problem. Men vi har samtidigt konstaterat att med de räntehöjningar som har gjorts har inte sambandet mellan inlåning och utlåning varit följsamt, utan räntemarginalen har strategiskt ökat under det senaste året, vilket naturligtvis gör att bankerna har tagit ut en ökad vinst mellan inlånings- och utlåningssidan. Det tycker jag att man kan ha synpunkter på när vinsten samtidigt har ökat väldigt starkt för bankerna.

Mats Odell är bankminister, men jag tycker att han i svaret egentligen framstår väldigt mycket mer som en bankombudsman. Allt som ska hända ska konsumenterna göra. De ska bli mer pålästa.

Jag har ingenting emot att människor får större kunskaper i privatekonomi. Men jag tycker att det hade varit lite på sin plats att regeringen också hade presenterat på vilket sätt man kan trycka på bankerna direkt, reglera och ha åsikter om hur det borde vara, och inte bara sätta det i relation till att det här är konsumenten som ska ställa mer krav. I konsu-

mentintresset ligger väl också hur marknaden fungerar gentemot konsumenten.

Man måste ändå tillstå att konsumenter har olika förutsättningar. Hur många kan lösgöra sig för att gå på en utbildning eller kurs när det gäller privatekonomi? Det ser väldigt olika ut. Människor har olika möjligheter att delta i det här.

Samtidigt ser jag när det gäller andra problem i samhället, som till exempel VAB-dagar, som har diskuterats ganska länge, att man slår till med böter och åtgärder omedelbart för att stävja missbruket. Till och med ska personal på förskolor anmäla om barn har varit sjuka eller inte. Ser vi på den finansiella sektorn är det konsumenten som ska ställa hårdare krav, inte minsta antydning till något tryck på banksystemet att ta sitt ansvar och leverera bättre villkor till konsumenterna.

Det var ganska påpassligt att detta kom i dag. Det gör ju att det är ännu mer angeläget att säga: Är det vettigt att öka avgifterna med 4,9 procent i rådande goda läge där bankerna har gjort sådana vinster? Då ökar de svenska bankerna avgifterna, tvärt emot vad andra europeiska banker gör.

Det här ligger väl i grunden. Jag vet inte vad Mats Odell tycker, men min bestämda uppfattning är att det är för dålig bankkonkurrens i Sverige. Bankerna är allierade med varandra. De ger samma villkor. De är nöjda med sin kundstock. De konkurrerar inte om kunder med lägre priser. Jag tycker att det råder om inte ett monopol så på gränsen till att man använder sig av likartade regler som gör att det inte är någon fungerande bankkonkurrens gentemot konsumenterna. Det är det stora problemet.

Anf. 61 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är alltid spännande att diskutera konkurrens på bankmarknaden. Sven-Erik Österberg som själv har haft ansvar för det här området under ett antal år vet vad det handlar om. Låt oss ändå konstatera – det var en filosofisk betraktelse som jag tror att jag gjorde vid något tidigare tillfälle när jag diskuterade med Bo Bernhardsson – att just bankers vinster är väldigt känsliga. När det går bra för Volvo är det sällan något problem, även om många svenskar köper Volvobilar. När det går bra för Ericsson är det också väldigt bra. Men banker är ett bekymmer politiskt.

Det ligger naturligtvis i sakens natur att det finns anledning att titta på hur konkurrensen egentligen ser ut på olika marknader. Jag håller med Sven-Erik Österberg på den punkten. Vi önskar alla att vi skulle få hit fler utländska aktörer. Inte minst visar den goda lönsamheten, som Sven-Erik Österberg hänvisar till i sin interpellation, att det borde finnas ett utrymme för flera att etablera sig här.

Jag är glad att också kunna konstatera att det har gjorts ett antal satsningar. Vi har i dag ungefär 20 utländska banker, tror jag, som bedriver olika typer av verksamhet i vårt land. Många är inte alls inriktade direkt på konsumentledet, men jag har noterat att det finns de som har köpt på sig olika typer av möjligheter för att kunna utvidga med just bankkontor som vänder sig till allmänheten. Mycket talar väl för att vi kommer att få se mer av utländsk konkurrens.

Prot. 2007/08:82
25 mars

Svar på
interpellationer

När det sedan gäller avgifterna är det ändå så att man måste studera Capgemini-rapporten lite noggrannare. Då visar det sig att Sverige har bland världens lägsta avgifter. Det beror på från vilken nivå man rör sig. Det här bygger på att svensken i mycket högre grad än andra länders invånare gör sina egna banktjänster hemma vid datorn och alltså har noll i avgift på de flesta banktransaktioner. Det som är kvar, nämligen att betala räkningar på banken och sådant, blir då relativt sett mycket dyrare. Det här framgår om man studerar rapporten lite noggrannare. I andra länder har man en betydligt bredare bas att ta ut avgifter på. I Sverige gör vi väldigt mycket av banktjänsterna själva hemma vid våra datorer.

Fru talman! Jag instämmer med Sven-Erik Österberg i att vi behöver ha en ökad konkurrens. Jag hoppas att vi med gemensamma krafter också kommer att kunna bädda för att så kan bli fallet.

Anf. 62 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Tack, Mats Odell! Vi är överens om att vi behöver bättre bankkonkurrens. Jag bidrar gärna till en diskussion där vi kan ta upp på vilket sätt som vi kan göra en förstärkning. Det har förts en sådan diskussion under flera år.

Det är sant att det finns en rad små nischbanker på bland annat inlåningssidan. Under Socialdemokraternas regeringstid öppnades för ökade inlåningsmöjligheter för andra aktörer än just bankerna. Det har i stort sett varit positivt. Det har väl funnits några saker som inte har fallit så väl ut, men i stort har det varit positivt.

Ett problem för att kunna erbjuda ett heltäckande paket är också tillgången till infrastruktur, till exempel bankomatsystem. Finansinspektionen har tittat på detta tidigare. Jag har inte hört något om detta på senare tid. Mats Odell kanske kan ge en lägesrapport om vad som händer på just det området. Det är oftast avgörande om en bank kan erbjuda bankomat kort och därmed möjlighet till kontantuttag. Det är viktigt för många bankkunder. Det kan vara ett skäl till att välja en bank.

Det har av olika skäl rått ett starkt missnöje från delägande banker mot att släppa in andra aktörer i systemen. Ofta har man varit rädd för den konkurrens som kan uppstå. Det är viktigt.

Mats Odell nämner fondavgifterna. Precis som Mats Odell säger är det en dålig koppling mellan förtjänst och prestation. Vad får jag för en högre avgift? Det kan väl vara okej för mig som bankkund att betala mer om jag får en bra avkastning. Men det förhållandet finns inte i de undersökningar som har gjorts. Där är man utlämnad som kund. Bankerna tar in en stor del av sina vinster på fondförvaltningen. Dessutom har de varit dåliga på att presentera hur fonderna har gått. Det kan vara svårt även för den som är hyggligt påläst att se om en fond har gått bra eller dåligt vid en jämförelse med index. Banker har själva tagit fram index som inte är relevanta för helheten. De jämför mot ett eget instiftat index och säger att i förhållande till det har det gått bra. Där är konsumenten utlämnad och tror att ett index är något som är allmänt vedertaget, en jämförelse på bred front. Konsumenten jämför hur den fond man har satsat på är i förhållande till indexet. Där känner sig många konsumenter lurade. Där behövs en skärpning.

Jag vill passa på att framhålla nyttan av det som har skett. SBAB har börjat med inlåning. Jag såg till min stora glädje att SBAB:s inlåningsak-

tivitet har ökat ganska starkt. Nu har i och för sig försäljningen skjutits upp, vilket jag välkomnar, men det är inte på grund av att Mats Odell har ändrat inställning utan för att läget har varit sämre. Finns det inte skäl att fundera över att behålla SBAB ett tag till i statlig ägo? Det har ändå varit en annan aktör som har haft en oerhörd nytta på bankfronten, inte minst på bolånesidan, av konkurrensen. Det kan ske på inlåningssidan, och det går att få ett breddat uppdrag som bank för att stärka konkurrensen. En annan bank köper upp, och sedan slås konkurrensen undan. Det är dåligt förslag, och jag tycker att Mats Odell ska omvärdera SBAB:s ställning.

Anf. 63 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Precis som Sven-Erik Österberg just sade har SBAB skapat konkurrens på bolånemarknaden och sett till så att de andra aktörerna har skärpt sig. SBAB är viktig för banksektorn. Vi skulle kunna utnyttja vårt inflytande på Nordea på samma sätt som för SBAB. På det sättet skapas ökad konkurrens. Det är helt fel väg att sälja ut både SBAB och Nordea.

Det är inte bara svårt för kunderna att hänga med. Man kan nästan kalla en del av det bankerna har sysslat med för bedrägeri. Det har varit en helt felaktig redovisning. Kunderna har fått en helt felaktig bild av till exempel fondutvecklingen. Det har syftat till att trissa upp de egna fonderna, att ge intryck av att de går bättre än de de facto gör.

Jag hörde bland annat en intervju med människor som hade varit anställda på en bank under större delen av livet. De hade blivit lurade. Det visar att det inte bara är fråga om konsumentupplysning. Det handlar faktiskt om att sätta press på bankerna och se till att kontrollen fungerar. Det är till och med ett olagligt beteende från bankernas sida. Det är viktigt att det blir balans. Det kan också gynna de banker som sköter sig om de som inte sköter sig utsätts för en hårdare kontroll. Det är naturligtvis alltid bra med upplysta konsumenter. Men när det rör sig om rent bedrägligt beteende måste det finnas kontrollinstanser.

Det här är viktiga frågor eftersom det handlar om människors sparpengar. Det kan vara den lilla guldkanten på tillvaron som avgörs av hur ens pengar förvaltas på banken. Det finns all anledning att räkna in detta som en viktig del av samhällsservicen. Folk ska definitivt inte bli lurade. Man ska inte kunna säga: Skyll dig själv. Du var inte tillräckligt upplyst som konsument.

Låt oss ställa ett större ansvar på bankerna. När det gäller de dolda avgifterna, inte minst på vanliga bankärenden via datorn, visar det sig att även där gör de största bankerna miljardvinster. Det kan tyckas vara små avgifter, men det blir mycket pengar. Vi måste kräva att bankerna tar sitt ansvar. Jag hoppas att regeringen väger in detta. Det gäller inte bara utifrån konsumenternas plikt att upplysa sig utan även bankernas plikt att sköta sig.

Anf. 64 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Först var det frågan om konsumentupplysning. Finansinspektionen gjorde en första studie, och även Finansmarknadsrådet har tittat på hur det ser ut på konsumentensida. Det är nedslående. Det visade sig att färre än 50 procent av dem som var med i studien jämför ett erbjudande från sin egen bank med vad andra kan erbjuda. Det behövs någon-

stans en ökad aktivitet från oss alla för att få del av de nya möjligheter som kan finnas. Även om konkurrensen ökar måste den efterfrågas någonstans.

Sven-Erik Österberg tar upp frågan om tillgång till infrastruktur för nya aktörer. Det är som Sven-Erik Österberg själv säger, nämligen att frågan har diskuterats en hel del. De som har investerat i bankomatnätet har någon typ av mängdrabatter, och de upplevs som orättvisa. Det är en diskussion som pågår. Jag har ingen dagsaktuell notering av var den ligger, men mitt intryck är att arbetet går framåt och att man hittar lösningar som handlar om att nya aktörer på rimliga villkor ska få tillträde till den infrastrukturen.

Jag har tagit upp frågan om fondavgifter i ett tal i Bankföreningen, på Fondmarknadsdagen och vid ett antal andra motsvarande tillfällen under de senaste månaderna. Jag tror att det på fondaktörernas sida finns en medvetenhet om detta, och jag tror att fondavgifter kommer att bli ett konkurrensmedel framöver.

Som både Sven-Erik Österberg och Hillevi Larsson tar upp har det förekommit felaktigheter i informationen. Det som är nytt är att branschen bland annat har tecknat ett nytt avtal, någon typ av *code of conduct*, för hanteringen av detta. Man har ändrat sig jämfört med hur det har varit. Dessutom har Finansinspektionen fått helt nya muskler genom ny lagstiftning som alldeles nyligen har trätt i kraft. Finansinspektionen har rätt att till fondbolag avkräva straffavgifter på upp till 50 miljoner kronor om de missköter sig och inte följer de regelverk som gäller.

Jag tror däremot inte att det är en väg till framgång att staten själv är aktör i en växande globaliserad bankmarknad. Det är i vår egenskap av lagstiftare och genom att reglera och övervaka marknaden som vi kan göra bäst nytta.

SBAB är ett framgångsrikt företag, som dock har problem med marknadsandelar helt enkelt därför att det kommer nya aktörer som pressar priserna ytterligare. Det är det vi vill se. Det är däremot viktigt när SBAB en dag ska hitta en samarbetspartner att det sker på ett sådant sätt att den totala konkurrensen på bankmarknaden upprätthålls och helst ökar.

Anf. 65 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! När det gäller SBAB och det fortsatta ägandet kan jag konstatera att statsrådet och jag har olika uppfattning. Jag vill bara säga det till det senare. Det är vällovligt att en försäljning ska ske på så sätt att konkurrensen inte ifrågasätts, men Mats Odell vet ju själv hur svårt det är vid försäljningar att styra vem som ska köpa när bud gäller. Vi har sett i andra affärer hur komplicerat det är och vilka konsekvenser det kan få som man inte vill se men som man inte kan göra så mycket åt. Vi har OMX som ett exempel, där det lades bud från en annan stat. Det tycker jag att man kan dra viss lärdom av.

Däremot är jag naturligtvis positiv till att konsumenterna stärks. Jag har ingen annan uppfattning än Mats Odell att det behövs. Både Mats Odell och jag kan av egen erfarenhet säga att det inte är helt lätt att vara konsument när man ska jämföra olika saker från banker. Även om vi kanske är hyggligt pålästa i den här frågan är det inte helt lätt, och då kan man tänka på dem som är mindre insatta.

Det är alltså väldigt svårt att veta vad som är bästa budet i helheten från en bank. Jag tycker att bankerna på ett inlindat sätt döljer var konkurrensen ligger. Det är där jag tror att man måste sätta åt dem hårdare, för att de ska vara tydligare när de för kunderna presenterar vilka villkor som gäller i de olika delarna. Det är lätt att bli förvirrad när man ser helheten.

När det gäller avgifterna: Jag är kund i en stor bank, och jag får avgift på Internet – det kommer med jämna mellanrum. Med andra ord kanske jag har fel bank, och jag borde titta på det där. Men jag tror att fler storbanker har detta.

Det finns också andra avgifter. Det är oftast äldre personer – man brukar säga att det alltid är äldre – som kanske inte har tillgång till det här som får betala väldigt höga avgifter när de använder banken. Det kan man också ifrågasätta. Det är ett slags åldersdiskriminering, därför att den som inte har tillgång till det ena blir belastad med väldigt höga avgifter. Jag tycker att man kan fundera lite grann på det också när det gäller det här.

Framför allt tycker jag att det inte fanns något skäl för bankerna att höja sina avgifter under innevarande år med tanke på det goda resultat de har presenterat. Jag tycker att de har gått över gränsen.

Anf. 66 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Vi har enat oss under baneret att vi vill öka konkurrensen på bankmarknaden. Vi är dock inte eniga om exakt hur statens ägande i SBAB ska hanteras.

Låt mig bara säga att Sven-Erik Österberg tar upp OMX som någonting som skulle vara tivelaktigt. Låt mig ändå konstatera att den konstellation som köpte OMX var Borse Dubai och Nasdaq. Borse Dubai arbetar i den mest expansiva regionen för närvarande. Det är en otrolig utveckling på de marknaderna, där också svenska företag i dag, som Stockholmsbörsen, hamnar i ett läge där vi kan delta i den utveckling som nu sker i Mellanöstern. Det är en exempellös ekonomisk utveckling, liksom i den amerikanska Nasdaqmiljön, där också svenska företag på det här sättet kommer in i en miljö med över 4 000 noterade bolag.

Det är en tillgång för Stockholmsbörsen att ha fått den typen av ägare och att vi också kommer att få hit det europeiska huvudkontoret för teknisk utveckling liksom för den nordiska verksamheten. Det är någonting som jag tror att vi kommer att kunna se frukten av framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2007/08:438 om jäv vid försäljning av statliga företag

Anf. 67 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig om jag avser att ta initiativ till ett offentliggörande av ledamöternas innehav av aktier och andra värdepapper. Han har även frågat mig, om så inte sker, vilket skälet är till att jag skulle vägra ett offentliggörande.

De ledamöter Bosse Ringholm avser är ledamöterna i Rådet för försäljning av aktier i bolag med statligt ägande. Frågorna ställs mot bakgrund av att eventuella jävssituationer skulle kunna uppstå på grund av ledamöternas aktieinnehav.

Den 15 januari i år svarade jag Bosse Ringholm och Eva-Lena Jansson att rådet är en egen myndighet som har skyldighet att enligt regeringsformen iakttä saktighet och opartiskhet i sin verksamhet. Det ankommer på respektive myndighet att självständigt fastställa rutiner för att undvika att intressekonflikter uppstår. Detta gäller självklart även för rådet.

Den 22 november 2007 fattade regeringen beslut om att det vid rådet ska föras en sådan förteckning över ledamöternas innehav av finansiella instrument som avses i 11 § första stycket lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument. Ledamöterna ska därmed – enligt samma bestämmelse – skriftligen till rådet anmäla sina innehav av finansiella instrument och ändringar i innehaven. Enligt 9 kap. 23 § sekretesslagen gäller sekretess för de lämnade uppgifterna.

Jag har erfarit att rådet vid sammanträde den 23 november 2007 beslöt att ledamöterna i rådet och rådets sekreterare ska anmäla innehav av finansiella instrument till ordföranden och att ordföranden ska visa upp sina anmälningar för sin ersättare.

Det ankommer alltså på rådet, som är en självständig myndighet, att pröva frågan om sekretess. Rådets tillämpning av lag, i detta fall sekretesslagen, får inte regeringen, än mindre jag som enskilt statsråd, bestämma över. Detta följer av 11 kap. 8 § regeringsformen.

Jag avser följaktligen inte att vidta några åtgärder för att förmå rådet att offentliggöra de anmälningar om värdepappersinnehav som rådets ledamöter och sekreterare lämnat.

Anf. 68 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Statsrådet Mats Odell gör det svårt för sig – onödigt svårt, kan till och med en politisk meningsmotståndare tycka. Det står naturligtvis Mats Odell och den borgerliga regeringen fritt att sälja vilka statliga företag de så önskar, även om bevekelsegrunderna för försäljning av de statliga företagen har varit mycket oklart redovisade.

Det är ändå ett faktum att Mats Odell har krånglat till processen med försäljning av statliga företag onödigt mycket. Han har gjort det svårt för sig. Han har gjort det svårt för den borgerliga regeringen att förklara varför man ska hemlighålla ett stort antal uppgifter, som snarare skapar ökad misstänksamhet mot processen som sådan.

Det är den borgerliga regeringen och Mats Odell som har tagit initiativet att utse ett särskilt utförsäljningsråd. Jag antar att tanken med utförsäljningsrådet var att det eventuellt skulle komplettera den kompetens eller bristande kompetens som finns hos Mats Odell och hans kollegor.

Det är snarare så att utförsäljningsrådet har ökat misstron mot hela utförsäljningsprocessen, därför att Mats Odell från början utsåg personer till rådet som uppenbarligen hade så starka bindningar till olika finansiella intressen att de direkt kunde misstänkas komma i en jävssituation.

Mats Odell har också flera gånger erkänt och vidgått att flera ledamöter av utförsäljningsrådet kommer att hamna i jävssituationer, och därför ska de inte delta i behandlingen av just de aktuella bolagen.

Då undrar jag: Varför är man så korkad att man utser personer som man redan från början vet kommer att hamna i jävssituationer? Och varför är man så oförsiktig att man från regeringens sida dessutom inte bestämmer sig för att säga att dessa ledamöters aktieinnehav måste öppet och offentligt redovisas så att varje misstanke om att de kan hamna i jävssituationer kan undanröjas?

Dessbättre, efter många turer och avgångar – ett antal personer i Mats Odells närhet fick avgå därför att de hade klantat till det ordentligt för sig – fick till slut rådets nye ordförande inse att han var tvungen att redovisa i varje fall sitt aktieinnehav för offentligheten. Men det var hans eget initiativ – det var inte Mats Odell som krävde det av honom.

När vi från oppositionen och från allmänheten gång på gång har krävt att det är rimligt att alla ledamöter redovisar sitt aktieinnehav så att ingen misstanke ska finnas att det finns oegentligheter, att det finns jäv som man inte har någon som helst insyn i, gör Mats Odell det väldigt svårt för sig och börjar nu skylla på den myndighet han har utsett; det är myndighetens fel att de inte kan avslöja sina aktieinnehav, inte Mats Odells fel.

Men det är väl ändå regeringen som har utsett denna myndighet, Mats Odell? Det är väl ändå regeringen som har utsett personerna i myndigheten? Det är väl ändå regeringen som har bestämt villkoren för myndigheten?

Det mest svaga som man kan hamna i, i ett sådant här läge när man ska försvara sig, Mats Odell, är att skylla på underlydande.

I stället för att själv ta ansvar för att han gjort misstaget att utse fel personer och inte beslutat att det ska vara full offentlighet om ledamöternas aktieinnehav väljer Mats Odell att skylla på den nya myndigheten. Det är fejt, Mats Odell! Det är väldigt fejt att lägga ansvaret på underlydande och inte själv ta politiskt ansvar.

Anf. 69 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag läste upp delar av den lagstiftning som gäller på området. Där står: tidigare statsråd. Bosse Ringholm har varit statsråd i ett antal omgångar och är okunnig om de här frågorna. Jag tycker att det är häpnadsväckande.

Vad beträffar sekretess och anmälningar finns 9 kap. 23 § sekretesslagen. När den diskuterades här i riksdagen tog man ställning i frågan om sekretess efter en omsorgsfull avvägning mellan å ena sidan intresset av kontrollmöjligheter och å andra sidan hänsynen till offentlig funktionärs personliga integritet.

Nu tycker Bosse Ringholm att det är fejt att jag hänvisar till att det ankommer på myndigheten själv att som en självständig myndighet pröva frågan om sekretess. Rådets tillämpning av lagen, i det här fallet sekretesslagen, får inte regeringen och än mindre jag själv som enskilt statsråd bestämma över. Detta följer, vilket jag också sade, av 11 kap. 8 § regeringsformen. Detta är ett lagrum som Bosse Ringholm som förutvarande statsråd rimligen är väl bekant med.

Sekretess gäller om det inte är klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider skada eller men. Det är alltså en presumtion för sekretess och ett starkt sekretesskydd. Jag antar att Bosse Ringholm, som själv är aktiv aktiesparare enligt vad jag har läst, och har suttit i regeringen, själv har fått anmäla jäv när olika regeringsärenden har kommit upp som har rört hans eget aktieinnehav. Med det resonemang som han nu för skulle det ha varit ovanligt korkat att utse en person som man på förhand visste skulle bli jävig att sitta i ett beslutande organ. Jag tror inte att Bosse Ringholm tycker det själv.

Anf. 70 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Mats Odell försöker med något slags tävling om vem som är mest okunnig. Men, Mats Odell, det handlar ju om omdöme! Det handlar om Mats Odells omdöme. Om man utser ett utförsäljningsråd gäller det att utse personer som inte kan misstänkas för jäv. Den enklaste metoden att undvika detta är att öppet redovisa ledamöternas aktieinnehav. Det är det frågan handlar om.

Mats Odell står i stället och talar om hurdan lagstiftningen är och hur man ska tolka den, men det är inte detta frågan handlar om. Mats Odell har två knep: Det första är att skylla på underlydande. Det andra är att tala om något helt annat än det frågan handlar om. Frågan handlar ju inte om att tillämpa lagstiftningen. Min interpellation gäller frågan: Vad har Mats Odell för motiv för att hemlighålla ledamöternas aktieinnehav?

Det står Mats Odell och regeringen fritt att när man utser en myndighets styrelse – i det här fallet ett utförsäljningsråd – öppet redovisa för alla att ledamöterna inte har aktier i banker eller andra branscher där de aktuella statliga företagen opererar. Därmed är ju misstanken borta om att några av dessa ledamöter kan hamna i jävssituationer.

Tvärtom utser Mats Odell ett antal personer och säger: Den ene är jävig i de här frågorna, den andre är jävig i de där frågorna och så vidare. I vissa frågor kommer bara fyra eller fem av ledamöterna att kunna vara med och fatta beslut, eftersom de andra är jäviga. Detta är att göra det svårt för sig, väldigt svårt.

Jag förstår inte varför Mats Odell snubblar på detta sätt gång på gång. Om det är hans favoritsysselsättning att skylla på underlydande är det väl hans business, om han vill hålla på på det sättet. Men här visar han så bristande omdöme att han inte förstår att det är rimligt att man ska undanröja alla misstankar om ledamöternas jäv genom att från början berätta vad de har för aktieinnehav.

I ett avseende kan man säga att ordföranden i rådet – alltså den nye ordföranden, för det blev ju en del skiften efter de tidigare misslyckanden som Mats Odell fick ta på sig ansvaret för – förstod vad det handlade om, för han lade upp sina aktier på bordet och gjorde också en del omdispositioner. Men Mats Odell har inte förstått att ställa de kraven på ordföranden, utan det var ordföranden själv som fick fatta det beslutet.

Det är märkligt att Mats Odell har något som uppenbarligen måste hemlighållas. Men han vill inte berätta varför, och han kan inte göra det enklaste av allt, nämligen att berätta vilka aktieinnehav de olika ledamöterna har. Då kan ju svenska folket se om Mats Odell hade rätt när han sade att det inte finns några jävsproblem eller om det var rätt när han sade: Den och den har jäv med det och det och kan inte besluta i de ären-

dena. Svenska folket kan då ställa sig frågan varför man utser ledamöter som kan hamna i sådana jävssituationer.

Det finns något dolt, något som Mats Odell försöker dölja. Han vill inte gå ut med varför han inte vågar berätta om detta. Så feg kan han inte vara att han bara skyller på underlydande. Så lättsinnigt kan han inte behandla det hela att han bara börjar prata om andra frågor. Det är en debatteknik som är ganska känd: När man inte har några argument kvar börjar man prata om något annat. Där konkurrerar nog ingen med Mats Odell. Där är han i *lead position*.

Anf. 71 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag har, som Mats Odell tidigare har sagt, varit med och diskuterat just utförsäljningsrådet vid ett flertal tillfällen. I dag får Mats Odell goda råd: ”Tvärstopp för utförsäljningar”, säger Rodney Alfvén, analyschef på Cheuvreux, och Nordnets Peter Malmqvist håller med. Skattebetalarna kommer inte att få bästa pris.

Det är flera som tycker att detta med utförsäljning av statliga bolag lämnar en del övrigt att önska. Det diskuterar vi inte i dag, fru talman, utan det vi diskuterar är jäv vid försäljning av statliga bolag och det råd som Mats Odell tillsatte. Vi har diskuterat om det är lämpligt att ha personer som är jäviga. Av Bosse Ringholm och flera andra har vi fått veta att den nuvarande ordföranden i rådet har tillkännagett vilka aktier han har.

Låt mig ge ett exempel som visar varför det är så viktigt att tala om vad som ligger bakom de olika rådsledamöternas ställningstaganden. En person – det handlar inte om att ifrågasätta någon enskild utan bara om att beskriva hur komplicerat det hela kan bli – rådgivaren Adine Grate Axén, som förutom i utförsäljningsrådet också sitter i Aktiemarknadsnämnden, som nu ska granskas av Finansinspektionen, har ett uppdrag som ledamot i styrelsen för Hi3G. Hon kommer alltså inte att kunna vara med i debatten om utförsäljning av Telia.

Vad man inte tänker på när man ser att det står Hi3G är att detta bolag till 40 procent ägs av Investor, som i sin tur är delägare i EQT, som faktiskt är en stor intressent i Vin & Sprit. Tänk hur komplicerat det kan vara att tillsätta en person som har flera ingångar i olika företag. Vi vet inte i dag om personen i fråga har aktier i andra bolag, till exempel fastighetsbolag, som en annan ledamot i rådet har.

Just därför tycker vi socialdemokrater att det är så viktigt att man också redovisar vad det kommer att finnas för motivering och stöd hos Mats Odells förslag i rådet. Jag tror att tanken från regeringens sida är att man ska använda rådet som en form av ekonomiskt alibi för att försöka dölja att man faktiskt gör en dålig affär för de svenska medborgarna.

Nu har flera ekonomiska rådgivare gått ut och sagt att det är en dålig affär. Men Mats Odell lyssnar inte på det örat, utan han har sitt eget råd att lyssna till.

Men om det här rådet nu är så jävigt som det verkar är risken uppenbar att han kommer att få precis de råd han förväntar sig att få: Sälj till vilket pris som helst!

Anledningen är att det finns flera personer som kommer att tjäna pengar på det.

Därför tycker jag att det är så viktigt, fru talman, att den svenska befolkningen efter att de här kritiserade affärerna har genomförts också ska kunna utkräva ansvar och se vem som gav råd i dessa affärer och vad de hade för delägarskap. Vems aktier styrde deras synsätt? Eller var de faktiskt helt ojäviga när de fattade beslut? Det kommer vi inte att kunna veta förrän affärerna är genomförda.

Mats Odell säger att han hänvisar till sekretesslagen. Men jag vill ställa en hypotetisk fråga: Tycker inte statsrådet Mats Odell att det hade varit bra att offentliggöra vilka aktier dessa personer äger?

Anf. 72 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Låt mig kort få redogöra för vad rådets uppgift är. När Regeringskansliet med de duktiga medarbetarna på Näringsdepartementet, Finansdepartementet, våra rådgivare på investmentbankerna, de juridiska rådgivarna och redovisningsrådgivarna har kommit fram till ett förslag till hur en transaktion ska genomföras – om det ska vara en börsintroduktion, om vi ska göra en strukturaffär eller om man ska ha ett auktionsförfarande – tar rådet ställning till detta förslag till transaktionsprocess och ger oss ett råd.

Nästa gång är när vi är framme vid ett förslag till en konkret transaktion. Då är det inte så att rådet har varit med och tittat på vilka konstellationer som ska vara med i genomförandet eller som ska vara den som köper, utan de får ett konkret förslag från Regeringskansliet att ta ställning till. När de tittar på detta måste rådet självklart vara beslutsfärdigt, men ingen ledamot i rådet som är jävig kommer att delta i ett sådant beslut.

Det är den process som hela verksamheten vilar på, nämligen att garantera detta genom det som jag redogjorde för i mitt interpellationssvar. De har anmält sitt innehav. Det här är någonting som registreras och kontrolleras på samma sätt som regeringens eventuella jävssituation kontrolleras av rätts- och expeditionschefen innan regeringen fattar beslut i olika ärenden.

Bosse Ringholm säger att jag borde undanröja alla misstankar. Jag tror inte att det finns någon makt på denna jord som kan undanröja Bosse Ringholms misstankar. Oberoende av vad vi gör kommer han att vara misstänksam mot detta. Något annat kommer vi aldrig att kunna åstadkomma.

Däremot är det väldigt viktigt när en affär är genomförd att alla betraktare – inte bara Bosse Ringholm och Eva-Lena Jansson utan hela svenska folket – kan bedöma om det är en bra affär som har genomförts. Det är detta som är viktigt för oss i regeringen: att se till att processen garanteras i alla sina delar. När affären är genomförd kommer granskningen att vara väldigt hård, och det är den som vi då måste klara av.

Sedan är det så att om man ska ha en kompetent grupp som ska ge en *second opinion* – det är faktiskt det som det handlar om – till det förslag som kommer fram ur Regeringskansliets normala procedur fram till förslag till beslut, ja, då har man att välja bland erfarna personer. Och det är inte lätt att hitta dem som inte på något sätt har varit eller är aktiva på de här marknaderna. Den traditionella metoden är då att den som har en intressekonflikt eller bara skuggan av en intressekonflikt icke får vara med och delta i ett sådant beslut.

Anf. 73 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vad är det Mats Odell försöker dölja? Vad är det som gör att Mats Odell har så himla svårt att ställa krav på att ledamöterna ska offentliggöra sina aktieinnehav? Vad är det som gör att Mats Odell inte från början har tänkt den enkla tanken att undanröja varje misstanke om jäv genom att öppet offentligt redovisa ledamöternas aktieinnehav? Det är något som Mats Odell försöker dölja, och varför?

Mats Odell säger att när väl affären är i hamn och det statliga bolaget är sålt ska alla kunna se att utförsäljningsrådet har agerat på ett sådant sätt att ingen ledamot kan misstänkas för jäv. Hur ska vi kunna veta det? Vi vet ju inte ens vad ledamöterna har för aktieinnehav. Då kan man väl inte heller bedöma om det har förelegat jäv eller inte.

Varför gör Mats Odell det så svårt för sig? Varför undanröjer inte Mats Odell varje misstanke genom att säga vad ledamöterna har för aktieinnehav. Då kan Mats Odell få kritik för en sak, nämligen att han har valt fel ledamöter och borde ha valt ledamöter som hade varit mer oavhängiga. Nu skyller han ifrån sig och säger att alla ledamöter kan tänkas ha någon form av engagemang på området. Jag tror inte att det är så enkelt, Mats Odell, att alla ledamöter har engagemang i alla tänkbara branscher. Det finns säkerligen personer som kanske har aktier på några områden men som inte har det på andra områden och därför skulle vara möjliga att engagera.

Men hur ska vi kunna veta att de här personerna inte är jäviga? Mats Odell säger att det inte ska råda något tvivel om att de inte är jäviga. Men vad är det Mats Odell försöker dölja då, om hans slutsats ska vara korrekt? Det är någonting som är sjukt, Mats Odell.

Anf. 74 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Om Mats Odell hade haft Rodney Alfvén som rådgivare hade han förstått att det skulle vara osannolikt att sälja ut de här bolagen med dagens finansiella osäkerhet. Hade han haft Peter Malmqvist som rådgivare hade han fått svaret: Som skattebetalare vill man ha ut det absolut bästa priset, och det får man inte i dag.

Frågan är vilket råd han kommer att få från sina finansiella rådgivare i det så kallade rådet för utförsäljning.

Jag hade uppfattat att rådet faktiskt skulle, som Mats Odell har sagt flera gånger, ge en *second opinion*. Men det som framgår nu är att utförsäljningsrådet kommer att få samma uppgift som de externa rekryteringskonsulter som regeringen använder sig av, det vill säga att verifiera regeringens redan tidigare fattade beslut. Man blir alltså en sorts staffagefigur åt regeringen. Man ska bara säga: Ja, det är bra! Sälj! Ni har säkert en bra plan!

Det finns bara ett beslut att ta ställning till, och det är att man ska sälja nu.

Jag tror i alla fall att det är olyckligt att man inte har kännedom om ledamöternas finansiella tillgångar och var de kan tänkas vara jäviga – när inte svenska folket vet om det därför att man från början har bestämt sig för att det ska råda sekretess. Det var det jag ville ställa en hypotetisk fråga om till Mats Odell, nämligen om du inser det orimliga i det här. Ni borde från regeringens sida ha bestämt er för att det var viktigt att tydliggöra vilka som skulle sitta i det här rådet och vilka finansiella tillgångar

man skulle ha. Tycker inte finansmarknadsminister Mats Odell att det hade varit bra, fru talman? Det skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 75 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det här är en fråga där det går en ideologisk skiljelinje mellan regeringen och den nuvarande oppositionen. När däremot Bosse Ringholm satt i regeringen sålde han ju företag friskt utan att ha vare sig råd eller annat, och hur det gick kan vi ju diskutera.

I det här fallet är det råd som vi nu talar om en egen myndighet som har skyldighet att enligt regeringsformen iaktta saklighet och opartiskhet i sin verksamhet. Varje myndighet har att självständigt fastställa rutiner för att undvika att det uppstår intressekonflikter.

Vad har då regeringen gjort? Jo, vi har utsett en myndighetschef. Han heter Bengt-Åke Nilsson. Han har varit domare i Regeringsrätten. Han har suttit i Lagrådet. Han har varit rättschef på Statsrådsberedningen i ett antal år. Han har varit rättschef på Finansdepartementet. Han har varit tjänsteman i staten i stort sett hela sitt liv.

Bosse Ringholm misstror denne man. Jag tycker att det är ganska märkligt att Bosse Ringholm inte tror att Bengt-Åke Nilsson har förutsättningar att hålla ordning på dessa ledamöters jävsförhållanden och se till att de faktiskt inte deltar i beslut där de är jäviga, på samma sätt som Bengt-Åke Nilsson hade att se till att Bosse Ringholm inte fick delta i regeringsbeslut som gällde företag där han hade aktieinnehav.

Bosse Ringholm säger att någonting är sjukt. Ja, det kanske det är. Men jag tycker att Bosse Ringholm själv skulle fundera på vad det i så fall är som är sjukt.

Jag menar att regeringen har tillskapat ett råd som på ett rättssäkert sätt ska ge en *second opinion* på de förslag till transaktioner som kommer fram ur Regeringskansliets normala process.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2007/08:416 om flygets miljöansvar

Anf. 76 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Anders Ygeman har ställt tre frågor till mig:

1. Bedömer statsrådet att flygets medverkan i utsläppshandeln leder till att flyget bär sina egna miljökostnader?
2. Bedömer statsrådet att flygets medverkan i utsläppshandeln leder till tillräckliga utsläppsminskningar fram till år 2020?
3. Om inte, vilka övriga åtgärder ämnar statsrådet vidta för att flygsektorn ska uppnå målet?

På den första frågan skulle jag vilja svara att flygets medverkan i utsläppshandeln är ett första steg i rätt riktning mot att flyget betalar sina miljökostnader. Regeringen har varit drivande inom EU för att flyget inte ska tilldelas utsläppsrätter gratis utan få betala för dessa. Vi ser med glädje att kommissionen i energi- och klimatpaketet lagt fram ett förslag

som går i linje med detta. Den del av tilldelningen till flyget som i kommissionens förslag är gratis kommer att fasas ut fullständigt till år 2020. Jag avser att i de kommande förhandlingarna verka för att utfasningen av den fria tilldelningen till flyget sker skyndsamt och utgår från lägsta möjliga nivå år 2013.

Utsläppshandeln kommer att omfatta flygningar inom EU samt till och från EU. EU:s initiativ på flygområdet är särskilt betydelsefullt eftersom utsläpp från flyg inte ingår i Kyotoprotokollets åtaganden. Det är mycket viktigt enligt min mening att flyget i ett globalt perspektiv ingår i en framtida internationell klimatöverenskommelse. Det är kanske det enskilt viktigaste steget för att flyget ska bära sitt miljöansvar. Jag kommer tillsammans med mina EU-kolleger att verka för att flyget ingår i internationella klimatåtaganden från 2013.

Det finns också mer att göra på europeisk nivå. Regeringen anser att styrmedel behövs även för annan miljöpåverkan från flyget än utsläpp av koldioxid. Inte minst efter påtryckningar från Sverige har kommissionen lovat att under 2008 lämna förslag på lagstiftning avseende flygets utsläpp av kväveoxider. Man vet att flyget även har en inverkan på molnbildningen, men i dagsläget finns inte tillräcklig kunskap om i vilken utsträckning molnbildningen påverkar klimatförändringarna. Forskning pågår om hur molnbildning påverkar klimatförändringarna. Denna forskning är viktig för att utreda flygets totala klimatpåverkan och för utformningen av effektiva styrmedel.

Ygeman undrar vidare om jag anser att flygets medverkan i utsläppshandeln leder till tillräckliga utsläppsminskningar fram till år 2020 och, om inte, vilka åtgärder jag ämnar vidta för att flygsektorn ska uppnå målet. Jag menar att frågan är fel ställd: Det finns inte och ska inte finnas ett utsläppsmål för flyget specifikt när sektorn ingår i utsläppshandeln.

Inom ramen för utsläppshandeln finns inga skäl att detaljreglera olika sektorers utsläpp. Syftet med utsläppshandel är i stället att politikerna sätter ett utsläppstak för handelssystemet som helhet och utsläppsminskningarna sker där det är kostnadseffektivt att genomföra dem. Taket för handelssystemet kommer att sättas så att tillräckliga utsläppsminskningar ur ett klimatperspektiv äger rum i den handlande sektorn fram till 2020. Som interpellanten känner till innebär kommissionens förslag en minskning av utsläppen inom den handlande sektorn på 21 procent mellan 2005 och 2020. Vid en internationell överenskommelse om klimatet skärps åtagandet ytterligare.

Även om jag inte kommer att medverka till att ett utsläppsmål specifikt för flyget sätts inom ramen för handelssystemet kan kompletterande styrmedel på sikt komma att behövas. Internationella styrmedel är att föredra, men nationella åtgärder kan inte uteslutas. Men det är för tidigt att besluta om ytterligare styrmedel nu, innan vi sett effekterna av handelssystemet för flygets utsläppsutveckling.

Anf. 77 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag börjar med att tacka statsrådet för svaret även om svaret lyste med sin frånvaro. Jag ställde, som statsrådet själv sade, tre frågor. Ingen av dem lyckades statsrådet besvara.

Den första frågan var: Bedömer statsrådet att flygets medverkan i utsläppshandeln leder till att flyget bär sina egna miljökostnader?

Om jag ska tolka svaret snällt kan jag säga att det kanske är så, att det kanske kommer att göra det i framtiden eller att det är ett steg i rätt riktning. Annorlunda uttryckt: Förslaget leder inte till att flyget bär sina egna miljökostnader. *Pollution pay principle* gäller alltså inte flyget.

Det är lite problematiskt eftersom alla forskare är överens om att flyget har större påverkan på vårt klimat per ton koldioxid än vad andra transportslag eller energislag har eftersom de släpps ut högre upp i atmosfären och eftersom de, som statsrådet också påpekar, bidrar till molnbildning och annat som påverkar växthuseffekten.

Dessa två saker tillsammans betyder att andra utsläppsslag, om flyget inte bär sina egna utsläppskostnader, får vara med och subventionera flyget. Eller annorlunda uttryckt: Vår basindustri och våra hushåll får vara med och betala för en fortsatt expansion av flygets utsläpp. Hushållen sponsrar de stora flygbolagen.

Den andra frågan var: Bedömer statsrådet att flygets medverkan i utsläppshandeln leder till tillräckliga utsläppsminskningar fram till år 2020?

Även på den frågan blir statsrådets svar att han inte vet eftersom statsrådet inte vill sätta upp några mål för flygets utsläppsminskningar.

När statsrådet, på fråga 3, säger att han kanske är beredd att vidta ytterligare åtgärder får man faktiskt börja fundera. Vad ska statsrådet grunda dessa överväganden på? Om han inte har något mål när det gäller hur mycket utsläppen ska minska, hur vet statsrådet då om han har lyckats eller inte? Vilka järtecken är det som ska leda statsrådet i fråga om dessa ytterligare åtgärder? Varför är statsrådet inte beredd att sätta upp mål för flygets utsläpp?

Den tredje frågan som statsrådet inte svarade på var: Om det visar sig att flyget fortsätter att öka, vilka åtgärder är det då som statsrådet överväger att vidta?

Man ska komma ihåg att den utsläppshandel som Andreas Carlgren berömmar här i kammaren är samma utsläppshandel som EU-kommisionen själv tror kommer att leda till fortsatta ökningar för flyget och fortsatta ökade utsläpp – inte minskningar och inte frysningar utan ökade utsläpp.

Såvitt jag minns av de svar som jag har fått av statsrådet tidigare delar statsrådet kommissionens uppfattning. Då kan man fråga varför han i dag inte är beredd att här för kammaren redovisa vilka ytterligare åtgärderna som han överväger för att kanske åtminstone bromsa upp flygets miljöpåverkan.

Vi socialdemokrater hade ett annat förslag. Vi ville ha flyget i en separat bubbla, så att flyget kunde bära sina egna miljökostnader och inte riskerade att driva upp den svenska industrins miljökostnader. Nu får vi den sämsta av två världar. Vi får ett flyg som fortsätter att öka sina utsläpp, och vi riskerar att få ett pris på koldioxid som slår ut svensk konkurrensutsatt industri.

Anf. 78 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Inte helt oväntat har Anders Ygeman fel.

För det första har jag inte alls svårt att besvara frågorna. Svaren finns tydligt redovisade i interpellationssvaret.

För det andra är det principen att förorenaren ska betala som gäller när det gäller utsläppshandeln. Men poängen, som Anders Ygeman tycks ha missförstått, är att man sätter ett tak för utsläppen som helhet. Och detta tak ska sänkas, och det ska sänkas till den nivå som klimatet behöver. EU har satt upp mål för det. Vi kommer nu också att fatta beslut om att sänka utsläppen till den nivån.

Däremot kan man inte plocka ut sektor för sektor och säga att detta sätter vi ett eget mål och skapar en egen bubbla för, i det här fallet 3 procent av EU:s utsläpp. Anders Ygeman kommer att tvingas skapa ganska många bubblor om han ska plocka 3 procent av EU:s utsläpp i taget och skapa en särskild utsläppshandel för det. Det skulle visa sig oerhört ineffektivt och dyrt. Jag skulle vilja se den regering som företräder en sådan linje. I själva verket finns det heller ingen europeisk regering som har företrätt den åsikten. Även om jag hade delat Anders Ygemans uppfattning hade vi tillsammans varit ute helt förgäves. Det vore en helt ointressant diskussion, därför att den vore rent akademisk och skulle inte ha något som helst europeiskt stöd.

Då kommer nästa fråga: Ska vi genomföra åtgärder nationellt? Jag utesluter inte det. Men det är i så fall en mycket sämre lösning, därför att flyget är så utomordentligt internationellt. Dessutom behövs flyget. Till skillnad mot Anders Ygeman vill jag inte genomföra åtgärder som drabbar flyget i sig utan just utsläppen. Människor ska inte sluta flyga, men flyget ska minska utsläppen. Vi ska inte jaga flyget, men vi ska jaga flygets utsläpp.

Därför blir till sist frågan tillbaka till Anders Ygeman: Om du bortser från förslaget att skapa en egen bubbla, som det inte skulle finnas några som helst europeiska förutsättningar för, vad har du annars för nationella åtgärder i bagaget som inte drabbar flyget men minskar utsläppen? Det är den fråga som du avkrävs svar på om du nu ska fortsätta att argumentera enligt den linje som du gör.

Anf. 79 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag vill först för protokollets räkning konstatera att statsrådet, i vanlig ordning, ägnar interpellationsstunden åt att ställa frågor till interpellanten i stället för att svara på frågor i interpellationen. Det är väl något av en favoritgren för statsrådet Carlgren.

Carlgren säger att han svarar på frågorna. Men det viktigaste svaret återfinns inte i interpellationssvaret på frågan om statsrådet anser att flyget med de av statsrådet föreslagna åtgärderna bär sina egna miljökostnader. Det står i interpellationssvaret att det är en bra start eller en början på vägen. Då måste min tolkning av svaret bli att de inte bär sina egna miljökostnader.

Då måste nästa fråga till statsrådet bli: Inser inte statsrådet att transportsektorn i allmänhet, och flyget i synnerhet, har lättare att bära kostnader för koldioxid än exempelvis den konkurrensutsatta industrin? Innebär det i så fall inte att flyget betalar samma pris för koldioxid, trots att flyget bidrar mer till klimatförstöringen, och att det kommer att leda till att flyget inte minskar sina utsläpp utan köper utsläppsrätter i andra sektorer som hade påverkat klimatet i mindre omfattning?

Summan av dessa två åtgärder blir att de vanliga svenska löntagarna får vara med och subventionera flyget via det faktum att flyget får betala ett lägre pris för sina utsläpp i förhållande till den klimatpåverkan det har. Då frågar statsrådet: Vad har då Anders Ygeman för svar nu när jag själv står svarslös? Vi har föreslagit från början att man skulle ha transportsektorn i en egen bubbla. Och går inte det får vi väl titta på de förslag som EU-parlamentet har kommit med, exempelvis en multiplikatoreffekt som vi har diskuterat. Då brukar statsrådet säga: Vi har inte tillräckligt mycket forskning som visar vilken multiplikatoreffekt man ska ha. Okej då, låt oss invänta forskning om hur stor den ska vara. Men stå upp här i kammaren och säg: Jag är beredd att se över en sådan lösning. Jag är beredd att titta på om vi ska ha en multiplikatoreffekt.

En tredje åtgärd skulle kunna vara en växel, en stark växel som avgör hur mycket utsläppsrätter flyget får köpa av övriga sektorer och hur mycket transportsektorn, om man släpper in den i samma bubbla, skulle få köpa av andra sektorer. Då får man en spärr för hur mycket flyget kan driva upp den konkurrensutsatta industrins utsläpp.

Detta är några förslag från den konstruktiva oppositionen. Men hittills har statsrådet inte varit beredd att svara på frågor. Att han inte varit beredd att svara på frågor var elakt sagt, men han har, för att vara exakt, struntat i att svara på de specifika frågorna i interpellationen och i stället ställt frågor till oppositionen. Men okej, det visar ganska väl hur den klimatpolitiska debatten är: Oppositionen kommer med förslag och ambitiösa mål, och statsrådet ägnar sig åt att leka opposition och kritisera oppositionen.

Anf. 80 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det märks på Anders Ygeman att timmen börjar bli lite sen. Det är nog bra att det finns chans till återhämtning och lite eftertanke om en stund.

Låt mig bara göra väldigt klart att vad Anders Ygeman diskuterar är 3 procent av EU:s utsläpp av växthusgaser. Skillnaden mellan mig och Anders Ygeman är inte alls att jag inte tänker åtgärda utsläppen, utan det är att jag tänker ge mig på samtliga utsläpp och inte bara separat diskutera 3 procent av EU:s växthusgasutsläpp. Det är den första skillnaden.

Sluta med det lite fåniga att jag står svarslös och inte besvarar frågorna! Den andra skillnaden är att vi inte bara genomför nationella åtgärder utan att vi vill ha just europeiska och internationella åtgärder. Anders Ygeman förstår säkert också att det beror på att det är den enda väg som är verkningsfull när det gäller flyget.

Naturligtvis är också frågan om flyget bär sina egna kostnader enligt de åtgärder som statsrådet har föreslagit felaktig, eftersom det ju inte är statsrådet som föreslår åtgärderna utan just EU och EU-kommissionen. Det är därför som vi vill ha åtgärderna europeiskt och internationellt.

Därför klargör jag att man nu måste börja bära sina kostnader. Men jag kommer också i det fortsatta arbetet att se till att man får bära en tillräckligt stor del av sina kostnader.

Hela diskussionen om att löntagarna får subventionera är meningslös. Dels är den i sig inte är sann, för reglerna som sätts upp i EU verkar i en annan riktning, dels ger den intryck av att detta är något som vi påverkar nationellt. Detta är en del av ett europeiskt regelverk, och ska så vara, annars är det inte effektivt för att göra något åt klimatet.

Sedan var det en förvirrad kommentar om att transportsektorn lättare skulle kunna bära kostnader inom utsläppshandeln. Transportsektorn omfattas inte av utsläppshandeln. Vi verkar för att den ska komma in, men det ligger längre fram i tiden.

Till sist när det gäller multiplikatormetoden kan den mycket väl vara en metod som visar sig vara bra för att göra enkla uppskattningar av flygets samlade klimatpåverkan. Men den är förmodligen en dålig grund för styrmedlen. Inte minst är det en styrmetod som inte alls ger lägre utsläpp av kväveoxider, som ju är själva problemet, eller minskad påverkan på molnbildningen utan fokuserar bara på koldioxidutsläppen och utsläpps rättstilldelningen där, och den påverkar i alldeles för liten grad.

Jag har inte helt avvisat multiplikatormetoden, men enligt den kunskap som vi har i dag är den förmodligen inte en särskilt effektiv åtgärd. Och då kommer jag tillbaka till den fråga som jag ställde.

Jag förstår att Anders Ygeman helst inte vill ha frågor. Det är därför du reagerar så. Men vi genomför europeiska åtgärder. De riktar sig till utsläppen över huvud taget, inte bara till 3 procent av utsläppen. Att genomföra nationella åtgärder får inte alls tillräcklig verkan, även om jag inte har utslutit det. Då ska det vara åtgärder som får ned utsläppen och jagar utsläppen, inte flyget, och som ser till att människor inte slutar flyga men att flygindustrin får minska sina utsläpp. Där är fortfarande frågan vilka åtgärder som Anders Ygeman skulle kunna föreslå nationellt i stället för att bara kritisera de åtgärder som görs europeiskt och internationellt.

Anf. 81 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag vill uttrycka min förvåning över att Andreas Carlgren bagatelliserar flygets utsläpp och säger att det bara står för 3 procent. För det första vet vi att flyget står för kraftiga ökningar. För det andra vet vi att om vi ska klara klimatfrågan måste vi bekämpa varje enskilt utsläpp. Vi måste prata om flyget, sjöfarten och biltrafiken. Det går inte att vifta bort än det ena, än det andra, bara för att just denna interpellationsdebatt råkar handla om flyget. Nästa gång står vi här och pratar om sjöfarten. Då säger Andreas Carlgren att si och så många procent i sjöfarten inte är viktigt att diskutera. Gången efter pratar vi kanske om lastbilstrafiken, och då är det bara några få procent där. Varje utsläpp, Andreas Carlgren, är viktigt att diskutera.

Jag diskuterar gärna EU-politik. När jag säger ”statsrådet föreslår här i kammaren” är det naturligtvis för att statsrådet för hela Sveriges talan i EU. Detta är enda möjligheten som vi som parlamentariker har att påverka vilken linje Sverige ska driva i EU och inte minst ställa statsrådet till svars för att den politik han driver inom EU, enligt hans eget förmenande, inte leder till att flyget bär sina egna miljökostnader. För det var

*Svar på
interpellationer*

kontentan av svaret. Att man ska nå dit och att detta är ett första steg betyder att med de åtgärder som statsrådet inför bär flyget inte kostnaderna för sina egna utsläpp.

Statsrådet frågar vilka nationella åtgärder som jag vill vidta. Jag räknade upp tre internationella åtgärder. Det är saker som jag vill att statsrådet ska driva i EU. Det är saker som utskottet och oppositionen har legat på regeringen om att driva i EU. Men regeringen har i stället valt att inte driva frågan i EU. Därför ställer jag statsrådet till svars. Kanske kan vi i statsrådets sista inlägg få svaret. Anser statsrådet att när utsläppshandeln för flyget införs kommer flyget inom EU att bära sina egna miljökostnader?

Anf. 82 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Ibland blir Anders Ygeman så ivrig att kritisera att han fullständigt talar mot bättre vetande. Kommentaren mot slutet att Sverige inte har drivit frågorna i EU blir absurd om man vet vilka positioner Sverige har haft, har och fortsätter att driva framåt. Hela det resone-manget faller.

Anders Ygeman plockar blad för blad ur kronärtskockan. Han säger att för flyget behöver vi åtgärder. Han säger att nästa gång diskuterar vi sjöfarten, och då ska vi ha åtgärder där. Tredje gången kommer vi att prata om lastbilsutsläppen, och då ska vi ha åtgärder där.

Vad jag säger är att vi sätter ett tak. Över det taket kommer inte utsläppen. Det taket kommer att sänkas till den nivå som klimatet tål. Det visar sig vara en åtgärd som är bättre för klimatet. Det är en strategi som leder till bättre utsläppsminskningar samtidigt som det också leder till största möjliga kostnadseffektivitet. Varför är det så bra? Jo, för då vet vi att de pengar vi satsar går till största möjliga nytta för klimatet. Annars är risken att vi satsar pengar på något som totalt sett kostar mer och samtidigt gör mindre nytta för klimatet. Den politiken vill och tänker jag inte medverka till.

Därför är svaret att ja, nu börjar flyget bära sina kostnader. Den fulla effekten genomförs mot periodens slut. Vi verkar för att det ska ske så snabbt som möjligt. Det visar sig i förhandlingar inom EU den närmaste tiden om det fullföljs helt och hållet. Blir det inte tillräckligt får vi verka för mer åtgärder, antingen i EU eller i Sverige. Jag har inte undvikit att svara på någon fråga, men jag vet hur vi driver dessa frågor på bästa sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:434 om fiskvandring svägar

Anf. 83 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Wiwi-Anne Johansson har ställt två frågor till mig: för det första om jag avser att ta initiativ till att en snabbutredning tillsätts och återkomma med ett lagförslag om hur kraftbolagen ska åläggas att bygga fiskvandring svägar, för det andra om jag avser att agera för att värna våra älvars miljö och fisken genom att motverka en kraftfull utbyggnad av småskalig vattenkraft.

Som interpellanten framhåller berör dessa frågor två problemområden, nämligen vår energiförsörjning och vår miljövård i vatten.

Jag är övertygad om att Wiwi-Anne Johansson instämmer i att klimatförändringen ställer höga krav på åtgärder för att minska energiförbrukningen, likaså i att vi skapar hållbara produktionslösningar där alternativa energikällor och ny teknik utvecklas och blir konkurrenskraftiga. I vårt land har vi tillgång till vattenkraft som är en mycket värdefull tillgång för produktion av förnybar el. Vattenkraften kan både lagras och regleras och har länge spelat en central roll för Sveriges elförsörjning.

Utbyggnaden av vattenkraften skedde i en tid då kunskapen om och hänsynstagandet till effekterna på omgivning och miljö inte var lika goda som i dag. Medel har därefter avsatts och åtgärder har vidtagits och vidtas för att återskapa och förbättra bland annat fiskens vandringsvägar. Men jag är enig med interpellanten om att mer kan och ska göras. Ambitionsnivån framgår till exempel tydligt av miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag.

Enligt dagens bestämmelser i miljöbalken ska vattenkraftsproducenter vidta sådana åtgärder att fiskens vandring och överlevnad säkras om nyttan av anordningarna överstiger kostnaden. När det gäller vattenkraftverk med äldre tillstånd som omprövas så är tillståndshavaren skyldig att till förmån för bland annat det allmänna fiskeintresset tåla mellan 5 och 20 procents förlust utan ersättning. Dessa bestämmelser utgör ett gott skydd för miljön och för skapandet av fiskvandringsvägar.

Miljöbalkens miljökrav gäller även vid utbyggnad av småskalig vattenkraft. Prövningen av om en utbyggnad ska få äga rum sker i domstol i varje enskilt fall, och det är inget som regeringen kan eller bör lägga sig i. Mot bakgrund av målsättningen att öka andelen elproduktion från förnybara energikällor har regeringen givit Miljöprocessutredningen i uppdrag att utreda behov och konsekvenser av en ändring av bestämmelser i miljöbalken i syfte att främja en så god produktionskapacitet som möjligt i existerande vattenkraftverk. Detta minskar behovet av andra typer av utbyggnader.

När Sverige nu strävar efter att främja en god produktionskapacitet i vattenkraftverken vill jag framhålla att det är mycket viktigt att detta sker utan att det skadar arbetet med att nå miljökvalitetsmålen eller det allmänna och enskilda fiskeintresset. Genom det vattensystemperspektiv som EG:s ramdirektiv för vatten kräver finns det dessutom goda förutsättningar att på ett samlat sätt tillgodose både elproduktionsintresset, miljömålsintresset och fiskeintresset.

Ett annat problem som har funnits sedan lång tid tillbaka är att många vattenverksamheter drivs utan tillstånd eller enligt äldre tillstånd som beslutats innan miljöbalken trädde i kraft. Avsikten är att tillstånden för dessa verksamheter ska omprövas. Denna omprövningsprocess går dock långsamt. Detta är något vi vill åtgärda. Miljöprocessutredningen har därför fått i uppdrag att utreda behovet av regeländringar så att förutsättningar för omprövning av äldre vattendomar förbättras. Utredningen ska även se om myndigheterna har kompetens och resurser för en effektiv tillsyn och för en initiering av omprövningsprocesser. Även behovet av ändrade regler med anledning av riksdagens tillkännagivande om fiskvandringsvägar omfattas av uppdraget. Också möjligheten att utnyttja så

kallade bygdemedel ska ses över. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2008.

Anf. 84 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Miljöministern inledde med att tala om klimatförändringarna, att vi måste minska elförbrukningen och samtidigt skapa hållbara lösningar för elproduktion. Mot det resonemanget har jag givetvis inget att invända. Så långt är vi överens, men sedan blir det lite svårare. När man kokar ned det handlar det ju egentligen om vem som ska betala för vad och vad det är vi ska exploatera för att skaffa mer energi. Miljöministern säger ju att vi ska minska elproduktionen. Då blir det väldigt svårt att tycka att det är okej att bygga ut den småskaliga vattenkraften, något som innebär väldigt stora ingrepp i småskaligt fiske, inom naturresurser. Det är ju ganska försumbart med tanke på att det ett normalår i dag kan ge 1,7 terawattimmar och att branschen själv räknar med att potentialen är en knapp fördubbling om vi tänker på att vi i dag, enligt Energimyndigheten, producerar 140 terawattimmar. Energimyndigheten räknar också med att vi fram till år 2009 ökar förbrukningen till 154 terawattimmar så att vi kan exportera. Det är egentligen det jag vill diskutera; om det är det rimliga. Det är alltså försumbart vad gäller elproduktionen i vårt land men en katastrof för fiskar och andra vattenlevande djur.

Miljöministern säger att medel har avsatts och tillförts för att återskapa fiskens vandringsvägar. Det må så vara att det har gjorts en del men det går ju aldrig, och det vet säkert miljöministern också, att helt återskapa miljön för fisken eller för andra vattenlevande djur. Genom kraftverksbygget försvinner ju för alltid den forsande och strömmande vattenmiljön. I stället ersätts den av betongvallar och turbiner. Särskilt i de små vattendragen, som ofta korttidsregleras, försvinner 80–90 procent av fisken på grund av det här.

Jag har ett tydligt exempel. Jag var för inte så länge sedan i Sollefteå. Man kan tydligt se i Ångermanälven att det står en kö av laxar, jättestora laxar. En del fiskare tycker att det är jättebra att ta upp dem, men de kommer ingenstans. Det är det som är problemet. Där har ingen byggt några laxtrappor. De kommer ingenstans. Däremot kom timret i väg förr, så det är klart möjligt att göra detta.

Jag träffade också föreningen Rädda Röån, vars medlemmar faktiskt har all anledning att återigen befara att vattenkraft ska byggas ut i Röån. En anledning till detta är att regeringen nu har gjort det riktigt ekonomiskt fördelaktigt att bygga ut den småskaliga vattenkraften genom att ge ekonomiskt stöd via de gröna certifikaten.

Det gäller inte bara Röån. Det är drygt 40 andra vattendrag som också hotas. Då säger miljöministern att man bara kan göra detta om nyttan av anordningen överstiger kostnaden, och det är precis här som elcertifikaten kommer in, för de fördubblar ju nästan vinsten i produktionen. Det innebär att den här subventionen av vattenkraft minskar nyttan av att åtgärda. Det kostar mer att åtgärda detta med fisken. Det är ju så att fiskvandringsvägar aldrig kan kompenseras. Genom elcertifikaten kommer man att bygga ut mer. Jag har inte riktigt fått svar på frågan om detta är vad man avser för den försumbara elutvinning som man ändå får av att bygga ut den småskaliga vattenkraften.

Anf. 85 RUNE WIKSTRÖM (m):

Herr talman! Det är säkert 20 år sedan jag första gången påpekade problemet med vattenkraften och dess negativa inverkan på fiskvandringar. Den här frågan är uppe lite då och då, men än så länge tycker jag inte att den har varit riktigt het. Vattenkraften behövs självfallet, men vissa åtgärder måste vidtas, för kraften ställer till väldigt stora problem för fiskvandringarna.

Nu är det så att man i Fridafors, i Mörrumsån, tänker bygga ett nytt kraftverk som ska ersätta det gamla som finns där. Nu kräver väldigt många intressen att en laxtrappa ska byggas där. I ett domslut i miljödomstolen i Växjö har det beslutats att Öresundskraft, bolaget som vill bygga det planerade kraftverket, måste planera för en sådan trappa men att de däremot inte behöver bygga någon. Det här är ett fiskevatten av riksintresse, och ett stopp i Fridafors kommer onekligen att påverka fisket negativt. Utan en laxtrappa vid sidan av verket kommer stora förluster att göras i vattenkraftverkets turbiner. Vid sidan av att producera el kommer även verket, om inget görs, att producera fiskfärs av en ansevärd mängd. Och detta bara fortsätter vid alla landets turbiner. Fiskrekryteringen försvåras och till och med omöjliggörs. Samtidigt som detta tillåts ske stoppar man det småskaliga, kustnära, skonsamma fisket efter dessa värdefulla arter.

Jag har hört i ditt svar att ambitionen är att det här ska åtgärdas. Men har du som miljöminister någon möjlighet att påskynda tillkomsten av sådana här fiskvandringar så att det går lite snabbare? Det är ju så, som du säger i ditt svar, att det här kommer att ta tid. Men det måste påskyndas så att det här slöseriet med fisk på något vis upphör. Nu är det som sagt minst 20 år sedan jag första gången stod i en talarstol och påtalade problemet. Det får inte ta 20 år till innan åtgärderna kommer att sättas in.

Anf. 86 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Först vill jag säga till Wiwi-Anne Johansson att i flera delar av frågorna är vi överens. Det gäller dels att det är mycket viktigt att säkerställa att vid förändringar och utbyggnad av vattenkraft ska också åtgärder vidtas som säkrar fiskens vandring och överlevnad, dels att vi också ska göra förändringar i lagstiftningen som gör det möjligt att uppfylla riksdagens beställning till regeringen som vi gemensamt beslutade om under den förra mandatperioden här i riksdagen.

Däremot vill jag också vara tydlig om att med de bestämmelser som gäller i dag i miljöbalken har vattenkraftsproducenterna skyldighet att genomföra åtgärder för att säkra fiskens vandring och överlevnad. Det är i domstol de tillstånd prövas och också i domstol som man i varje enskilt fall avgör vilka villkor som ska gälla. Nu ska ju bestämmelserna omprövas. Nu ska nya tillstånd prövas och besluten snabbas på. Det är därför som vi också har sett till att få fram nya förslag från Miljöprocessutredningen även om dessa förslag kommer först i december i år.

Jag vill vidare vara tydlig om att det är fel att ge bilden av att de små vattenkraftverken nu står inför en stor utbyggnad. Det sker en viss utbyggnad, inte alls dramatisk. När det gäller vattenkraften som helhet är det inte heller någon stor utbyggnad som förestår. Däremot föreligger det en omprövning av tillstånden för de verksamheter som redan är i gång,

och där vill vi få de här förbättringarna. Det har också varit uppe i Högsta domstolen och prövats vad de nya reglerna faktiskt innebär. I domen där kunde man konstatera att det är skadorna och olägenheterna för miljön som överväger i lagprövningsprocessen. Därför är det i grunden också mycket restriktiva bestämmelser som gäller.

Rune Wikström ställde frågan till mig om vi kunde påskynda tillkomsten av fiskvandringssvågar. Dels är ju själva initiativet att se över lagstiftningen ett sådant steg, dels är de pilotprojekt som pågår med uppdrag till länsstyrelserna andra exempel på åtgärder som vi genomför. Vi kommer också att återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som ger ytterligare möjligheter till följd av de förslag som utredningen lägger fram framöver.

Anf. 87 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Det var trevligt att få lite medhåll, åtminstone i sakfrågan, av Rune Wikström, moderat. Det är inte alltid så.

Sedan vänder jag mig till miljöministern. Alla kraftbolag åläggs i lag att man ska bygga och se till att det finns vandringssvågar. Jag har tittat på flera ställen. I Ångermanälven vid Sollefteå finns det till exempel inga laxtrappor. Där finns ingenting.

Sedan säger miljöministern, när det gäller den småskaliga vattenkraften, att det inte ska till någon stor utbyggnad. I svaret sade miljöministern också att beslut om en sådan utbyggnad fattas i domstol. Det är ingenting som regeringen kan eller bör lägga sig i. Det är precis det som regeringen har gjort.

Genom att införa de gröna certifikaten gör man det mycket mer ekonomiskt fördelaktigt. Då sätts den normala prövningen ur spel. De här subventionerna läggs i vågskålen när man ska beräkna vinsten. Och då pratar jag om vinst för redan i dag väldigt penningstinna kraftbolag som Vattenfall, Fortum, Eon, Statkraft med flera. Då gynnas de i miljödomstolarna.

Den här subventionen behövs ju inte. Jag kan inte förstå detta. Man har helt ändrat åsikt. Tidigare var det bara Socialdemokraterna som ville ha gröna certifikat.

Sedan gäller det de äldre tillstånden. Ja, det finns jättemånga problem. Det är också väldigt dyrbara och långa processer för att ompröva vattendomar. Därför kanske man skulle kunna förenkla processen när man tittar på vattendrag efter vattendrag. Det skulle kunna vara *ett* sätt att se hur det hela hänger ihop.

Miljöministern säger att det är en omprövningsprocess som går långsamt, och det är någonting man vill åtgärda. Det är jättebra, men då kan ju också kraftföretagen med sina miljardvinster vara med och betala för de ökade resurser som behövs på Fiskeriverket, på Kammarkollegiet, på Naturvårdsverket, för att inte tala om länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet. Det handlar alltså om att prioritera resurser till detta. Då kan ju kraftbolagen vara med och betala för detta.

Det som också behövs, tycker jag, är ett politiskt uppdrag till myndigheterna att göra en kartläggning av alla vattendomar. Man skulle kunna göra en prioriteringslista och se i vilken ordning som de bör omprövas och verkligen se till att en fullständig omprövning görs inom till

exempel en femårsperiod. Och pengarna till detta skulle kunna tas där pengarna finns, hos kraftbolagen.

Jag tycker att det är läge för miljöministern att gå hem och göra om och ta bort möjligheten att använda de gröna certifikaten, så att de rika kraftbolagen inte ska bli ännu mer rika och naturvärdena bli allt färre. Det är naturvärden som vi aldrig kan återskapa hur många vandringsvägar vi än ser till att skapa för fiskarna.

Bygg inte ut! Förstör inte det som ännu inte är förstört!

Anf. 88 RUNE WIKSTRÖM (m):

Herr talman! Ministern måste ha förståelse för att kustens fiskare har väldigt svårt att få den här ekvationen att gå ihop. Man hindrar fiskarna i det småskaliga kustfisket från att fiska. Sedan fortsätter massakrerna i kraftverken. Ministern måste ha en förståelse för att kustens fiskare har svårt att förstå det.

Men nu får vi hoppas att den utredning som är tillsatt kommer fram till någonting positivt så att det går att sätta in snabba åtgärder, så att det blir ett slut på de här massakrerna.

Anf. 89 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Wiwi-Anne Johanssons uppmanar mig att ta bort de gröna elcertifikaten till utbyggnaden av mindre vattenkraft. Jag delar inte den uppfattningen. Jag tycker tvärtom.

I ett läge när Sverige ska göra en utbyggnad av den förnybara energin ska vi ta vara på alla möjligheter att göra det inom de ramar som miljön sätter. Fördelen med den väg vi nu väljer är att vi också gör ändringar i bestämmelserna i miljöbalken, så att vi får en så god produktionskapacitet som möjligt i existerande vattenkraftverk.

Poängen är just att ta vara på de vattenkraftverk som redan har byggts och utnyttja den produktionen bättre. På det sättet får vi fram mer förnybar energi men minskar behovet av andra typer av utbyggnader. Jag tycker att det är en klok väg att gå. Den är bra för miljön. Den är bra för uthållig energiförsörjning och just för det miljömässigt riktiga målet att bygga ut den förnybara energin.

Sedan tycker Wiwi-Anne Johansson att kraftbolagen ska vara med och betala för åtgärder. Det tycker jag i grunden också. Men det sker ju just genom lagstiftningen. Nu kommer dessutom omprövningar att ske av gamla tillstånd. Då prövas också möjligheten att omfördela kostnader, att lägga på en större kostnad. Men det är beslut som enligt lagstiftningen tas i domstolen.

Jag tycker att det är en riktig ordning att det är så. Jag kommer inte att vilja att vi skapar parallella system där man å ena sidan fattar beslut i domstol och å andra sidan låter regeringen eller andra organ ingripa och bestämma om andra regler.

Möjligheten att påskynda besluten ligger framför allt i att skapa till exempel en omprövning av alla vattendomar inom ett vattensystem i ett sammanhang. Det är möjligt i de sammanhang där parterna är överens om det. Naturvårdsverket har fått medel för att främja en sådan utveckling i områden. Nu kommer vi att följa deras möjligheter att snabba på den typen av process.

Till sist vill jag bara till Rune Wikström säga: Det låter sig sägas att det sker massaker av fisk i vattenkraftverken. Jag tycker att det ska bli ett nöje att följa med Rune Wikström och lyssna på hur Rune Wikström låter i de lägen när han försvarar de beslut som Moderaterna är med och fattar både i regeringen och i riksdagen. Då kanske det inte är lika enkelt att uttrycka sig så lättvindigt och att låta som att det är ministerns uppfattning. Det är regeringens och riksdagsmajoritetens uppfattning.

Anf. 90 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! När det gäller att vi ska vara med och bidra till förnybar energi har vi säkert inte olika uppfattningar. Men om man ska massakrera, enligt Rune Wikströms sätt att uttrycka det, en massa fisk på vägen dit tycker jag kanske inte att det är det ultimata sättet att göra det på, eftersom man förstör så mycket och åstadkommer så lite.

Det var väldigt tråkigt att höra att det är ministerns bestämda uppfattning att vi ska ha de gröna certifikaten. Det är ju just genom de gröna certifikaten som det blir intressant att bygga ut den småskaliga vattenkraften.

Jag tycker förresten att man ska utnyttja de befintliga vattenkraftverken bättre, där naturvärden redan är förstörda. Det är helt okej. Men ministern sade också att kraftbolagen är ålagda att se till att det finns fiskvandringvägar. Varför kan vi då hitta ett antal sådana ställen där det inte finns?

Är det så att miljödomstolen och vattendomarna i så fall är så generösa att man tillåter att detta inte sker? Då borde väl miljöministern tycka att det är intressant att titta över dem, för då borde det vara fel någonstans.

Jag ser inte att till exempel föreningen Rädda Röån i den här diskussionen har någon anledning att bli mindre rädd för att man ska bygga ut där.

Det finns en annan dimension också. Många av de här småskaliga vattenkraftverken finns i norra delarna av Sverige, där man skulle behöva utveckla fisketurism, där man har stort behov av nya jobb. De möjligheterna försvinner om man låter bygga ut den småskaliga vattenkraften. Det tycker jag vore väldigt tråkigt.

Anf. 91 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Wiwi-Anne Johansson säger att vi inte har olika uppfattning om utbyggnaden av förnybar energi. Just i den här debatten har Wiwi-Anne Johansson använt mesta delen av tiden till att säga att hon faktiskt har lägre ambitionsnivå när det gäller en del av den förnybara energin.

När det gäller massaker av fisk tror jag att det har framgått av den här debatten att inte jag heller accepterar någon allmän massaker av fisk. Däremot tyckte jag att det var ett värdeslöst sätt att uttrycka sig med tanke på hur processen ser ut när det gäller att fastställa vattendomar. Jag noterar att just det uttryckssättet var något av en favorit för Wiwi-Anne Johansson.

När det gäller kraftbolagens skyldighet att betala är det bara att konstatera att när man omprövar äldre tillstånd är tillståndshavaren skyldig att betala till det allmänna fiskeintresset och tåla en förlust på mellan 5 och 20 procent utan ersättning. Det är just den bestämmelsen som möjliggör att ålägga kostnader.

När det gäller möjligheten att åstadkomma mer vandringsvägar vid alla vandringshinder har vi varit överens om här i riksdagen, allianspartierna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, att ge möjlighet att pröva byggandet av vandringsvägar för fisk vid alla vandringshinder. Den frågan ligger nog hos Miljöprocessutredningen att föreslå åtgärder kring. Det väntar jag på för att sedan kunna lägga fram förslag till åtgärder här i riksdagen. Jag hoppas att vi ska hitta en bra lösning med utredningens hjälp.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2007/08:448 om avskaffat balanskrav vid adoption

Anf. 92 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jan-Evert Rådström har frågat mig på vilket sätt jag kan påskynda en förändring av reglerna vid adoption med utgångspunkt i ett avskaffat balanskrav.

Jag vill inledningsvis framhålla att en internationell adoption alltid ska utgå från det enskilda barnets bästa och från det enskilda barnets behov och rättigheter. Detta innebär att varje stat i första hand ska eftersträva att ett barn får växa upp i sin ursprungsfamilj eller om detta inte är möjligt i en annan familj i sitt hemland. Om detta i sin tur inte är möjligt bör barnet kunna erbjudas en varaktig familj genom internationell adoption.

Barnens rättigheter i samband med internationell adoption är fastlagda i såväl konventionen om barnens rättigheter som 1993 års Haagkonvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner. I dessa konventioner ställs också särskilda krav för att säkerställa att internationella adoptioner genomförs på ett betryggande sätt. Sverige har en särskild lagstiftning om internationella adoptioner som bygger på dessa konventioner.

När det gäller frågan om det så kallade balanskravet kan jag stilla Jan-Evert Rådströms oro över att frågan har gått i stå genom att meddela att det pågår ett arbete inom Socialdepartementet med att ta fram en departementspromemoria om frågor som rör auktorisation av sammanslutningar som förmedlar internationella adoptioner. I detta arbete ingår även en översyn av regeln om balansen mellan de svenska sammanslutningar som har auktorisation för att förmedla internationella adoptioner, det så kallade balanskravet.

Min förhoppning är att denna departementspromemoria, efter vederbörlig remissomgång, ska resultera i en proposition till riksdagen under innevarande mandatperiod.

En kommentar i övrigt till det så kallade balanskravet är att det har tillämpats av Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, Mia, i endast ett fall som rörde auktorisation för Bolivia. I övrigt har de auktoriserade sammanslutningarna auktorisation för ca 30 länder, och i flera fall har de auktorisation för samma land. Mia har i samband med beslut om auktorisation för adoptionssammanslutningarna för perioden 2008–2009 givit auktorisation för fyra sammanslutningar att arbeta i samma land, Kenya och Vietnam. Vidare har tre sammanslutningar fått auktorisation för arbete i samma land. Det gäller Colombia, Indien, Sri Lanka och Thailand. I dessa fall har Mia rekommenderat att sammanslutningarna inte ska arbeta med samma barnhem i syfte att undvika konkurrens mellan svenska sammanslutningar.

Anf. 93 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka socialministern för svaret. Jag är helt överens med ministern om att internationell adoption alltid ska utgå från det enskilda barnets bästa och från det enskilda barnets behov och rättigheter. Det är just för barnens bästa jag är så angelägen om att lagen om balanskravet tas bort.

Det kan finnas skäl att förklara för den oinvidde vad lagen om balanskrav mellan adoptionsorganisationer innebär och vilka följder det får. Problemet är att regeln om balanskrav vid adoption som infördes 2005 innebär att om två adoptionsorganisationer begär auktorisation i samma givarland ska endast den minsta organisationen bli auktoriserad, även om givarlandet i första hand vill samarbeta med en annan organisation.

Detta har medfört att barn fräntas en ny chans i livet till en trygg och kärleksfull uppväxt i Sverige. Balanskravet leder till ett minskat antal adoptioner och tar inte hänsyn till barnens bästa.

Det är alldeles orimligt att en ideell förening begränsas i sin storlek. Tänk er samma princip för fackföreningar eller politiska partier! Jag tar för givet att ministern inte på något sätt genom politiska beslut vill förhindra ett parti att växa och bli större. Jag har stor respekt för ministern när han säger att det pågår ett arbete inom Socialdepartementet med att ta fram en departementspromemoria om frågor som rör auktorisation.

Jag hoppas att ministern förstår min frustration i det här ärendet. Jag vill se förändringar och resultat omgående, särskilt när jag ännu inte har mött ett enda sakligt argument för att vi har den här lagstiftningen med balanskravet. Min förhoppning och tro är givetvis att ministern på alla sätt försöker att påskynda det här arbetet så att förändringarna snart blir verklighet, för barnens skull.

Att Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, Mia, endast har hänvisat till balanskravet en gång när man har avslagit en organisations ansökan om att starta verksamhet visar att denna horribla lagstiftning faktiskt fungerar. Det är just för att det finns ett avslagsyrkande i en ansökan till ett land som det inte uppstår fler ansökningar som kan avslås. Det säger sig självt.

Det är väl ingen som ansöker om man redan har fått ett avslag en gång med hänvisning till att lagen är så tydlig att man inte har någon framgång, inte ens när man har överklagat beslutet till kammarrätten och förlorat där. Man vore, enligt mitt sätt att se, direkt dumdristig om man

gjorde nya ansökningar och kastade bort de pengar, den tid och de resurser som man måste lägga på ett sådant totalt utsiktslöst arbete.

Tycker socialministern att mitt resonemang är logiskt, att en adoptionsorganisation inte ansöker om ny auktorisation i ett land som har liknande förhållanden med det avslagsyrkande som man tidigare har varit utsatt för?

Prot. 2007/08:82
25 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tycker att Jan-Evert Rådström här värtaligt har beskrivit de avigsidor som kan finnas med den regel som Sverige har hållit sig med under ett antal år. Om man tittar tillbaka på varför den här lagstiftningen över huvud taget tillkom är de skäl man kan finna i urkunderna att man ville uppnå en bättre balans mellan olika sammanslutningar som har auktorisation att förmedla internationella adoptioner som en åtgärd för att skapa en möjlighet för mindre sammanslutningar att växa och därmed öka valfriheten för svenska sökande när det gäller olika sammanslutningar.

Som situationen är i dag finns det en stor sammanslutning, tre mindre och tre mycket små som är verksamma på det här området. I förarbetena menar man att man vill eftersträva en bättre balans i storlek mellan de här sammanslutningarna. Om flera sammanslutningar ansöker om auktorisation för samma land ska det vara möjligt att ge de mindre sammanslutningarna prioritet om sammanslutningarna naturligtvis i övrigt uppfyller kraven, till exempel vad gäller kvalitet.

Det är alltså de skäl som har angetts för den lagstiftning som nu gäller. Jan-Evert Rådström har här beskrivit vilka avigsidor som finns. Dem kan jag utan vidare se, och det är just därför vi vill komma fram till en nyordning.

Den så kallade balansregeln som infördes den 1 januari 2005 har fram till i dag inte haft någon avgörande betydelse för hur många barn som har kommit till Sverige för internationell adoption. Här har naturligtvis den allmänna utvecklingen i barnens ursprungsländer en allt större betydelse. I många av de vanligaste givarländerna minskar antalet barn som kan bli aktuella för adoption bland annat på grund av att välståndet ökar och att de biologiska föräldrarna därmed i större utsträckning kan behålla sina barn. Det är förstås en utveckling som både jag och Jan-Evert Rådström välkomnar.

Men det gäller också att hitta en väl fungerande ordning i de fall där adoptioner ändå kan komma i fråga, och jag redogjorde i mitt inledande svar för hur man prioriterar i det här sammanhanget.

Summa summarum: Balanskravet som gäller svenska sammanslutningar kan inte anses ha den betydelse som förutsågs när det en gång infördes.

Jag kan förstå den frustration som Jan-Evert Rådström ger uttryck för under denna diskussion och i sin interpellation. Jag tycker förstås att hans resonemang, som svar på den frågan, är logiskt och rimligt när det gäller balanskravets utformning och vilka effekter det får när man en gång har prövats som sammanslutning och då så att säga har förlorat i den prövningen.

Nu pågår ett arbete, och det är förstås det som är det viktiga, där vi på Socialdepartementet skyndar på detta så mycket vi någonsin kan med

sikte på att kunna lägga fram en proposition till riksdagen med förslag om en ny lagstiftning som riksdagen får möjlighet att ta ställning till.

Anf. 95 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Herr talman! Det känns positivt att vi har en stor samsyn i de här frågorna, och det tar jag naturligtvis till intäkt för att det kommer att ske saker på området.

Jag vill bara lite kort kommentera de exempel som ges i ministrernas svar om olika länder där det har skett auktorisationer. Jag vill bara konstatera att det är precis i de länderna som jag påstår att balanskravet är hämmande för större organisationer. När det gäller Vietnam är det en mindre organisation som har fått tillstånd att bedriva verksamhet tillsammans med en sedan tidigare större organisation som redan hade verksamhet. Det är i och för sig bra, enligt mitt sätt att se, att fler organisationer kommer till ett land. Samma sak i Colombia, samma sak i Thailand och samma sak i Indien – det är dessa länder som utgör exempel på att organisationer kan samverka, men vi har inget exempel där en stor organisation kan få komma in i ett land där det redan finns små organisationer.

Mina funderingar som gnager och som jag inte kan finna logiska svar på är sammanfattningsvis: Varför förvägras en godkänd svensk adoptionsorganisation att verka i ett land som till exempel Bolivia? Det är inte för att det är något fel på myndighetskontakterna i Bolivia. Det är inte heller något fel på adoptionsorganisationens verksamhet, och ingen har hävdat att det inte finns barn som är i behov av föräldrar.

Det enkla men trista svaret är att det är en följd av den nya adoptionsslag som kom till för några år sedan och som säger att om en organisation söker om auktorisation ska Mia ta hänsyn till om det finns andra och mindre svenska organisationer i samma land. I så fall ska den större organisationen inte få auktorisation.

Jag hoppas att ministern kan förstå min frustration och att någonting kommer att ske snabbt för att komma till rätta med denna felaktiga lagtolkning – för barnens skull. Min förhoppning står till ministern och till att det här kommer att gå fortare än vad ministern vågar uttala i svaret här i dag. Men utifrån vad ministern har sagt känner jag en stor tillförsikt framåt och kan redan nu konstatera att det kommer att vara till gagn för fler barn i världen. I så fall är det här en debatt för barnens skull.

Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! De beskrivningar som Jan-Evert Rådström gör av de avigsidor som de nuvarande reglerna leder till kan man nog stryka under och peka på att så är fallet.

Samtidigt gör naturligtvis Mia detta utifrån den lagstiftning som riksdagen har fattat beslut om. För att få en förändring till stånd måste vi ändra på lagen. Det är också syftet med den översyn som nu sker och som ska leda till nya förslag för riksdagen att ta ställning till.

Jag redogjorde tidigare för skälen bakom den nuvarande lagstiftningen och hur man då tänkte. Man ville alltså premiera fram, eller hur vi nu ska uttrycka det, fler organisationer på den här arenan. Dessa skäl kan man möjligen förstå, men man kan också konstatera att sedan den lagen tillkom har denna lagstiftning och ordning inte haft den effekt som man

då tänkte sig. Det går därför säkerligen att åstadkomma en lagstiftning som är mer ändamålsenlig när det gäller att säkerställa att internationella adoptioner går till på bästa möjliga sätt för blivande adoptivföräldrar, för givarländerna och naturligtvis ytterst för de barn som är föremål för adoption.

Prot. 2007/08:82
25 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 97 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Herr talman! Jag är nöjd med dessa ord från statsrådet, och det finns ingen anledning för mig att förlänga debatten. Jag känner mig helt nöjd och lugn över att frågan kommer att avancera snabbt.

Anf. 98 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag känner mig också nöjd med diskussionen. Jag tycker förstås att det är en väldigt viktig diskussion, att vi har en kvalitetsmässigt bra ordning när det gäller barn som är de allra mest utsatta på jorden som vi över huvud taget kan tänka oss och att det leder till att de i de här yttersta fallen får ett nytt tryggt hem i Sverige. Jag hoppas också på Jan-Evert Rådströms bistånd i det fortsatta arbetet när det gäller att utforma den nya lagstiftningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2007/08:385 om beskattning av studentboende

Anf. 99 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Marie Engström har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder i syfte att förändra beräkningsgrunden för kommunal fastighetsavgift som avser studentboende. Hon har även frågat mig om jag avser att ta initiativ till att göra en översyn av vilka bostäder som ingår i begreppet specialbyggnader.

Den första frågan är ställd mot bakgrund av att fastighetsavgiften för bostäder i hyreshusenheter beräknas med utgångspunkt i antalet bostadslägenheter. Definitionen av bostadslägenheter överensstämmer med den som finns i olika andra lagar som knyter an till definitionen av bostadslägenhet i jordabalken. Det ligger ett värde i att ha en enhetlig definition utan olika specialundantag.

För många hus med studentbostäder kommer fastighetsavgiftens fasta belopp om 1 200 kronor per bostadslägenhet att överstiga 0,4 procent av taxeringsvärdet. För dessa hus blir i stället taxeringsvärdet styrande för fastighetsavgiftens storlek. Studentbostäderna får därvid del av den 2007 genomförda generella sänkningen av skattesatsen på bostäder i hyreshus till 0,4 procent av taxeringsvärdet. Som framgår av propositionen om kommunal fastighetsavgift kommer regeringen särskilt att följa frågan om behovet av att stimulera utbudet av studentbostäder.

Jag är medveten om de gränsdragningsproblem som finns beträffande skattebefriade specialbyggnader. Att ändra vad som anses vara specialbyggnader riskerar dock att leda till nya gränsdragningsproblem eller att skattefriheten begränsas. Regeringen följer frågan om specialbyggnader,

men jag har för närvarande ingen avsikt att ta några initiativ till en sådan översyn som Marie Engström efterlyser.

Anf. 100 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag får tacka för svaret på interpellationen. Jag kan väl säga att det var positivt att skattesatsen på hyreshus sänktes till 0,4 procent. Det var någonting som jag tyckte att regeringen gjorde bra, om jag ska inleda med att säga någonting positivt.

Men sedan var det väl så att hela omläggningen från en statlig fastighetsskatt till en kommunal fastighetsavgift egentligen var bingo för ägare till högt taxerade fastigheter i framför allt storstäderna, medan andra egentligen inte fick så många positiva effekter av den reformen, till exempel studenterna.

Det jag har tagit upp i min interpellation är till exempel hur man beräknar fastighetsavgifterna i en studentkorridor, där varje enskilt rum påförs den här fastighetsavgiften trots att man har gemensamma utrymmen, till exempel gemensamt kök och andra gemensamma utrymmen. Det kan leda till ett antal frågor, och jag har faktiskt också fått frågor om den ordningen. Jag tror att även regeringen och finansministern har fått frågor om varför man använder det sättet att beräkna.

En annan sak som också debatteras i sammanhanget är hur man hanterar de så kallade specialbyggnaderna. Är det så att studentboende kanske skulle omfattas av de regler som avser specialboende, alltså att det skulle vara helt skattefritt på samma sätt som gäller till exempel för elevhem och annat?

I skatteutskottet har vi nyligen också haft diskussioner om specialbyggnader. Det gäller till exempel olika typer av vårdbyggnader där rättsläget tyvärr inte är klarlagt i dag. En majoritet i utskottet har ofta skrivit att regeringen följer frågan med intresse och så vidare, men man kommer egentligen aldrig riktigt till skott. Det kan också skapa en hel del oro och en hel del osäkerhet och kan också leda till att olika skattemyndigheter hanterar frågan på olika sätt. Det här är någonting som handlar lite grann om rättstrygghet och väl är viktigt både för finansministern och för oss som sitter i skatteutskottet.

Därför skulle jag först vilja fråga: Vad betyder egentligen det som Anders Borg säger i sitt svar till mig, att regeringen följer frågan? Jag har ställt två frågor och får svaret att regeringen följer frågan men i och för sig inte är beredd att göra någonting.

Sedan finns det en annan intressant frågeställning här, och det är: Vad är regeringen beredd att göra när det gäller boendekostnaderna för studenterna? Anders Borgs kollega sade så sent som för en vecka sedan i Svenska Dagbladet – Mats Odell pratar jag om nu – att studenter inte skulle behöva betala någon fastighetsavgift på sitt boende. Mats Odells påstående tycker jag inte riktigt stämmer överens med det svar som jag har fått av Anders Borg. Det vore intressant att få ett besked och kanske ha en diskussion också om hur man kan förbättra ekonomin för studenterna som vi vet vid det här laget har försämrats år efter år.

Anf. 101 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är naturligtvis så att regeringens viktiga förändring av fastighetsskatten är central och politiskt betydelsefull, men inte riktigt

på det sätt som Marie Engström gör gällande. Det är naturligtvis inte så att syftet har varit att bedriva fördelningspolitik till dem som bor i relativt stora fastigheter. Det är naturligtvis en principiell syn på ägande som är vår utgångspunkt.

Vi har i Sverige haft problem i vår ekonomiska utveckling som mycket är kopplade till att forskning inte har omsatts i innovationer och att innovationer inte har omsatts i produktion, att vi har alldeles för få företagare och alldeles för dåliga villkor för att växa för de företagare som finns. Det här har vi gradvis åtgärdat. Förra regeringen avskaffade arvs- och gåvoskatten. Vi har tagit bort förmögenhetsskatten. Det har också skett en tydlig sänkning av fastighetsskatten.

Det är klart att det gör att vanliga människor som sparar i stället för att skuldsätta sig, som lägger undan några kronor extra för att ha till sitt boende också skapar sig en trygghet som gör att de om de vill starta företag har en bättre bas för att göra det. Det är en annan syn på ägande. Privat ägande är bra för ekonomin, och däri måste man också se förändringen av fastighetsskatten. Den är inte ett uttryck för en syn på fördelningspolitik utan för en principiell syn på ägande som är viktig.

Studenternas villkor kan man naturligtvis diskutera i många olika avseenden. Man kan diskutera utbildningskvaliteten, hur många studenter som faktiskt får ett bra arbete inom den inriktning de har utbildat sig för. Det sammanhänger mycket med hur väl utbildningen fungerar och att den är anpassad till arbetsmarknadens intressen. Vi har gjort stora satsningar på att höja utbildningens kvalitet. Det är inte längre ensidig volymexpansion utan utbildningens kvalitet som är viktig. Det är en sak man kan överväga.

Man kan naturligtvis titta på studenternas möjligheter att arbeta. Hur beskattar vi studenter? Vad har vi för avtrappningsregler? Vad har de för möjligheter att försörja sig själva? Man kan diskutera om studiemedlen behöver höjas eller inte i takt med att priserna stiger. Och man kan naturligtvis också diskutera fastighetsskatten.

Men det känns lite bakvänt att börja med fastighetsskatten om ambitionen är att förbättra studenternas villkor. Då vore det kanske mer naturligt att börja diskussionen om utbildningskvaliteten, utbildningarnas inriktning och forskningsnärvaron i undervisningen. Man kunde fortsätta att diskutera möjligheten att arbeta och möjligtvis också titta över om studiemedlen verkligen inspirerar studenterna att snabbt komma igenom sin utbildning med goda resultat. Men att just fastighetsskatten skulle ha särregler för studenter blir inte en naturlig slutsats.

Jag vet att den här diskussionen om studentboendena finns. Är det verkligen en fullvärdig lägenhet när man bor i korridor som student? Det kan man naturligtvis göra olika avvägningar av. Det här är den definition vi har i Sverige som bygger på jordabalken som en lång rad olika delar av vår lagstiftning hänger ihop med. Det är naturligtvis så att vi inte lättvindigt ska ändra i den. Vi ska försöka eftersträva en god sammanhållen syn på hur vi definierar de olika lagbegreppen i skattelagstiftningen. Därför är det en bra beskrivning att regeringen har ambitionen att följa utvecklingen av tillgången på studentbostäder och kostnaderna för boendet för studenterna och att vi följer den här frågan noggrant. Men vi har inte för avsikt i dag att föreslå någon översyn av jordabalkens begrepp eller de andra delarna av lagstiftningens begrepp för specialfastigheter.

Anf. 102 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Anders Borg säger att det känns bakvänt att börja med fastighetsskatten om man vill stödja studenterna och göra något åt deras försämrade ekonomi. Så kan det ju vara. Jag kan kanske tycka att man i första hand ska höja studiemedlen till studenterna, alltså helt enkelt förbättra ekonomin den vägen. Det kanske är det mest rättvisa. Men jag tycker ändå att det finns anledning att ta upp frågan om fastighetsskatten i den här debatten.

Jag tror att det i vissa fall kan kännas utmanande för studenterna att när regeringen genomför en stor fastighetsskattereform – nu heter det inte skatt längre utan det heter avgift, även om Lagrådet tycker att det ska heta skatt – var inte studenterna de som fick ett positivt utslag av den reformen utan snarare tvärtom. Det de råkade ut för var ett sätt att beräkna fastighetsskatten som många kanske inte riktigt förstår. Varför ska mitt lilla rum beskattas på det här sättet när någon annan får en rejäl sänkning av fastighetsskatten?

Det kanske är bakvänt att diskutera utifrån det perspektivet. Men den debatten kanske Anders Borg i så fall skulle ha med Mats Odell som sitter i samma regering som Anders Borg. Det var Mats Odell som lyfte upp frågan. Det har välkomnats av studenternas olika organisationer, och det har skapat en förväntansbild i landet att regeringen ska göra något. Då är det inte så märkligt att jag ställer frågan i den här debatten.

Jag tar upp en rad principiella frågor som jag tycker är viktiga, till exempel hur fastighetsavgift för studenter beräknas. Om man skulle räkna på ett annorlunda sätt skulle det minska kostnaderna för studentboende och i förlängningen komma studenterna till del. Det är något som vi inte kan bortse från.

Anders Borg säger att utformningen av fastighetsavgiften inte är något som ska förknippas med fördelningspolitik. Det är kanske ett understatement.

Under förra mandatperioden med den statliga fastighetsskatten fanns en begränsningsregel, som många gånger kritiserades hårt av alliansens företrädare. Nu kan jag konstatera att ni så småningom själva kommer att föreslå att vi återinför en begränsningsregel, men då för vissa grupper – inte för alla och inte generellt. Ett par grupper ska plockas ut. Det kan jag tycka är ett märkligt system. Den som har dålig ekonomi ska omfattas av en räddningsplanka, som många gånger en begränsningsregel är till för att vara. Jag förstår egentligen inte det resonemang som Anders Borg för fram, nämligen att det inte skulle finnas något fördelningsinstrument inbakat i en fastighetsavgift eller en fastighetsskatt.

Men för att återgå till de centrala frågorna är det viktigast att vi pratar om studenternas ekonomi, vad studenterna kan förvänta sig och hur vi ska ta oss an eller regeringen ska ta sig an frågan om specialbyggnader. Det är lite anmärkningsvärt att regeringen egentligen inte har något svar på frågan.

Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! I Marie Engströms frågor och synpunkter ligger en underförstådd föreställning om att det är ett nytt problem som har tillkommit någonstans under hösten 2006. Så är det naturligtvis inte. Den tidi-

gare vänstermajoriteten har haft möjlighet att år för år lägga fram propositioner för riksdagen för att göra någonting åt detta.

Det principiella problemet som Marie Engström nämner, att man räknar varje studentrum som en lägenhet, har inte uppkommit nu och har inte förändrats annat än att det möjligen har mildrats därför att beskattningen av fastigheterna har sänkts. Den grundläggande frågan måste ha varit ett precis lika stort bekymmer varje år och varje budgetgenomgång under åren med vänstermajoritet.

Jag tror inte heller att den rimligaste utgångspunkten i en diskussion om studenternas ställning handlar om boendekostnader. Den handlar om utbildningskvalitet. Det är bristande kvalitet i våra akademiska utbildningar som gör att alldeles för många akademiker avslutar sin studietid med en period i arbetslöshet eller lägger till extra utbildningar som egentligen inte är nödvändiga av arbetsmarknadsskäl utan mer får betraktas som någon typ av livskonsumtion.

Min hållning är naturligtvis att det är nyttigt för studenter att arbeta. Det är en självklarhet. Det är en stor fördel för Sverige om en stor del av dem som är advokater, jurister, ingenjörer och så vidare någon gång i sina liv haft andra arbeten än de renodlat akademiska. Det är en fördel att de någon gång har varit på en restaurang, stått i ett kök, arbetat inom hemtjänsten eller haft en extratjänst på någon verkstad. Det är en självklarhet att det gör att de får ett bredare och bättre perspektiv på samhället.

Den renodlade akademikern blir lätt verklighetsfrånvärd och får därtill ofta ett perspektiv på samhället där man inte riktigt har insikt om hur vanliga människor lever. Det faktum att studenter arbetar är i grund och botten bra.

Vår utgångspunkt i skattepolitiken som övergripande idé är naturligtvis inte att se hur studentboendekostnaderna ser ut. Det handlar om jobb och tillväxt. Det är vår viktigaste princip. Sedan kan man naturligtvis titta på kostnader för att anställa och villkor för företag. Det är så vi bygger skattepolitiken. Den ska inte vara ett uttryck för en fördelningsambition. Men det blir lite bakvänt när jag försöker förklara motivet för förändringarna i fastighetsskatten och Marie Engström säger att jag har sagt att den inte ska förknippas med fördelningspolitik. Det ska den naturligtvis visst göra. Vi har haft noggranna analyser av fördelningseffekten av de förslag vi har lagt fram, och vi har haft noggranna överväganden som sammanhänger med att finansieringen av fastighetsskattesänkningar ska tas ut av dem som har mer nytta av dem.

Men det var inte syftet. Syftet är att förstärka ägandet. Där blir det ungefär samma sak som när förra regeringen avskaffade arvs- och gåvoskatten. Jag föreställer mig att de fördelningskalkylerna ser likartade ut som de gör när man sänker fastighetsskatten eller avskaffar förmögenhetsskatten. Jag föreställer mig inte att Marie Engströms syfte var att öka skillnaden mellan människor som har stora förmögenheter och de som har små förmögenheter. Jag föreställer mig inte att det var det som var ambitionen, utan det var en bieffekt som man fick ta utifrån syftet att förbättra villkoren för produktion, jobb och företagande.

Här finns en principiell skiljelinje. Vår utgångspunkt är enskilt ägande. Det faktum att vanliga människor äger, sparar i stället för att skuldsätta sig och belåna sig, är något positivt. Det är positivt för sam-

hällets stabilitet, det är positivt att fler får möjlighet att starta företag och det är bra att människor värderar det de äger. Från det perspektivet ska fastighetsskatten ses.

Anf. 104 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! De är viktigt att det finns en fördelningsambition i skattepolitiken. Det är ett av skattepolitikens tre ben. Det är ett lika viktigt ben som de andra, det vill säga finansiera välfärd och styra beteende vad gäller till exempel miljöhänsende.

Anders Borg tar ett brett perspektiv i frågan. I den mån det eventuellt sitter studenter och lyssnar på vår debatt tror jag att de väntar på någon typ av besked. Hur blir det? Är det bara så att olika ministrar pratar lite vitt och brett? Kommer de att få en lägre boendekostnad som påverkar deras ekonomi?

Att debattera bara dessa frågor betyder inte att man lämnar kvalitet och andra frågor åt sidan. Det är en oerhört viktig fråga. Just nu debatterar vi studenternas ekonomi, mot bakgrund av olika skattefrågor. Det måste man komma ihåg.

Visst har jag varit med förut under en annan regering. Allt blev inte bra då. Allt blev inte gjort då. Det gäller till exempel frågan om specialbyggnader. Den har dragits i långbänk i ett antal år. Problemet i dag är att rättsläget är oklart. Det betyder att det också kan finnas en rättsotrygghet hos många människor, framför allt en osäkerhet i många kommuner om hur olika byggnader ska betraktas och hur de ska beskattas. I många fall behandlas olika kommuner på olika sätt.

Anf. 105 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag försöker följa Marie Engströms resonemang när jag deltar i dessa debatter. Det handlar om våra fördelningspolitiska utgångspunkter och fastighetsskatten som fördelningspolitiskt instrument. Marie Engström har naturligtvis rätt i att fördelningspolitiken, synen på den generella välfärden för alla medborgare, är en viktig utgångspunkt för skattepolitiken. Det är därför regeringen har lagt en sådan tyngdpunkt på åtgärder som ökar sysselsättningen eftersom det är det som är det centrala i fördelningspolitiken, kärnan i fördelningspolitiken. Var och en ska ha möjlighet att försörja sig själv. Jag ska inte säga rätt till arbete, eftersom det snarare är Marie Engströms uttryck än mitt, men det ska finnas möjlighet att försörja sig genom eget arbete.

Skatterna är viktiga för att finansiera välfärden. När vi bygger ett samhälle där alla har tillgång till god välfärd oavsett inkomst genom sjukvård, barnomsorg, äldreomsorg och skola är det en central del av fördelningspolitiken. Den är också effektiv. Bra kunskap och bra barnomsorg bygger bra produktionsmöjligheter.

Vad gäller studenterna är det en bred frågeställning som bör hanteras på det sättet. Jag tänker inte föra en diskussion om hur vi ska ändra momsreglerna för att underlätta för studenterna. Jag tycker att det är viktigare att tala om utbildningskvalitet. Det är viktigare att vi talar om möjligheterna att arbeta. Det är viktigare att vi talar om hur studiemedlen på sikt ska se ut. Sedan kan man naturligtvis också diskutera frågan om specialfastigheter.

Regeringen följer frågan noggrant, som sagt, och vi har inte för avsikt att ta initiativ till en sådan översyn som Marie Engström efterlyser i den här debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:82
25 mars

Svar på
interpellationer

16 § Svar på interpellation 2007/08:394 om statsråds deltagande i exklusiva arrangemang

Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat statsministern vilka åtgärder han avser att vidta för att statsråds deltagande i arrangemang som det som ordnats av tidningen The Economist på Grand Hôtel i Stockholm inte ska ge ett intryck av att regeringen legitimerar sådant som utvaldhet, exklusivitet och elitism.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Som tidigare har konstaterats i ett svar på en skriftlig fråga ställd av Peter Hultqvist håller tidskriften The Economist konferenser av det aktuella slaget med jämna mellanrum runt om i världen och med inbjudna talare från respektive lands regering. En konferens av detta slag har nyligen hållits i Sverige. Regeringen representerades av statsministern och ytterligare några statsråd, bland annat av mig själv.

Konferensen handlade om Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Den ingår i en serie konferenser som tidigare hållits i Japan och Island och i höst ska hållas i Finland. Det bedömdes som naturligt att regeringen var representerad och gav sin syn på viktiga framtidsfrågor som tillväxt, välfärd, hur vi får fler i arbete och hur vi får en bättre skola. Det var också en möjlighet att väcka intresse för Sverige internationellt.

Det är viktigt med breda kontaktytor. Vi som företräder regeringen gör mängder av resor och framträdanden och träffar många olika grupper och människor. Det är också viktigt med öppenhet. Journalister rapporterar från framträdanden, och tal publiceras på Regeringskansliets hemsida. Precis som i detta fall kan därmed en bred allmänhet ta del av statsrådets olika framträdanden, även om framträdandet skett i en mindre krets.

Anf. 107 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Tack för svaret!

”First Business Roundtable with the Government of Sweden.”

Jag har inbjudan här, som du kanske har sett.

”Keynote address and discussion with Fredrik Reinfeldt.”

”Securing short-term and long-term growth. Off the record discussion with Anders Borg.”

Sedan är det olika programpunkter som täcker en hel dag.

Inträdesbiljetten kostar 1 500 euro, 14 000 svenska kronor, för en dag på exklusiva Grand Hôtel i Stockholm med Borg, Reinfeldt, Leijonborg och Odell – ett pangarrangemang. Men det är 14 000, slutenhet, elit, exklusivitet – du kommer inte bort ifrån det.

Försvaret för det här är att det förekommer i andra länder och att pressen får vara med. Ändrar det någonting egentligen?

Det här är ett näringslivsjippo med extremt dyra inträdesbiljetter. Det kan man inte förneka. Hela arrangemanget bär elitismens prägel. Självfallet vill eliterna att deras framträdanden ska skildras, men helst på sina egna villkor.

Vad är det som gör att regeringens ledamöter före arrangemanget inte reagerar på det höga priset på inträdesbiljetterna? Statsministern uttalar sig i termer av att gå sida vid sida med folket, vars förtroende han bär. Det låter väldigt ödesmättat, gammalmodigt och 1600-talsmässigt. Men det är en annan sak – det är hans ordval. Kan Borg bringa klarhet i vad det är som gör att mannen som går sida vid sida med folket ställer upp på sådant här? Det skulle vara intressant att höra övervägandena.

Ena dagen är det Nya moderaterna, nya arbetarpartiet, och nästa dag öser man pengar över höginkomsttagare med sänkta fastighetsskatter och borttagen förmögenhetsskatt. Ena dagen är det bilden av folklighet och lyssnande vid olika typer av punktvisa nedslag ute i verkligheten, och sedan är det att sätta sig i affärsetablissemangets reservat med inträdesbiljetter på 14 000 kronor i ryggen. Är det här trovärdighet, Borg?

Jag tror att ni inom alliansen har sysslat lite grann med signaleffekter, kommunikation och symbolhandlingar. Jag har i varje fall tyckt mig kunna spåra sådana försök ibland. Det har alltså en viss betydelse vad man gör. Det här ger intryck av att säga en sak och göra en annan, att försöka ge ett intryck men i praktiken stå för någonting annat.

Sedan är det så att statsministern representerar hela folket. Positionen är central för det demokratiska systemet. Därför bör viss försiktighet råda när det gäller att låna ut ämbetets tyngd och status till olika arrangemang. Att ställa upp när det är så här extremt dyra inträdesbiljetter ger självklart både intryck och genklang.

Jag vet inte om Borg anser att det är gott omdöme att låna sig till sådant här. Jag anser det inte. Den som vill markera ett demokratiskt och öppet ledarskap kan faktiskt göra det genom att dra en gräns, och en sådan gräns kan vara att inte ställa upp på arrangemang med extremt höga deltagaravgifter.

Min fråga till Borg, när han har plockat klart med mobiltelefonen, är: Ser du inga problem med ert agerande?

Anf. 108 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Regeringar i olika länder deltar i den här typen av arrangemang. Det gäller för de flesta europeiska länder, och det gäller för Sverige. Det hänger ihop med att det är viktigt för Sverige vilken bild av vår ekonomi och vår nation som ges i internationella medier och i internationella sammanhang.

Det pågår för närvarande en finansiell oro. En stor amerikansk bank kapsejsade häromdagen. Den dagen gick den svenska kronan från 6:01 till 5:99 för att i slutet av dagen landa på 6:01. I en period av historiskt finansiell turbulens låg alltså den svenska kronan i det närmaste slickad på dollarkursen 6.

Det hänger ihop med att vi har vunnit en trovärdighet för Sverige. Vi har informerat om att det som ofta beskrivs i internationella medier som en udda kollektivistisk välfärdsstat också är en effektiv ekonomi, också har en förmåga att sätta folk i arbete, också ser till att vi har teknologi,

öppenhet och utveckling, också ser till att det är ordning på våra offentliga finanser.

För oss i den här regeringen handlar det bland annat om att förklara och stärka den bilden. Det handlar naturligtvis också om att svara på frågor om hur vi ser på svensk arbetsrätt, om den enda vägen att få en dynamisk ekonomi är att upphäva den svenska modellen eller om det finns andra vägar. Vi har naturligtvis ett ansvar för att förklara detta.

Det här är inget konstigt. Jag vill bara erinra om att statsrådet Hellström, talmannen Dahl, statsrådet Pagrotsky och statsrådet Lindh vid upprepade tillfällen deltog i World Economic Forum i Davos.

Jag lekte lite med min mobiltelefon, för jag ville bara snabbt räkna ut vad vi med dollarkursen i dag skulle betala för deltagande där. Om jag räknade rätt är det 500 000 för deltagande i seminariet i Davos och 1 ½ miljon för ett årligt medlemskap i World Economic Forum. Då framstår de 14 000 som The Economist fakturerar som närmast en bussbiljett. Men 250 000 amerikanska dollar eller 1 ½ miljon för att få ett socialdemokratiskt statsråd i en exklusiv krets är naturligtvis något helt annat än ett borgerligt statsråd som för 14 000 kronor finns tillgänglig i en avsevärt mindre exklusiv krets.

”Att säga en sak och göra en annan.” Peter Hultqvist företräder Socialdemokraterna, det parti som tidigare hade regeringsmakten, som vid upprepade tillfällen har deltagit i den här typen av konferenser för att ge en korrekt bild av Sverige, vår ekonomi, vår välfärdsstat, våra offentliga finanser, för att försvara att vi är ett tryggt samhälle för svenska medborgare men också för dem som lånar ut pengar eller vill göra investeringar i ett land som Sverige.

När de socialdemokratiska ministrarna har deltagit i den typen av sammanhang har det inte handlat om hyckleri, om att säga en sak och göra en annan. Men när Peter Hultqvist, som är ledamot för det socialdemokratiska partiet i riksdagen, angriper en borgerlig regering när vi gör exakt samma saker, fast kanske inte lika exklusivt som på den socialdemokratiska tiden, blir det ett uttryck för hyckleri. Det är det naturligtvis inte. Det handlar om att försvara och förklara den svenska modellen. Det är vad den här regeringen ägnar sig åt vid den typen av sammankomster.

Anf. 109 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tycker egentligen inte att Borg har några förklaringar att komma med. Om svensk ekonomi är trovärdig eller inte avgörs inte av vare sig något toppmöte i Davos, något toppmöte på Grand Hôtel eller om man har 14 000, 50 000, 75 000, 250 000 eller 1 miljon. Det beror på hur det ser ut i statsfinanserna och vilken politik man bedriver.

Här är frågan om det är rimligt att statsråd ställer upp på sådana tillställningar. Om en socialdemokrat är inbjuden och säger nej kan jag faktiskt tycka att det är rätt bra. Det skulle du också kunna göra. Du skulle kunna säga nej utan att det skulle ändra en millimeter i den svenska ekonomin eller synen på Sverige. Jag lovar det. Det här blir svepskäl för att ställa upp i de exklusiva klubbar som man tydligen tror sig tillhöra när man har nått en viss nivå på olika sätt. Det här ger signaler om utvaldhet, exklusivitet och elitism.

Hur har den svenska demokratin byggts? Det är inte på Grand Hôtel i Stockholm, och det är inte heller på internationella konferenscenter. Det är på Folkets hus och i bygdegårdar. Det är möten utan avgifter. Det är möten där man har frivilliga arbetsinsatser. Det är det som har lett till något. Det är fullmäktigeförsamlingar, landsting och riksdag.

Politikerna måste agera på ett öppet sätt. De är valda av folket och måste medverka och återkoppla till sina väljare och värna om folkrörelsedemokratin.

Jag har också sett hur det på senare år har vuxit fram en sektor med lobbyister, PR-byråer, mediekonsulter och träffpunkter mellan olika elitgrupper i samhället som påverkar och förändrar demokratins villkor. Det talas om ökat avstånd mellan väljare och valda, mellan folket och samhällets elit.

Konferenser av det slag som nu viktiga delar av regeringen väljer att delta i är bara ett uttryck för denna samhällsutveckling. Regeringen har tydligen inte integritet att stå upp och säga nej i ett sådant läge. Sedan kommer försvaret att det kanske finns någon socialdemokrat som har varit på konferens någon gång. Det är väl inget försvar! Har du ingen egen uppfattning, Anders Borg?

Jag tycker inte att du verkar uppfatta problemet i sammanhanget. I den turbofart som nu mycket sker i och där samhällseliten försar fram kanske det inte finns så mycket tid för eftertanke. Vad är det ministrar och andra i olika sammanhang ställer upp? Vad är det för värderingar som ligger i botten, och stämmer de överens med de intryck man försöker ge i valrörelser och annat? Vad är det för beteende som samhällets eliter läser in sig i när man är med i sådana här reservat där man diskuterar saker och ting med varandra?

Jag tycker att ni ska tänka efter och fundera på om symboler har betydelse. Vad ger detta för intryck kommunikationsmässigt? Var detta väl övertänkt? Tycker du att ni fick ut något extra av detta som i reell mening påverkar någonting över huvud taget när det gäller ekonomin i Sverige eller intrycket av att vi har hållfasthet i de offentliga finanserna? Jag tror inte det. De som är intresserade av sådant och värderar det ser på realfakta. För dem betyder inte en konferens på Grand Hôtel ett enda dugg.

Stanna upp och tänk till lite grann! Har ni fler sådana här konferenser på gång? Är det fler sådana här deltaganden planerade, och skulle du kunna tänka dig att säga nej?

Anf. 110 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Anders Borg har i debatten tagit upp den finansiella oron och bankkrisen. Låt mig citera två personer som jag tidigare har citerat i dag. Den förste är Rodney Alfvén, analyschef på Cheuvreux, som säger: ”Värdet på SBAB och även Nordea har gått ned 20–30 procent. Jag tycker det är osannolikt att sälja ut i dagens finansiella osäkerhet.” Den andre är Peter Malmqvist, Nordnets analyschef, som säger: ”Som skattebetalare vill man ha ut det absolut bästa priset. Det får man inte idag.”

Anledningen till att de uttalar sig är naturligtvis regeringens utförsäljningsplaner. Man syftar i de här sammanhangen på SBAB och Nordea. Men nog om detta nu, och vidare till själva interpellationsdebatten om

den exklusiva gruppen, som man kanske skulle kalla innanförskapet, som Anders Borg, statsministern, Mats Odell och Lars Leijonborg har deltagit i.

Det är intressant att några som i valrörelsen pratade om en helt annan grupp nu vänder sig till dem som har råd att betala 14 000. Jag gissar att det inte är de arbetslösa, de sjuka, de föräldralediga eller de med sjukersättning som deltog i konferensen. Det kanske var några av de rådgivare på finansmarknaden som jag citerade här.

Det som är intressant är hur den nuvarande regeringen agerar. I valet pratade man om en grupp människor. Nu pratar man om den grupp som befinner sig i innanförskapet och så nära regeringskretsen man kan komma. Några av dem är goda vänner, gissar jag. Då är det intressant att i dag läsa vad statsministern uttrycker: "Borgerlighetens intressegrupper, för, utan att kanske alltid ha det klart för sig, de välbeställdas talan." Ja, det var väl därför ni gick dit, antar jag – för att lyssna just på de välbeställdas talan. Det är ju de intressegrupperna ni företräder.

Låt mig då fråga, Anders Borg: Vart har de personer tagit vägen som ni pratade om före valet? Varför valde ni att träffa innanförskapets grupper? Hur har ni tänkt träffa dem som inte befinner sig där och inte har råd att gå på dessa evenemang?

Anf. 111 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är viktigt att Sveriges regering företräder Sverige. Det är viktigt att vi står upp för den svenska modellen och det svenska samhället och att vi förklarar varför Sverige är ett bra land att investera i, att starta produktion i, att köpa obligationer av och vara beredd att placera sina pengar i. Det är viktigt därför att det finns en lång rad vanföreställningar om Sverige som en illa fungerande kollektivistisk, genomreglerad och ineffektiv socialdemokratisk ekonomi. Så är inte längre fallet. Marknader har avreglerats, statsfinanser har sanerats, inflationen är i god ordning, skuldsättningen tas ned, arbetsmarknaden är flexibel och dynamisk och vi har börjat hitta vägar förbi de stora problem som en stram arbetsrätt historiskt har skapat.

Det här är viktiga synpunkter när det gäller Sverige-bilden i internationella sammanhang. Den som inte tror att The Economist med det material som man där tillhandahåller för dem som följer Sverigeanalysen har någon betydelse är med förlov sagt naiv. Det är en av de centralaste tidskrifterna och aktörerna när det gäller ekonomisk information i ett globalt perspektiv, särskilt för dem som är långt ifrån Sverige. Våra grannländer har god tillgång till andra källor. Då är det viktigt att vi kan bidra till att ge en korrekt bild av den svenska modellen.

Sådant här har socialdemokratiska statsråd deltagit i inte någon enstaka gång – jag tror att det var så Peter Hultqvist formulerade sig – utan i praktiken vart och vartannat år. Man har varit på Bilderberggruppen, i Davos och på olika internationella investerarmöten i London, New York, Paris eller vad det kan röra sig om, för att ge en korrekt Sverigeinformation.

Det här är inte en diskussion om att det har skett en principförändring som gör att Sverige avviker. Det är andra regeringar i Europa som har precis samma deltagande.

Peter Hultqvist säger att en central moralisk princip är att man inte får säga en sak och göra en annan. Det är en rimlig moralisk princip. De regler som gäller för dig gäller för mig. De regler som jag vill pracka på andra måste jag naturligtvis själv efterleva. Det är så vi normalt förhåller oss till moral.

Då blir det problematiskt när Peter Hultqvist säger att detta är upprörande och förskräckligt och handlar om elitism och om att stänga inne demokratin när vi har sett socialdemokratiska statsråd år efter år åka på den här typen av möten. Då talar vi om helt andra avgifter. Detta kanske Eva-Lena Jansson missade, men är 1 ½ miljon mindre än 14 000? Är 500 000 kronor mindre än 14 000? Jag vet inte, men jag får lätt intrycket att det faktiskt är mer och att det har varit ännu exklusivare möten som socialdemokrater har deltagit i, vilket de gjorde rätt i. Det är bra att Leif Pagrotsky, Birgitta Dahl och Anna Lindh var med på dessa möten för att försvara centrala svenska intressen, för att förklara centrala delar av den svenska modellen och för att visa att vi är en modern, öppen ekonomi som fungerar i en globaliserad värld.

De diskussioner som Eva-Lena Jansson tar upp om olika aktörers synpunkter på utförsäljningsplaner hör rimligen hemma i en annan interpellationsdebatt som Eva-Lena Jansson kan ta med Mats Odell. Jag har naturligtvis inga synpunkter på detta.

Däremot är det så att utanförskapet är det centrala i regeringens arbete. Det är därför vi ser resultaten. Det var över 120 000 i minskat utanförskap förra året. Det är färre personer i arbetslöshet, färre personer i åtgärder, färre personer som har sjukpenning, färre personer som får socialbidrag och färre personer som är i förtidspension. Det är resultatet av regeringens politik, och vi är naturligtvis stolta över att vi har bidragit till att återupprätta full sysselsättning – att ta ett första steg på väg tillbaka till ett samhälle där det finns möjlighet för alla som vill och kan att vara en del av arbetsmarknaden.

Anf. 112 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Ni tog över i stort sett ett dukat bord när det gäller de ekonomiska frågorna. Ni tog över i ett läge då vi hade en högkonjunktur som sköljde in. Ni behövde inte göra särskilt mycket. Det ni hade att göra var att summera ihop en socialdemokratisk regerings arbete, och sedan har ni karat ur en massa pengar ur statsbudgeten genom skattesänkningar som i huvudsak har gått till de högavlönade. Så vi ska inte stå här och skryta upp oss alltför mycket nu!

Det är till och med så att frågan om deltagande i den här konferensen, som kostade 14 000 kronor för deltagare som kom utifrån, var lite problematisk ändå. Det var så här att till att börja med bad man att det skulle göras undantag från rutinerna och att medierna inte skulle få vara med. Det ordnades. Men sedan försöker man försvara sig med att problemet är att man egentligen inte kan påverka, och det gäller oavsett om det är fråga om en TCO-kongress eller Skolforum. Sedan konstateras att man ekonomiskt skulle kunna tjäna 3,8 miljoner på det här arrangemanget om man lockade 200 besökare. Det är tidningen Dina pengar som skriver.

Journalisterna på tidningen The Economist, Anders Borg – det vet du lika väl som jag – har Sverigeanalysen lika klar för sig oavsett om det här arrangemanget äger rum eller inte. De har gått igenom den ekonomi vi

har i alla fall, och de artiklarna skrivs ändå, så det finns ingen anledning att ge någon bild av att det här var det stora informativa tillfället. Det här var någon sorts samhällselitens chans att träffa någon sorts affärselit och umgås under sådana former.

Symboler har betydelse. Symbolhandlingar har betydelse. Om det nu är så att ni är så konsekventa, rena, hela, tacksamma och exemplariska, varför då inte ta ett steg? Säg nej till att vara med på sådant här! Visa att ni är annorlunda!

Anf. 113 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Anledningen till att jag tog upp det här rådet och de två finansiella rådgivarna var att Anders Borg själv tog upp bankkrisen i USA. De råd som regeringen nu får är att inte sälja SBAB och Nordea, för det riskerar att bli en jättedålig affär för svenska folket. Vi har sagt det tidigare, och det finns andra som säger det nu.

Och jag kan tänka mig att just den typen av personer som kom med de här råden faktiskt deltog i den här typen av seminarier. Jag vet inte. Jag är inte säker alls. Jag känner inte så många som har råd att gå på seminarier som kostar 14 000 kronor. Jag *kanske* skulle ha råd, fast jag tycker att det är väldigt mycket pengar, och det skulle motsvara ungefär halva min lön efter skatt, så jag tror inte att jag skulle välja att betala den kostnaden.

Det är det jag försöker beskriva. När man, som statsministern själv, väljer att uttrycka det så att borgerlighetens intressegrupper alltid för de välbeställda talan så är det klart att om man nu väljer att delta i ett sådant sammanhang uppfattar i alla fall jag det som att regeringen är intresserad av att göra det: föra de välbeställda talan. Det är väl därför man har sänkt förmogenhetsskatten, håller på att omvandla fastighetsskatten till en kommunal avgift, fortsätter sänka skatten för dem som tjänar mycket och så vidare – och gynnar en grupp.

I det här fallet var det fråga om en väldigt sluten grupp med innanförskap. Det var därför jag valde att delta i den här diskussionen. Jag ställde frågan: Varför är gruppen med innanförskapet så himla viktig nu? Det var inte dem som åtminstone Anders Borg och Fredrik Reinfeldt pratade om tidigare. Det är väl viktigt att ha klart för sig att det finns många människor i Sverige att företräda, och då gäller det inte bara de som har råd att betala 14 000. Men jag har förstått regeringens prioritering i det här fallet, och det är de personerna.

Anf. 114 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Peter Hultqvist talar om dukade bord. Vi minns hur det har låtit i den här kammaren. Det började med att arbetslösheten skulle gå upp när det blev borgerlig regering. Den har gått ned. Den är lägre. Vi har en rekordstark arbetsmarknad.

Vi fick veta att räntorna skulle stiga. Sverige skulle bli en risknation. Räntorna ligger lägre än i Finland och Danmark. De stiger inte trots internationell oro.

Vi fick veta att budgeten skulle förödas. Vi hade tappat greppet om de offentliga finanserna. Vi har vad man i de internationella tidningarna talar om som alla budgetöverskotts moder – ett mycket stort överskott i våra offentliga finanser.

Det talades om att det skulle bli låglönejobb, och det talades om lönesänkingsallians. Lönesänkingsallians hörde vi upprepas under hela valrörelsen, och nu har vi haft avtalsrörelsen. Kommunalarna, de som jobbar inom landstingen, de som jobbar inom kommunerna och de som jobbar inom handeln har fått rekordlyft på sina löner och rekordlyft på vad de har kvar i plånboken efter skatt, därför att vi har sänkt skatten för dem.

Det dukade bordet fanns inte när vår politik diskuterades i valrörelsen och har inte funnits när våra budgetar diskuterats. När nu vår politik börjar ge resultat, när utanförskapet pressas tillbaka och när vi börjar ta steg mot full sysselsättning – då har bordet helt plötsligt dukats om.

Men det där håller ju inte. Det är naturligtvis så att vi har skött svensk ekonomi på ett sätt som gör att vi är trovärdiga. Det är viktigt att vi förklarar det och att vi står upp för den svenska modellen.

Man kan naturligtvis raljera över Grand Hôtel, men Grand Hôtel är ändå någonting som jag tror för de flesta av oss också är förknippat med den svenska modellen. Grand Hôtel i Saltsjöbaden, ett annat Grand Hôtel, har varit en viktig del av detta, så det är naturligtvis så att den typen av mötesplatser också kan vara viktiga när vi bygger ett väl fungerande samhälle.

Eva-Lena Jansson säger att hon inte känner så många som kan gå på seminarier som man betalar 14 000 kronor för. Men det är ju bara att gå på nästa socialdemokratiska riksdagsgrupp! På nästa socialdemokratiska partikongress – där sitter de ju, personerna som beviljat seminarier för 250 000 dollar och 80 000 dollar. Det är väl bara att gå ett par varv runt och tala med dem, så kan vi väl notera att det inte är det som det handlar om. De har gjort sitt jobb. De har företrätt Sverige, på precis samma sätt som vi företräder Sverige och försvarar den svenska modellen även i internationella sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellationerna 2007/08:402 och 441 om tullens framtid

Anf. 115 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! När det gäller Jan Emanuel Johanssons interpellation, som är ställd till miljöministern, så är arbetet inom regeringen så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jan Emanuel Johansson och Otto von Arnold har interPELLERAT i frågor som båda har att göra med en rapport som en arbetsgrupp inom Tullverket gjort angående myndighetens framtida organisation. Jag väljer därför att avge ett gemensamt svar på interpellationerna.

Jag har den 11 mars 2008 svarat på sex interpellationer med i huvudsak liknande frågeställningar. Som jag angav i det svaret ankommer det inte på regeringen att fastställa hur Tullverket organiserar sin verksamhet. Regeringens förvaltningspolitik bygger på att myndigheterna i största möjliga utsträckning själva ska avgöra var deras resurser gör mest nytta för att uppfylla de mål för verksamheten som riksdagen och regeringen fastställer.

I Tullverkets ansvar ligger att, med utgångspunkt i målen för verksamheten, fortlöpande pröva hur tillgängliga resurser bäst ska fördelas mellan olika delar av landet. Det är en väldigt tydlig uppgift för en myndighetsledning att ägna denna fråga uppmärksamhet.

Jag sade i interpellationsdebatten den 11 mars att regeringen kommer att tillföra medel till Tullverket i tilläggsbudget 1. Nivån på de medlen återkommer jag till den 15 april när tilläggsbudgeten lämnas till riksdagen.

Anf. 116 JAN EMANUEL JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag hoppas att den här debatten kan präglas mindre av att slå varandra i huvudet med det som har varit och vems fel det är och mera av att tänka lite resonerande på hur framtiden kan bli och vad som är bäst.

Jag och min fru satt och kollade på tv när det var ett inslag där finansministern sjöng för barn. Det är många som har raljerat kring det och sagt: Åh, vad löjligt att han sjunger för barn.

Och det har varit tal om ”populist” hit och dit. Men min fru sade att hon tyckte att den här killen verkar riktigt trevlig. Och jag tycker att det är bra om man kan bjussa på sig själv på ett sådant sätt.

Men det slog mig då vilka barnsånger som påverkar oss genom livet och som vi tar med oss. Det finns en passus i barnboken *Bröderna Lejonhjärta*, där jag tror att det är Jonatan som säger till Skorpan att om man vet vad som är fel och inte gör någonting åt det, då är man en liten lort.

Detta har jag lite grann försökt ta med mig politiskt. Man kollar vad det är som är fel och vad det är som inte är fel och försöker göra någonting åt det som är fel. Jag tycker att det är ganska få gånger som man i politiken upptäcker att det är lätt att kunna säga att det här var rätt och det här var fel.

Här upplever jag lite grann att man har hittat en sådan sak där det är hyfsat enkelt att se vad det är som är klokt och vad det är som är tokigt egentligen. Det kan hända att jag har tagit del av väldigt mycket jävig information med tanke på att jag har träffat tullarna. Och framför allt gäller det min hemkommun.

Jag kan tänka mig att finansministern ofta får stå ut med att folk vill rädda just sin lilla väg eller något annat i närområdet.

Man kan då se på vad som skulle hända om tullen i Kapellskär läggs ned. Till att börja med ska godset köras i väg och klareras in på Arlanda. Det blir en omväg på ungefär tre mil. Man har räknat på hur många lastbilar det handlar om. Jag tror att Kapellskär är Sveriges femte största hamn för rullande gods. Någon har tagit fram uppgiften att det handlar om ungefär 20 000 ryska långtradare som skulle i väg till Arlanda och klarera in godset. Jag tror inte att någon vinner på att man försöker överdriva och lyfta fram en summa som inte stämmer. Men man kan säga att hälften av dessa 20 000 skulle sticka i väg till Arlanda för att klarera in godset. Då tvingas de åka på två vägar, väg 77 och väg 273. Detta kanske är lite överkurs i och med att vi talar om miljön. Dessa vägar är kanske inte utdömda, men redan den befintliga trafiken på dem är lite för mycket. Ibland är vägen tre meter bred, och en lastbil är 2,6 meter utan backspeglar. Om man då drar till med 10 000 till tror jag att det i alla fall inte

är direkt positivt för olycksstatistiken heller. Men att det påverkar ur ett miljöperspektiv kan vi nog vara ganska överens om.

Sedan lyssnade jag lite grann på hur det skulle kunna påverka Arlanda. Först kan man fråga sig vad alla dessa lastbilar ska dit och göra. Arlanda är ju en flygplats, som en tullare sade. Men det påverkar i och med att Arlanda har ett utsläppstak, och utsläppen från alla de lastbilar som kommer dit räknas in i Arlandas utsläpp, vilket i sin tur skulle kunna föra med sig att färre flygplan kan flyga i väg från Arlanda. Det gör att det blir bökgigare för folk som ska åka i väg. De kanske måste åka till andra flygplatser, vilket i sin tur påverkar miljön. Jag får återkomma till detta i mitt nästa inlägg eftersom min talartid är slut.

Anf. 117 OTTO VON ARNOLD (kd):

Herr talman! Det är inte första gången som finansministern och jag möts i detta ärende. Jag ska göra finansministerns pina så kort som möjligt.

I debatten den 11 mars förklarade jag mig nöjd med finansministerns svar att man i tilläggsbudgeten skulle tillföra tullen mer pengar.

Jag är också nöjd med finansministerns principiella svar om att regeringens förvaltningspolitik i princip går ut på att man utifrån givna ramar ger myndigheterna ett ansvar, och de får själva behandla sina egna resurser. Det är glädjande att denna förvaltningspolitik slår igenom. Det är glädjande att vi kan komma bort från den detaljstyrning som har varit tidigare då man gav myndigheterna öronmärkta pengar, vilket ofta har lett till en suboptimering.

Vad jag dock inte är nöjd med är att Tullverket inte har hörsammat regeringens och riksdagens gemensamma strävan att bekämpa den grova och organiserade brottsligheten. Detta finns över huvud taget inte med i tullens interna papper. Man föreslår i stället ett antal neddragningar, främst av erfaren personal just inom det brottsförebyggande området. Detta skapar stor upprördhet inte bara hos tullens personal utan även hos många medborgare, från Trelleborg upp till Haparanda. Senast hörde vi om Kapellskär.

Här är alltså en fantastisk historia som tullen har lyckats anamma för att få fram en sorgehistoria, skulle jag vilja påstå, kring detta.

Jag behöver inte gå in på konsekvenserna eftersom de beskrevs mycket väl den 11 mars, och de kommer att beskrivas lite grann i dag också.

Det som är problemet, tycker jag, är att det inte finns någon konsekvensanalys i den interna utredningen, vare sig vad neddragningen kommer att innebära i form av brottslighet eller vad den kommer att innebära för de övriga brottsbekämpande myndigheterna. Detta är faktiskt en undermålig utredning, och jag föreslår att man tänker till om den.

Man måste också ifrågasätta om inte tullen har spelat ett vansinnigt högt spel i detta sammanhang för att få mer pengar till sin budget.

Jag tycker att dessa är de två stora felen i det hela. Även om finansministern säger att han inte kan göra så mycket eftersom detta är myndighetens ansvar måste hela regeringen trots allt med eftertryck säga ifrån att det inte är acceptabelt att genom denna utredning ifrågasätta bekämpningen av den grova brottsligheten. Man måste verkligen ge utredningen en bakläxa.

En annan fråga som jag också skulle vilja ställa till finansministern är om man inte bör överväga Tullverkets organisatoriska hemvist. Just ur brottsbekämpande synpunkt är detta en viktig fråga. Är det inte bättre att den ligger inom Justitiedepartementet? Man kan ha vissa saker som avser effektiv handel kvar inom Finansdepartementet.

Anf. 118 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Det är knappast rimligt att regeringen ska gå in i den operativa verksamheten i ett enskilt verk. Jag delar finansministerns skrivning på den punkten. Jag delar också Otto von Arnolds skrivning om Tullverket där han välkomnar en nödvändig effektivisering av delar av verksamheten och en anpassning till framtidens krav inom tullverksamheten.

Det var också detta som föranledde skatteutskottet i höstas när vi hanterade budgeten att ta med en skrivning som vi även bollade med regeringen. I skrivningen stod att vi erfar att regeringen följer tullens verksamhet och vid behov återkommer till riksdagen med nya pengar. Så blir nu också fallet, och det är en bra utveckling.

Beträffande Jan Emanuel Johanssons skrivning om Kapellskär kan man säga att det är en rimlig fråga som ställs. Jag förutsätter att Tullverket gör en miljökonsekvensanalys innan det slutliga beslutet tas. Frågan är om man kanske ska stämpla papper gemensamt för de hamnar som finns i Stockholmsområdet och inte gå via Arlanda, som nämns i utredningen.

Men, som sagt, Tullverkets ledning åker nu runt och för en dialog om utredningen med tullföreträdare runt om i landet. Vi får väl se var man hamnar.

Jag har själv rest runt i landet till olika strategiska tullplatser. Jag konstaterar att finansministerns svar den 11 mars egentligen är det strategiskt rätta och rimliga svaret. Tullen kommer att få nya resurser. Tullens ledning får därefter ta ställning till hur pengarna ska användas för att man på bästa sätt ska uppfylla de mål för verksamheten som sägs i regleringsbrevet. Det är en bra och rimlig inriktning utifrån det styrsätt som vi har i det här landet.

En kommentar till Otto von Arnolds syn på var tullverksamheten ska finnas ansvarsmässigt: Här finns ju olika läror. Ska den hamna under Justitiedepartementet eller under skattesidan? Jag tror att den utveckling som man ser i Estland och också i England, där tullens verksamhet slås samman med Skatteverket och den ekonomiska polisiära verksamheten, kanske är en än bättre väg att gå, eftersom man då har bättre möjligheter att komma åt de ekonomiska strömmar som de kriminella nätverken arbetar med. Kommer man åt dem, har man också kommit åt den kriminella verksamheten. Jag tror att det är bättre än att gå direkt via de polisiära åtgärderna.

Anf. 119 ANNICKA ENGBLOM (m):

Herr talman! Först vill jag tacka interpellanten Jan Emanuel Johansson för den betydligt trevligare och resonablare öppningen på debatten om Tullverkets interna utredning än den vi hade i debatten den 11 mars, där udden riktades åt helt fel håll. Här ifrågasätts själva innehållet i ut-

redningen, och det är precis den kritik som också jag delar i den här debatten.

I debatten den 11 mars, då, om jag inte minns fel, sex eller sju interpellationer behandlades i klump, meddelade finansministern att Tullverket kommer att få ramförstärkningar för att möta de olika utmaningar som det har i att lägga om sin organisation. Vi har att avvakta tullens utvärdering av detta ramtillskott, för det utredningsmaterial som Tullverket presenterade innehöll ju värstascenarier om tillskott inte skulle komma till. Rimligtvis borde väl ändå Tullverkets ledning göra en omvärdering av sina slutsatser. Men frågan kvarstår vad som händer om man väljer att inte göra det utan fortgår med sina förslag och drar ned både på den brottsbekämpande delen och på den fiskala delen. Något som ofta kommer bort i debatten men som är en oerhört viktig del, om inte annat för statsfinanserna, är den legala delen som det också dras ned oerhört mycket på, framför allt i områden där det är hög företagstätthet, exempelvis i sydöstra Sverige, Småland, Blekinge och Kalmar. Om tjänsterna för de åtta damer som jobbar i Karlshamn med utbildning och information raderas ut får det till följd att företagen i denna landsända, som är så företagstät, antingen får ta sig till Stockholm eller att Tullverket får ta sig ned till regionen för att hjälpa småföretagarna.

Den organisatoriska hemvisten har vi diskuterat lite grann här. Jag tror precis som Jörgen Johansson att det är bättre att den ligger kvar som den ligger. Att just kunna slå på den organiserade brottsligheten där det gör som mest ont, nämligen på ekonomin, är ett mycket effektivt vapen. Och, som Otto von Arnold är väl medveten om, blir det en så mycket mer omfattande verksamhet med tillstånd, åklagartillstånd och husrannsakan om man ska göra ingripanden som har med personer att göra än om man riktar sig mot gods och illegal handel. Av den anledningen är det många gånger en sammanvävning av de två verksamheterna som är det mest effektiva.

Den fråga som för mig hänger kvar i luften sedan debatten vi hade den 11 mars och som jag också vill rikta till finansministern är: Pondera – det är hypotetiskt – att finansministern skjuter till pengar, att tullen kvarhåller sina inriktningar och sina besparingar på den brottsbekämpande personalen, hur ämnar finansministern agera då? Det ligger ju också ett mistroendevotum från Tull-Kust gentemot Tullverkets ledning.

Anf. 120 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag tror att den förra interpellationsdebatten i det här ämnet varade i tre timmar, så rätt många aspekter har täckts och jag tänker inte reprisera dem. Men låt mig säga till Jan Emanuel Johansson att det naturligtvis är mycket klokskap i hans kunskaper. Det är ju inte så att all klokskap i den här riksdagen är samlad i Moderata samlingspartiet. Det ligger mycket i det som Jan Emanuel säger, och det ligger mycket i det som Kristdemokraterna och Centerpartiet framför här. Det är bra att vi har en sådan samtalston i Sverige att vi kan återspegla att vi ibland företräder olika principer och gör olika avvägningar men att det handlar om svåra frågor där det är bra att vi kan stöta och blöta frågeställningarna. Och det är naturligtvis självklart att riksdagsmän ska företräda de regioner som de kommer från. Jag skulle närmast säga att det är en de-

mokratisk skyldighet för en riksdagsman att göra sitt bästa på det området.

Jag har kört väg 77 många gånger fram- och baklänges såväl morgnar som nätter och dagar, och det är klart att det inte är en av de vägar i Sverige som är bäst lämpad för att transportera tungt gods. Det är alldeles uppenbart en illa eftersatt väg när det gäller underhållet.

När det sedan gäller de här svåra frågorna vill jag vara tydlig med att tullen har en central roll. Det tycker jag att vi från riksdagens och regeringens sida måste vara tydliga med, och det handlar om handeln. Det är klart att det är viktigt att vi har en effektiv handel. Det är också viktigt för att bekämpa den grova brottsligheten. Jag tycker att det är en självklarhet att vi ska understryka att det är viktigt i kampen mot narkotikabrott och smuggling av alkohol och tobak. Jag kan också understryka betydelsen i alkohol- och socialpolitiskt hänseende.

Ska vi i den svenska alkoholpolitiken upprätthålla en restriktiv syn på konsumtion av alkohol för att begränsa skadeverkningarna av alkohol och inte minst begränsa de svenska skatteintäkterna måste vi ha ett arbete från tullen, från Skatteverket och från polisen som återspeglar de målsättningar vi har för verksamheterna. Här finns det svåra överväganden. De förvaltningspolitiska utgångspunkterna är ju de som Mats Odell har lagt fast med sitt ansvar för förvaltningspolitiken. Naturligtvis är det i grunden en fråga för myndigheten hur den ska organisera sin verksamhet. Det vi diskuterar nu är inte myndighetens syn på hur den ska organisera sin verksamhet utan ett internt arbetsdokument inom myndigheten.

I den fortsatta prövningen av detta finns det många aspekter som ska lyftas fram. En är naturligtvis miljökonsekvensanalysen. Det är rimligt att kräva att myndigheten kan redovisa en miljökonsekvensanalys av de olika överväganden man gör i rapporten. Det gäller naturligtvis inte bara den här frågeställningen utan också de andra frågeställningarna. Under den närmaste tiden måste Tullverket återkomma med en miljökonsekvensanalys när man väl har landat i att man har en inriktning på verksamheten. Det som vi än så länge har är ett internt arbetsdokument som grund för diskussionen.

Naturligtvis är pengar viktiga för alla myndigheter. Det är därför rimligt att vi säger att det behöver skjutas till en del medel till Tullverket.

När det sedan gäller tullens hemvist är det naturligtvis så att om Jan Emanuel är orolig för att han möjligtvis företräder sin hemkommun finns det en risk att jag företräder mitt hemdepartement. Nästan så länge som departementet har funnits och i praktiskt taget alla departement har tullfrågorna varit nära förknippade med skattefrågor. Tull- och skattefrågor är ju centralt förknippade med varandra. Det handlar om var man har byggt upp kompetens och annat.

Sedan tror jag mycket på samverkan – samverkan med polis, samverkan med Skatteverket, samverkan med andra rättsvårdande myndigheter – för att se till att upprätthålla tullens viktiga roll både när det gäller handel och brottslighet och inte minst i socialpolitiska hänseenden.

Anf. 121 JAN EMANUEL JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag kan börja med att bekräfta en sak som ministern sade. Jag tror inte heller att all klokskap är samlad i Moderata samlingspartiet.

Ministern pratade om samverkan. Jag tror också på samverkan. Jag tror inte att en sådan här debatt blir varken särskilt snygg eller rolig och inte heller att man kommer fram till så mycket om man bara försöker kasta politiska pajer på varandra, utan att man ska kunna samarbeta över de politiska gränserna.

Man lyfter ofta fram att det är Tullverkets ansvar och att ministern inte ska gå in och reglera och bestämma och ministerstyra verksamheten. Men jag tror att ministern är långt ifrån handlingsförlamad. Jag tror att du kan göra en hel del om du är övertygad. Det är det jag är inne på, att försöka få med dig i tänket. Jag tror att du kan påverka en hel del.

Jag skulle vilja bjuda in ministern till Norrtälje och till tullen i Kapellskär. Det är inte för att du ska få konfronteras med människor som ska berätta hur jobbigt det blir att bli arbetslösa, utan det är mest för att du ska kunna objektivt se och tänka om det är klokt eller dåligt och vad vi har att förlora och vinna på att ha tullen kvar där. Det skulle bli ett resonering på plats, om det finns möjlighet.

Jag har fem hyfsat konkreta frågor. Kan finansministern i runda slängar säga ungefär hur mycket pengar tullen kan tänkas få? Tullverket har begärt 50 miljoner i tilläggsbudgeten i sitt eget budgetäskande.

Du sade att det var helt okej att kämpa för sin hemkommun, så då fortsätter jag med det. Finns det något positivt från finansministern som jag kan ta med mig hem? Finns det något ljus?

Vad ska vi göra med narkotikahundarna om tullen i Kapellskär läggs ned?

Väg 77 har du både backat och kört framåt på. Nej, kanske inte backat, det är trafikfarligt. Vad kan vi göra tillsammans för att det inte ska bli mer utsläpp och fler olyckor längs denna väg?

Hur kan vi undvika konsekvenserna som blir för Arlanda, alltså att utsläppen kommer in under deras utsläppstak, vilket i förlängningen kan drabba våra långsiktiga miljömål och resultera i färre avgångar?

Anf. 122 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Det är intressant att vi börjar se lite utkristallisering i dels den grova organiserade brottslighetens bekämpande, dels i att finansministern vill behålla sina pengar. Det kan jag ha full förståelse för.

Det är självklart att tullen när det gäller handeln behöver vara effektiv, rationell och bra. Därför finns det all anledning att den biten ligger kvar inom Finansdepartementet.

Man kan diskutera och komma överens om att det ska ligga i det ena eller andra departementet, men det är kanske inte den viktigaste frågan. Den viktigaste frågan är, precis som både Annicka Engblom och Jörgen Johansson sade, att vi måste hitta en samverkansform mellan de olika myndigheterna, mellan EBM, länskriminal, skattemyndighet och de sociala myndigheterna, för att just bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Det är samverkansformen som är det viktiga i sammanhanget.

Kan vi få Tullverket att inse sin fadäs, om man kan säga så, och se till de överordnade syftena, dels den finansiella aspekten, dels bekämpandet av den grova organiserade brottslighetens, så tror jag att vi är på rätt väg och kan lösa detta.

Anf. 123 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag delar finansministerns syn att vi givetvis ska företräda och värna våra områden där vi är valda. Annars har vi knappast en framtid i denna sal. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att vi har ett ansvar för att den statliga verksamhet som bedrivs också bedrivs på ett effektivt och bra sätt. Dessa två grupperingar kan ibland hamna i konflikt, och då gäller det att ha politisk fingerfärdighet.

Jag förmodar att det är det som regeringen har haft när de i sin vishet har tillsatt de råd som finns i exempelvis Tullverket. Där finns bland annat företrädare för näringen där transportföretag som klarerar mest i landet finns så att man har kontaktnätet direkt ut till den verksamheten. Vice rikspolischefen finns i rådet, och så vidare, för att få den direkta kontakten på ett informellt och bra sätt. Det lägger grunden till att man får i gång den dialog som tveklöst behövs för att bedriva en bra verksamhet.

Förändringar river upp känslor. Förändringsarbete är ofta en process. Där kommer det fram misstroende och behovet av dialog. Folk börjar prata med varandra. De blir mer eller mindre tvingade att prata med varandra. Jag upplever att det är det som sker nu när Tullverkets ledning åker runt i landet och för diskussioner. En konsekvens är bland annat miljökonsekvensanalysen vad gäller Norrtälje och Kapellskär som tveklöst kommer att genomföras.

Detta mynnar ofta ut i ett samförstånd. I den skrivelse som Tull-Kust har skickat till finansministern säger man att Tull-Kust arbetar för att bibehålla och vidareutveckla tullverksamhet av hög kvalitet i hela landet. När jag pratar med Tullverkets generaldirektör känner jag stor tillförsikt att det trots allt blir ett bra resultat i slutänden. Men, finansministern, nyckeln till detta heter resurser.

Anf. 124 ANNICKA ENGBLOM (m):

Fru talman! Som det utkristalliserats här är vi nog i grunden överens om problematiken. Vi har olika grader av kritik, och enligt mitt förmenande har Jörgen Johansson varit för snäll i denna debatt. De förändringar som föreslås är inte alls så snälla och genomlysta i sin nuvarande form. Min förhoppning står till kompletteringar vad gäller ramtillskott, alltså ytterligare resurser som finansministern har flaggat för, de omprioriteringar som därav, enligt mitt förmenande, naturligen ska följa och de konsekvensanalyser som vi kan ställa både verksamhets- och inte minst miljömässigt.

Jan Emanuel har lyft fram en mycket betydande problematik. En annan problematik i mitt hemlän Blekinge är att en betydande neddragning av resurser innebär att man får förstärka från Malmö. Ser man ett fartyg komma in i Karlshamns hamn får man förstärka från Malmö. Av det åttatimmarspasset tillbringas sex sju timmar på väg. Det är inte särskilt miljövänligt. Sådana saker måste kompletteras.

Från skatteutskottets sida står det klart uttalat i den text som vi hade i betänkandet till budgetpropositionen att tullens verksamhet är prioriterad. Med tanke på de skatteförändringar som gjordes vad gällde öl- och vinskatter lyfte vi fram att skulle de föranleda att tullen behövde utöka sin verksamhet skulle detta beaktas i budgetarbetet, vilket finansministern också har gjort.

Trots allt föreligger det, enligt mitt förmenande, stor kritik mot att Tullverkets ledning åker runt och finner samförstånd – men i fel ände. Det skulle man ha gjort från början.

Anf. 125 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Anders Borg har fått många råd under denna debatt. Den är viktig eftersom Anders Borg representerar regeringen och de borgerliga partier som gick till val på att man skulle skaffa fler arbetstillfällen i Sverige. Nu debatterar vi snarast hur det ska bli färre arbetstillfällen och i vilken takt dessa arbetstillfällen ska försvinna dessutom. Det är klart att det här finns en motsägelse som det verkligen finns skäl att fundera på.

Jag fäste mig särskilt vid det första inlägg som Otto von Arnold gjorde, där han hyllade Anders Borg för att han inte tänkte detaljstyra Tullverket. Jag antar att finansministern sög i sig hyllningsbetraktelsen från Otto von Arnold. Men en stund senare övergick Otto von Arnold till att hytta med fingret och säga att nu får allt finansministern – och inte bara finansministern utan alla de borgerliga partierna – se till att ta itu med Tullverket, för så här kan man inte fortsätta längre. Att det ena inte går ihop med det andra i Otto von Arnolds betraktelse må väl vara hänt. Han kanske inte är den ende som haft svårt att få det att gå ihop. Men min fråga är egentligen principiell. Tycker finansministern att regeringen ska visa en tydlig politisk viljeyttring när det gäller Tullverket och Tullverkets ambition och uppgifter? Finansministern har hela tiden sagt att han delar många av kritikernas synpunkter i fråga om behovet av att vi har en effektiv tullorganisation. Det är inte bara för näringslivets skull utan också för att bekämpa den grova brottsligheten och för en rad andra viktiga uppgifter.

Det är bra att finansministern delar den uppfattningen, men det är klart att det i sista hand handlar om hur mycket resurser som tillförs verksamheten så att debatten inte kommer att handla om hur många färre tullare, hur många färre anställda, vi ska ha i vår tullverksamhet och hur mycket mindre sysselsättning och mer arbetslöshet regeringen ska bidra till på det här området.

Därför är jag intresserad av att höra om detta. Otto von Arnold bjöd oss på en fantastisk resa där han säger att det är bra att vi inte detaljstyr Tullverket men slutar med att säga att nu får ni ta itu med Tullverket. Vilken av dessa två uppfattningar tycker finansministern ligger närmast hans egen uppfattning och vad kommer det i så fall att resultera i? Ett tilläggsanslag för innevarande år är väl en liten hjälp, och kanske en indikation av något slag, men det här handlar ju lite grann om en horisont vid 2009, 2010 och också framöver och vilken resursnivå som tullverksamheten ska ha i fortsättningen. För nog kan vi väl ändå se, både när det gäller näringslivets behov av effektiv tullverksamhet och, framför allt, när det gäller brottsligheten, att det finns uppgifter nog på området som kan motivera en reell prioritering. Därför vill jag fortfarande ställa frågan: Vilken av de två handlingslinjer som Otto von Arnold rekommenderar finansministern ligger det närmast till hands för finansministern att sympatisera med?

Anf. 126 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag tror att det finns en poäng i att vi i den här diskussionen och i andra sammanhang markerar en stark uppbackning av tullens viktiga arbete. Det handlar naturligtvis om brottsligheten. Det handlar naturligtvis om skatteintäkterna. Det är viktigt i fråga om alkohol, cigaretter och annat där vi har skatter som är viktiga för vår socialpolitik att vi har en tullverksamhet och en polisverksamhet som bidrar till att dessa skatter betalas. Det är viktigt för handeln att vi har en effektiv tull. Allt det här är viktigt. Det är enkelt att understryka, och det är bra att vi har en bred samsyn från flera olika partier i Sveriges riksdag på den punkten. Därför välkomnar jag att Jan Emanuel Johansson och Otto von Arnold har bidragit till att vi får den här diskussionen.

Sedan ligger det naturligtvis mycket i det som Otto von Arnold tar upp kring samarbete och samverkan. Det är givetvis genom att vi utnyttjar de resurser som vi har i det samlade rättsväsendet, från skatteverk, polisväsen och andra delar, på ett effektivt sätt som det kan fungera väl.

Sedan tycker jag inte heller att man ska glömma bort den klokskap som ligger i Jörgen Johanssons synpunkt. Förändringsprocesser är komplicerade. Så är det. Det är väldigt sällsynt att man genomför förändringar av myndigheter, företag, kommuner eller landsting där inte detta medför oro, kostnader eller bekymmer för enskilda. Det är därför vi har en arbetsmarknad som präglas av att vi låter parterna diskutera och fundera kring de här frågorna under ordnade och välstrukturerade former. Det är naturligtvis viktigt att Tullverket, precis som andra organisationer, beaktar hur förändringsprocesser genomförs på ett bra sätt och tar till sig synpunkter, lyssnar av och har en dialog med olika berörda i de här frågorna. Jag förutsätter att också Tullverket har väldigt höga ambitioner i det arbetet.

När det gäller förvaltningspolitiken är det komplicerat att svara på alla de frågor som har rests i den här diskussionen, men det är naturligtvis vår principiella hållning att det inte är regeringens, och inte heller riksdagens, uppgift att detaljreglera var tullare är verksamma, i vilka delar av landet, och på vilka delar av tullens område man ska ha si eller så många anställda. Däremot kan man naturligtvis, som Bosse Ringholm påpekade, dra en rätt rak linje mellan vilka resurser man har och vilka möjligheter man har att fullgöra sina uppgifter. Problemet därvidlag är ju att detta är sant för praktiskt taget hela den svenska statsförvaltningen. Det är sant för Skatteverket. Det är sant för hela rättsväsendet. Det är sant för hela polisen att det finns olika delar som har eftersatta behov. Vi ska naturligtvis noggrant pröva detta, och jag har också redan i en tidigare debatt indikerat att vi har för avsikt att tillföra ytterligare medel till tullen, för det är prioriterat att det kommer ytterligare resurser till denna viktiga verksamhet. Men slutgiltigt måste det göras en avvägning i budgetprocessen där olika myndigheters önskemål ställs mot varandra. Därutöver måste det vara myndighetens egen uppgift att de medel, de resurser som finns tillförda, de mål vi har slagit fast och de lagliga verktyg som finns reglerade i olika förordningar används på ett så effektivt sätt som möjligt. Det är min trygga förvisning att Tullverket är väl medvetet om det.

Prot. 2007/08:82

25 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 127 JAN EMANUEL JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag började med ett citat från *Bröderna Lejonhjärta*, där Jonatan sade till Skorpan att när man vet vad som är fel och inte gör något åt det är man en liten lort, och i det här fallet är det ganska lätt att se vad som är fel och vad som inte är fel. Det finns tre viktiga delar när vi pratar om tullen. Vi har pratat om miljön. Jag tycker att det är ganska uppenbart att om man åker med 10 000, kanske 20 000, lastbilar på den här vägen kommer man att släppa ut mer avgaser än om man inte gör det. Ser man på det ur brottsbekämpningsperspektiv är det klart att ja, tar man bort tullarna är det kanske större risk att busarna tar med sig knark in i landet, och det vill vi inte. Det är bra att ha tullen kvar.

Sedan lade jag också ned lite tid på att ställa frågor, utifrån mitt ganska snäva kommunala perspektiv, om hur vi ska kunna få finansministern att komma och titta på det här lite närmare. Jag tror på det här med samverkan, att samarbeta över partigränserna, att man vill åt samma håll. Vi pratar ju om samverkan. Vi pratar om att många människor har gjort kommentarer kring tullen och att det är viktigt att tullen fortsatt får kämpa på och stoppa kriminalitet och liknande.

Mina frågor är först och främst inbjudan: Finansministern, jättekul om du hade lust att komma till Norrtälje och titta och ta del av hur det ser ut där. En annan fråga är hur det blir med pengarna. Tullverket har begärt 50 miljoner kronor i tilläggsbudgeten i sitt budgetäskande. Hur ser det ut där? Vad händer med narkotikahundarna? Hur ska vi göra med väg 77 och väg 273 så att det inte ska bli fler olyckor och så att det ska bli mindre utsläpp?

Anf. 128 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Bosse Ringholm talade om att jag hade motstridiga idéer kring det här. Bosse Ringholm uppfattade inte att det var konsistent i det jag sade. Jag prisade finansministern för hans konsekventa och principiella styrning av de statliga verken, och att det inte går ihop med att regeringen plötsligt går in och säger ifrån och har synpunkter. Tvärtom är det väl så att det är väldigt viktigt att man har ramar och rambeslut. De kanske måste korrigeras någon gång under resans gång. Det betyder inte att man ska ändra i detalj utan snarare att man går in och påminner verken om vad de har för uppgifter. Kanske behöver man komplettera dessa. Jag tror att det är viktigt att de här två principerna mycket väl kan samexistera.

Jag tror också att det här är en viktig debatt, att vi ser vad det är för möjligheter som Tullverket nu har kommit fram till och vilket damm den interna utredningen har rört upp, att vi verkligen ser till att det tilldelas medel, kanske också lite nya ramar när det gäller hur tullen ska agera och samagera med övriga myndigheter. Det är ju ett arbete som pågår inom Justitiedepartementet och som kommer att komma fram.

Jag hoppas att det kommer att leda fram till en effektiv tull, en effektiv handel och en bra brottsbekämpning.

Anf. 129 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är naturligtvis alldeles rätt att det är resursnivån som i sista hand avgör hur regeringen och staten och riksdagen hanterar tul-

len, vilken resursnivå det handlar om. Det var därför som jag förde in frågan om sysselsättningen.

Det är klart att om man minskar antalet anställda i tullen, i strid mot regeringens ambition att man ska öka sysselsättningen i största allmänhet, minskar också möjligheten för tullen att vara brottsbekämpande, att vara effektiv i förhållande till näringslivet, att driva in de skatter som behövs och att göra de andra uppgifter som tullen har. Därför är det viktigt – jag kan dela Anders Borgs uppfattning på den punkten – att det är den totala resursnivån som avgör det hela.

Det är klart att det är motstridigt om man säger som Otto von Arnold gör. Å ena sidan säger han att det inte ska vara någon detaljstyrning – han hyllar Anders Borg för att det inte sker någon detaljstyrning. Å andra sidan säger han i stort sett att Anders Borg och alla borgerliga partier måste stoppa Tullverket. Man får inte hålla på på det här viset.

Men den motstridigheten får väl stå för Otto von Arnold. Det avgörande är naturligtvis vilket besked vi kommer att få av regeringen när det gäller den totala nivån, för om resan fortsätter med att avlöva resurserna för Tullverket och den ena stationen efter den andra stängs kan vi rimligen inte säga att vi har samma ambitionsnivå längre när det gäller att mota brottsligheten, driva in skatteintäkter eller vara effektiva gentemot näringslivet.

Jag tycker att den upprördhet som vi har hört från landets kommunalpolitiker, från alla politiska färger, både från opposition och från borgerlighet, är ganska rimlig därför att de har sina lokala motiv. Men de lokala motiven sammanfaller faktiskt med de statliga motiven, vilket är intressant i det här sammanhanget.

Därför är det upp till bevis. Finansministern kan väldigt hålla med om alla våra motiv, men det är först när vi ser vad det är för belopp som regeringen är beredd att satsa på området som vi vet om orden är värda någonting.

Anf. 130 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är naturligtvis bra att vi får den här diskussionen utifrån Jan Emanuel Johanssons och Otto von Arnolds interpellationer. Det är viktigt att vi får en diskussion om en viktig myndighet som är stadd i en påtaglig förändring.

Tullens organisation diskuteras nu. Den kan naturligtvis inte primärt diskuteras utifrån ett internt arbetsdokument, utan vi måste diskutera vad vi vill ha för mål för tullens verksamhet, hur vi ser på brottsbekämpningen, hur vi ser på handel, hur vi ser på de andra målen.

Vi måste diskutera vilka befogenheter tullarna ska ha när de utför sitt arbete, och vi måste diskutera de ekonomiska ramarna. Det måste naturligtvis göras utifrån att vi utvärderar de mål, ramar och befogenheter man har i dag. Det kommer vi naturligtvis på sedvanligt sätt att göra i vårpropositionen, men kanske allra tydligast i budgetpropositionen, eftersom vårpropositionen, enligt den nya ordningen, enbart kommer att innehålla ett ekonomiskt dokument med budgetkonsekvenser vad gäller tilläggsbudgeten.

Jag har inte möjlighet att svara på alla de frågor och synpunkter som riktas här, men en sak som jag tycker att vi kan vara tydliga med är att vi avser att återkomma i tilläggsbudgeten om ökade resurser för tullen.

Exakt vad vi ska landa på för belopp vill jag återkomma till i samband med att vi har läst tabellverk och lämnat över propositionen till riksdagen.

Sedan tycker jag att det är viktigt att vi har respekt för att organisationsförändringar från både myndighetsledningens och de anställdas synpunkt är komplicerade. Och vi måste ha höga krav på att Tullverket, Skatteverket, polisen, försvaret och andra statliga och kommunala myndigheter föregår med gott exempel i detta avseende och ser till att man sköter organisationsförändringar på ett sätt där man beaktar organisationens mål och inriktning men också tar hänsyn till de anställdas intressen.

Det behövs också ett fördjupat underlag när det gäller miljökonsekvenserna av detta. Det är jag övertygad om.

Sedan är det naturligtvis så, som Bosse Ringholm påpekar, att det här ytterst är en fråga om vilka resurser som kan tillföras. Det är en fråga som vi ska återkomma till, men därvidlag måste tullens viktiga intressen ställas mot andra viktiga intressen, och det är naturligtvis det som den statliga budgetprocessen slutgiltigt ska sluta i.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellationerna 2007/08:435 och 446 om strategi för att få stora internationella idrottsevenemang till Sverige

Anf. 131 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig om jag tänker redovisa något förslag till riksdagen med anledning av betänkandet *Tillväxt genom turistnäringen* (SOU 2007:32) som föreslår statligt stöd till stora internationella idrottsevenemang i Sverige. Hans Backman har frågat mig vad jag tänker göra för att ta fram den utlovade strategin för hur vi får hit de stora internationella idrottsevenemangen. Jag besvarar båda interpellationerna samlat.

Näringsministern har i februari i år besvarat en skriftlig fråga om hanteringen av betänkandet. Hon svarade att Näringsdepartementet ansvarar för det gemensamma arbetet inom Regeringskansliet för att öka möjligheterna att få fler evenemang till Sverige.

Redan i regeringsförklaringen 2006 angav regeringen att Sverige aktivt skulle verka för att få fler stora internationella idrottsevenemang till vårt land. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete som syftar till att redovisa förslag till hur Sverige bilden kan stärkas, hur turistnäringen kan främjas samt hur staten kan medverka till att stora internationella evenemang inom kultur och idrott arrangeras i vårt land. Det är ett arbete som involverar flera departement.

Jag har därutöver nyligen samtalat med företrädare för idrottsrörelsen kring idrottsrörelsens arbete med att få fler internationella idrottsevenemang till Sverige. Vid mötet diskuterades de behov som olika specialidrottsförbund har i samband med att de önskar arrangera internationella evenemang. Vidare diskuterade vi hur idrottsrörelsens olika delar kan samverka i detta arbete och hur staten och övriga aktörer därutöver kan hjälpa till. De synpunkter som redovisades vid mötet är viktiga för det

Anf. 132 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret, som innebär att i princip ingenting har hänt under ett års tid. Det tycker jag är beklagligt.

Det var den tidigare socialdemokratiska regeringen som tog initiativ till den utredning som presenterades för ungefär ett år sedan. Det har från många håll – det gäller inte minst idrottsrörelsen, många berörda kommuner och andra – närts stora förhoppningar om att det skulle hända någonting relativt snabbt. Det är många arrangörer som har sökt regeringens stöd och fått nej, oftast bara några få dagar före arrangemangens tillblivelse eller start. Det har gällt Göteborg. Det har exempelvis gällt Östersund. De har fått väldigt sena besked.

Uppenbarligen har det under ett års tid inte hänt någonting när det gäller beredningen av det här betänkandet.

Bakgrunden är den att när vi hade friidrotts-VM i Sverige 1995 beslutade Sveriges riksdag, på den socialdemokratiska regeringens förslag, att ge Göteborgs kommun ett anslag på 15 miljoner kronor. Det följdes sedan av ytterligare stöd i samband med avrundningen av hela evenemanget. För två år sedan, när Göteborg på nytt hade ett stort evenemang, friidrotts-EM, fick Göteborgs kommun av den socialdemokratiska regeringen 10 miljoner kronor. I ungefär samma veva togs ett beslut i regeringen om att tillsätta den utredning som presenterade sitt betänkande förra våren.

Detta arv som den borgerliga regeringen nu har att förvalta har hittills inte resulterat i någonting. Jag förstår den irritation och förtrytelse som finns i idrottsrörelsen över att man ständigt ska behöva argumentera och berätta varför man tycker att staten borde gå in och utföra ett mer aktivt arbete för att finna en strategi för att ta hem internationella evenemang till Sverige.

Nu meddelar statsrådet att det pågår ett beredningsarbete. Ja, under ett års tid har det uppenbarligen pågått ett beredningsarbete.

Ingen har sett något resultat av det ännu.

Vi har från socialdemokratiskt håll tyckt, även om vi är i opposition, att det finns skäl för oss att markera tydligt att det inte bara handlar om att hitta en strategi. Det handlar naturligtvis också om att hitta pengar och resurser för de insatser som ska göras i fortsättningen.

Det här är en fråga som inte ligger under Adelson Liljeroths departement. Det ligger under Näringsdepartementet. Möjligen kunde man då tycka att näringsministern skulle stå till svars för det här. Hon har inte visat något som helst intresse, vad jag ser, i den allmänna debatten för det här området över huvud taget. Då får det väl vara som det var då, att det är Adelson Liljeroth som får ta diskussionen kring det just nu. Det är väl en kamp mellan de olika departementen i det här sammanhanget.

Men det är alldeles uppenbart att det berör hela vårt samhälle, eftersom det handlar om näringspolitik, om turismpolitik, om våra internationella relationer och inte minst om stödet till idrotten och kulturen på olika områden. Idrotten förklarar sig beredd att själv medverka till att ta fram denna strategi och inte bara behöva argumentera gång efter annan för varför det är viktigt med den här typen av insatser. Det som är styrkan

*Svar på
interpellationer*

med samhällets relation till idrotten är att man har överlåtit från samhället sedan mycket lång tid tillbaka en stor del av ansvaret till idrottsrörelsen att själv utforma sin verksamhet.

Jag tror att det är väldigt viktigt att idrottsrörelsen får ett ord med i laget när det gäller hur strategin ska se ut så att den inte bara landar uppifrån i idrottsrörelsens knä. Idrottsrörelsen, kommunerna, som i allra högsta grad är berörda, och olika arrangörer måste få vara med och ge en utformning av strategin.

Vi har väntat ett helt år. Vi får väl vänta några månader till. Men hittills har det inte blivit någonting av utfästelsen i regeringsdeklarationen.

Anf. 133 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Jag tackar idrottsministern för svaret. Stora internationella evenemang inom idrotten har en potential att inbringa stora intäkter åt samhället. Vissa intäkter kan mätas i skattekonor. Andra intäkter är mer svårämbara storheter som ett ökat intresse för idrottande i en tid då problem med stillasittande diskuteras snart sagt varje dag. Under de tolv år som Socialdemokraterna satt vid makten efterlyste idrottsrörelsen och även vi i Folkpartiet liberalerna tydliga strategier för hur Sverige skulle gå till väga för att locka hit stora idrottsevenemang. Tyvärr hände ingenting.

Internationella idrottsevenemang handlar om idrott, tillväxt, växande turism och fler arbetstillfällen och ska därmed ses både som idrottspolitik och näringspolitik. Men trots den samhällsnytta de stora evenemangen har på olika plan är det oftast arrangerande idrottsorganisationer tillsammans med berörd kommun som får stå för riskerna. Ett exempel på det är friidrotts-VM i Göteborg 1995 som enligt den gjorda utvärderingen gav stora samhällsintäkter men ändå medförde ett stort ekonomiskt avbräck för Friidrottsförbundet. Den situationen har lett till att många idrottsförbund i dag säger sig vara tveksamma till att söka arrangörskap för stora internationella mästerskap.

Med tanke på evenemangens samhällsbetydelse är det viktigt att slå fast att det inte enbart ska betraktas som en fråga för idrotten och idrottspolitiken utan lika mycket som en näringspolitisk fråga. Det innebär att alla berörda parter, idrottens organisationer, besöksnäringen, kommunerna och staten bör involveras i diskussionen och ta sin del av de ekonomiska riskerna och möjligheterna.

En strategi för att locka internationella evenemang måste förstås också innehålla mer än reglerna för hur utfästelser om eventuella statliga garantier ska gå till. En strategi är en färdplan som beskriver hur vi ska samlas som nation för att kunna hävda oss i den internationella konkurrensen för att få möjligheter att få dessa evenemang till oss.

Den internationella konkurrensen om arrangörskap för stora idrottsevenemang och andra evenemang har också hårdnat. I många länder har särskilda organisationer med deltagande från olika berörda parter skapats för att stötta ansökningar och genomförande av evenemang.

Som idrottsministern säger i sitt svar meddelade statsministern redan i regeringsförklaringen 2006 att regeringen har som mål att Sverige aktivt ska verka för att få fler stora evenemang till vårt land, stora internationella idrottsevenemang. Det arbetet tycker jag har gått väl långsamt. Vi borde snabbt kunna samla oss i en gemensam ansträngning för att få hit

fler evenemang. Ett exempel på ett sådant evenemang skulle kunna vara EM i fotboll 2016 tillsammans med Norge.

Men det gläder mig i alla fall att idrottsministern har inlett samtal med idrottsrörelsen i denna fråga och att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet som syftar till att få fram riktlinjer för hur staten kan medverka till att stora evenemang inom kultur och idrott kan arrangeras i vårt land. Det är också bra att regeringen betraktar detta som en fråga som kräver kompetens och inblandning från flera departement.

Jag skulle vilja be statsrådet utveckla vad statsrådet menar med att frågan bereds inom Regeringskansliet. Så jag har följande frågor:

Kan statsrådet bekräfta att målsättningen är att ta fram en strategi för internationella evenemang? Vilka departement är inblandade i arbetet? På vilken nivå förs diskussionerna? Och vilken roll har idrottsrörelsen? Kanske viktigast: Hur ser tidsplanen ut?

Jag förstår om idrottsministern inte kan ge riksdagen ett datum för när ministern avser att presentera en färdig strategi. Jag skulle dock uppskatta om idrottsministern kunde redogöra för de ungefärliga tidsramarna för när detta arbete förväntas vara färdigt.

Anf. 134 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Det är inte svårt att hitta fördelar med att stora internationella idrottsevenemang äger rum i Sverige. Det innebär att många människor kommer tillresande från utlandet. De får intryck och inspireras att komma tillbaka och se mera av vårt vackra land. Tv-sändningar runt om i världen bevakar arrangemangen, och Sverige får ovärderlig PR.

Hotellövernattningar och restaurangbesök ger inkomster. Barn och ungdomar i vårt land får se idrott på nära håll. De får kanske lust att prova på. Alltså är det här även fördelaktigt ur ett folkhälsoperspektiv. Arrangemangen ger många arbetstillfällen när de ska förberedas och också när de ska äga rum. Därför kan man säga att internationella stora idrottsevenemang i vårt land är den bästa marknadsföring vi kan få.

I tidigare debatter i detta ärende, i motionsskrivande, skriftliga frågor och interpellationer i riksdagen har det för det mesta handlat om OS till Östersund. Jag stöder naturligtvis tanken på ett vinter-OS i Östersund. Jag skulle ändå vilja vidga vyerna lite genom att tala om OS i Öresund år 2024, för det finns ingenting som hindrar att Sverige verkar för både vinter-OS och sommar-OS.

Vad talar då för OS i Öresund? Vi har ett bra boende, både i Sverige och i Danmark. Vi har goda kommunikationer, många stora sportarenor och naturligtvis ett stort publikunderlag på nära håll i Skåne, Danmark och Tyskland. Jag vet att Danmark bedriver ett aktivt arbete för att få OS just till Öresund. De jobbar mycket för detta, och de vill ha Sverige med på arenan.

Vad är det då som talar emot? Enligt regelverket kan inte två länder arrangera tillsammans. Men det är gott om tid att ändra på reglerna inför 2024.

Jag har ställt frågan tidigare till kulturministern och undrar igen om inte en hel del ändå talar för att tanken på att Sverige skulle kunna vara med och arrangera ett sommar-OS i Öresund kunde vara värd att spinna vidare på.

Anf. 135 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Jag tänkte inleda med att läsa ur en ledarartikel av Karin Mattsson i tidskriften Svensk Idrott. Karin Mattsson, ordförande i Riksidrottsförbundet säger så här om skidskytte-VM i Östersund och regeringens arbete med att hjälpa idrotten att få internationella evenemang till Sverige:

Det är imponerande hur en satsande region, stad och idrott tillsammans kan åstadkomma en sådan fest för hela Sverige. Skidskytteförbundet hade i sin satsning hoppats på support från staten, inte minst efter att statsminister Fredrik Reinfeldt lovat satsningar på fler idrottsevenemang i regeringsförklaringen i oktober förra året.

Men ingenting har hänt sedan statsministerns löfte. Regeringen har oerhört svårt att gå från ord till handling när det gäller att få fler internationella evenemang till Sverige. Strategin uteblir trots att svensk idrott genom Riksidrottsförbundet under flera år tryckt på i frågan, påtalat behovet och erbjudit hjälp.

Det var Karin Mattssons ord. Jag vill rätta henne i det att det inte var i regeringsförklaringen förra året utan år 2006, precis som idrottsministern skrivit i sitt svar på interpellationen, som statsministern talade sig varm för internationella idrottsevenemang.

Karin Mattsson fortsätter: I över ett år har utredningen nu legat på regeringens bord och inget konkret har hänt. Riksidrottsförbundet fick en inbjudan av idrottsministern att tillsammans med Sveriges olympiska kommitté diskutera evenemangsfrågan. Vi har framfört våra åsikter under flera år. Det här är inte den handlingskraft svensk idrott förväntar sig. Det är för dåligt.

Mina frågor till idrottsministern blir med anledning av detta: Varför drar regeringen denna fråga i långbänk? Hur kan idrottsministern komma på tanken att sända ut ett pressmeddelande om att man har för avsikt att träffa företrädare för svensk idrott? Är den mediala uppmärksamheten viktigare än ett bra samtalsklimat med landets största folkrörelse? Eller handlar det bara om dåliga rådgivare som tror att denna typ av utspel visar på handlingskraft när det i verkligheten retar svensk idrottsrörelse till vansinne?

Anf. 136 ANDERS ÅKESSON (c):

Fru talman! Till ministern vill jag säga: Tack för ett bra svar på ett par väldigt viktiga interpellationer i en fråga som engagerar inte bara i riksdagen utan också ute i samhället på ett sätt som har belysts väl av tidigare talare.

Jag skulle därför bara vilja passa på att få ett par tre vinklar till utvecklade i det svar som ministern har gett. Det vore bra om ministern lite grann utvecklade det samtal som fördes med företrädare för idrottsrörelsen helt nyligen. Vad ledde det till och vilka förväntningar har man ställt mot varandra? Det bygger givetvis på ett samarbete mellan civilsamhället och staten, berörda regioner och städer. Vad händer närmast? Och utifrån Hans Backmans fråga: Hur ser tidtabellen ut på ett ungefär?

Sedan svaret skrevs har ju detta möte hållits, och det är klart att vi är väldigt nyfikna på den fortsatta processen.

Fru talman! Det är inte första och sannolikt heller inte sista gången som frågan om landets förberedelser och förmåga att attrahera stora in-

ternationella idrottsevenemang diskuteras i den här kammaren. Jag skulle därför vilja passa på tillfället att fråga ministern hur förberedelserna såg ut på området när ministern tog över departementet för drygt ett och ett halvt år sedan. Det låter möjligen som om det var ett alldeles fantastiskt väldukat bord, men jag tycker ändå att det vore bra att få reda på hur statens engagemang var förberett för större internationella evenemang när ministern tog över ansvaret för frågan på Kulturdepartementet för ett och ett halvt år sedan.

Anf. 137 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Tack för svaret och tack för interpellationen och möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna även om timmen är sen.

Jag har också läst den där ledaren ur Svensk Idrott som Lars Wegendal läste högt ur, och jag noterar att han valde sina citat. Kritiken är ju i hög grad också riktad mot den tidigare regeringen. Karin Mattsson underströk där, liksom hon ofta gör, att de har varit på tårna i många år men fått dåligt gehör både från den tidigare regeringen och från den här regeringen. Det är alltså viktigt att komma ihåg att kritiken minsann riktas åt båda hållen.

Men det är glädjande att vi nu är allt fler som tycker att frågorna om betydelsen av ett svenskt värdskap för stora internationella idrottsevenemang som tas upp i de här interpellationerna är viktiga och blir allt viktigare. Jag har själv haft frågorna uppe i diskussioner både med Lena Adelsohn Liljeroth och statsminister Reinfeldt i denna kammare i vinter, och jag tycker att det är särskilt glädjande att Bosse Ringholm nu vill vara med och lyfta upp betydelsen av stora internationella evenemang. Vore man elak skulle man kunna säga: Sent ska syndaren vakna! Men det är väl trevligare att i stället välkomna åter en förlorad son, som enligt Lukas 15:11 gick vilse men nu kommer tillbaka och vill göra bot och bättring!

Det var ju, fru talman, den dåvarande idrottsministern Bosse Ringholm som den 27 juni 2005 strax innan den preliminära ansökan om att få arrangera vinter-OS 2014 skulle lämnas in till Internationella olympiska kommittén sänkte planerna på att SOK och Östersund-Åre skulle få ansöka om att få stå värd för vinterspelen 2014. Så är historieskrivningen.

Trots ett omfattande, flerårigt förberedelsearbete och enhälliga uttalanden för idén om en svensk OS-ansökan från såväl Riksidrottsförbundet som Sveriges olympiska kommittés årsmöten stoppades planerna vid det mötet med Bosse Ringholm. Regeringen sade nej till att ge de nödvändiga ekonomiska garantierna med hänvisning till att de samhällsekonomiska förutsättningarna skulle vara alltför osäkra.

Sedan dess har arrangörerna av alpina VM i Åre och nu senast skidskytte-VM i Östersund visat att man klarar ekonomin för mycket stora evenemang på ett väldigt bra sätt. Förlustgarantier är inte heller vad idrotten begär, vilket Riksidrottsförbundets ordförande Karin Mattsson tydligt har sagt. Vad man däremot förväntar sig är ett partnerskap som ska vara professionellt och snabbfotat för evenemang som är till nytta och glädje för hela samhället.

Jag och Centerpartiet har i flera omgångar motionerat i de här frågorna. Vi har goda förhoppningar om att den här regeringen nu ska han-

tera detta betydligt skickligare än den tidigare s-regeringen. Det är glädjande att den arbetsgrupp som nu håller på att komma i gång i Regeringskansliet har ambitionen att jobba i högt tempo och vara klar redan till sommaren och att också statsrådet har haft en första sittning med företrädare för idrottsrörelsen som utföll väl, om man läser rapporterna.

Nu finns förutsättningar för att det äntligen kan hända något positivt i dessa frågor, för visst är det lite pinsamt, Bosse Ringholm och Lena Adelsohn Liljeroth, att länder som Kazakstan, Georgien, Sydkorea och Bulgarien kan mobilisera och ge statliga garantier inför en OS-ansökan, medan Sverige hittills har fegat ur när det har kommit till kritan.

Nu har vi konkreta bevis för att stora evenemang är positiva för regionerna och också för samhället i stort. Det vore ju hemskt pinsamt om Norge på allvar skulle förverkliga planerna på att få arrangera ett vinter-OS en tredje gång innan Sverige ens försöker på allvar. Jag instämmer gärna i Hans Backmans begäran till idrottsministern att ytterligare utveckla hur hon principiellt ser på dessa frågor, för jag skulle välkomna om vi kunde ta ytterligare ett steg denna sena timme och enas om att det är viktigt och bra att vi kan medverka till att få stora internationella idrottsevenemang till Sverige.

Anf. 138 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Tack, mina herrar! Timmen är sen, som sagt.

Först vill jag säga lite grann om betänkandet som Bosse Ringholm påpekade tillsattes under den förra regeringen och som då i huvudsak handlade om turism och näringslivssatsningar och hur man kan få stora evenemang till Sverige. Men jag vill minnas att det var först någon vecka före regimskiftet när Socialdemokraterna förlorade valet som man gav ett tilläggsdirektiv som handlade om just idrottsfrågorna.

Bosse Ringholm, som har varit finansminister, vet att ett betänkande som är ofinansierat inte skickas ut på remiss. Sedan kan det innehålla många goda förslag, men det är skälet till att det inte har gått ut på remiss.

Jag vet att Anders Borg här i interpellationsdebatten fick så många frågor att det var oklart om han hann svara på alla, och jag vet inte om jag kommer att hinna heller. Det fanns bland annat en fråga från Hans Backman, och jag återkommer till en del av det som Bosse Ringholm har tagit upp i debatten vad gäller den arbetsgrupp som har bildats och som jag också berättade om när jag träffade företrädarna för idrottsrörelsen för ett par veckor sedan – ett mycket bra möte för övrigt. Det har alltså bildats en arbetsgrupp med företrädare för Kulturdepartementet, Näringsdepartementet och Finansdepartementet. Givetvis är det en dialog också med idrottsrörelsen. Ambitionen är att ta fram en strategi till sommaren, och det hoppas jag också att man kommer att klara.

Ingenting har hänt, säger Bosse Ringholm. Jag tycker trots allt att det har hänt en del. Det har varit ett antal lyckade idrottsevenemang som har klarats av och som har gått med vinst. Man har talat om alpint VM i Åre i fjol. Man har också talat om skidskytte-VM i Östersund i år. Det var mycket publik och väl genomförda evenemang som har gått med vinst trots att inte staten har ställt upp med garantier. Det är inte alltid en förutsättning.

Givetvis har stora internationella evenemang stor betydelse, lokalt, regionalt, för landet och för Sverige-bilden. Det är självklart. Det är vi alla överens om.

Trots allt har det gått knappt ett och ett halvt år sedan den nya regeringen tillträdde. Om vi ska ägna oss åt att citera – Lars Wegendal citerade Svensk Idrott – kan väl jag också citera Karin Mattsson, ordförande i Riksidrottsförbundet, som säger så här i ett pressmeddelande som hon skickade ut, där hon förvisso ställde sig frågande till det möte som vi hade med idrottsrörelsen och som jag tyckte var väldigt bra: ”Det kan inte vara en nyhet att idrotten under sex års tid drivit den här frågan och krävt såväl en strategi som en vilja att bidra till fler internationella evenemang i Sverige.”

Det tog Bosse Ringholm fem år att tillsätta en utredning. Strategin såg inte idrottsrörelsen särskilt mycket av då. Nu har vi en arbetsgrupp som arbetar. Det är bara att beklaga att den utredning som Anders Lindström lämnade, som förvisso innehöll mycket bra, inte hade några förslag till finansiering.

Anf. 139 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är kanske lite pinsamt, Lena Adelsohn Liljeroth, att säga att det inte har hänt någonting. Sedan säger hon: Jovisst, det har hänt massor av saker och ting.

Jag kan hålla med om det. Det första som hände var att regeringen av-slog alpina VM:s begäran om pengar. Det andra som hände var att regeringen väldigt sent av-slog Göteborgs kommuns försök att ta hem ytterligare friidrottsmästerskap. Det tredje som hände var att man av-slog Östersunds begäran att få pengar till skidskytte-VM. Visst har det hänt en hel del. Det kan jag hålla med statsrådet om. Men jag tror inte att idrottsrörelsen har jublat över det lilla som har hänt. Det har hänt något, men det har hela tiden bara hänt negativa saker.

Det är uppenbart att statsrådet inte vet vad hon talar om då hon säger att idrottsrörelsen har lyckats genomföra stora evenemang utan garantier. Det är faktiskt inte garantier idrottsrörelsen har begärt. Om nu statsrådet för några veckor sedan hade en stor övning med hela idrottsrörelsen och ändå inte lyckades lyssna sig till att det faktiskt inte är garantier som idrottsrörelsen begär undrar jag vad den övningen var till för, om statsrådet ännu inte har förstått vad det handlar om ens. Det är rätt märkligt.

Det kanske är bättre om statsrådet får hjälp av sin advokat, Sven Bergström, eller kanske Maud Olofssons advokat som säger att det inte hände någonting under den socialdemokratiska tiden.

Det var på en socialdemokratisk regerings initiativ som riksdagen 1995 beslutade att ge 15 miljoner kronor till Göteborgs friidrotts-VM. Den socialdemokratiska regeringen gav 10 miljoner till friidrotts-EM 2006. Det var den socialdemokratiska regeringen som tillsatte utredningen, som tog ett år att genomföra. Men det har uppenbarligen tagit ett år att komma fram till att tillsätta en arbetsgrupp. Efter ett år har man kommit fram till att tillsätta en arbetsgrupp. Bäva månede man inför den handlingskraft som finns i denna regering som tillsatt en arbetsgrupp efter så lång tid.

Jag tror nog att regeringen behöver bättre advokater, Sven Bergström, om man nu ska hålla sig till sanningen dessutom. Det var ju så, Sven Bergström, att när OS-ansökan behandlades var det en gemensam uppfattning mellan Riksidrottsförbundet, idrottsrörelsen, SOK och regeringen att det inte var läge att söka därför att vi inte hade sådana förutsättningar. Det var inte bara de samhällsekonomiska förutsättningarna utan det var en rad andra förutsättningar som inte förelåg.

Man kan göra som Kazakstan. Man kan söka. Jag har varit i Kazakstan. De har en enda skidanläggning. Den håller inte D-klass ens efter svenska mått. Men man kan ändå söka. Det ger alltid någon reklam om man söker. Men Sverige som är ett seriöst idrottsland som verkligen vill ha stora internationella mästerskap behöver naturligtvis en strategi. Därför hoppas jag att Sven Bergström, Adelsohn Liljeroth och andra inte ägnar sig åt att gräva ned den där utredningen och varken skickar den på remiss eller låter en arbetsgrupp arbeta med anledning av utredningen i fortsättningen. Vi behöver faktiskt ett resultat av det här.

Det handlar i första hand inte om att försöka träta om politiken kring detta. Det finns en enig idrottsrörelse som vill ha en strategi, och Socialdemokraterna har via den utredning som man tillsatt lagt grunden för det. Låt nu inte initiativlösheten och passiviteten i det nuvarande Regeringskansliet fördärva denna goda idé utan se till att det kommer till stånd ett riktigt samarbete med idrottsrörelsen. Då handlar det inte, statsrådet, om garantier. Statsrådet får lyssna lite noggrannare på idrottsrörelsen i fortsättningen om det ska bli ett bra samarbete.

Anf. 140 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Tack, idrottsministern, för svar på ett par av mina frågor! Det är viktigt att vi hanterar frågorna om internationella idrottsevenemang snabbt. Annars är jag orolig för att vi förlorar arrangemang till andra länder, som till exempel till Danmark som har sett de ekonomiska vinsterna och andra vinster med detta. De har tagit fram en handlingsplan som man kan trycka fram på nätet. Den är daterad den 3 april 2007. Det är viktigt att vi själva också agerar snabbt om vi ska kunna få evenemang som OS, vinter-OS eller fotbolls-VM.

I tidigare uttalanden av regeringen tycker jag att det har verkat som om regeringen har fastnat i en oro över att förlora skattemedel på att utlova just statliga ekonomiska garantier till dem som anordnar evenemangen. Men, som sagt, strategin måste innehålla mycket mer än bara de ekonomiska, statliga garantierna, precis som idrottsrörelsen har sagt.

Dessutom är, som jag ser det, ett internationellt evenemang i regel en vinst för de inblandade. Ett exempel är det som har tagits upp här, skidskytte-VM i Östersund som var en arrangörsmässig succé. Vi kan citera den populära Karin Mattsson, Riksidrottsförbundet, igen. Hon skriver i sin ledare i Svensk Idrott att ett evenemang som Östersund ”innebär en koncentration av tillresta människor, varav många är utländska besökare. Hotellövernattningar och restaurangbesök ökar, affärernas omsättning stiger och den aktuella platsen och landet får stor uppmärksamhet i media och i allmänhetens ögon. Alltsammans är förstås mycket bra för Sverige och givetvis även för idrotten och regionen.” Det är sant.

Men riskerna med att arrangera de här internationella idrottsevenemangen i Sverige är inte jämnt fördelade. En stor vinnare i samband med

skidskytte-VM blev staten som inte tog någon risk alls. Staten har till statskassan kunnat räkna hem bland annat moms och andra intäkter för både förberedelse och genomförande. Alla investeringar och allt arbete gjordes av Svenska Skidskytteförbundet och Östersunds kommun, som också tog all risk.

Man kan också i sammanhanget nämna att det finns andra exempel på att det här är en ganska trygg vinst i många sammanhang, både för idrotten och för samhället. Det gäller även ekonomiskt. Den tyska postbanken gjorde en utredning inför fotbolls-VM 2006, och den studien visar att fotbolls-VM skulle höja bnp-tillväxten med ½ procent fördelat på tre år och förväntades också skapa 40 000 nya arbetstillfällen, varav 10 000 skulle kunna bli bestående.

Även inhemska internationella mästerskap som återkommer innebär stora framgångar, till exempel O-ringen som vi anordnar i Sverige varje år. Den genomfördes i Hälsingland 2006 med 15 000 starter och 30 000 besökare. 1 500 kom från utlandet. Sverige och orten där tävlingen genomförs marknadsförs. Jobb skapas varje år i samband med tävlingen. Jag kan nämna att det just för Hälsinglands del gav ett turistekonomiskt inflöde på över 80 miljoner kronor vilket innebar 3,5 miljoner kronor i rena skatteintäkter för kommun och landsting.

Med det här vill jag säga att den oro som statsministern uttryckte under frågestunden den 21 februari 2008, att regeringen skulle behöva utlova miljoner till alla som vill ordna olika typer av evenemang i Sverige, som jag ser det är obefogad. De allra flesta evenemangen kommer att ge intäkter och vinster på olika sätt, både för idrotten och för samhället i stort, även ekonomiskt. Då tycker jag att det är självklart att alla som kan få del av intäkterna också ska ta en del av risken, även staten. Om så inte sker kommer inte så många att våga ansöka om att anordna internationella idrottsevenemang i Sverige.

Strategin måste innehålla mycket mer än bara regelverk för när staten ska kunna gå in med ekonomiska garantier. Det ska vara en färdplan för hur vi ska samla oss som nation kring en gemensam ansträngning för att få en möjlighet att organisera dessa evenemang. Därför skulle jag vilja höra idrottsministern utveckla sin syn på detta. Vad bör enligt statsrådet ingå i en strategi för att få de internationella idrottsevenemangen till Sverige? Jag ställde tidigare en fråga om ungefär hur tidsramen ser ut för arbetet med att få fram strategin.

Anf. 141 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Jag kommenterade inte Hans Backmans interpellation i mitt förra inlägg. Den är naturligtvis intressant och talar i någon mening om vilket samarbetsklimat som råder inom den högerledda regeringen. Jag förstår att Hans Backmans röst har svårt att höras trots att det råder en total tystnad i Regeringskansliet i denna fråga.

Men jag vill ändå ta tillfället i akt att påminna Hans Backman om att hans parti och hans företrädare i regeringen har precis samma ansvar som idrottsministern för det tveksamma agerandet i denna fråga. Det går inte att frånsäga sig ansvaret och i dag säga att Folkpartiet liberalerna aktivt ska stödja regeringen i det fortsatta arbetet. Ni borde syna den egna ineffektiviteten, syna er regerings brist på agerande och kritisera er ministers tveksamma relation till vår största folkrörelse.

Jag skulle också vilja påminna samtliga borgerliga partier om vad ni sade i Almedalen inför valet 2006. Där stod ni på Riksidrottsförbundets seminarium, som bland annat handlade om partiernas vilja att ta fram en strategi för internationella idrottsevenemang, och lovade vitt och brett bara ni fick möjligheten att styra landet. Nu ser vi vad dessa löften var värda.

Anf. 142 ANDERS ÅKESSON (c):

Fru talman! Jag tycker att Lars Wegendal borde vara nöjd. Jag tycker att vi har fått klargjort att det har gått många år under det att idrottsrörelsen har haft förväntningar och just ingenting har skett. Jag tycker att vi i denna debatt har fått klargjort att ministern är tydlig i att det ska tas fram en strategi, när den ska vara klar och vad den ska användas till, det vill säga utgöra ett underlag och en strategi för att fatta beslut angående framtida internationella idrottsevenemang i Sverige. Vi har en förväntan om att denna strategi ska ligga färdig och offentligjord mycket snart. Det är långt mycket mer, Lars Wegendal, än vad som åstadkoms under fem år tidigare.

Fru talman! Det är självklart att det är mycket hög tid för Sverige som nation att sluta åka på andras bjudningar. Nu ska vi bereda oss på att ansöka om och genomföra bland annat ett vinter-OS 2018 och därmed bjuda igen alla de idrottsfester som vi som nation har haft möjlighet att gästa. Att förutsättningarna finns har vi fått bevisat, och det har också tagits upp i debatten i kväll. Nu måste vi bara samla oss. Jag uppfattar diskussionen som sådan att det finns goda förutsättningar för detta.

Anf. 143 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Först ska jag säga några ord till Bosse Ringholm, som försöker retuschera historieskrivningen. Det var en gemensam uppfattning att det inte var läge att söka vinter-OS, säger Bosse Ringholm om junidagen 2005. Naturligtvis kan man under galgen pressa många att säga lite av varje. Det var precis vad som ägde rum då.

Som jag sade i mitt tidigare inlägg fanns det en enig olympisk kommitté och en enig riksidrottsstyrelse bakom ståndpunkten att vi ska söka. Men när inte regeringen ställer upp tvingas man naturligtvis att backa ur. Så var det.

Bosse Ringholm stoltserar med 15 miljoner kronor till friidrotts-VM 1995 i Göteborg och EM något år senare, och så vidare. Det räcker inte med att pytsa in pengar och nöja sig med det. Det måste vara ett professionellt partnerskap mellan regering, näringsliv och idrottsrörelse för att det ska bli ett bra totalresultat. Friidrotts-VM i Göteborg blev ett brakfiasko ekonomiskt medan alpina VM i Åre liksom skidskytte-VM blev en dundersuccé. Det beror helt och hållet på hur evenemanget läggs upp, inte på att staten pytsar in några miljoner och nöjer sig med det. Det måste vara ett professionellt partnerskap.

Fru talman! Sverige är ett av världens främsta vinteridrottsländer. Vi är erkänt skickliga på att genomföra stora internationella evenemang, sportsligt, organisatoriskt och ekonomiskt. Alpina VM i Åre och skidskytte-VM i Östersund är utmärkta exempel men också konståknings-VM i Göteborg nu senast.

Mot den här bakgrunden är det uppseendeväckande att Sverige aldrig stått värd för olympiska vinterspel, medan Norge nu är på väg att söka en tredje gång.

Jag har, precis som oppositionen, höga förväntningar på den här regeringen, men jag är beredd att ge den lite mer än ett och ett halvt år. Men jag kommer att vara lika hård i omdömena om den här regeringen om man inte under sin fyraåriga mandatperiod visar resultat. Jag har stora förväntningar och är övertygad om att Lena Adelsohn Liljeroth kommer att kunna redovisa mycket bättre resultat och ett mer professionellt partnerskap än vad den tidigare regeringen gjorde.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 144 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag anmälde mig till den här debatten efter att ha lyssnat till den ganska noga och blivit lite besvrad av den enformighet som uttrycks av interpellanterna och de andra inblandade. Vi har ändå fått ett svar från Kulturdepartementet och kulturministern som vittnar om de viktigaste sakerna sett ur det perspektiv jag kan överblicka. Jag kanske inte är speciellt hängiven denna fråga eftersom vi har så många andra frågor att hänge oss åt av betydelse för nationen såväl när det gäller vår PR-mentalitet som när det gäller medborgarnas väl och ve.

Det har sagts i svaret från ministern att näringsministern redan håller på att bereda det här inom Regeringskansliet och att det dessutom handlar om att redovisa förslag till hur Sverigebildens ska stärkas för turistnäringens skull och även främja verksamhet som bland annat den idrottsliga.

Låt mig, fru talman, ge röst åt några andra i den här debatten.

Hur kan det komma sig att just dessa unga friska män och kvinnor, som tjänar relativt bra och som ur ett allmänt perspektiv kanske är väldigt välmående, ska lyftas fram? Låt mig ta Lars Wegendals inlägg som exempel. Han talar om landets största folkrörelse. Men det är väl inte det de här interpellationerna handlar om, fru talman, att det är den här folkrörelsen som ska lyftas fram? Det är ju en liten klick elitidrottare som ska backas upp med statliga garantier, som om det inte räckte med att kommuner går in och backar upp dem, som om det inte räckte med de sponsorpengar man kan få från tv- och radiorättigheter och en hel del annan näringslivsverksamhet som ibland har en tveksam relation till både idrottsrörelsen och folkhälsan, kan jag tycka.

Lars Wegendal lyfter fram en indignation när han säger att regeringen har en tveksam relation till Sveriges största folkrörelse. Nå, låt höra: Varför är det ingen som säger att vi ska engagera oss för att få hit Paralympics, handikapp-OS, i stället? Vad är det som gör att vi inte bryr oss om andra verksamheter som ligger under kulturministerns ansvar, nämligen de kulturella internationella engagemangen?

Jag själv, som har bedrivit forskning i hela mitt yrkesverksamma liv, kan förvåna mig lite grann över att vi mycket lätt skulle kunna få hit internationella forskare i storleken 5 000 eller kanske 10 000 människor. Då talar jag inte bara om eliten utan om doktorander som kan komma hit och presentera ledande forskning i världen, om vi hade haft möjligheter att få statliga garantier. Det här får vi lösa med egna medlemsavgifter. Det här får vi lösa med egna insatser, där vi måste prioritera inom ramen för de ganska generösa bidrag vi kan få. Några stora sponsorpengar får vi

sällan till forskningen jämfört med vad idrotten får, och inte heller några stora löner jämfört med vad toppidrottarna presterar.

Fru talman! Jag tycker att det klingar lite falskt när man lyfter fram detta som ett av nationens allra största och viktigaste uppdrag, med tanke på de satsningar som måste göras för att få fler människor i arbete, få ett större välstånd som vi kan fördela på fler och sedan naturligtvis fundera över vad det är vi kan prioritera längre bort. Jag kan inte se att det måste vara statens största ansvar att gå in och sponsra verksamhet som om den sköts rimligt och väl, precis som har nämnts i debatten, nästan alltid kan finansiera sig själv. Mycket annan internationellt framstående verksamhet som har lika stor PR att bjuda kanske inte har samma möjligheter att få till det. Därmed har de stora evenemangen lyst med sin frånvaro.

Ett sådant litet reflekterande tycker jag kan vara på sin plats i den här debatten, och jag vill därför gärna fortsätta att höra resonemanget till debattens slut.

Anf. 145 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Nu är vi uppe i sju herrar i debatten. Jag undrar var kvinnorna är i kväll – de kanske ser någon match på tv.

Anders Åkesson pratade om att bjuda tillbaka. Jag tycker att det är ett väl så viktigt argument när man talar om varför vi vill ha stora internationella evenemang till Sverige. Det är viktigt att vi faktiskt lyfter fram det också. Tack så mycket!

Det har talats en hel del här, inte minst från den socialdemokratiska sidan, om passivitet och att vi har lovat en massa som vi inte har hållit. Jag har tagit fram regeringsförklaringen som statsministern läste upp 2006. Jag ska inte läsa upp allt i den, men jag kan ta upp något av det.

”Regeringen eftersträvar ett stabilt finansieringssystem och har förtroende för att idrottsrörelsen i större utsträckning kan avgöra hur medlen ska användas.” Man kan konstatera att vi har tillsatt en utredning med Thomas Pettersson, som ska titta på bland annat dessa frågor och lägga fram sitt betänkande den 31 maj.

Vi har också givit idrottsrörelsen friare händer att själv avgöra hur man vill använda de allt större medel som idrotten nu har till sitt förfogande. I regeringsförklaringen sades också att extra resurser motsvarande Handslaget ska fortsätta att ställas till idrottens förfogande. Idrottslyftet har nu ytterligare 100 miljoner – 500 miljoner om året.

Sedan har vi sagt att vi aktivt vill verka för att få fler stora, internationella evenemang till vårt land. Jag vet inte om Bosse Ringholm någon sin lovade detta eller om den dåvarande statsministern lovade detta, men hur som helst kan jag konstatera att under Bosse Ringholms tid hände faktiskt inte särskilt mycket.

Det talades här om att vi inte beviljade Friidrottsförbundet 250 miljoner i form av garantier. Nej, och jag kan ta gift på att det skulle heller inte Bosse Ringholm ha gjort. Sedan talades det om de pengar som gick till Göteborg och friidrotts-EM. Det var 10 miljoner. Men friidrottsrörelsen och RF, som är en självständig organisation, var väldigt kritiska till hur det hela hade gått till. Det fick inte minst vi i den dåvarande oppositionen höra, och säkert också Bosse Ringholm.

Talet om olika garantier har Bosse Ringholm och Lars Wegendal själva tagit upp. Det var därför jag nämnde det i debatten. Men arbets-

gruppens uppgift är att ta fram en strategi, och självklart gör vi det i dialog med idrottsrörelsen. Det kan handla om allt från evenemangskontor till arenor och om hur ambassaderna och vi politiker kan bidra. Både Fredrik Reinfeldt och jag var – jag vet inte om det spelar någon roll, men ändå – delaktiga i att vi fick hockey-VM till Sverige 2013.

Nu vet jag att man söker handbolls-VM 2009 eller 2011. Det finns garantier regionalt för detta. Det sker en hel del. Vi har också frågat: Vad är det för stora evenemang som idrottsrörelsen – större förbund och små förbund – vill ha till Sverige och där man kan behöva ett aktivt stöd från statens eller politikernas sida? Det har man lovat att återkomma till. Det finns ingen lång lista.

Frågan om OS är det inte regeringen som avgör, utan det är Sveriges olympiska kommitté. Än så länge har det inte kommit någon förfrågan från Sveriges olympiska kommitté om ett statligt deltagande för att stödja OS i Norrland, i Östersund i Jämtland eller någon annanstans. Men jag håller med om att det vore en fördel om man kunde dela värdskapet med ytterligare något annat land.

Anf. 146 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Nu är statsrådet Adelson Liljeroth på full reträtt. Vi diskuterar här frågan om svenskt stöd till internationella idrottsevenemang. Då börjar statsrådet läsa upp regeringsförklaringen på alla andra punkter om idrotten. Det är det vanliga knepet. När man inte klarar sig i sakdebatten får man fly till ett annat område. Grattis, idrottsministern! Sådana där argument går vi faktiskt inte på.

När Finn Bengtsson för fram sina synpunkter – han tycker att det är tveksamt varför just idrotten ska få en särställning – inser jag att Lena Adelson Liljeroth har ett större problem än vi trodde. Det är inte bara statsrådet utan hela den borgerliga regeringen som har ett större problem än vi trodde. Om Finn Bengtsson är representativ för den opinion som finns hos andra borgerliga företrädare förstår jag att Maud Olofsson under ett års tid har legat på en utredning och inte gjort något annat än att hon de senaste veckorna har tillsatt ett slags beredningsgrupp. Då är det ganska stillastående.

Jag förstår att det är lite så och så med kunskapen när Finn Bengtsson säger: Varför ska vi ha OS – vi kan väl ha Paralympics också för de handikappade?

Ja men, Finn Bengtsson, det följer faktiskt med automatiskt. Men jag begär inte för mycket när det gäller kunskapen på det området.

Det är så, Sven Bergström, att man kan söka OS, men det förutsätter faktiskt – det kanske jag ska upplysa också idrottsministern om – regeringens samtycke, annars får man inte söka OS. Men det fordras en bedömning som är gemensam för idrottsrörelsen, Sveriges olympiska kommitté och regeringen, och den bedömning som gjordes förra gången var att ansökan inte var tillräckligt väl förberedd, och de samhällsekonomiska förutsättningarna fanns inte.

Jag hoppas att vi kan nå ett resultat i framtiden att OS också kan ingå i den internationella strategi som nu ska tas fram. Vi har från socialdemokratin sida lagt som ett första förslag 50 miljoner kronor i den här strategin. Ni får gärna hänga på och komma efter.

Anf. 147 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Jag vill tacka idrottsministern för debatten. Jag vill också säga att regeringen visst har gjort bra saker inom idrotten, och relationen till idrottsrörelsen är inte dålig – tvärtom. Inte minst Idrottslyftet, som har nämnts, har varit en mycket bra sak.

Jag vill också ta upp det här med idrott för funktionshindrade. Det är ju så att om man får OS får man också Paralympics i samband med det, så det är en bra sak också för de funktionshindrades idrott om man kan få ett OS hit till Sverige.

Det nämndes också att det blir en satsning på elitidrott om man pratar om internationella idrottsevenemang. Jag vill gärna säga att får man hit internationella idrottsevenemang så har det också den positiva effekten att elitidrottens framgångar i dem gör att många vill börja idrotta, så det föder också en bredd, precis som breddidrotten är en förutsättning för att vi ska kunna få fram elitidrottare. De två sakerna hänger ihop. Det är viktigt att komma ihåg, tycker jag.

Jag vill avsluta med att säga att det är mycket bra att den här debatten har kommit i gång. Den har levt i många år. Lars Wegendal sade att vi folkpartister skulle ta vårt ansvar, och det har vi gjort, tycker jag, genom att vi driver frågan. Jag har tagit initiativ till en interpellation om detta i dag.

Jag vill också avsluta med att säga att det förstås inte vore tillfredsställande om vi stod här om ett år och fortfarande hörde ministern meddela att frågan fortfarande var under beredning i en arbetsgrupp. Då är det viktigt att vi har fått en färdig strategi.

Idrottsministern har ju tidigare angivit att man inte kan stödja ansökningar om evenemang eftersom regeringen inte avsatt några medel för detta. Därför hoppas jag att arbetet med att ta fram en strategi för internationella idrottsevenemang kommer att vara färdigt i god tid innan budgetförhandlingarna så att vi då kan se och veta exakt vad vi kan satsa i dessa sammanhang från regeringens och statens sida. En utredare som tillsatts särskilt av regeringen med direktiv att titta på detta har sagt att ett statligt engagemang i dessa frågor, när det gäller att få hit internationella idrottsevenemang, är viktiga, och där det statliga engagemanget finns är också framgången med att locka till sig evenemangen mycket större.

Anf. 148 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Bosse Ringholm kommenterar att han inte kan begära för mycket av mig när det gäller idrott. Jag tror inte att Bosse Ringholm ska uttala sig alltför mycket om vad han inte vet om min kompetens. En sak tror jag mig dock om att känna till. Det är nämligen hur handikappade människor behöver rehabilitering och hur de i en del av sin rehabilitering sysslar med idrott. Det finns förfärligt mycket idrott som bedrivs helt utanför OS som sedan leder fram till att man kanske kan komma med i Paralympics.

Är Bosse Ringholm någon gång beredd att ställa sig upp och tala för de handikappade och deras rätt att avancera upp till toppnivå? Låt oss tänka tanken att man skilde på handikapp-OS och de friskas OS? Skulle då Bosse Ringholm vara beredd att utställa löften för att en sådan handikapporganisation skulle få möjlighet att visa på sina intressen av idrott? Jag tror det inte. Jag tror att det här handlar lite grann om en gräddfilsde-

batt för någonting som har knyckt till sig lite grann av ett intresse, och jag menar att det finns rätt många andra som har synpunkter på att man vill satsa av statens medel.

Jag tycker att idrottsrörelsen förtjänar all uppskattning. Jag tycker att vår minister och vår regering på många sätt visar hur man kan engagera sig från statens och regeringens sida när det gäller att vara positiv till att stödja idrottsrörelsen. Men varför sätta av dessa öronmärkta medel till en verksamhet som många andra organisationer på precis samma sätt kan begära rätt att få?

Jag tycker att Bosse Ringholms väldigt korthuggna interpellation är lite avslöjande där han skriver: ”en rad idéer om statligt stöd till just stora internationella evenemang”. Notera att han inte ens skriver idrottsevenemang, utan det tar han för givet. Det är underförstått att internationella evenemang är av idrottslig karaktär.

Jag nämnde nyss kulturella evenemang och forskningsevenemang. Det kan kanske även vara undervisningsevenemang och pedagogiska evenemang. Det finns en rad olika intressenter som i så fall skulle behöva ett statligt stöd.

Jag har i den här debatten svårt att förstå varför just idrotten ska ha denna gräddfil.

Anf. 149 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag kan tillägga att i det samtal som vi hade för ett par veckor sedan på departementet med företrädare för idrottsrörelsen ingick självfallet även Kari Marklund från Handikappidrottsförbundet.

Från vilken piedestal uttalar sig nu Bosse Ringholm med dessa förkastelsedomar, om jag får kalla dem så? Det är lite märkligt tycker jag.

Bosse Ringholm gör sig också lustig över att jag läser upp det som står i regeringsförklaringen. Men det var det som var utgångspunkten för hela debatten. Det var det som var frågan som ställdes i interpellationen: Vad gör regeringen? Då kan jag konstatera att det sker en hel del, inte minst eftersom det i Bosse Ringholms anförande låg närmast en beskylning om valsvek.

Trots allt är denna strategi, som jag hoppas nu äntligen har fastnat i minnet hos samtliga som har varit inne i diskussionen, ett samarbete mellan tre olika departement – Näringsdepartementet, Finansdepartementet och Kulturdepartementet. Givetvis kommer de idrottspolitiska frågorna att lyftas fram där, även om det i hög grad givetvis finns också ett näringspolitiskt argument, eller fokus som det så populärt brukar heta.

Men det handlar också om att stödja mindre idrotter i detta arbete och att värna den idrottsliga mångfalden. Denna strategi är sådant som vi har diskuterat i samarbete med idrottsrörelsens olika parter. Jag nämnde tidigare vad en del av dessa delar skulle kunna innehålla.

Återigen hoppas vi att detta ska kunna bli klart till sommaren. Därmed kommer vi förhoppningsvis också att ha en strategi för hur vi ska kunna få fler stora idrottsevenemang till Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2007/08:437 om presstödet

Anf. 150 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Bo Bernhardsson har frågat mig om jag är beredd att vidta de mått och steg, och i så fall vilka, som krävs för att återföra frågan om presstödet till det nationella beslutsrummet.

Jag skulle vilja börja med att klargöra en sak som verkar ha missförstått. Ändringarna i driftsstödet som riksdagen beslutade om i juni 2006 skickades inte endast för kännedom till Europeiska kommissionen, utan anmäldes till kommissionen i syfte att få ändringarna godkända i enlighet med EG:s regler om statligt stöd. Den tidigare regeringen angav också i propositionen som föregick riksdagsbeslutet att ändringarna förutsatte ett godkännande av kommissionen.

Interpellanten anser att presstödet är en nationell angelägenhet och inte en fråga för EU-systemet. Den verklighetsbilden stämmer inte överens med reglerna i EG-fördraget som Sverige, liksom alla andra EU-medlemmar, måste följa. Presstödet anmäldes först till Efta Surveillance Authority, ESA, och därefter till EU-kommissionen som ett befintligt stöd då Sverige blev medlem i EU år 1995. När det så gäller införande av nya stöd eller ändringar i befintliga stöd, måste medlemsstaterna underätta kommissionen i så god tid att den kan yttra sig om dessa planer. Om kommissionen bedömer att ändringen i stödet kan vara oförenlig med den gemensamma marknaden har den skyldighet att inleda ett formellt granskningsförfarande. Efter en närmare prövning kan kommissionen fatta ett positivt beslut, ett positivt beslut som är förenat med vissa villkor eller ett negativt beslut. Kommissionen är också skyldig att i samarbete med medlemsstaterna fortlöpande granska alla befintliga stöd och föreslå att de förändras eller upphävs om de inte längre befinns vara förenliga med den gemensamma marknaden.

Det råder knappast några tvivel om att presstödet är ett statligt stöd. Varje år betalar staten ut ungefär en halv miljard kronor direkt till svenska tidningsföretag. Vissa av dessa företag agerar dock inte bara på den svenska utan även på den europeiska marknaden, och företrädare för kommissionens konkurrensdirektorat har bland annat mot denna bakgrund framfört att presstödet kan ha en påverkan på handeln och konkurrensen mellan EU:s medlemsstater. Just nu pågår en dialog med konkurrensdirektoratet om det befintliga presstödet. Vi har försett kommissionen med en stor mängd fakta, bland annat en rapport av Karl Erik Gustafsson, som visar att stödet borde ha en begränsad påverkan på den gemensamma marknaden. Detta har kommissionen sannolikt tagit till sig, för behovet av ett stöd som syftar till att främja mediemångfalden på lokal och regional nivå verkar accepteras. Driftsstödet till storstadstidningarna ifrågasätts dock fortfarande, eftersom det anses ha en påverkan på samhandeln.

Dialogen syftar till att klargöra vilka ändringar i presstödet som behöver göras för att undanröja tvivlen om dess förenlighet med den gemensamma marknaden. Jag ser framför mig att den genomförandeprocess som sedan tar vid kommer att ske enligt de beredningsrutiner som vi är vana vid i Sverige. I likhet med vad som har varit fallet tidigare kommer det att vara riksdagen som fattar beslut om eventuella förändringar i presstödet. Samtidigt är det dock, precis som vid riksdagsbeslutet 2006,

så att ändringarna måste notifieras till kommissionen och att ett godkännande därifrån krävs innan de kan träda i kraft.

Prot. 2007/08:82
25 mars

Anf. 151 BO BERNHARDSSON (s):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka statsrådet för svaret. Nu har jag både hört det och läst det. Jag kommer ändå inte ifrån intrycket att det som sker är att statsrådet gömmer sig bakom formella resonemang om EU:s regelverk i stället för att försvara det svenska presstödet, vilket naturligtvis också är en möjlighet. Det kanske inte är så förvånande egentligen.

Problemet i det här sammanhanget som i många andra är att EU-samarbetet inte är enbart en juridisk institution där regelverken tolkas mekaniskt, även om det naturligtvis finns och måste finnas regelverk som måste följas. EU är i hög grad en dynamisk politisk process. Om man så vill skulle man kunna säga att det pågår en maktkamp. Vill man inte vara fullt så drastisk kan man säga att det pågår en dragkamp hela tiden om positionerna och förhållandena. Där gäller det ständigt att hävda sina egna intressen för Sveriges del för att inte förlora positioner och bli pressad tillbaka. Det får vi ständigt bevis för. Sverige måste hävda uppnådda positioner för att inte förlora dem. Det förutsätter ett politiskt ledarskap och en politisk vilja att agera, inte bara att hänvisa till formella regelverk, även om jag naturligtvis erkänner att man inte kan bortse från dem.

I dag är det de gamla presstödsreglerna som prövas, om jag har förstått det rätt. Det är inte det nya förslaget som skulle ha gått igenom och som riksdagen hade ställt sig bakom. Det spelar egentligen inte så stor roll, men såvitt jag förstår är det de gamla presstödsreglerna som nu prövas, det vill säga att det är samma presstöd som för bara ett par år sedan inte var ifrågasatt. Det är samma presstöd som ända sedan vi gick med i unionen har haft grönt ljus från EU-systemet, om jag har förstått det rätt. Då är naturligtvis den ganska givna frågan: Vad är det som har hänt som har förändrat situationen? Är det att vi har fått en ny regering? Är det rättsläget som har förändrats? Är det presstödet som har förändrats?

Storstadspresstödet är ingen nyhet. Det fanns med från början när presstödet en gång i tiden gjordes upp och bland annat socialdemokrater och centerpartister spelade en central roll för uppgörelsen. Det var Gunnar Sträng och Gunnar Hedlund, om jag inte tar fel. Storstadspresstödet har funnits med från början.

Jag skulle gärna vilja veta vilken statsrådets tolkning av detta är. Det kanske inte är en tolkning, det kanske är en klar berättelse. Vad är det som har förändrats som gör att vi i dag har en prövning av storstads-presstödet och presstödet i allmänhet trots att, som jag ser det, ingenting egentligen har inträffat? Jo, vi har fått nya statsråd och en ny regering som jag tror har en helt annan inställning till presstödet och dess överlevnad och till vilken roll det spelar för det demokratiska samhället. Det tror jag har hänt. Men jag är intresserad av statsrådets förklaring. Vad är det som har inträffat?

Anf. 152 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Det grundläggande problemet i denna diskussion är att regeringen har lämnat alldeles för stort utrymme åt EU-kommissionen att

Svar på
interpellationer

agera. För vad det i slutänden handlar om är politiskt ledarskap. EU är ingen gullig scoutförening där man går omkring och gör goda gärningar. EU är en stenhård förhandlingsorganisation med stenrika lobbyintressen i bakgrunden. Det land som inte håller på sin rätt när olika förhållanden ifrågasätts av EU-kommissionen kommer att bli överkört, så är det bara. Orkar regeringen inte företräda svenska intressen på ett stabilt sätt blir man mulad. Det är det som är på gång att hända.

Den socialdemokratiska regeringen anmälde presstödsreformen till EU-kommissionen helt enligt den ordning som gäller. Det är riktigt i det interpellationssvar som Adelsohn Liljeroth har skrivit. Det är inget konstigt med det; det är precis så man ska göra. Men det konstiga inträffade när den nya regeringen tillträtt. När EU-kommissionen började ställa frågor vek sig regeringen direkt. Stegö Chilò, Adelsohn Liljeroths företrädare, beslutade på eget bevåg att stoppa reformen utan att ens prata med övriga regeringen och naturligtvis ännu mindre med de borgerliga representanterna i kammaren och inte alls med den socialdemokratiska sidan. Hon körde över det gamla riksdagsbeslut som fanns och upphävde det. Man började förhandlingen med EU med att lägga sig platt. Och så har det fortsatt när tjänstemännen har åkt till Bryssel.

Man ser den nästan framför sig, den så kallade förhandlingen. Adelsohn Liljeroths tjänstemän kommer till kommissionen och ska förhandla. De är kusinerna från landet med blicken i golvet, mössan i hand och skrap med foten. De ber: Snälla goa kommissionen, kan vi inte få behålla presstödet? Nej, svarar kommissionen. Men om vi drar ned lite på storsstödet, snälla goa kommissionen? Kanske det, svarar kommissionen, återkom med förslag. Å, vad glada vi blir, tack snälla kommissionen!

Man går ut från förhandlingsrummet med ett förslag om att sänka stödet till Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet med sammanlagt 100 miljoner kronor per år. Det resulterar i tidningsmonopol i Malmö-Lundregionen och i Stockholmsregionen. Till råga på allt vill man framställa det som att regeringen med denna så kallade förhandling eller dialog har vunnit något. Det är nästan komedi. Om det blir så här när Sverige vinner en förhandling vill jag inte vara med när Sverige förlorar en förhandling.

Regeringen borde redan från början ha intagit en mycket tuffare attityd. Presstödet är inte vilket statligt stöd som helst. Det är en del i svensk demokratipolitik, ett sätt att upprätthålla breda ytor för medborgarna att komma till tals för att stärka en levande opinionsbildning och ett demokratiskt samtal. Därför ligger inte presstödet på kulturutskottet utan på konstitutionsutskottet, tillsammans med all annan demokratipolitik, tillsammans med bland annat författningsfrågan.

Det presstödet har EU-kommissionen en gång godkänt, precis på det sätt som Bo Bernhardsson har sagt. Vi kan inte acceptera att kommissionen nu så lättvindigt ändrar uppfattning i en så viktig demokratifråga. Det är det budskapet som borde ha gått till EU-kommissionen hösten 2006. Då hade vi inte stått där vi står i dag. Vi borde då ha tagit en stenhård serveretur i stället för regeringens lama svar och skrapande med foten. Då hade vi haft en helt annan situation än den vi har i dag.

Anf. 153 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag får en märklig känsla. Det här är inte första gången som vi debatterar presstödet i riksdagen, och jag vet inte riktigt hur jag ska värja mig mot dessa ständiga anklagelser om att vi mörkar eller att jag gömmer mig eller att jag inte kan göra något åt det här. Bo Bernhardsson vet, eller borde veta, att regeringen har försvarat presstödet trots att vi från början var klart oeniga i regeringen mellan de fyra allianspartierna om inställningen till presstödet. Här finns inget mörkande. Tvärtom får man väl ändå säga att regeringen har varit framgångsrik i diskussionerna med kommissionen och de debatter som har förts. Jag tycker att det närmast är en oförskämdhet när Morgan Johansson talar om de svenska representanter som har varit nere i Bryssel som stående med mössan i hand och blicken riktad ned i marken. Jag tror inte att de skulle känna igen sig i den beskrivningen. Och den är inte sann – det vet jag dessutom.

Beträffande kommissionens intresse för det svenska presstödet vet jag inte hur långt tillbaka vi ska gå i historieskrivningen. Morgan Johansson sitter ju också i konstitutionsutskottet, och jag tror att både jag och min statssekreterare Ingrid Eiken vid åtta tillfällen har varit där och redogjort för det hela. Det har också gått en omfattande promemoria, som jag får hänvisa till, för det tar för lång tid att dra den här, daterad den 26 februari i år, tror jag. Frågan är ännu inte utagerad i konstitutionsutskottet, utan den lär återkomma.

Risken fanns från början, och jag förstår att jag inte kommer att bli trodd, att hela presstödet ifrågasattes. Vi har valt att försvara presstödet. Vi har gjort det starkt, med underbyggda argument, gång på gång, och flyttat fram positionerna. Redan i den tidigare presstödsutredningen, som Sören Thunell var ansvarig för, skrev man en artikel om detta i Dagens Nyheter den 24 januari 2006, undertecknad av Sören Thunell och även Helene Petersson, som sitter här i kammaren nu. Här är ett kort citat:

”Däremot har kommittén konstaterat att den höga stödnivån till storstadstidningar inte är fullt motiverad. Kommittén föreslår därför att stödet riktas om så att samtliga tidningar får ett ökat stöd utom just storstadstidningarna, det vill säga Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet.”

Det här var känt redan då. Det är ingen som helst nyhet.

Anf. 154 BO BERNHARDSSON (s):

Fru talman! Regeringen har försvarat presstödet, säger statsrådet. Regeringen har varit framgångsrik. Jag vet inte. Om det är en framgång vill jag inte se motgångarna.

Det här är, som jag har försökt säga, samma presstöd som tidigare. Jag ställde upprepade gånger frågan: Vad är det som har hänt som över huvud taget motiverar striden om presstödet, där ni nu anser att ni försvarar presstödet framgångsrikt? Vad är det som har hänt? Är det presstödet som har förändrats? Nej. Är det rättsläget som har förändrats?

Vad är det som har förändrats som gör att kommissionen eller EU-systemet kan gå till angrepp? Jag vet inte vad det skulle vara om det inte är att de har sett en blotta i den svenska försvarslinjen.

Sedan har statsrådet lite otur, tycker jag, som tar upp artikeln av Helene Petersson och Sören Thunell i Dagens Nyheter, därför att det råkar vara så att jag också satt i presstödskommittén. Jag vet vilka resonemang vi förde där. Jag försäkrar statsrådet att det var en alldeles självständig svensk bedömning i utredningen som låg till grund för att vi diskuterade storleken på storstadspresstödet och föreslog en minskning av det med 4 ½ miljon, om jag minns rätt, vilket är relativt blygsamt.

Det var inte så att vi var influerade av diskussioner i EU-systemet eller signaler från kommissionen, utan det var en alldeles egen bedömning av vad som borde göras. Sedan var det några turer kring detta, och så förändrades det.

Men det är ju detta som är det viktiga. Det är det vi diskuterar.

Enligt min uppfattning, enligt vår uppfattning, måste vi slå vakt om att presstödsystemet är en svensk angelägenhet. Det är inte en marknadsfråga, vilken som helst, utan det handlar om demokratins förutsättningar, förutsättningar för mångfald, förutsättningarna för ett vettigt politiskt samtal och för en allsidig nyhetsförmedling. Det är därför som Morgan Johansson har sagt: Det ligger hos konstitutionsutskottet. Det är det vi ska slå vakt om. Men blanda inte in presstödskommitténs artikel, för den var från helt andra utgångspunkter.

Däremot, om jag ska göra en bedömning av läget i presstödskommittén eller presskommittén, var det en icke-fråga där huruvida detta var förenligt med EU:s regelverk. Det ansågs nämligen alldeles självklart att det var det. En partikollega till statsrådet som ville avskaffa presstödet tog däremot upp frågan i alla fall. I ett par pm granskade man detta och kom ganska enkelt, utan större procedurer, fram till att det var glasklart att presstödet var förenligt med EU:s regelverk.

Det hade prövats tidigare, och man tittade på det igen. Men det var inga långa pm, och det kom aldrig att tas upp i slutbetänkandet från presstödskommittén.

Vad det här handlar om är precis detta. Vad är det som har förändrats som gör att vi plötsligt ska behöva utkämpa en strid för presstödet? Är det de rättsliga förutsättningarna? Är det något annat?

Anf. 155 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Statsrådet är upprörd över hur jag beskrev förhandlingarna. Jag kan bara beskriva hur man ser det utifrån därför att det är precis så det har blivit.

Det första man gör i förhandlingen är att man viker sig. Man drar tillbaka den reform som fanns utan att fråga någon i riksdagen. Man frågade knappt någon annan i regeringen. Detta gjorde Adelson Liljeroths företrädare. Man öppnar förhandlingen med att lägga sig platt för EU-kommissionen.

Jag har trots allt varit statsråd i fyra år och suttit i EU:s ministerråd i fyra år. Jag hade ansvar för ett politikområde, alkoholpolitiken, som ständigt var utsatt för likartade attacker från just EU-kommissionen, från just det konkurrensdirektorat som Adelson Liljeroth talar om.

Jag vet hur de argumenterar. Jag vet också hur man ska besvara det. Man ska aldrig besvara det med att vika tillbaka och slå blicken i marken. Man måste göra precis tvärtom, hålla huvudet högt och försvara svenska intressen. Men det har inte den borgerliga regeringen brytt sig om att göra. Det är klart att man då undrar: Varför?

Beror det på att ni inte riktigt behärskar regeringsansvaret, att det brister i politiskt ledarskap?

Det är naturligtvis en förklaring. Men det kan också vara det att det finns en dold dagordning, att ni i själva verket inte vill ha presstödet och att ni använder EU-kommissionen eller rättare sagt det lamma sättet att svara gentemot EU-kommissionen för att uppnå det som egentligen är Moderaternas syfte, det vill säga att försvaga presstödet. Är det inte det som det här i själva verket handlar om, att det finns en dold dagordning?

Adelsohn Liljeroth säger igen att vi har varit framgångsrika. Vi har inte sett förslaget, men om det vi har fått redovisat i konstitutionsutskottet blir resultatet med tidningsmonopol i både Stockholm, Malmö och Lund vill jag med en sådan framgång inte se motgångarna.

Anf. 156 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! För mig som är drygt 50 år är det intressant att höra de här krokodiltårarna som nu Socialdemokraterna faller för mångfaldens betydelse. Jag kommer väldigt väl ihåg när vi hade ett monopolistiskt etermedium som den dåvarande borgerliga oppositionen på varje sätt försökte bryta upp. Dåvarande statsrådet, Maj-Britt Theorin, sade att man kanske skulle fundera på att införa en störsändare för att hindra svenska folket från att ta del av mångfalden i den här typen av medium. Att då plötsligt i dag lyfta fram en slags mångfaldsfråga som något som gör att man skulle bekräfta subsidiaritetsprincipen in absurdum blir ganska förvånande när det gäller presstödsdebatten med anledning av den här interpellationen.

Jag tycker att svaret från kulturministern är väldigt tydliggörande. Det skiljer sig från den ganska reaktionära hållning som Socialdemokraterna har presenterat i debatten, där man hela tiden talar om att Sverige vet bäst och därmed basta. Sedan för man över det till att ifrågasätta ett politiskt ledarskap bara just för att man måste markera sina positioner. Här handlar det inte om att lyssna på några andra människor i Europa som vet någonting som inte alla svenskar vet i all sin upphöjdhet av visdom.

Det kan faktiskt vara värt att lyssna på det som också skrivs i svaret av statsrådet: Om kommissionen bedömer att en ändring i stödet kan vara oförenlig med den gemensamma marknaden har den en skyldighet att inleda ett formellt granskningsförfarande.

Det är väl inte så konstigt. Vi kan väl vara ödmjuka och säga att ibland kanske det är så att en del frågor i en europeisk union förtjänar att lyssnas till så att man tar del av synpunkter innan man hårdnackat säger att det här bara handlar om att hävda uppnådda positioner. Här ska man inte lyssna. Man ska sätta ned foten. Man ska inte vara inkännande för andra behov som kanske resten av vår gemenskap behöver ha ventilerade.

Jag tycker också att det är ganska tråkigt att man raljerar över detta i debatten genom att säga att det här handlar om att just det politiska ledarskapet inte skulle vara starkt nog. Det handlar om att ha ett politiskt ledarskap som följer omvärlden, att vi har ett ökat beroende av våra nära grannländer, även våra europeiska gemenskapsländer. Det handlar om att vi faktiskt lyssnar, kanske delvis anpassar vår argumentation till detta för att också kunna modernisera vårt land.

Naturligtvis finns det punkter där vi behöver lyfta fram vår position, men jag är inte alls säker på att man alltid når det genom att komma direkt och säga att vi har rätt, att stenhård förhandling gäller. Det finns stenhård lobbying. Det gör det säkert. Men det finns, som jag sade, även lobbying som är stenhård av en del skäl som kanske inte den här regeringen som är vald av folket fullt ut delar med den tidigare regeringen.

Konkurrensneutralitetsprincipen är en väsentlig princip för EU. Den måste också försvaras lika mycket som man försvarar delar av subsidiaritetsprincipen.

Sammanfattningsvis kan man tycka att det kan ses beklagligt om man skulle förlora ett presstödet till Svenska Dagbladet, Skånska Dagbladet, varför inte Småländska Dagbladet, Östgöta Dagbladet, Gotlands Dagblad, Värmlands Dagblad. Ja, hur många dagblad ska vi ha för att den här ekvationen ska gå ihop?

Den mångfald som finns ska vi naturligtvis värna på olika sätt, men det får också finnas gränser, tycker jag, för hur vi förhåller oss till den europeiska gemenskapens synpunkter. Precis som skrevs i svaret från statsrådet har regeringen hanterat den här frågan på ett ansvarsfullt sätt. Det förtjänar snarare uppskattning än den här typen av raljanta utfall från de två tidigare debattörerna.

Anf. 157 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Med all respekt för den sena timmen och personalens arbetssituation kan jag ändå inte låta bli att lägga mig i en mycket spännande debatt.

Jag tycker att Bo Bernhardsson har lyft upp en viktig fråga. Finn Bengtssons inlägg var väldigt klargörande. Han förstärker verkligen de misstankar som finns, nämligen att man vill överlåta vissa saker till EU att vara med och bestämma över sådant som vi tycker är viktigt att ha kvar här i Sverige. Han har tydliggjort vilken ideologi som ligger bakom vissa frågor, och med hänvisning till det som har hänt när det gäller kollektivavtalen och Lavaldomen och situationen nu med presstödet är det svårt att inte bli konspiratorisk.

Av just den anledningen är det viktigt att kulturministern faktiskt försöker svara på den egentliga fråga som Bo Bernhardsson har återkommit till flera gånger, nämligen: Vad är det för förändring som har skett så att EU-kommissionen helt plötsligt anser sig vilja se över de regler som man tydligen uppfattar har förändrats väldigt kraftigt?

I Örebro län där jag bor har vi en stor borgerlig tidning – Nerikes Allehanda. Presstödet är naturligtvis en förutsättning för att Örebro ETC nu ska kunna etablera sig. Om man börjar nagga på presstödet och gör de förändringar som nu tydligen är föreslagna är risken naturligtvis att man börjar diskutera om man ska ha ett presstödet över huvud taget. Det är små steg som leder i en viss riktning, och det är klart att om man tidigare har

haft moderata ledamöter som har uttalat att de är emot presstödet och kollektivavtal är det inte heller så svårt att inse varför man driver vissa frågor i EU. Den politik man driver på EU-nivå, i EU-parlamentet, skiljer sig ganska radikalt från det sättet man formulerar sig här i Sveriges riksdag med mera, förutom det Finn Bengtsson har sagt. Jag tycker att han har varit tydlig med vad han avser.

Jag skulle, fru talman, i alla fall vilja be kulturministern att ändå förtydliga vad det är som har skett och varför man är så otydlig med det här med presstödet. Vad är det för förändring som har skett?

Anf. 158 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Man kan tycka att det här är en svensk fråga, men det är inte riktigt så enkelt längre. Ett skäl är bland annat att en del svenska tidningar har utländska ägare, bland annat Svenska Dagbladet, men det handlar också om att annonsmarknaden i hög grad är internationell.

För att jag inte ska bli missförstådd eller missa något viktigt ska jag ta och läsa högt ur den promemoria som har gått till konstitutionsutskottet, eftersom Bo Bernhardsson och Eva-Lena Jansson frågar vad det egentligen är som har hänt. Då är vi inne på det anslutningsfördrag som gällde när Sverige blev medlem i EU den 1 januari 1995 när alla statliga stödordningar som hade registrerats av Efta automatiskt betraktades som befintliga stöd, som det heter. Presstödet var därmed implicit godkänt, och Sverige hade ingen skyldighet då att notifiera det här stödet till kommissionen. Det vill säga, presstödet har inte granskats tidigare.

Men sedan har ju en hel del hänt, och precis som Bo Bernhardsson också sade i sitt första inlägg är medlemskapet en process. Det förändras hela tiden, och det innebär också att man fortlöpande granskar befintliga program i samarbete med medlemsstaterna. Den här gången väcktes kommissionens intresse för det svenska presstödet när den tidigare regeringen anmälde de ändringar som beslutades av riksdagen i juni 2006. Då kom ett uttalande från kommissionens talesperson i konkurrensfrågor i november 2006. Det kom också en propå till departementet redan den 20 september, vill jag minnas, dagen efter valet då man knappast hade någon anledning att veta vad som sedan skulle ske.

Men av det här uttalandet i november 2006 framgår att de notifierade förändringarna inte kunde särskiljas från den befintliga presstödsordningen. Därför behövde denna granskas i sin helhet, säger man.

Jag håller med om att det är en rätt tråkig byråkratsvenska, men det är lika bra att vara korrekt. I det här uttalandet nämndes också att ärendet hade komplicerats därför att Sverige sedan man blev medlem i EU hade gjort ett antal, jag tror att det är fyra stycken, ändringar i presstödet utan att anmäla det.

Det ansågs ändå att förändringarna inte var så pass starka att det betydde att man skulle behöva betala tillbaka höjningarna av presstödet. Inte desto mindre beslöt man att granska det nya presstödet. Det är detta som har skett. Det var det som Bo Bernhardsson också sade i sin inledning. Det är det gamla presstödet som nu granskas.

Jag kan bara upprepa det jag har sagt tidigare, att regeringens uppfattning är att vi vill försvara och värna presstödet därför att det bidrar till en mångfald på mediemarknaden, inte minst på de små och medelstora

tidningarna. Men man har från kommissionens sida ifrågasatt storstadsstödet, det vill säga de två tidningar vi tidigare har talat om i debatten.

Anf. 159 BO BERNHARDSSON (s):

Fru talman! Nu får jag någon sorts antydan till förklaring av vad det skulle handla om, att man har utländska ägare. Det gäller en av tidningarna, Svenska Dagbladet. Det skulle kunna vara en utgångspunkt för de förändringar som har väckt intresset hos kommissionen och tjänstemännen i Bryssel.

Nu är det så att till sommaren är det tio år sedan exakt som Schibsted gick in i Svenska Dagbladet, om jag inte minns fel, och det gör jag inte. Så det är inte alldeles nytt det heller. Då återstår fortfarande frågan: Varför?

Sedan kanske det har skett en del mindre förändringar i presstödet, men i allt väsentligt, och framför allt när det gäller storstadspresstödet, ser det ut som tidigare. Fortfarande återstår frågan: Vad är det som har väckt kommissionens intresse? Eller man kanske ska uttrycka det så: Vad är det som har väckt kommissionens lust att nu pröva frågan?

Jag kan naturligtvis inte bevisa det jag säger nu. Men det är mycket i politiken man inte kan bevisa. Jag är övertygad om att om vi hade haft kvar den socialdemokratiska regeringen hade den här frågan icke varit uppe på dagordningen som den är nu. Den hade aldrig fått det utrymme och det allvar som den har fått.

Jag tror alltså att den borgerliga regeringen och den så kallade alliansen hade kunnat vara väldigt tydlig från början med hur man såg på presstödet och att man betraktade det som en demokratisk fråga i stället för som vilken inreklamationsfråga som helst. Hade man från början varit tydlig tror jag att vi hade sluppit den här diskussionen.

Anf. 160 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! En fråga om demokrati var det. Det är svårt att inte bli misstänksam, säger de tre socialdemokratiska debattörerna. Vad är det som har hänt? Det kan jag tala om. Efter tolv års socialdemokratiskt styre ville vi i Sverige ha en annan regering, en annan regering som också har en möjlighet att möta EU på ett annat sätt.

Man kan tycka att misstänksamhet är någonting som är lite misskläd- samt, att ifrågasätta bara för att det har blivit en förändring i riksdagsmajoriteten och därmed i regeringen. Men låt mig då också ge lite uttryck för min misstänksamhet.

Socialdemokratiska regeringar har i alla tider, enligt mitt sätt att se det, försökt att minimera möjligheterna till mångfald i etern, som jag precis nämnde i mitt förra inlägg i diskussionen. Det tror jag bottenar i att man inte kan kontrollera den här typen av medier. Därför försöker man krampaktigt att göra det så svårt som möjligt för oberoende etermedier som man på något sätt inte kan styra att komma in.

När vi går över till pressen kan vi fråga oss varför man kramar presstödet extra hårt utan att vilja ta den dialog med EU och kommissionen som är nödvändig, precis enligt ministerns svar på interpellationen. Det kanske är så att det huvudsakligen drabbar socialdemokratisk press som inte lyckats sköta sin ekonomi, och därmed blir utrymmet för den socialdemokratiska apparaten att kommunicera sitt budskap sämre.

Det är kanske helt enkelt så att en del av den socialdemokratiska pressen måste lära sig att klara av sin ekonomi och klara av att sköta sina tidningar på ett professionellt sätt. Det är kanske där skon klämmer.

Prot. 2007/08:82
25 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 161 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tänk hur det kan bli när man får svar av Finn Bengtsson i stället för Lena Adelson Liljeroth. Det är intressant.

Det har pågått, fru talman, en kampanj om avskaffande av presstödet. Det handlar inte bara om storstadspressen. Det är viktigt att komma ihåg att debatten om storstadspressen inte handlar om socialdemokratiska tidningar. Det är viktigt att notera att det inte handlar om dem.

Det är viktigt att diskutera hur man kan upprätthålla en mångfald utan presstödet. Finn Bengtsson säger att de inte vill ha någon mångfald. Det kan inte jag säga. Jag pratar med utgångspunkt i Örebro län. Där har vi Nerikes Allehanda. Det är en stor liberal tidning – enda tidning i Örebro. Nerikes Allehanda äger dessutom Karlskoga-Kuriren, som har en socialdemokratisk ledarsida – apropå mångfald i medierna. Nu finns ytterligare en borgerlig tidning i Karlskoga som heter Karlskoga Tidning. Det är bra. De två tidningarna tvingas naturligtvis att utveckla sig och bli bättre medan vi inte riktigt ser samma utveckling i Örebro. Därför är det bra om Örebro ETC kan etablera sig där.

Det har varit en spännande och intressant debatt. Jag har mina synpunkter på medlemskapet i EU, men det är viktigt att faktiskt försöka vara med och påverka och inte bara ha inställningen att det är kul att komma fram. Det är viktigt att vara med och påverka och slåss för dessa saker. När det gäller demokrati handlar det inte alltid om att marknaden ska gå före. Det är viktigt att säga i debatten.

Anf. 162 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Tack för tålmodet hos er här. Vi arbetar alla, men ni kanske i ännu högre än vi.

Det uppfattades ändå som en större förändring när man ville höja presstödet med 60 miljoner. Vi kan tycka att det är så eller inte. Men det var uppenbarligen ett skäl till att kommissionen valde att granska presstödet. Jag har ingen aning om hur EU ska agera eller hur de hade tänkt om det hade varit en fortsatt socialdemokratisk regering. Det får vi aldrig någonsin veta.

Jag har fått många synpunkter från andra företrädare. Det påstods här att det pågick en kampanj mot presstödet. Men det är inte okänt att åtminstone två av partierna i riksdagen under lång tid har velat avskaffa presstödet. Jag kan bara hoppas att jag blir trodd när jag säger att vi alla på Kulturdepartementet och i regeringen som helhet – det är ett kompromissande – har valt att försvara presstödet. Vi har gjort det med stark kraft.

Misstänksamhet är inte någon bra grogrund för ett politiskt arbete. Det är en sak att ha olika politiska uppfattningar, men när jag säger att jag faktiskt inte har spelat under täcket, försökt gömma eller mörka någonting, kan jag inte mer än hoppas att jag faktiskt blir trodd.

Mångfald är viktigt. Jag är en av de första att beklaga att tidningen Arbetet i dag inte finns. Trots att tidningen fick presstöd klarade sig tidningen inte. Det är en tuff marknad. Det är också en anledning till att

Prot. 2007/08:82
25 mars

Svar på
interpellationer

många tidningsföretag i dag samarbetar, inte minst med tryckeri, distribution och annat.

Jag har gjort så mycket jag har kunnat. Vi är ändå inte färdiga. Dialogen fortsätter. Vi har lyckats i vårt uppsåt, såsom vi bedömer det i dag, att försvara presstödet.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2007/08:121 och 122 till skatteutskottet

Skrivelse
2007/08:75 till konstitutionsutskottet

Motioner
2007/08:So13–So15 till socialutskottet
2007/08:U7 och U8 till utrikesutskottet

21 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2007/08:SfU6, SfU5 och SfU4
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU11
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU12
Näringsutskottets betänkande 2007/08:NU9

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Utbildningsutskottets betänkanden
2007/08:UbU8 Gymnasieskolan
2007/08:UbU10 Vuxenutbildning

Trafikutskottets betänkanden
2007/08:TU4 Efterkonvertering av personbilar för alternativbränslen,
m.m.
2007/08:TU6 Väg- och fordonsfrågor

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 25 mars

2007/08:526 Raoul Wallenbergs Center i Gamla riksarkivet på Riddarholmen

av *Gustav Blix* (m)

till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 april.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 20 mars

2007/08:931 Torkan i Somaliland

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

2007/08:947 FN:s kampanj mot våld mot kvinnor

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

den 25 mars

2007/08:953 Bättre och säkrare snöskoterleder

av *Leif Pettersson* (s)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2007/08:956 Sanering av förorenade områden

av *Aleksander Gabelic* (s)

till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2007/08:960 Information om miljövänligt bränsle till snöskotrar

av *Lars U Granberg* (s)

till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2007/08:975 Sammanhållen skoterpolitik

av *Lars U Granberg* (s)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

Svar inkomna den 20 mars redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 mars.

Svar inkomna den 25 mars redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 april.

Prot. 2007/08:82
25 mars

25 § Kammaren åtskildes kl. 00.04.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 16.00,
av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 81 (delvis),
av talmannen därefter till och med 17 § anf. 121 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om deputerad.....	1
3 § Anmälan om suppleant i sammansatta justitie- och socialutskottet.....	1
4 § Meddelande om frågestund.....	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
6 § Svar på interpellationerna 2007/08:420, 427 och 440 om småföretagens villkor i glesbygden.....	3
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	3
Anf. 2 JASENKO OMANOVIC (s).....	4
Anf. 3 IBRAHIM BAYLAN (s).....	5
Anf. 4 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	6
Anf. 5 STEFAN TORNBERG (c).....	7
Anf. 6 PETER HULTQVIST (s).....	8
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	9
Anf. 8 JASENKO OMANOVIC (s).....	10
Anf. 9 IBRAHIM BAYLAN (s).....	11
Anf. 10 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	12
Anf. 11 STEFAN TORNBERG (c).....	13
Anf. 12 PETER HULTQVIST (s).....	14
Anf. 13 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	14
Anf. 14 JASENKO OMANOVIC (s).....	16
Anf. 15 IBRAHIM BAYLAN (s).....	16
Anf. 16 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	17
Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	17
7 § Svar på interpellationerna 2007/08:425 och 476 om kommersiell service på landsbygden.....	18
Anf. 18 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	18
Anf. 19 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s).....	19
Anf. 20 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	20
Anf. 21 SVEN BERGSTRÖM (c).....	21
Anf. 22 PER SVEDBERG (s).....	22
Anf. 23 LENA OLSSON (v).....	23
Anf. 24 PETER HULTQVIST (s).....	24
Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	24
Anf. 26 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s).....	26
Anf. 27 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	27
Anf. 28 SVEN BERGSTRÖM (c).....	28
Anf. 29 PER SVEDBERG (s).....	28
Anf. 30 LENA OLSSON (v).....	29
Anf. 31 PETER HULTQVIST (s).....	29
Anf. 32 PER ÅSLING (c).....	30
Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	31
Anf. 34 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s).....	32
Anf. 35 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	33

Anf. 36 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	33
8 § Svar på interpellation 2007/08:389 om marknadshyror	34
Anf. 37 Statsrådet MATS ODELL (kd)	34
Anf. 38 EGON FRID (v).....	35
Anf. 39 LARS TYSKLIND (fp).....	36
Anf. 40 ANDREAS NORLÉN (m).....	37
Anf. 41 HILLEVI LARSSON (s).....	38
Anf. 42 Statsrådet MATS ODELL (kd)	39
(forts.).....	40
Ajournering.....	40
Återupptagna förhandlingar	40
8 § (forts.) Svar på interpellation 2007/08:389 om marknadshyror	40
Anf. 43 EGON FRID (v).....	40
Anf. 44 LARS TYSKLIND (fp).....	41
Anf. 45 ANDREAS NORLÉN (m).....	42
Anf. 46 HILLEVI LARSSON (s).....	42
Anf. 47 Statsrådet MATS ODELL (kd)	43
Anf. 48 EGON FRID (v).....	44
Anf. 49 Statsrådet MATS ODELL (kd)	44
9 § Svar på interpellation 2007/08:422 om centralisering av statlig verksamhet och regional utveckling	45
Anf. 50 Statsrådet MATS ODELL (kd)	45
Anf. 51 MARIE NORDÉN (s).....	46
Anf. 52 Statsrådet MATS ODELL (kd)	47
Anf. 53 MARIE NORDÉN (s).....	48
Anf. 54 FINN BENGTSSON (m).....	49
Anf. 55 Statsrådet MATS ODELL (kd)	50
Anf. 56 MARIE NORDÉN (s).....	51
Anf. 57 FINN BENGTSSON (m).....	51
Anf. 58 Statsrådet MATS ODELL (kd)	52
10 § Svar på interpellation 2007/08:432 om bankernas vinster	53
Anf. 59 Statsrådet MATS ODELL (kd)	53
Anf. 60 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	54
Anf. 61 Statsrådet MATS ODELL (kd)	55
Anf. 62 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	56
Anf. 63 HILLEVI LARSSON (s).....	57
Anf. 64 Statsrådet MATS ODELL (kd)	57
Anf. 65 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	58
Anf. 66 Statsrådet MATS ODELL (kd)	59
11 § Svar på interpellation 2007/08:438 om jäv vid försäljning av statliga företag.....	59
Anf. 67 Statsrådet MATS ODELL (kd)	59
Anf. 68 BOSSE RINGHOLM (s).....	60
Anf. 69 Statsrådet MATS ODELL (kd)	61
Anf. 70 BOSSE RINGHOLM (s).....	62
Anf. 71 EVA-LENA JANSSON (s).....	63
Anf. 72 Statsrådet MATS ODELL (kd)	64

Anf. 73 BOSSE RINGHOLM (s).....	65
Anf. 74 EVA-LENA JANSSON (s).....	65
Anf. 75 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	66
12 § Svar på interpellation 2007/08:416 om flygets miljöansvar.....	66
Anf. 76 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	66
Anf. 77 ANDERS YGEMAN (s).....	67
Anf. 78 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	69
Anf. 79 ANDERS YGEMAN (s).....	69
Anf. 80 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	70
Anf. 81 ANDERS YGEMAN (s).....	71
Anf. 82 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	72
13 § Svar på interpellation 2007/08:434 om fiskvandring svägar.....	72
Anf. 83 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	72
Anf. 84 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	74
Anf. 85 RUNE WIKSTRÖM (m).....	75
Anf. 86 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	75
Anf. 87 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	76
Anf. 88 RUNE WIKSTRÖM (m).....	77
Anf. 89 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	77
Anf. 90 WIWI-ANNE JOHANSSON (v).....	78
Anf. 91 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	78
14 § Svar på interpellation 2007/08:448 om avskaffat balanskrav vid adoption.....	79
Anf. 92 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	79
Anf. 93 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m).....	80
Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	81
Anf. 95 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m).....	82
Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	82
Anf. 97 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m).....	83
Anf. 98 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	83
15 § Svar på interpellation 2007/08:385 om beskattning av studentboende.....	83
Anf. 99 Finansminister ANDERS BORG (m).....	83
Anf. 100 MARIE ENGSTRÖM (v).....	84
Anf. 101 Finansminister ANDERS BORG (m).....	84
Anf. 102 MARIE ENGSTRÖM (v).....	86
Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (m).....	86
Anf. 104 MARIE ENGSTRÖM (v).....	88
Anf. 105 Finansminister ANDERS BORG (m).....	88
16 § Svar på interpellation 2007/08:394 om statsråds deltagande i exklusiva arrangemang.....	89
Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m).....	89
Anf. 107 PETER HULTQVIST (s).....	89
Anf. 108 Finansminister ANDERS BORG (m).....	90
Anf. 109 PETER HULTQVIST (s).....	91
Anf. 110 EVA-LENA JANSSON (s).....	92

Anf. 111	Finansminister ANDERS BORG (m)	93
Anf. 112	PETER HULTQVIST (s)	94
Anf. 113	EVA-LENA JANSSON (s)	95
Anf. 114	Finansminister ANDERS BORG (m)	95
17 §	Svar på interpellationerna 2007/08:402 och 441 om tullens framtid	96
Anf. 115	Finansminister ANDERS BORG (m)	96
Anf. 116	JAN EMANUEL JOHANSSON (s)	97
Anf. 117	OTTO VON ARNOLD (kd)	98
Anf. 118	JÖRGEN JOHANSSON (c)	99
Anf. 119	ANNICKA ENGBLOM (m)	99
Anf. 120	Finansminister ANDERS BORG (m)	100
Anf. 121	JAN EMANUEL JOHANSSON (s)	101
Anf. 122	OTTO VON ARNOLD (kd)	102
Anf. 123	JÖRGEN JOHANSSON (c)	103
Anf. 124	ANNICKA ENGBLOM (m)	103
Anf. 125	BOSSE RINGHOLM (s)	104
Anf. 126	Finansminister ANDERS BORG (m)	105
Anf. 127	JAN EMANUEL JOHANSSON (s)	106
Anf. 128	OTTO VON ARNOLD (kd)	106
Anf. 129	BOSSE RINGHOLM (s)	106
Anf. 130	Finansminister ANDERS BORG (m)	107
18 §	Svar på interpellationerna 2007/08:435 och 446 om strategi för att få stora internationella idrottsevenemang till Sverige	108
Anf. 131	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	108
Anf. 132	BOSSE RINGHOLM (s)	109
Anf. 133	HANS BACKMAN (fp)	110
Anf. 134	LARS-IVAR ERICSON (c)	111
Anf. 135	LARS WEGENDAL (s)	112
Anf. 136	ANDERS ÅKESSON (c)	112
Anf. 137	SVEN BERGSTRÖM (c)	113
Anf. 138	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	114
Anf. 139	BOSSE RINGHOLM (s)	115
Anf. 140	HANS BACKMAN (fp)	116
Anf. 141	LARS WEGENDAL (s)	117
Anf. 142	ANDERS ÅKESSON (c)	118
Anf. 143	SVEN BERGSTRÖM (c)	118
Anf. 144	FINN BENGTSSON (m)	119
Anf. 145	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	120
Anf. 146	BOSSE RINGHOLM (s)	121
Anf. 147	HANS BACKMAN (fp)	122
Anf. 148	FINN BENGTSSON (m)	122
Anf. 149	Kulturminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (m)	123

19 § Svar på interpellation 2007/08:437 om presstödet	124	Prot. 2007/08:82
Anf. 150 Kulturminister LENA ADELSON		25 mars
LILJEROTH (m)	124	
Anf. 151 BO BERNHARDSSON (s)	125	
Anf. 152 MORGAN JOHANSSON (s)	125	
Anf. 153 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m)	127	
Anf. 154 BO BERNHARDSSON (s)	127	
Anf. 155 MORGAN JOHANSSON (s)	128	
Anf. 156 FINN BENGTTSSON (m)	129	
Anf. 157 EVA-LENA JANSSON (s)	130	
Anf. 158 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m)	131	
Anf. 159 BO BERNHARDSSON (s)	132	
Anf. 160 FINN BENGTTSSON (m)	132	
Anf. 161 EVA-LENA JANSSON (s)	133	
Anf. 162 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m)	133	
20 § Hänvisning av ärenden till utskott	134	
21 § Förnyad bordläggning	134	
22 § Bordläggning	134	
23 § Anmälan om interpellation	135	
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	135	
25 § Kammaren åtskildes kl. 00.04	136	

Prot. 2007/08:82
25 mars

Tryck: Elanders, Vällingby 2008